

T. C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE RASTLANAN KALIPYARGILAR ve
KALIPYARGILARIN KAYNAKLARI: AYDIN İLİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Mehmet Alper DEMİR

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI

ŞUBAT 2016
MUĞLA

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

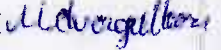

İLKÖĞRETİM EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ

8.SINIF ÖĞRENCİLERİNDE RASTLANAN
KALIPYARGILAR ve
KALIPYARGILARIN KAYNAKLARI: AYDIN İLİ ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN
Mehmet Alper DEMİR

Eğitim Bilimleri Enstitüsünde
“Yüksek Lisans”
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 15/02/2016
Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 02/02/2016

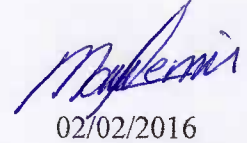
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Özgür YILDIZ
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Kamil UYGUN

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL

ŞUBAT 2016
MUĞLA

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “8.Sınıf Öğrencilerinde Rastlanan Kalıpyargılar ve Kalıpyargıların Kaynakları: Aydın İli Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

02/02/2016

Mehmet Alper DEMİR

TUTANAK

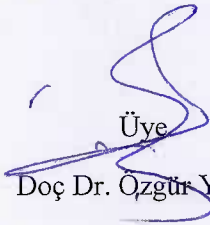
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 21/01/2016 tarih ve 135/4 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24/6 maddesine göre, İlköğretim Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Mehmet Alper DEMİR'in "8.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğrencilerinde Rastlanan Kalıpyargılar ve Kalıpyargıların Kaynakları: Aydın İli Örneği" adlı tezini incelemiş ve aday 02/02/2016 tarihinde saat .10.30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin **kabul** edildiğine oy birliği ile karar verildi.

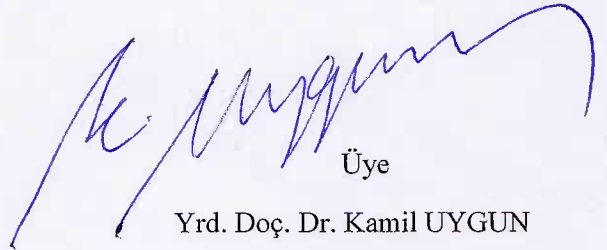

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI

Üye
Doç Dr. Özgür YILDIZ

Üye
Yrd. Doç. Dr. Kamil UYGUN

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.

Soyadı : Demir

Adı : Mehmet Alper

Kayıt No: 10100919

TEZİN ADI

Türkçe : 8.Sınıf Öğrencilerinde Rastlanan Kalıpyargılar ve Kalıpyargıların

Kaynakları: Aydın İli Örneği

Y. Dil : Common Stereotypes Among 8. Grade Students and Sources

Of Stereotypes: The Sample Of Aydın Province

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Fakülte : Eğitim Fakültesi

Enstitü : Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih : 02.02.2016

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayımlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : Avaroğulları, Muhammet

Ünvanı : Yrd. Doç. Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI: 218

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. Kalıpyargılar
2. Kalıpyargı Çeşitleri
3. Kalıpyargıların Kaynakları

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:

1. Kalıpyargı
2. Cinsiyet
3. Kadın
4. Ayrımcılık, Ön yargı

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER: Konunuzla ilgili yabancı indeks, abstract ve thesaurus'u kullanınız.

1. Stereotypes
2. Discrimination
3. Women

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

- 1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum
- 2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir
- 3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezin tamamının fotokopisi alınabilir

Yazarın İmzası :

Tarih : 02/02/2016

ÖZET

8.SINIF ÖĞRENCİLERİNDE RASTLANAN KALIPYARGILAR ve KALIPYARGILARIN KAYNAKLARI: AYDIN İLİ ÖRNEĞİ

Mehmet Alper DEMİR

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Eğitimi Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI

Şubat - 2016, 218 Sayfa

Bu çalışmanın amacı, 8.Sınıf öğrencilerinde bulunan kalıpyargıların neler olduğunu küçük yaşlarda nasıl ortaya çıktığı göstermek ve 8.Sınıf öğrencilerinin düşüncelerini ortaya koymaktır.

Araştırma, 2015–2016 eğitim öğretim yılının birinci yarısında Aydın ili İncirliova İlçesi'nde bulunan rastgele seçilmiş 8 ortaokulun yine rastgele seçilmiş toplam 400 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmanın amacı doğrultusunda ilgili literatürlerin taranıp, alan uzmanlarının görüşleri alınarak hazırlanan, güvenilirlikleri kanıtlanmış olan 40 sorulu ölçek kullanılmıştır ve bu sorulara verilen cevapların kaynakları istenmiştir.

Araştırmanın sonucunda öğrencilere yöneltilen 40 sorunun 21 tanesi faktör analizi sonucunda yük almıştır. Milliyetçilik ile ilgili kalıpyargılardan 6 soru, dini kalıpyargılardan 4 soru, engelliler, yoksullar ve cinsiyet kalıpyargılarında 3 soru, ayrımcılık kalıpyargısından da 2 sorunun yük aldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçtan da anlaşılıyor ki toplumumuzda çok etkili olan millet ve din kavramlarının çalışmaya birebir yansıdığı görülmüştür. Öğrencilerin bazı yargıları en yüksek düzeyde kabul ettiği, bazı yargıları ise en az düzeyde kabullendiği görülmektedir. Ancak öğrencilerin birçoğunda kalıpyargıların olduğu da aşikârdır. Burada en dikkat çekici

sonuç verilen cevaplara gösterilen kaynaklardır. Öğrenciler büyük çoğunlukla cevaplarına kaynak gösterememişler ya da kulaktan dolma bilgi olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin beyinlerinde oluşan kalıpyargıların, kalıpyargı düşüncesi içinde olduğu grup, ülke vb. ile ilgili tam bir araştırma ve birinci elden kaynaklara ulaşılması ile yıkılabileceği sonucuna varılmıştır. Çalışmamız bundan sonra uygulanacak olan çalışmalara ışık tutması bakımından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kalıpyargı, Cinsiyet, Kadın, Toplum, Ayrımcılık, Ön yargı.

ABSTRACT

COMMON STEREOTYPES AMONG 8.GRADE STUDENTS AND SOURCES OF STEREOTYPES: THE SAMPLE OF AYDIN PROVINCE

Mehmet Alper DEMİR

Master Thesis Institute Of Education Sciences

The Department Of Primary Education

Of Social Studies Teacher Science

Advisor: Assist. Assoc. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI

February - 2016, Page 218

The aim of this study is to show what the stereotypes are among 8. Grade students, how they emerge at the young ages and to reveal their thoughts.

This research is conducted with a total of randomly chosen 400 students, randomly selected from 8 middle schools in İncirliova district of Aydın in the first semester of 2015-2016 academic year. According to the aim of the research a 40 question scale has been used, whose reliability is proven prepared after consultation with experts in the field and review of the relevant literature. And sources of the answers to these questions were asked.

As a result of the research, 21 of 40 questions which were asked to students take on load as a result of the factor analysis. It is determined that, 6 questions of stereotypes about nationalism, 4 questions of religious stereotypes, 3 questions of disabled, the poor and gender stereotypes, 2 questions of discrimination stereotypes took an load.

It is understood from this result that nation and religion concepts, which are very effective in our society, are clearly, reflected in this study.

It is seen that some of the students accept some ideas at the highest level and some of them accept at the lowest level. However, it is apparent that most of the students have stereotypes. The most remarkable result here is the source shown for the

answers. Students mostly haven't shown any resource of their answers or reported that they were hearsay datas.

According to the result of the study, stereotypes which occur in the brains of students, might be demolished by getting a full research and first hand resources which are related to stereotypes in the group or country.

Our study is of great importance that will sort out the studies which will be applied in future.

Keywords: Stereotype, Gender, Woman, Society, Discrimination, prejudice.

ÖNSÖZ

İnsanoğlu herkesin bildiği gibi hayatında üç aşamadan geçer. Doğar, büyür ve ölür. Ancak insanoğlunun hayatında bu üç kelimedede bir dünya yatar. İnsan ilk aşamadan itibaren etrafındaki kişilerle; ilk önce annesi ve babası, kardeşleri, dede, nine, amca, hala, dayı, teyze vb. akrabaları ile ilişki içine girer. Bu temas zamanla daha büyük gruplara doğru açılır. Yani insanoğlu devamlı bir iletişim ve etkileşim halinde hayatını idame ettirir. Bu süreklilik içinde toplumdan bazı değer yargıları alır ve bu değer yargılarını hayatı boyunca süre getirir. İşte bu değer yargılarından birisi de kalıp düşünce ya da kalıpyargılardır.

Bu çalışma, toplumumuzda bulunan kalıpyargıların neler olduğunu küçük yaşlarda nasıl ortaya çıktığı göstermek amacıyla ortaokul kademesindeki 8.sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmamda bana yardımlarını esirgemeyen, her zaman bana pozitif enerji vererek tez yazımı konusunda bana hep destek olan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Muhammet AVAROĞULLARI' na, yüksek lisans ders hocalarım Sayın Doç. Dr. Ayten KİRİŞ AVAROĞULLARI, Sayın Doç. Dr. Gürsoy AKÇA, Sayın Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ, Sayın Doç. Dr. Özgür YILDIZ' a, yardımlarını ve desteklerini her zaman gördüğüm yüksek lisanstan arkadaşlarım Sayın Ender ÜNLÜ ve Sayın Nurten KOLCU' ya, bu süreçte bana her zaman destek veren arkadaşlarım Sayın Ali Fethi ÖZÇETİN, Sayın İlhan KULACA, Sayın Savaş Sinan KOCA, Sayın Esmâ COŞKUN, Sayın Öznur KULACA'ya ve bana her zaman destek olan sevgili eşim Sayın Burcu DEMİR' e çok teşekkür ederim.

Mehmet Alper DEMİR

Muğla 2016

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	xi
İÇİNDEKİLER	xii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xvi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xxii
TABLolar DİZİNİ	xxiii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xxv
EKLER DİZİNİ.....	xxvi

BİRİNCİ BÖLÜM..... 1

GİRİŞ 1

1.1 Problem Cümlesi..... 16

1.1.1 Alt Problemler

 17

1.2 Araştırmanın Önemi..... 18

1.3 Sınırlılıklar

 18

1.4 Tanımlar

 18

İKİNCİ BÖLÜM 19

KURAMSAL AÇIKLAMALAR 19

2.1. Kalıpyargılar İle Sosyal Bilgiler Dersi Arasındaki İlişki

 19

2.2. Kalıpyargıya Varış Aşamaları

 19

2.2.1. Sınıflandırma

 20

2.2.1.1. Sosyal Sınıflandırma

 22

2.2.2. Sosyal Karşılaştırma.....

 24

2.2.3. Kalıpyargı.....

 25

2.2.3.1. Kalıpyargı Nedir ?.....

 25

2.2.3.2. Ön yargı ve Kalıpyargı Karşılaştırması.....

 29

2.2.3.3. Rol Şemaları	31
2.2.3.4. Sosyal Biliş Yaklaşımına Göre Kalıpyargılar	32
2.2.3.5. Cinsiyet Kalıpyargıları	33
2.2.3.6. Ayrımcılık, Milliyetçilik Bağlamında ve Türkler Hakkında Kalıpyargılar	38
2.2.3.7. Kadınlara Yönelik Kalıpyargılar	45
2.2.3.8. Yoksullara Yönelik ve Dış Görünüş İle İlgili Kalıpyargılar	48
2.2.3.9. Engelli Bireylere Yönelik Kalıpyargılar	50
2.3.9.1.1. Atasözleri ve Deyimlerde Engelli Bireylere Yönelik Kalıpyargısal Sözler	52
2.2.3.10. Kalıpyargı ve Din	53
2.2.3.11. Tarihsel Bilgilerin Kalıpdüşüncelere Dönüşmesi	55
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	57
YÖNTEM.....	57
3.1. Araştırmanın Modeli	57
3.2. Evren ve Örneklem	57
3.2.1 Çalışmanın Frekans ve Yüzde Dağılımları	59
3.2.1.1 Kişisel Sorularla İlgili Yüzde Dağılımları	59
3.3 Verilerin Toplanması	67
3.4 Veri Toplama Araçları	67
3.4.1. Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu	67
3.5. Geçerlilik Analizi	67
3.5.1. Kapsam Geçerliliği.....	68
3.5.1.1 Kapsam Geçerliliği Analiz Bulguları	70
3.5.2. Faktör Analizi	71
3.5.2.1 Faktör Analizi Bulguları.....	72
3.5.3. Güvenilirlik Analizi	91
3.6. Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu Güvenilirlik Analiz Bulguları.....	92

3.7. Normallik Testi	97
3.7.1 Dağılımın Çarpıklık ve Basıklık Katsayısına Göre	
Normallik Testi	97
3.8. Uygulama	99
3.9. Verilerin Analizi.....	99
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	100
BULGULAR ve YORUMLAR	100
4.1 Sorular ve Kaynakları İle İlgili Frekans ve Yüzde Dağılımları	100
4.2. Katılımcılardan Elde Edilen Bulgular	140
4.2.1. Katılımcıların Okul Türüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	140
4.2.2. Katılımcıların Cinsiyetine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	142
4.2.3. Katılımcıların Anne ve Baba Birlikteliğine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	144
4.2.4. Katılımcıların Anne Eğitim Düzeyine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	145
4.2.5. Katılımcıların Baba Eğitim Düzeyine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	147
4.2.6. Katılımcıların Aile Aylık Gelir Düzeyine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	149
4.2.7. Katılımcıların Aydın İli Dışına Çıkma Durumuna Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	151
4.2.8. Katılımcıların Yurt Dışına Çıkma Durumuna Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	152
4.2.9. Katılımcıların Haber Programını İzleme Durumuna Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	153
4.2.10. Katılımcıların Yılda Okunan Kitap Sayısına Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	154
4.3. Soruların En Çok ve En Az İşaretlenene Göre Dağılımı	156
4.4. Soru Seçeneklerinin Ayrıntılı İncelenmesi	157

BEŞİNCİ BÖLÜM	168
SONUÇ ve ÖNERİLER	168
5.1. Sonuçlar	168
5.2. Öneriler	173
KAYNAKÇA	176
EKLER	188
ÖZGEÇMİŞ	192

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Okul Türü.....	59
Çizelge 3.2. Cinsiyet	59
Çizelge 3.3. Anne ve Baba Birlikte mi?.....	60
Çizelge 3.4. Anne Eğitim Düzeyi	61
Çizelge 3.5. Baba Eğitim Düzeyi	62
Çizelge 3.6. Aylık Gelir Toplamı.....	63
Çizelge 3.7. Aydın Dışında Kaç İl Gezdimiz?	64
Çizelge 3.8. Yurt Dışına Çıktınız mı?	65
Çizelge 3.9. Haber Programı ve Bülten İzler misiniz?.....	66
Çizelge 3.10. Yılda Kaç Kitap Okursunuz?	66
Çizelge 3.11. KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları	72
Çizelge 3.12. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları	73
Çizelge 3.13. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax) ..	75
Çizelge 3.14. Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları	76
Çizelge 3.15. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları	77
Çizelge 3.16. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax) ..	78
Çizelge 3.17. Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları	79
Çizelge 3.18. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları	80
Çizelge 3.19. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax) ..	81
Çizelge 3.20. Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları	82
Çizelge 3.21. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları	83
Çizelge 3.22. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax) ..	84
Çizelge 3.23. Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları	85
Çizelge 3.24. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları	85
Çizelge 3.25. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax) ..	87
Çizelge 3.26. Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları	88
Çizelge 3.27. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları	88
Çizelge 3.28. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax) ..	90

Çizelge 3.29. Çizelge 3.29. Faktör Analizi Sonrası Belirlenen Alt Boyutlar ve Bu Boyutlardan Yük Alan Maddeler	91
Çizelge 3.30. Cronbach's Alpha Güvenilirlik Analizi (İç Tutarlılık Sonuçları)	93
Çizelge 3.31. İç Güvenilirlik Katsayıları	95
Çizelge 3.32. KÖDF'yi Oluşturan Maddelerin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	96
Çizelge 3.33. Normallik Testi Uygulaması	98
Çizelge 4.1. İyi Giyim Zenginlik Göstergesidir.....	100
Çizelge 4.2. İyi Giyim Zenginlik Göstergesidir-Kaynaklar.....	100
Çizelge 4.3. Almanlar Disiplinlidir.....	101
Çizelge 4.4. Almanlar Disiplinlidir-Kaynaklar.....	101
Çizelge 4.5. İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır	102
Çizelge 4.6. İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır-Kaynaklar	102
Çizelge 4.7. Yoksullar Cahildir.....	103
Çizelge 4.8. Yoksullar Cahildir-Kaynaklar.....	103
Çizelge 4.9. Bütün Engelliler Yardıma Muhtaçtır	104
Çizelge 4.10. Bütün Engelliler Yardıma Muhtaçtır-Kaynaklar	104
Çizelge 4.11. Türkler Askerlik Alanında Başarılıdır	105
Çizelge 4.12. Türkler Askerlik Alanında Başarılıdır-Kaynaklar	105
Çizelge 4.13. Hintliler Geri Kalmıştır.....	106
Çizelge 4.14. Hintliler Geri Kalmıştır-Kaynaklar.....	106
Çizelge 4.15. Ev Temizliği Annenin Görevidir	107
Çizelge 4.16. Ev Temizliği Annenin Görevidir-Kaynaklar	107
Çizelge 4.17. Hemşirelik Kadın Mesleğidir.....	108
Çizelge 4.18. Hemşirelik Kadın Mesleğidir	108
Çizelge 4.19. Bütün Engelliler Zayıftır.....	109
Çizelge 4.20. Bütün Engelliler Zayıftır-Kaynaklar.....	109
Çizelge 4.21. Yoksullar Tembeldir	110
Çizelge 4.22. Yoksullar Tembeldir-Kaynaklar	110
Çizelge 4.23. Robot Deyince Aklıma İlk Japonya Gelir.....	111
Çizelge 4.24. Robot Deyince Aklıma İlk Japonya Gelir -Kaynaklar.....	111
Çizelge 4.25. Ana Sınıfı Öğretmenliği Kadın Mesleğidir.....	112

Çizelge 4.26. Ana Sınıfı Öğretmenliği Kadın Mesleğidir -Kaynaklar.....	112
Çizelge 4.27. Aşçılık Erkek İşidir	113
Çizelge 4.28. Aşçılık Erkek İşidir-Kaynaklar	113
Çizelge 4.29. Brezilyalılar Çok İyi Futbolcudur	114
Çizelge 4.30. Brezilyalılar Çok İyi Futbolcudur-Kaynaklar	114
Çizelge 4.31. İtalyan Erkekleri Yakışıklıdır	115
Çizelge 4.32. İtalyan Erkekleri Yakışıklıdır -Kaynaklar	115
Çizelge 4.33. Hristiyanlarda Kültürel Yozlaşma Görülür.....	116
Çizelge 4.34. Hristiyanlarda Kültürel Yozlaşma Görülür -Kaynaklar.....	116
Çizelge 4.35. Yoksullar Dindardır	117
Çizelge 4.36. Yoksullar Dindardır-Kaynaklar	117
Çizelge 4.37. Engelliler Topluma Külfettir.....	118
Çizelge 4.38. Engelliler Topluma Külfettir-Kaynaklar.....	118
Çizelge 4.39. Müslüman Ülkelerde Bilim Gelişmemiştir.....	119
Çizelge 4.40. Müslüman Ülkelerde Bilim Gelişmemiştir-Kaynaklar	119
Çizelge 4.41. Kadınlar Erkekler Kadar İyi Araba Kullanamazlar	120
Çizelge 4.42. Kadınlar Erkekler Kadar İyi Araba Kullanamazlar -Kaynaklar	120
Çizelge 4.43. Beyaz Önlüklüler Doktordur.....	121
Çizelge 4.44. Beyaz Önlüklüler DoktordurKaynaklar.....	121
Çizelge 4.45. Almanlar Sarı Saçlı Mavi Gözlüdür	122
Çizelge 4.46. Almanlar Sarı Saçlı Mavi Gözlüdür -Kaynaklar	122
Çizelge 4.47. Evin Reisi Babadır	123
Çizelge 4.48. Evin Reisi Babadır -Kaynaklar	123
Çizelge 4.49. Basketbol Oynamak İçin Uzun Boylu Olmak Gerekir	124
Çizelge 4.50. Basketbol Oynamak İçin Uzun Boylu Olmak Gerekir -Kaynaklar ...	124
Çizelge 4.51. Trabzonlular Hamsi Sever	125
Çizelge 4.52. Trabzonlular Hamsi Sever -Kaynaklar	125
Çizelge 4.53. Yunanlılar Türk Düşmanıdır.....	126
Çizelge 4.54. Yunanlılar Türk Düşmanıdır -Kaynaklar.....	126
Çizelge 4.55. Yahudiler Tüccardır	127
Çizelge 4.56. Yahudiler Tüccardır -Kaynaklar	127

Çizelge 4.57. Budistler Barışçıldır	128
Çizelge 4.58. Budistler Barışçıldır-Kaynaklar	128
Çizelge 4.59. Görme Engelliler Zekidir	129
Çizelge 4.60. Görme Engelliler Zekidir-Kaynaklar	129
Çizelge 4.61. Yoksullar Daha Çok Suç İşler.....	130
Çizelge 4.62. Yoksullar Daha Çok Suç İşler -Kaynaklar.....	130
Çizelge 4.63. Singapurlular Matematik Alanında İyidir	131
Çizelge 4.64. Singapurlular Matematik Alanında İyidir-Kaynaklar	131
Çizelge 4.65. Yoksullar Temizliğe Dikkat Etmez	132
Çizelge 4.66. Yoksullar Temizliğe Dikkat Etmez -Kaynaklar	132
Çizelge 4.67. Rus Kızları Güzeldir	133
Çizelge 4.68. Rus Kızları Güzeldir-Kaynaklar	133
Çizelge 4.69. Kadınlar Dedikoduyu Sever.....	134
Çizelge 4.70. Kadınlar Dedikoduyu Sever-Kaynaklar.....	134
Çizelge 4.71. Engellilerin Hepsi Acı Çeker	135
Çizelge 4.72. Engellilerin Hepsi Acı Çeker-Kaynaklar	135
Çizelge 4.73. Yahudiler Cimridir.....	136
Çizelge 4.74. Yahudiler Cimridir-Kaynaklar.....	136
Çizelge 4.75. Japonlar Çok Kitap Okur	137
Çizelge 4.76. Japonlar Çok Kitap Okur-Kaynaklar	137
Çizelge 4.77. Erkek Çocuk Değerlidir	138
Çizelge 4.78. Erkek Çocuk Değerlidir-Kaynaklar	138
Çizelge 4.79. Siyaset Erkek İşidir	139
Çizelge 4.80. Siyaset Erkek İşidir-Kaynaklar	139
Çizelge 4.81. Okul Türü ile Maddeler Arasında Farklılaşma Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi	140
Çizelge 4.82. Cinsiyet İle Maddeler Arasında Farklılaşma Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi	142
Çizelge 4.83 Anne ve Baba Birlikteliği İle Maddeler Arasında Farklılaşma Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi.....	144
Çizelge 4.84. Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları.....	145
Çizelge 4.85. Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları	147

Çizelge 4.86. Aile Aylık Gelir Toplamına Göre ANOVA Sonuçları	149
Çizelge 4.87. Aydın İli Dışında Kaç İl Gezdimiz Sorusunda ANOVA Sonuçları ..	151
Çizelge 4.88. Yurt Dışına Çıkma Sayısı İle Maddeler Arasında Farklılaşma Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi.....	152
Çizelge 4.89. Haber Programı İzlenme Durumu İle Maddeler Arasında Farklılaşma Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi.....	153
Çizelge 4.90. Yılda Kaç Kitap Okuyorsunuz? Sorusuna Göre ANOVA Sonuçları .	154
Çizelge 4.91. Almanlar disiplinlidir ile Yurt Dışına Çıkıp Çıkmama İlişkisi	157
Çizelge 4.92. İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır ile Haber Programı Bülten İzlenmesi İlişkisi.....	158
Çizelge 4.93. Yoksullar Cahildir sorusu ile Aylık gelir toplamının İlişkisi	158
Çizelge 4.94. Bütün engelliler yardıma muhtaçtır sorusu ile Cinsiyet İlişkisi	159
Çizelge 4.95. Hintliler geri kalmıştır sorusu ile Haber programı ve bülten izleme İlişkisi	159
Çizelge 4.96. Bütün engelliler zayıftır sorusu ile Cinsiyet İlişkisi	160
Çizelge 4.97. Yoksullar tembeldir sorusu ile Aylık gelir düzeyi İlişkisi.....	160
Çizelge 4.98. İtalyan erkekleri yakışıklıdır sorusu ile Cinsiyet İlişkisi	161
Çizelge 4.99. Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür sorusu ile Yurt dışına çıktınız mı arasında ilişkisi	161
Çizelge 4.100. Almanlar sarı saçlı mavi gözlüdür sorusu ile Haber programı ve bülten izlenmesi ilişkisi.....	162
Çizelge 4.101. Trabzonlular hamsi sever sorusu ile Haber programı ve bülten izlenme ilişkisi.....	162
Çizelge 4.102. Yunanlılar Türk düşmanıdır sorusu ile Haber programı ve bülten izlenme ilişkisi	163
Çizelge 4.103. Yahudiler tüccardır sorusu ile Okul türü ilişkisi	163
Çizelge 4.104. Görme engelliler zekidir sorusu ile Yılda okunan kitap sayısı ilişkisi	164
Çizelge 4.105 Singapurlular matematik alanında iyidir sorusu ile Haber programı ve bülten izlenme ilişkisi	164
Çizelge 4.106. Yoksullar temizliğe dikkat etmez sorusu ile aylık gelir toplamı ilişkisi	165

Çizelge 4.107. Rus kızları güzeldir sorusu ile Cinsiyet ilişkisi	165
Çizelge 4.108. Kadınlar dedikoduyu sever sorusu ile Cinsiyet ilişkisi.....	166
Çizelge 4.109. Yahudiler cimridir sorusu ile Haber programı ve bülten izlenme ilişkisi	167
Çizelge 4.110. Türkler Askerlik Alanında Başarılıdır sorusu ile Cinsiyet ilişkisi ..	167

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Sosyal Sınıflandırma Sürecinin Sonuçları	20
Şekil 2.2. İç Gruba ve Dış Gruba Etnik Merkezci Yaklaşımlar	44
Resim 2.1. Erkekten Beklenen Davranış (a)	34
Resim 2.2. Erkekten Beklenen Davranış (b)	35
Resim 2.3. Bir Oyuncak Firmasının Kutusunun Üzerindeki Görüntü	36
Resim 2.4. 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Gösterilen Meslekler	37
Resim 2.5. Yunan Çocuk Dergisi Basilis Rotas'ta Temsili Türk İnsanı	39

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Olumlu anlamda eski kalıpyargılar	43
Tablo 2.2. Olumsuz kalıpyargılar	43
Tablo 2.3. Günümüze bakıldığında ABD'liler	43
Tablo 2.4. Pakistanlılar	43
Tablo 2.5. Hollandalılar	44
Tablo 2.6. Almanlar	44
Tablo 2.7. Türkiye'deki Türkler	44
Tablo 3.1. Okul Türü	59
Tablo 3.2. Cinsiyet	60
Tablo 3.3. Anne Baba Birlikte mi?	60
Tablo 3.4. Anne Eğitim Düzeyi	61
Tablo 3.5. Baba Eğitim Düzeyi.....	62
Tablo 3.6. Aylık Gelir Toplamı	63
Tablo 3.7. Aydın Dışında Kaç İl Gezdimiz ?.....	64
Tablo 3.8. Yurt Dışına Çıktınız mı?.....	65
Tablo 3.9. Haber Programı ve Bülten İzler misiniz?	66
Tablo 3.10. Yılda Kaç Kitap Okursunuz ?.....	66
Tablo 3.11. $\alpha=0,05$ Anlamlılık Düzeyinde KGO'ları Minimum Değerleri	69
Tablo 3.12. Uzman Görüşlerine Dayalı Kapsam Geçerlilik Oranları	70
Tablo 4.1. İyi Giyim Zenginlik Göstergesidir.....	100
Tablo 4.2. Almanlar Disiplinlidir.....	101
Tablo 4.3. İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır	102
Tablo 4.4. Yoksullar Cahidir	103
Tablo 4.5. Bütün Engelliler Yardıma Muhtaçtır	104
Tablo 4.6. Türkler Askeri Alanda Başarılıdır	105
Tablo 4.7. Hintliler Geri Kalmıştır	106
Tablo 4.8. Ev Temizliği Annenin Görevidir	107
Tablo 4.9. Hemşirelik Kadın Mesleğidir	108
Tablo 4.10. Bütün Engelliler Zayıftır	109
Tablo 4.11. Yoksullar Tembeldir	110
Tablo 4.12. Robot Deyince Aklıma İlk Önce Japonya Gelir	111

Tablo 4.13. Ana Sınıfı Öğretmenliği Kadın Mesleğidir	112
Tablo 4.14. Aşçılık Erkek İşidir	113
Tablo 4.15. Brezilyalılar Çok İyi Futbolcudur	114
Tablo 4.16. İtalyan Erkekleri Yakışıklıdır	115
Tablo 4.17. Hristiyanlarda Kültürel Yozlaşa Görülür	116
Tablo 4.18. Yoksullar Dindardır	117
Tablo 4.19. Engelliler Topluma Külfettir	118
Tablo 4.20. Müslüman Ülkelerde Bilim Gelişmemiştir	119
Tablo 4.21. Kadınlar Erkekler Kadar İyi Araba Kullanamazlar	120
Tablo 4.22. Beyaz Önlüklüler Doktordur	121
Tablo 4.23. Almanlar Sarı Saçlı Mavi Gözlüdür	122
Tablo 4.24. Evin Reisi Babadır	123
Tablo 4.25. Basketbol Oynamak İçin Uzun Boylu Olmak Gerekir	124
Tablo 4.26. Trabzonlular Hamsi Sever	125
Tablo 4.27. Yunanlılar Türk Düşmanıdır	126
Tablo 4.28. Yahudiler Tüccardır	127
Tablo 4.29. Budistler Barışçıldır	128
Tablo 4.30. Görme Engelliler Zekidir	129
Tablo 4.31. Yoksullar Daha Çok Suç İşler	130
Tablo 4.32. Singapurlular Matematik Alanında İyidir	131
Tablo 4.33. Yoksullar Temizliğe Dikkat Etmez	132
Tablo 4.34. Rus Kızları Güzeldir	133
Tablo 4.35. Kadınlar Dedikoduyu Sever	134
Tablo 4.36. Engellilerin Hepsi Acı Çekerler	135
Tablo 4.37. Yahudiler Cimridir	136
Tablo 4.38. Japonlar Çok Kitap Okur	137
Tablo 4.39. Erkek Çocuk Değerlidir	138
Tablo 4.40. Siyaset Erkek İşidir	139

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

OO: Ortaokul

KGO: Kapsam Geçerlilik Oranı

KÖDF: Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu

EKLER DİZİNİ

Ek 1. Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu	188
Ek 2 İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün İzin Yazısı	191

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Sosyal Bilimler; iletişim bilimleri, ekonomi, antropoloji, sosyoloji, psikoloji, tarih, coğrafya, siyaset bilimi, hukuk gibi birçok bilimi içinde barındırır. Ancak sosyal bilimler dediğimizde aklımıza ilk gelen iki bilim vardır. Bunlar tarih ve coğrafyadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullarımızda okutulması için basmış olduğu ders kitaplarında da ağırlıklı olarak tarih ve coğrafya konularını görülür. Tabiki bu iki bilim dalı çok önemlidir. İnsanoğlu geçmişinden itibaren bilinmeyene ya da az bilineye karşı hep meraklı olmuştur ya da içinde yaşadığımız dünyadaki coğrafi koşullara ilgi duymuştur.

Tezin konusu da olan kalıpyargılar ile ilgili tartışmalar günümüzde de devam etmektedir. Bu tartışmalardan en önemlisi kalıpyargıların türleri ile alakalıdır. Bazı Sosyal psikologlar kalıpyargıları kişisel ve kültürel olmak üzere iki farklı gruba ayırmaktadır (Ashmore ve Del Boca, 1979; Devine, 1989; Devine ve Sharp, 2009, Akt: Aktan, Uğurlu 2013: 18).

“Kişisel kalıpyargılar deneyim sonucu başka grubun üyeleri hakkında bireysel düşünceler ve inançlar olarak ele alınır. Kültürel kalıpyargılar bir grubun özellikleri hakkında tüm kültür tarafından paylaşılan inançlar olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, kadınların ev işlerine düşkün olması ve annecil olduğu kültürel bir kalıpyargıken, deneyimler sonucu kadınları güvenilirmez olarak tanımlaması kişisel kalıpyargıdır.” (Stangor ve Schaller, 1996, Akt: Aktan, Uğurlu 2013: 18)

Kalıpyargıların sosyal bir gerçeklik oluşturduğu literatürde tartışılan bir konudur. (Ellemers, Van Rijswijk, Roefs ve Simons, 1997; Ridgeway ve Correll, 2006, Akt: Aktan, Sakallı-Uğurlu 2013: 18). Ancak bu gibi kalıpyargılar grup üyelerinin davranışlarını kısıtlamaktadır (Aktan, Uğurlu 2013: 18). Örneğin, “Evin reisi erkektir” kalıpyargısı erkeklere bir misyon yükler. Eve para getiren, evin geçimini

sağlayan, kişidir. Örneğin, “Zenciden iyi sporcu olur” kalıpyargısı, siyah ırka mensup insanların bu işlere yönelmesini sağlarken, spor ile ilişkisi olmayan diğer yüksek statüdeki alanlardan uzaklaşmasına neden olabilmektedir (Aktan, Sakallı-Uğurlu 2013: 18).

Bu konuda Türkiye’de ve dünyanın diğer ülkelerinde çeşitli araştırmalar yapılmış; tezler, makaleler, kitaplar yazılmıştır. Alandaki araştırmalar şöyledir;

Aktan ve Güvenç (2008), “Başarılı ve Başarısız Öğrencilerin İç ve Dış Gruplarına Yönelik Kalıpyargılarının Yetkinlik ve Sevecenlik Boyutları Açısından İncelenmesi” adlı makalesinde başarılı ve başarısız öğrencilerin yetkinlik ve sevecenlik bağlamında incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmayı Ankara’nın Sincan ilçesinde iki farklı okulda öğrenimlerine devam eden 321 katılımcı ile yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda, kalıpyargı içeriği ile sosyal bağlamsal değişkenler arasındaki ilişkiler incelendiğinde ise statu ile yetkinlik arasında bir ilişki olduğu, buna karşın yarışmacılık ile sevecenlik arasında bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

Aktan ve Uğurlu-Sakallı (2013), “Kalıpyargı İçeriği Modeline Sosyal Bağlamsal Bir Yaklaşım: Bağlam İçinde Kalıpyargı İçerikleri” adlı çalışmada kalıpyargı içerik modelinin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek bu sınırları aşmak için bağlama duyarlı bir bakış açısı sunmayı amaçlamıştır. Beş farklı sosyal bağlam tanımlanıp, yetkinlik ve sevecenlik değerlendirmelerinin nasıl şekilleneceği tartışılmıştır.

Apalı (2011), “Sosyolojik Açından Kadınlarla İlgili Kalıpyargılar” adlı çalışmada toplumumuzda kadınlarla ilgili kalıpyargılar, dini yaşayışı ve dini literatürde kadının yeri makalenin konusunu oluşturmuştur. Kadınlarla ilgili kalıpyargılar ile sosyal ve dini faktörleri ortaya koymayı amaçlamıştır.

Arslantaş (2007), “Abbasiler ve Fatimiler Döneminde Yahudiler” adlı çalışmada bu dönemlerde Yahudilerin yaşayışlarından ve dini anlayışlarından bahsedilmektedir. Tezde Yahudilerin sadece dinî, hukukî ve sosyal hayatları ele alınmış olup iktisadî hayat ile ilmî ve fikrî faaliyetler dışarıda bırakılmıştır.

Ateş (2015), “Önyargı ve İslam” adlı yazısında ön yargılar ile din arasındaki bağlantıları Kur’an-ı Kerim’de yazan ayetlerle desteklemiştir. Ateş bu yazısında damıtılmış bilgiyi, saf, arı duru İslamı insanlarımıza öğretmeye, gönülleri "Kur'an Mesajı"yla aydınlatmağa çalışmıştır.

Avaroğulları ve Demir (2015), “Uncritical Receivers of Historical Myths: A Grim Picture From Turkish High Schoolers (Tarihte doğru bilinen yanlışlar: Lise Örneği)” adlı çalışmasında, Türkiye’de tarih kitaplarının yeterli düzeyde olmamasından dolayı kalıpyargılara açık olduğunu belirtmiş ve bununla ilgili Aydın ilinde yapmış olduğu çalışmayı aktarmıştır. Tarih kitapları doğruyu ne kadar iyi yansıtırsa kalıpyargılardan uzak olacağını belirten çalışma 4 lise ve 100 öğrenci üzerinde uygulanmış olup, öğrencilerde tarihsel manada kalıpyargıların olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Ayan Ceyhan ve Koçbaş (2009), “Çiftdillilik ve Eğitim” adlı kitabında bazı bölgelerimizde bulunan çocukların evlerinde konuştukları dilin farklı olduğu belirtilmektedir. Bundan dolayı bu çocukların evde konuştukları dil ile eğitimleri arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Ayan Ceyhan (2012), “Eğitimde Çok Dillilik ve Ayrımcılık: Sosyolojik, Eğitimsel, Dilbilimsel Perspektifler” adlı makalesinde ülkemizde son yıllarda ana dilde eğitim konusunu çok tartışıldığını ancak bu konunun öznesinin de çocuk olduğunun her zaman unutulduğunu belirtmektedir. Çokdilli eğitimden bahsedilirken, yerelleşme ve merkezileşmenin de önemi vurgulanmaktadır.

Aydın ve Genç (2014), “Kur’an’ın Sunduğu Zihniyet Değişimine Karşı Bir Direniş Örneği Olarak Kalıpyargı ve Önyargılar” adlı makalesinde dinin ve özel olarak ta İslam dininin sunmuş olduğu değişimin karşısında karşılaşılan kalıpyargılar ve ön yargılar ve bunların dine etkileri araştırılmıştır. Günümüzde İslam dinini başka din mensuplarına sunarken onların birtakım kalıpyargı ve ön yargılara sahip olabileceği düşüncesi sonucuna ulaşmıştır.

Başaran, Gürboğa, Karçkay, Uğurlu ve İlter (2010), “Özrülülüğe Dayalı Ayrımcılığı Ölçülmesi Araştırması” adlı kitaplarında özrülülülere yönelik yapılan ayrımcılıklar araştırılmıştır. Bu bağlamda sivil toğlum örgütlerindeki 1507 özrülü ile anket çalışması yapılmıştır. Özrülülülerin hangi alanlarda daha fazla ayrımcılığa uğradığı, ayrımcılık konusunda ne gibi bilgilere sahip oldukları saptanmıştır.

Başarır ve Sarı (2015), “Kadın Akademisyenlerin “Kadın Akademisyen Olma” ya İlişkin Algılarının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi” adlı makalesinde kadın akademisyenlere yönelik algıların metaforlar yoluyla analiz etmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda 2013-2014 akademik yılında 67 kadın akademisyenle çalışma yapılmıştır. Sonuçta kadın akademisyenlerin 65 farklı metafor geliştirdikleri ortaya çıkmıştır.

Baysu ve Phalet (2014), “Avrupalı İkinci Nesil Türk Göçmenlerin Okul Başarısı” makalesinde İsveç, Almanya, Belçika ve Avusturya’da büyük şehirlerde yaşayan yerli ve ikinci nesil Türk göçmenlere odaklanarak, okul başarılarındaki farklar sosyal psikoloji açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Sonuçta sosyal psikoloji yaklaşımının, özellikle sosyal kimlik tehdit algısı, gruplar arası ilişkilerin göçmenlerin okul başarısında önemli bir rol oynadığı ifade edilmektedir.

Bora ve Üstün (2005), “Sıcak Aile Ortamı” Demokratikleşme Süreci İçinde Kadın ve Erkekler adlı kitabında cinsiyet rejiminin merkezinde duran aile ve kadın erkek ilişkilerine odaklanmakla birlikte, kadın ve erkeklerin kendilerine, çevrelerine ilişkin algılarını içermektedir. Çalışma genelleştirici değil keşfedici bir çalışmadır. Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rejiminin nasıl algılandığı, nasıl yeniden üretildiğine ilişkin genel bir fikir verebildiğini, demokratikleşme imkânlarına ve aynı zamanda sınırlılıklara işaret etmektedir.

Bölükmeşe ve Çelik (2013), “Kurban Said’in “Ali ve Nino” Adlı Eserinde Doğu(lu) ve Batı(lı) İmgesi” çalışmasında Kurban Said’in Ali Nino adlı eseri doğulu ve batılı anlamda edebi bağlamda incelenmiştir. İmgebilim kapsamında ön yargı ve kalıpyargı

kavramları açıklanmaya çalışılmıştır. Bu imgelerin kalıpyargı ve ön yargı oluşumunda nasıl bir rol oynadıkları araştırılmıştır.

Burcu (2002), “Üniversitede Okuyan Özürlü Öğrencilerin Sorunları: Hacettepe-Beytepe Kampüsü Öğrencileri Örneği” adlı çalışmasında üniversitede okuyan engelli öğrencilerin yaşamış oldukları sorunları ve beklentileri ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma çok geniş bir zaman dilimine yayılarak yaklaşık bir buçuk sene sürmüştür. Sonuç olarak öğrencilerin birçok sıkıntı ve sorun ile karşı karşıya kaldıkları görülmüştür. Üniversitedeki neredeyse tüm alanlarda sıkıntı yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Burcu (2011), “Türkiye’de Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamalar: Ankara İl Örneği” çalışmasında Türkiye’de engelli bireylere yönelik kültürel tanımların ne olduğu Ankara il örneği ile açıklamaya çalışılmıştır. Sonuç olarak ülkemizde de diğer ülkelerde olduğu gibi engellilere yönelik tanımlamaların olumsuz olduğu yönündedir.

Börekçi ve Tercanlıoğlu (1999), “Türkçe ve İngilizce’de Dil ve Cins İlişkisi Üzerine Bir Deneme” çalışmasında dil ve cinsin birbiriyle olan bağlantısı araştırılmıştır. Türkçe ve İngilizce’de kadın ve erkekler dili farklı mı kullanmaktadır? Sorusunun cevabı aranmıştır. Sonuç olarak kadın ve erkeklerin dili kullanmalarında herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır.

Cirhinlioglu (2010), “Dini Yönelimler ve Önyargı” adlı çalışmasında dini yönelimler ve ön yargılar araştırmıştır. Çalışma üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Çalışmada cinsiyet değişkeni insan doğasının zayıflığına inancın yordanmasına anlamlı katkıda bulunmuştur. Kız öğrencilerde insan doğasının zayıflığına inancın daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Coşgun (2004), “Kültürlerarası İletişim Sürecinde Kalıpdüşüncelerin ve Önyargıların Rolü.”Antalya’da Yaşayan Güneydoğulular ile Antalya Yerlileri Arasındaki Kalıpdüşünceler ve Önyargılar” adlı tezinde kalıpyargıların ve ön yargıların

oluşmasında kültürel farklılıkların etkisini ve iletişim sürecindeki rolünü araştırmıştır. Araştırma sonucunda iki kültürün birbirleri üzerinde oluşturdukları kalıpyargıların iletişim sürecini etkilediği görülmüştür.

Çadır (2011), “Kadının Siyasal Yaşama Katılımında Siyasi Parti Kadın Kollarının Rolü (TBMM’de Grubu Bulunan Siyasi Partiler Bağlamında Ankara İl Örneği)” çalışmasında ülkemizde kadınların siyasi yaşama katılımını ve karar alma mekanizmalarında temsilini arttırmak için önemli bir mekanizma olarak görülen siyasi parti kadın kollarının işlevlerini ne ölçüde yerine getirebildiğinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Sonuç olarak kadınların siyasette gereklilik olduğu ortaya çıkmıştır. Demokrasinin gelişimi için kadınların siyasette bulunması gerektiği belirtilmiştir.

Çatalcalı (2015, Nisan), “Magazin Haberlerinde Toplumsal Cinsiyet Temsili: Alem, Haftasonu ve Şamdan Plus Dergilerinin Anlambilimsel Analizi” çalışmasında Alem, Haftasonu ve Şamdan Plus dergilerinde cinsiyet temsillerinin nasıl ele alındığı araştırılmıştır. Kadın ve erkeklerin temsil ediliş şekli incelenmiştir. Sonuç olarak dergiler, anne, eş, bakımlılık, fedakâr, güzel rollerini ortaya çıkarmıştır.

Çaplı ve Tuncel (2010), “Ayrımcılık ve Medya. Televizyon Haberciliğinde Etik” adlı eserinde Ayrımcılık ve medya arasındaki bağlantıyı anlatmışlardır. Medyanın tarafsız, etik kurallar çerçevesinde çalışması gerektiği belirtilmiştir.

Çayır (2012), “Gruplararası İlişkiler Bağlamında Ayrımcılık” makalesinde gruplararası ilişkilerin nasıl işlediği, günümüzde gruplararası gerilime ve ayrımcılığa yol açan sebeplerin analizini yapmıştır. Sonuç olarak ülkemiz ayrımcılık konusunda çok yol katetmiştir. Bu konu ile alakalı sivil toplum örgütleri birçok faaliyette bulunmaktadır.

Çelik (2008), “Almanya’da Türkler: Sürekli Yabancılık, Kültürel Çatışa ve Din” adlı makalesinde Almanya’da yaşayan Türklerin kimlik ve dinle ilgili sorunlarını

araştırmıştır. Sonuç olarak göçlerle kimlik ve kültür taşınsa da, içinde bulunulan kültürden etkilenme vardır.

Çelikten (2004), “Okul Müdürü Koltuğundaki Kadınlar Kayseri İl Örneği” makalesinde Kayseri ilinde az sayıda bulunan kadın okul müdürlerinin neden az olduğunu araştırmıştır. 10 görüşme sorusu 48 kadın okul müdürüne uygulanmıştır. Araştırma sonucunda kadın idarecilerin kendine güvensizlik, çevreden destek görememe, iş ve aile arasında seçim yapamam gibi sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür.

Çıtak (2008), “Kadınların Çalışmasına Yönelik Tutum: Cinsiyet, Cinsiyet Rolü ve Sosyoekonomik Düzeye Göre Bir Karşılaştırma” adlı çalışmada katılımcıların kadının çalışmasına yönelik tutumlarını cinsiyet, cinsiyet rolü, medeni durum, yaş, sosyo ekonomik düzey ve yaşanılan şehre göre karşılaştırmıştır. Tokat, Yozgat, Kırıkkale, Ankara, İstanbul, İzmir’de toplam 796 katılımcı ile yapılmıştır. Kadın katılımcıların kadınlara karşı tutumları erkeklerinkine nazaran anlamlı çıkmıştır. Bekar katılımcıların kadınlara çalışmalarına yönelik tutumları evli katılımcılardan daha anlamlı çıkmıştır.

Demirel (2009), “Annesi Çalışan ve Çalışmayan Öğrencilerde Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargılarının Yetkinlik ve Sevecenlik Algısı Temelinde İncelenmesi” adlı tezinde çocuklu ve çocuksuz çalışan kadın ve erkeklere yönelik cinsiyet kalıpyargısının yetkinlik ve sevecenlik bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Kadınların sevecenlik boyutunun erkeklere nazaran daha yüksek çıkması cinsiyet rollerine göre kalıpyargıların ağır basmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demirtaş (2003), “Sosyal Kimlik Kuramı Temel Kavram ve Varsayımlar” adlı makalesinde sosyal kimlik kuramı üzerinde durmuş ve birbiriyle alakalı beş temel kavramı açıklamıştır

Dökmen (2004), “Toplumsal Cinsiyet” adlı kitabında toplumsal cinsiyeti sosyolojik olarak ele almıştır. Ayrıca kitapta cinsiyet kalıpyargıları ile kalıpyargılar ve ön yargılar arasında mukayeselerden de bahsetmektedir.

Dönmez (1992), “Bilişsel Sosyal Şemalar” makalesinde bilişsel kuram ve bilişsel sosyal şemalardan ve şema çeşitlerinden bahsetmektedir.

Gökalp (2013), “Kültür ve Toplum” adlı çalışmasında kültür, kültürün tanımlamalarını açıklamıştır. Çağdaş eleştirel yaklaşımların kültürü eleştirmesi, küreselleşmenin kültürel düzeyde nasıl gerçekleştiği anlatılmıştır.

Gönüllü (2001), “Grup ve Grup Yapısı” çalışmasında grup yapısı, grup çeşitleri, grupta statü-rol oluşumu, grupta normların ortaya çıkışı açıklanmaya çalışılmıştır. Sonuçta insanların hiçbir zaman tek başlarına yaşayamayacakları, mutlaka bir etkileşim içinde olmaları gerektiği belirtilmiştir.

Göregenli (2012), “Temel Kavramlar: Ön Yargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık” adlı çalışmasında ayrımcılık konusu sosyal psikolojik manada ele alınmıştır. Ayrımcılığın ön yargı, kalıpyargı, özcülük, otoriter kişilik...vb. kavramlarla ilişkisi araştırılmıştır. Ayrımcılık konusunda ilk önce kendi tutum ve davranışlarımızı değiştirmemiz gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gürses (2005), “Önyargının Nedenleri” adlı çalışmasında ön yargının nedenlerinden ve çeşitli kavramlarla olan ilişkilerinden bahsetmektedir.

Harlak (2000), “Önyargılar” adlı kitabında ön yargıların nedenlerinden ve kavramlardan bahsetmiştir. Çalışmasını Kiraz ve Kuşadası ilçelerinden yaşayan insanlar üzerinden yapmıştır. Orada yaşayan insanların yabancılara karşı tutum ve düşünceleri üzerinde olan araştırma, birbirine çok ta uzak olmayan fakat denize olan uzaklıkları farklılık gösteren iki ilçenin yabancılara bakış açılarını göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Sonuç olarak İzmir’in ilçesi olmasına rağmen denize bir hayli uzak olan Kirazlıların yabancı insanlara bakışı ile deniz kıyısında yaşayan ve her zaman yabancı turistlerle karşılaşan ve iletişim halinde olan Aydın’ın

Kuşadası ilçesinde yaşayan insanların bakış açıları farklılık göstermiştir. Kirazlıların yabancılara karşı biraz mesafeli durduğu, Kuşadalıların ise daha sıcak durduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hazneci (2012), “Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri” Ölçeğinin Geliştirilmesi ve İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf İçi İletişim Becerilerinin İncelenmesi” tezinde ilköğretim 1.kademesinde sosyal bilgiler dersine yönelik öğretmen, öğrenci ve gözlemci olmak üzere üç ayrı ölçekte oluşturmacı yaklaşımın iletişim becerilerinin bazı değişkenler açısından düzeyleri hakkında bilgi edinmeyi amaçlamıştır.

Hotham (2000), “Türkler” adlı eserinde Türkleri yabancı bir bakış açısıyla anlatmıştır. Türklerde din, Kemalizm, darbeler, ekonomik, sosyal sorunlar, toprak konularını güzel bir bakış açısıyla ele almıştır.

Işık (2012), “Kültürlerarası İletişim Bağlamında Cumhuriyet Üniversitesindeki Gençlerin Almanlara Yönelik Kalıpyargıları” adlı çalışmasında Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin Almanlara karşı kalıpyargılarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırma 139 son sınıf öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin büyük çoğunluğu Almanlar hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir.

İnandı, Özkan, Peker, ve Atik (2009), “Kadın Öğretmenlerin Kariyer Geliştirme Engelleri” makalelerinde ilköğretimde çalışan kadın ve erkek öğretmenlerin görüşlerine göre, kadın öğretmenlerin kariyer geliştirmede karşılaştıkları engelleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadırlar. Adana, Mersin ve Hatay illerinden toplam 994 öğretmen örneklemiş oluşturmuştur. Sonuç olarak kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kariyer basamaklarında yükselmede daha fazla engellendiği ortaya çıkmıştır.

İnandı, Tunç (2012), “Kadın Öğretmenlerin Kariyer Engelleri İle İş Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki” makalesinde kadınların kariyer engellemeleri ile iş doyum arasında ilişkisi ve yordama düzeyi araştırılmıştır. Sonuçta kadınların kariyer

engellemelerinin iş yordama düzeylerini düşük seviyede tutmalarına neden olmaktadır.

Kanlıkılçer (2005), “Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği: Geçerlilik Güvenilirlik Çalışması” adlı tezinde okul öncesi çocukların davranış sorunlarını anlamaya yönelik bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın örneklemini okul öncesine devam eden 654 çocuk oluşturmaktadır. Okul türü ile davranışlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. 6 yaş grubunun diğer yaş gruplarına göre (3, 4 ,5) daha kavgacı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karabayev ve Tutkun (2001), “Türk Cumhuriyetlerinden Gelen Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarına Karşı Taşıdıkları Kalıpyargılar” makalesinde Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden ülkemize öğrenim görmek amacıyla gelen öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına karşı taşıdıkları kalıpyargılar incelenmiştir. Toplam 372 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Öğrencilerin olumsuz kalıpyargılarının olumlu kalıpyargılardan fazla olduğu görülmüştür. Bu durumun ülkede kalış süresinden de kaynaklandığını göstermektedir. Öyle ki ülkemize olumlu kalıpyargılarla gelen öğrenciler bir süre kaldıktan sonra olumsuz düşünceler içine girmektedir.

Koyuncu (2011), “Kadın Öğretmenlerin Sorunları ve Toplumsal Cinsiyet (Diyarbakır İl Örneği)” adlı tezinde Diyarbakır ilinde kadın öğretmenlerin yaşamış olduğu sorunlar saptanmaya çalışılmıştır. Örnekleme 20 kadın öğretmenle görüşme yapılmıştır. Sonuç olarak kadın öğretmenler meslekleri ile ilgili birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Sınıf disiplini konusunda, rahatsız edici söz, bakış ve davranışların olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Lippmann (1922), “Public opinion” adlı eserinin çalışmamız açısından en önemli noktası kalıpyargılardan bahsedilen ilk çalışma olmasıdır. Lippmann bu çalışmasında kalıpyargıları zihindeki resimler olarak tanımlamıştır.

Macit (2014), “Yoksulluk, İnsan Onuru ve Din” adlı makalesinde yoksulluk ve insan onuru ilişkisinin insan onuru açısından incelemesi yapılmıştır. Sınuç olarak, yoksul olma durumunun yoksulların gözünden olumsuz değerlendirildiği görülmüştür. Dini öğretilerin ve özelde İslam’ın yoksulluğun olumsuz yönleri telafi ettiği görülmektedir.

Madran (2012), “Temel Beklenti Etkisi: Kendini Gerçekleştiren Kehanet; Sosyal Kimlik ve Ayrımcılık” adlı makalesinde kalıpyargı ve ayrımcılık arasındaki ilişkiyi kendini gerçekleştiren kehanet sürecini irdelemek amacını gütmektedir. Sonuçta kalıpyargıların nasıl kemikleştiği, ön yargı ve ayrımcılığın nasıl pekiştiği görülmüştür.

Meşe (1999), “Sosyal Kimlik ve Yaşam Stilleri” adlı tez çalışmasında çok çeşitli kimliklerin yaşadığı ülkemizde sosyo-kültürel olarak farklılaşmaların neler olduğu araştırılmak istenmiştir. Araştırma sonucunda insanların farklı sosyo-kültürel gruplar içinde olsa da bir arada herhangi bir sıkıntı olmadan yaşadıkları görülmektedir.

Mızrak Şahin ve Özerdoğan (2014), “Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara Karşı Tutumlar ve Cinsiyetçilik” adlı çalışmasında Eskişehir Osmangazi Sağlık Yüksek Okulu öğrencilerinin romantik ilişkiler ilgili kalıpyargılara karşı tutumlarını ölçmek ve bu tutumların farklılığının cinsiyeti nasıl etkilediğini görmek amaçlanmıştır. Sonuçta romantik kalıpyargılara sahip olan öğrencilere düşmanca ve korumamcı cinsiyetçilik anlayışını belirledikleri ortaya çıkmıştır.

Özensoy (2011), “Eleştirel Okumaya Göre Düzenlenmiş Sosyal Bilgiler Dersinin Eleştirel Düşünme Becerisine Etkisi” adlı makalesinde, eleştirel okumaya göre düzenlenmiş sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkilerini araştırmıştır. Araştırma 2009-2010 eğitim öğretim yılında Ankara’nın Mamak ilçesindeki Atlioğlu İÖO’da okuyan 7.sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sonuçta eleştirel düşünme becerilerinde anlamlı bir artış olduğu gözlemlenmiştir.

Özkan (2009), “Okul Öncesi Dönem 5-6 Yaş Çocuklarının Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Kalıpyargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” 5-6 yaş çocukların cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargıları, anne ve babalarının cinsiyet rolü algısı, yaşadığı il ve anne babanın eğitim düzeyi gibi değişkenlerle incelenmiştir. Örneklem İstanbul, Konya, Balıkesir, Diyarbakır illerindeki toplam 245 çocuktur. Araştırma sonucunda çocuğun annesinin cinsiyet rolü ve yaşadığı ile göre cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargılarında anlamlı fark çıkmıştır. Çocuğun yaşının, cinsiyetinin, aile yapısının, kardeş sayısının, anne çalışma durumunun ve baba cinsiyet rolünün cinsiyet özelliklerine ilişkin kalıpyargılarını etkilemediği sonucu elde edilmiştir.

Özsüer (2012), “Türk ve Yunan İlişkilerinde “Biz” ve “Öteki” Önyargıların Dinamikleri” adlı çalışmasında Türkler ve Yunanlar üzerinde öteki ve biz kavramları araştırılmıştır. Sonuçta Türkler Yunanlıları kısmen öteki olarak görürken, Yunanlılar bu oran ekseriyet haline dönüşmüştür.

Paker (2012), “Psikolojik Açıdan Önyargı ve Ayrımcılık” adlı çalışmasında ön yargı ve ayrımcılık konularını psikoanaliz çerçevesinde analiz etmeye çalışmıştır. Ön yargı ve ayrımcılığı azaltılması yönündeki yapılması gerekenler küçük başlıklar halinde verilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın en önemli sonucu, ön yargı ve ayrımcılığın tam olarak bitmese de çok ciddi derecede azaltılması mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Panol ve McBride (2004), “Basılı Yayınlarda Özrürlük İmajı: Tutumun Etkileri Hakkında İnceleme” adlı çalışmalarında, fiziksel özü gösteren basılı reklamların fiziksel özü olmayan bireyler üzerinde algıları, davranışları ve duyguları üzerinde etkileri araştırılmıştır. Sonuç olarak çalışmada herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Polat (2010), “Engellilerin Atasözü ve Deyimlere Yansımasının Sosyolojik Analizi” makalesinde sosyal yapının bir ürünü olan atasözler ve deyimler engelliler açısından

ele alınmıştır. Sonuçta engellilere yönelik kalıpyargıların aktarım aracı olarak atasözleri ve deyimlerin seçildiği görülmüştür.

Polat (2011), “Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamaların Başka Dilde Aşk Filmi Üzerinden İncelenmesi” tezinde engelli bireylere atfedilen kültürel tanımların tespit edilmesi ve bu tanımlamalar üzerinden engelli bireylerin konumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Sonuç olarak engelli bireylerin toplumun her kesiminde çeşitli zorluklar ve sıkıntılar yaşadığı ortaya çıkmıştır. Bireyin toplumdaki dışlanmasıyla engellilik sosyal olarak inşa edilmektedir.

Sağlam (2010), “Üniversite Öğrencilerinin 2002 Dünya Kupasına Katılan Ülkelere Yönelik Tutum ve Önyargıları İkinci Araştırma” çalışmasında 2002 dünya kupasına katılan ülkelere ön yargı ve tutumların neler olduğunu incelemiştir. Araştırmada sanayileşmiş büyük devletlere karşı, orta ölçekli ülkelere ya da az gelişmiş ülkelere destek verme eğilimi olduğu görülmüştür.

Sakallı-Uğurlu (2003), “Cinsiyetçilik: Kadınlara ve Erkeklerle İlişkin Tutumlar ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı” makalesinde erkeklere ve kadınlara ilişkin tutumlardaki cinsiyetçilik, yeni cinsiyetçilik konuları ele alınmıştır. Bu konularla ilgili farklı bilim alanlarında araştırma yapan bilim adamlarının beraber çalışması kapsamının verimliliğini arttıracığı sonucuna ulaşılmıştır.

Semerci (2012), “Ayrımcılık Bağlamında Ayrımcılık ve Sosyal Dışlanma” adlı çalışmasında yoksulluğun tanımı ve farklı yoksulluk algılarını Türkiye çerçevesinde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Yoksullara karşı yapılan ayrımcılık, onların dışlanması, suçlanması hepimizin düşünmesi gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şahin (2012), “Almanya’ya Türk vatandaşlarının Göçünün 51.Yılı Kazanımlar ve Tehditler” çalışmasında Almanya’ya göç eden Türk vatandaşların hangi kazanımları elde ettiği, bu kazanımları elde ederken ne gibi olumsuzluklarla karşılaştıkları incelenmiştir. Araştırmanın en önemli sonucuna bakıldığında Almanya’da yaşayan

Türklerin hem Almanya'yı hem de Türkiye'yi vatan olarak gördükleridir. Her ikisinden de vazgeçemedikleri anlaşılmaktadır.

Şıvgın (2015), "Cinsiyet Rollerini Eğitim Etkinliklerinin Ana Sınıfına Giden 60-72 Aylık Çocukların Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargılarına Etkisinin İncelenmesi" tezinde 60-72 aylık çocukların cinsiyet kalıpyargılarını belirlemektir. Bu kalıpyargıları belirlerken cinsiyeti, kardeş sayısı, okula gelmeden önce bakan kişi, ailenin maddi durumu, anne babanın eğitim düzeyi gibi değişkenlere bakılmıştır. Uygulama Kocaeli'nin Darıca ve Gebze ilçelerindeki iki ilkokuldaki toplam 80 çocuk üzerinde uygulanmıştır. Anneni çalışma durumu ile cinsiyet kalıpyargıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tan (2006), "Eğitim Yönetimindeki Kadın Azınlık" çalışmasında kadınların öğretmenlik mesleğindeki sorunlarını ve sıkıntılarını ele almıştır. Bu çalışmanın en önemli çıkarımı, erkek yönetimi gereğinden fazla değerlendirilmektedir. Erkek işi diye tanımlandığından dolayı bir meydan okuma olarak görülmektedir.

Terzioğlu ve Taşkın (2008), "Kadının Toplumsal Cinsiyet Rolünün Liderlik Davranışına ve Hemşirelik Mesleğine Yansımaları" çalışmasında hemşirelik mesleği ile cinsiyet kalıpyargısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuç olarak hemşirelik mesleği eğitimcileri ve uygulayıcıları kadın olarak varabilmek, arzu edilen seviyeye ulaşabilmek için liderlik davranışlarını geliştirmek zorunda olduğu belirtilmiştir.

Tezcan (1974), "Türklerle İlgili Stereotipler (Kalıpyargılar) ve Türk Değerleri Üzerinde Bir Deneme" kitabı o dönemde Türklerle ilgili kalıpyargıları ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra Türk değerleri üzerinde önemli çalışmalarda kitapta yer almaktadır. 1974 yılında yazılan bu kitap kalıpyargıların ülkemizdeki mihenk taşlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tutkun ve Koç (2008), "Mesleklere Atfedilen Kalıpyargılar" makalesinde Türkiye'de yaşayan insanların çeşitli mesleklere atfettiği kalıpyargıları araştırmıştır. Sonuçta olumlu kalıpyargılar olumsuz kalıpyargılardan daha yüksek çıkmıştır.

Olumlu kalıpyargılar, güvenilir ve çalışkan; olumsuz kalıpyargılar, güvenilmez ve sahtekâr olarak ortaya çıkmıştır. En güvenilir meslek askerlik olarak ortaya çıkmıştır. En saldırgan meslek hemşirelik en kaba meslek şoförlük olarak ortaya çıkmıştır.

Türkmen (2005), “Er Töştük Destanındaki Stereotip Motiflerin Analizi” çalışmasında Kırgızların meşhur Er Töştük destanındaki kalıpyargılar ele alınmıştır. Sonuç olarak Er Töştük Kırgızların motiflerinden ve kalıpyargılarında oluşmuştur.

Yılmaz (2003), “Kur’an’a Göre İnkârın Psikolojik Tezahürleri” makalesinde inkâr psikolojisine atıflarda bulunan Kur’ân ayetlerini ele alarak, psikolojik tahlillerle değerlendirmiştir. Sonuç olarak insan yaşamı boyunca pek çok dalgalanmalar geçirmektedir bu da hayatına yansımaktadır. Kur’an’da insanın bu zaafalarını bahsetmekte ve ruhsal durumunun olumsuz sonuçlarını haber vermektedir.

Yılmaz (2011, 19 Şubat), “Bakan Çubukçu Soruşturma Başlattı” haberinde bir öğretmenin sınıfta engelli öğrenciye yapmış olduğu ayrımcılığı ortaya çıkarmış ve dönemin bakanı Nimet Çubukçu konu ile ilgili soruşturma başlatmıştır.

Yılmaz, Sütütemiz ve Altunışık (2013), “Milli Kimlik ve Tüketici Aşinalığının Menşe Ülke İmajı Üzerine Etkilerinin İncelenmesi: Bulgaristan Örneği” makalelerinde tüketicilerin ürünlerin menşelerinde bakarak ürünü alma ya da almama eğilimlerini incelemiştir. Elde edilen sonuçlar; milli kimliğin menşei ülke imajı üzerine olumsuz, tüketici aşinalığının ise olumlu etkisi olduğunu göstermektedir.

Yıldız (2006), “Türk Alman Toplumlarında Kültürel İlişkiler, İmgeler ve Medya” çalışmasında Türk ve Alman toplumlarındaki kültürel ilişkilerde imgeler ve medyanın rolünü ortaya koymaktadır. Sonuçta, kültür ve kültürün zihinlerde bıraktığı izler farklı farklı ortaya çıkmaktadır. Bu da iki farklı toplum imgelerinin oluşmasına neden olmaktadır.

Yurtal ve Özsezer (2015, Nisan), “Evdeki Görev ve Sorumlulukların Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi: Çocukların Görüşleri” bildirisinde çocukların cinsiyete ilişkin ön yargı ve kalıpyargılarına ilişkin incelemelerini anlatmıştır. Sonuçta çocuklar evdeki rutin işlerden yemek yapma, ev temizliği gibi işlerin kadınlara yönelik, boya, badana, hesap, fatura ödeme gibi işlerin de erkeklere yönelik işler olduğu algısına sahip olduğu görülmüştür.

Yürüşen (1996), “Çok Kültürlülük mü? Çok Kültürcülük mü? adlı çalışmasında bu iki kavramı çeşitli tasniflere tabi tutarak incelemiştir.

Zeybekoğlu (2010), “Tek Tanrılı Dinler ve Kutsal Kitaplarında Kadının Konumu” çalışmasında tek tanrılı dinlerde ve bu dinlerin anlayış ve uygulamalarında, kadının ikincil konumunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Tek tanrılı kitapların kutsal metinleri incelendiğinde kadına yönelik kısıtlamalara yönelik ifadelerin görüldüğünü belirtmektedir. Kadına özellikle annelik roünden dolayı saygı duyulması, iyi davranılması ve korunması gerektiği açıklanmıştır.

1.1. Problem Cümlesi

Günümüzde kişiler veya milletler arası iletişim ve etkileşim son derece artmıştır. Geçen dönemlere göre çok daha sıkı olarak uluslararası işbirliği yapılmaktadır. Kişiler gerek iş gerekse ev hayatlarında farklı kültürlerden insanlarla daha fazla bir arada yaşamaktadır. Bu birlikte yaşama, kültürün gelişebilmesi için kalıpyargılardan uzak bireyler yetiştirilmesi gerekmektedir. Sosyal Bilgiler dersi de bu amaca yönelik olabilecek derslerden biridir. Ortaokul 8.Sınıf öğrencilerinin kalıpyargıları ile ilgili çalışma bugüne değin yapılmamıştır. Bu çalışma ile öğrencilerin kalıpyargıları ortaya çıkarılacak ve onları düzeltmeye yönelik muhtemel çalışmaların etkinlik düzeyleri belirlenecektir.

1.1.1 Alt Problemler

1. Ortaokul 8.Sınıf öğrencilerinin diğer uluslar ile ilgili belirli kalıpyargıların yaygınlık derecesi nedir?
2. Ortaokul 8.Sınıf öğrencilerinin dini inançlar ile ilgili belirli kalıpyargıların yaygınlık derecesi nedir?
3. Ortaokul 8.Sınıf öğrencilerinin engelliler ile ilgili belirli kalıpyargıların yaygınlık derecesi nedir?
4. Ortaokul 8.Sınıf öğrencilerinin yoksullar ile ilgili belirli kalıpyargıların yaygınlık derecesi nedir?
5. Ortaokul 8.Sınıf öğrencilerinin ayrımcılık ile ilgili belirli kalıpyargıların yaygınlık derecesi nedir?
6. Ortaokul 8.Sınıf öğrencilerinin cinsiyet ile ilgili belirli kalıpyargıların yaygınlık derecesi nedir?
7. Ortaokul 8.Sınıf öğrencileri kalıpyargılara yol açan söylemlere hangi kaynaklardan erişmektedir?
8. Kalıpyargıların benimsenme derecesi okul türüne göre farklılık göstermekte midir?
9. Kalıpyargıların benimsenme derecesi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
10. Kalıpyargıların benimsenme derecesi anne ve baba birlikteliğine göre farklılık göstermekte midir?
11. Kalıpyargıların benimsenme derecesi anne ve baba eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
12. Kalıpyargıların benimsenme derecesi aylık gelir düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
13. Kalıpyargıların benimsenme derecesi il dışına çıkmaya göre farklılık göstermekte midir?
14. Kalıpyargıların benimsenme derecesi yurt dışına çıkmaya göre farklılık göstermekte midir?
15. Kalıpyargıların benimsenme derecesi düzenli haber izlemeye göre farklılık göstermekte midir?

16. Kalıpyargıların benimsenme derecesi kitap okuma sayısına göre farklılık göstermekte midir?

17. Kalıpyargının oluşmasına etkili olan etmenler nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın önemi, ortaokul öğrencilerinin kalıpyargı bilgilerinin oluşmasında nelerin etkili olduğunu ortaya çıkarmaktır. Bunun sonucunda elde edilen bilgiler kalıpyargının neden olduğu sorunların çözümüne yardımcı olacaktır. Bu araştırma kalıpyargıların ortaya çıkış süreçlerini, hangi kalıpyargıların yaygın olduğunu ve kalıpyargıların ortadan kaldırılabileceğini için nelerin yapılabileceğini araştırmaktadır. Yapılan araştırmalara göre 8.Sınıf öğrencileri ile ilgili bu şekilde bir araştırma ilgili alan yazında mevcut değildir. Dolayısıyla alan yazındaki bir boşluğun doldurulması bakımından önemlidir. Ayrıca araştırma sonuçlarının daha hoşgörülü, empati yeteneği gelişmiş vatandaşlar yetiştirilmesine yardım edeceği, böylelikle Sosyal Bilgiler eğitimi alanı ve toplum ve insanlık bakımından da katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

1.3 Sınırlılıklar

Bu araştırma Aydın İli İncirliova İlçesinde bulunan resmi ve özel ortaokullardaki 8.sınıf öğrencilerinin görüşleriyle sınırlıdır.

1.4 Tanımlar

Sosyal Bilgiler Öğretmeni: Dört yıllık ortaokullarda çalışan sosyal bilgiler alan derslerini okutmakla görevli öğretmenlerdir.

Öğrenci: Ortaokul 8.Sınıf öğrencileridir.

Kapsam Geçerlilik Oranı: Başvurulan uzman görüşlerinin puanlamasıdır.

Kalıpyargı Öğrenci Değerlendirme Formu: Öğrencilere aktarılan soruları içeren formdur.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

Bu bölümde kalıpyargılar ile ilgili bilgiler çeşitli kaynaklardan araştırılarak verilmiştir.

2.1 Kalıpyargılar İle Sosyal Bilgiler Dersi Arasındaki İlişki

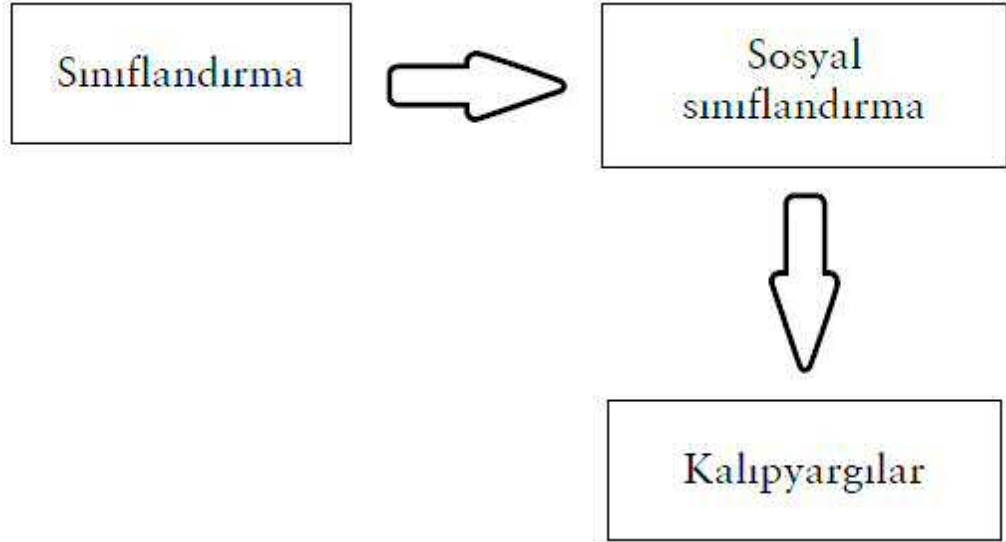
Bu konuyu ele almamızdaki sebeplerin başında Sosyal Bilgiler programının genel amaçlarından bazıları yatmaktadır. Bu amaçların en başında “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir. Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.” yazmaktadır. Bu tüm vatandaşlarımızda olması gereken bir özelliktir. Bizim asıl üzerinde duracağımız amaçlardan bazıları; meslekleri tanınması ve her mesleğin gerekli olduğuna inanması; katılımın önemine sahip olması; bilgiyi kullanabilmesi; insanlar, nesnelere ve olgular arasında farklılık ve benzerlikleri belirleyebilmesi; kaynak kullanımını ve kanıt değerlendirmeyi becerebilmesi; birincil ve ikincil kaynaklar üzerinde çalışarak, kendi anlayışlarını sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. İşte bu amaçlar doğrultusunda biz de sosyal bilimlerin içinde olan sosyal psikoloji ile ilgili konu olan kalıpyargıları ele alacağız.

2.2 Kalıpyargıya Varış Aşamaları

Sosyal yön insanları diğer insanlardan ayıran en önemli özelliktir. Dolayısıyla insanın algı dünyası sadece nesnelere sınırlı değildir. İnsanlar birbirleriyle iletişim halinde olduğundan dolayı sosyal algıları da gelişmiştir. (Madran, 2012: 31). Madran (2012), kalıpyargıyı, “sınıflandırma ve sosyal sınıflandırmanın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.” şekline ifade etmiştir. Bunun için sınıflandırma ve sosyal

sınıflandırma kavramlarının üzerinde durmak gerekir. Bu iki kavram aşağıdaki başlıklarda açıklanmıştır.

Şekil 2.1. Sosyal Sınıflandırma Sürecinin Sonuçları

(Madran (2012)'ın "Temel Beklenti Etkisi: Kendini Gerçekleştiren Kehanet; Sosyal Kimlik ve Ayrımcılık" adlı çalışmasından alınmıştır)

2.2.1 Sınıflandırma

Nesneleri veya insanları ortak noktalarını da gözeterek sınıflara veya gruplara ayırma işine sınıflandırma denmektedir. Sosyal Kimlik Kuramı, "*sosyal Sınıflandırma' (social categorization)*" sürecine merkezi bir rol yükler. Sosyal çevremizi anlamaya yardımcı olan bu kuram, insanları tanımamızda da etkili rol oynar (Zehra Portal, 2015).

İnsanlar birçok uyarının ve çeşitliliğin olduğu bir dünyada yaşamaktadır. Bu durum karmaşıklıklara yol açabilir. İnsanoğlu bu durumdan kurtulabilmek ve öngörülerini kolaylaştırabilmek için uyarınları sınıflandırma ya da gruplandırma yoluna gider. Bu durumda kategorileştirme olarak adlandırılır (Harlak, 2000: 50).

“İnsanoğlu doğduğunda gördüklerini bir diğerinden ayırt edemediğinden dolayı varlıkları sınıflandırma ihtiyacı hisseder. Bu varlıkları sınıflandırma, kategorize etme süreci başlar. İşte Durkheim ve Mauss toplumları, olguları, zaman, mekân, insan tipleri ya da hayvan türleri gibi ayrı olarak nasıl sınıflandırdıklarını açıklamaya çalışır. Onlara göre toplumsal yapı sınıflandırmayı olanaklı kılmaktadır çünkü toplumsal yapı toplumsal gruplar arasındaki ayrımlara dayanmaktadır. Bir toplum örgütlenmesi, ona ye olan insanların dünyaya bakış açısıyla biçimlenir. Onlar sınıflandırmanın ahlaki ve duygusal doğasının önemli olduğunu vurgulamışlardır.” (Gökalp, 2013:106-107).

İnsanoğlu gördüğü her bir nesneyi tek tek değerlendirmez. Daha önce gördüğü, tanıdığı nesnelere belirli ölçütler çerçevesinde sınıflandırır. Bilgi işlem yükünü azaltmanın en güzel yolu nesnelere ortak yönleriyle aynı grup veya sınıf içinde değerlendirmektir (Madran, 2012: 30).

Sosyal sınıflandırma, sosyal dünyamızı anlamamızı ve yorumlamamızı sağlar. Kalıpyargılar ile n yargıların temel bir bilişsel süreç olarak ortaya çıkmasında etkilidir. Sınıflandırma bize  konuda yardımcı olur. Birincisi; bu süreç gerekli bilgileri depolamamızı, gereksiz bilgilerden kaçınmamızı sağlar. İkincisi; kendimizi değerlendirmemizde önemli katkılar sağlar. Dünyayı net ve buğusuz bir şekilde görmemizi sağlar (Zehra Portal, 2015).

Sınıflandırma süreci, kişinin kendisini, grubunu ve dışarıdaki grupları kalıpyargılamasına ve gruplararası farklılıkların abartılmasına neden olur. Sosyal karşılaştırma ile abartma seçicilik olarak ortaya çıkar. Bu seçicilikten dolayı kişi kendisini, yüceltir. Böylece grup içi benzeşimler ile diğer grup arasındaki farklılıklar daha da belirginleşir (Zehra Portal, 2015).

Araba alırken tüm arabalara bakmayız. zelliklerine göre sınıflandırırız. Binek mi ya da hatchback mi alacağız, kırmızı mı beyaz mı alacağız gibi seçenekleri indirgeyerek bir sonuca ulaşırız. Böylece satıcının bütün arabaları göstermesi yerine kendi istediğimiz özelliklerde bir arabayı bulmasında yardımcı olmasını isteriz.

Sınıflandırma yolu ile şeyleri kategorize ederiz. Ahmet insandır, dürüsttür. Şu andan rahatlama niyeti ile yürüyüş yapmaktadır (Harlak, 2000: 51).

Bu süreç 'sosyal sınıflandırma' (*social categorization*) olarak adlandırılmaktadır (Madran, 2012: 30).

Allport'a göre sınıflandırmanın 5 önemli karakteristiği vardır. Bunlar;

1. Gündelik uyumumuz için geniş yığın ve sınıflar oluşturmak.
2. Şeyleri mümkün olduğu kadar asimile eder.
3. Nesnelere çabucak tanımanızı sağlar.
4. İçeriğinde fikir ve duygu vardır.
5. Az ya da çok rasyonel olabilir (Allport, 1954; akt: Harlak, 2000: 52).

2.2.1.1 Sosyal Sınıflandırma

Kalıpyargıların tohumunu atan sürece *Sosyal Sınıflandırma* diyoruz. *Kalıpyargı*, bireylerin toplumsal gruplara ilişkin beklentilerini, inanç ve bilgilerini içeren bilişsel bir yapı diyebiliriz. 'Boyu kısa olanları kompleksli', 'sarışınların aptal', 'Konyalıların dindar' olduğuna ilişkin inançlar birer kalıpyargı örneğidir (Madran, 2012: 79).

Bireyler sosyal dünyalarını kategorileştirmeyi severler. Dünyayı bu şekilde algılama ve değerlendirme eğilimindedir. Kategorizasyon süreci ile çevrenin algısal olarak yapılandırılması belli genel kongnitif kurallara göre, her bir kategori içerisinde algılanan benzerliklerin ve kategori arasında algılanan farklılıkların vurgulanması yoluyla gerçekleşmektedir. (Meşe, 1999: 17).

Birey "bilişsel bir cimri" dir. İnsan bir şeye inandıktan sonra ondan asla vazgeçmek istemez (Dönmez, 1992:132). İnsanların bir birey olarak değil, bir grubun parçası gibi algılandıklarında Sosyal sınıflandırma ortaya çıkar. Bireyler, "insan" olarak değil "erkek", "kadın", "beyaz", "Japon", "Türk" diye adlandırılırlar. İki ya da daha

fazla insan bir grup olarak algılandığında, bu grup artık diğer gruplardan ayrı tutulur ve "farklı" olarak ele alınır (Demirtaş, 2003:133).

Toplumda önemli bir yere sahip olmak, etkin olmak ve çevremizi yönetmek istiyorsak sosyal sınıflandırma bize yardımcı olması bakımından önemli bir araçtır (Zehra Portal, 2015).

“Bireyin bu keşmekeş dünya ile başa çıkmasının en çıkar yolu sınıflandırma sürecini iyi bilmesi ile olur. Sosyal sınıflandırma sosyal dünyayı yalınlaştırır. Birey, çevreden gelen her türlü uyarıcıya ayrı ayrı dikkat yöneltmek yerine, bilişsel tasarruf yolunu seçer. Sınıflandırma bireye bilişsel tutumluluk sağlar, sınıflandırmayı yapan bireye "verilen bilgi doğrultusunda gitme" olanağı tanır, sınıflar birleştiği zaman da, bu durum bireye karmaşık kavramlar yapılandırma fırsatı verir. Hiçbir şey algılama, hatırlama, düşünme ve tepki verme süreçlerini kolaylaştırmamızda sınıflandırmadan daha etkili ve kolay değildir” (Demirtaş, 2003:134).

“İnsanlar uyarıları gruplandırıp sınıflandırarak algısal alanı örgütlerler. Etrafımızda gördüğümüz, duyduğumuz, kokladığımız her şey, bir başka duyduğumuz, kokladığımız ve duyduğumuzdan farklıdır. Her uyarıyı bir sınıfın ya da grubun üyesi ya da bir parçası olarak görürüz: Örneğin, sınıfın önünde kürsüde duran kişiyi öğretim üyesi, bir sınav sırasında sınav kâğıdı dışında bir öğrencinin elinde gördüğümüz kâğıt parçasını kopyalık, küçük beyaz şapkalı, beyaz önlüklü bir kadını da bir hemşire olarak algılamak eğilimindeyizdir” (Dönmez, 1992: 133).

Sosyal sınıflandırma, çevremizi yönetmemizi ve toplumda etkin bir şekilde işlevde bulunmamızı sağlayan yardımcı, önemli bir araçtır. Smith ve Meddin'in dediği gibi, "sınıflandırma olmasaydı, zihinsel dünyamız son derece karmaşık olurdu" (Hewstone vd., 1996: 58, akt. Demirtaş, 2003: 134).

Gruplar birbirinden farklı özellikler gösteriyorsa bu grupları sınıflandırmak gerekmektedir. Toplumsal grupları sınıflandırmada uygulanabilecek birçok kriter vardır; grubun kuruluş amacı, grup üyeleri arasındaki ilişkilerin düşünsel / duygusal karakteri, ilişkilerin kişisel olup olmadığı, grubun genişliği, grubun varlık süresinin uzunluğu gibi (Gönüllü, 2001: 192).

Sosyal sınıflandırma belirgin bilişsel sonuçlar ortaya çıkarır. İnsanlar, aynı grupta yer alan bireylerin benzer özellikleri ile ayrı sınıflardaki bireylerin farklı özelliklerini abartma eğilimindedir (Hogg ve Abrams 1988; Madran, 2012: 31).

“Diğer bir ifadeyle, aynı sosyal sınıfın içinde yer alan bireyler aşırı genelleme yoluyla tümüyle birbirine benzer, diğer sınıfların bireyleriyle de tamamen zıt özelliklere sahip olarak algılanmaya başlanır. Sınıflandırma eylemi, bireyi koyduğumuz sınıfa uygun olmadığı düşünülen niteliklerle karşılaştığımızda, bu yeni bilginin reddedilmesine, görmezden gelinmesine ya da istisna olarak değerlendirilmesine yol açar.” (Madran, 2012: 31).

Sosyal sınıflandırmanın sosyal kimlik olarak sonucu, kendi grubuna “biz”, karşı gruba da “onlar” şeklinde algılamasıdır (Harlak, 2000: 69).

2.2.2 Sosyal Karşılaştırma

Sosyal Karşılaştırma bireyin görüş ve yeteneklerini, diğer insanların ifade ettiği görüşleri ve ortaya koyduğu yetenekleri ile karşılaştırarak değerlendiği “kişiler arası” bir süreçtir (Meşe, 1999: 28).

“Bireyler, olumlu bir sosyal kimlik edinmek amacıyla, kendi gruplarını kayırma yoluna gider. Kendi grubuyla eşit ya da grubundan üstün bir kıyaslama grubu ile kendilerini karşılaştırma yoluna giderler. İşte, Sosyal Kimlik Kuramı'nın, Festinger'in etkisiyle ortaya koyduğu "*sosyal karşılaştırma*" yaklaşımı budur. Çok değerli olan bir vazonun "çabuk kırılabilir" olduğuna inanıyorsak, bunu sınamak için onu yere atarız. Ancak, bunu bu şekilde sınama olanağını bulamazsak (sahibi

yanımızdaysa), karşılaştırmamızı diğerlerinin görüşleriyle yapma yoluna gideriz.” (Demirtaş, 2003: 138).

“Bunun sonucu olarak bakıldığında görüşlerimizin, düşüncelerimizin doğruluğuna olan inancımız toplumsal bir görüş birliği sonucunda ortaya çıkar. Sosyal karşılaştırma kendimizi tanımamızı, inançlarımızın geçerli ve uygulanabilir olduğuna dair bize güven verir. Sosyal karşılaştırmaya girmemizin yegâne sebebi; kendimizi, diğer insanlara ve genel olarak, dünyaya ilişkin algılarımızdan emin olabilmektir. Aynı zamanda, belirli bir görüş birliğine dayanan algılarımızın, başka bir görüş birliğinin ürünü olan diğer olası algılardan daha iyi ve daha doğru olduğuna inanma eğilimimiz vardır. İnsanlar, kendi gruplarının görüşlerinin en doğru olduğuna inanmaktadır. Ve bu doğrultuda gruptaki diğer üyeler gibi düşünür ve dünyayı o şekilde algılar.” (Demirtaş, 2003: 138,139).

2.2.3 Kalıpyargı

Bu bölümde, yukarıda belirtildiği gibi “Sosyal Sınıflandırma Sürecinin Sonuçları” şemasında üçüncü sırayı alan ve tezin de ana temasını oluşturan kalıpyargı ile ilgili açıklamalara geçilecektir. Kalıpyargının ne olduğu, cinsiyet, milliyetçilik, ayrımcılık ve Türkler, engelliler, yoksullar ve dış görünüş, din ile ilgili kalıpyargıların neler olduğu işlenecektir.

2.2.3.1 Kalıpyargı Nedir?

Türkçe karşılığı olarak ‘kalıpyargı’ kelimesini kullandığımız stereotip kavramı, Latince olan ve katılık anlamına gelen ‘stereos’ ile iz anlamına gelen ‘tuos’ kelimelerinin bir araya gelmesiyle meydana gelen bir kelimedir (Işık, 2012: 163).

Kalıpyargılar bütün olarak bir grubun davranışları ve özellikleri hakkındaki genellenmiş inançlardır. Bir grubun ve o grubun üyelerinin zihinsel temelleridir ve bilişsel temalar olarak işlenirler (Dökmen, 2004: 97). Kalıpyargılar, sosyal sınıfları betimleyen “beyindeki resimler” dir (Lipmann, 1922: 21).

Kalıpyargılar ile ilgili çalışmalar ABD’de başlamıştır ve olumsuz görüşlerin değiştirilmesi amaçlanmıştır (Coşgun, 2004: 28). İlk başlarda sosyal psikolojinin konusu olmasına karşın günümüzde etolog ve klinik psikologlar bu terimi rutin, katı, yinelenen davranışlara işaret etmek için hala kullanmaktadırlar (Harlak, 2000: 42). Stereotipler, insanları birtakım türlere, tiplere bölmeyi ifade eden zihinsel yapılarıdır (Tezcan, 1974: 9).

Kalıpyargılar iki doğrultuda gelişir.

1. Genelleştirme Eğilimi, kendisini tanımadığımız bir ya da birkaç kişinin özelliklerini genele yayarız. Örneğin bir çocuk yaşı 45 olan orta yaşlı, bıyıklı, saçları da hafif beyazlamış bir erkekle tanıştıktan sonra aynı özelliklere sahip erkeklerin hep 45 yaşında olduğunu zannecektir.
2. Özelleştirme Eğilimi ise, bir grup, ülke ya da kategori hakkındaki kanaatlerdir. Örneğin bir Japon gördüğümüz zaman aklımıza zekilik ve robotların gelmesi gibi. Hâlbuki Japonya’da robotlarla ilgilenmeyen ve hiç kitap okumayan insanlar da olabilir (Tezcan, 1974: 13).

Kalıpyargılar önceden oluşturulmuş bilgi boşluklarını doldurur ve karar vermemizi kolaylaştırır (Aydın ve Genç 2014: 170).

İnsanlar, sınıflandırma süreci yoluyla dünyayı birçok farklı toplumsal gruba ayırırlar ve bu toplumsal gruplara ilişkin bilgilerini, inançlarını ve beklentilerini içeren bilişsel bir yapı geliştirirler. Bu bilişsel yapıya da "kalıpyargı" adı verilir (Demirtaş, 2003: 133).

İnsanlar hayatları boyunca grupları, toplumları, tipleri gruplara ayırır ve bunları biçimlendirir. Kalıpyargı olarak adlandırdığımız bu eğilimler hayatımızı şekillendirir. Kafamızdaki düşünceleri sadeleştiren zihinsel süreçlerdir (Tutkun, Koç, 2008:

259,261). İnsanlar çevrelerini değerlendirirken her zaman akli davranmazlar. İşin içine duygular, antipati ve sempatilerin etkisi girer (Türkmen, 2005: 235).

İnsanlar zihinlerinde oluşturduğu gerçekliklere karşı çevrelerinden gelen birçok uyaranlara karşı başa çıkabilmek için onları basite indirgeyip kategorize etmek ister. Bu kategorilerde bizi yönlendirmektedir. Kalıpyargı ve kalıpyargılama kategorileştirmenin özel bir biçimidir (Işık, 2012: 166,167).

Kalıpyargı, bir konuya ilişkin önceden hazırlanmış veya sürekli gündeme getirilerek kalıplaştırılmış değişmez yargılardır (Yıldız, 2006: 42). Kalıpyargıyı tarif eden çeşitli tanımlar birbirine çok benzerdir. “Bir kalıpyargı, bir sosyal grubun ve onun üyelerinin zihinsel bir temsilidir” (Augostinos, Walker ve Donaghue, 2006: 242, akt. Kayaoğlu, 2013: 54).

Kalıpyargılar, bir sosyal grubun üyeleri hakkında yaygın bir biçimde paylaşılan genellemelerdir (Hogg ve Vaughan, 1995; s. 54, akt: Kayaoğlu, 2013:54). Kalıpyargılar, belli bir ölçüde kökleşmiş bulunan peşin hükümleri kuvvetlendirmektedir (Tezcan, 1974: 12). Kalıpyargılar, bireyin kendi konumu meşrulaştırmanın yanında kişinin objektif ve dengeli muhakeme yapmasını engelleyen kör noktalarla doludur (Harlak, 2000: 43).

Ön yargıyı muhafaza eden bilişsel çerçeve kalıpyargıdır. Bir kalıpyargı, bir grubun üyeleri hakkında, sadece o grubun üyeleri olmaları nedeniyle sahip olunan bir dizi inanç ve beklentilerdir (Feldman, 1998; ss. 82-83, akt. Kayaoğlu, 2013: 54).

Kalıpyargıların sosyal bir grubun üyeleri tarafından paylaşıldığına inanılmaktadır. Şemaların özel bir türü olan kalıpyargılar, genellikle, cinsiyet, ırk, fiziksel görünüm, yaş, meslek, yaşanılan yer ve bir grubun ya da örgütün üyesi olma gibi fark edilebilir özelliklere sahip kategorilere uygulanır (Hilton ve Von Hippel, 1996, akt: Demirel, 2009: 3).

Kendimizin ve diğerk insanların, sınıflandırma süreci sonucunda oluşturduğumuz kalıpyargıların etkisiyle, üyesi olunan grubun birçok niteliğini taşıdığını varsayabiliriz. Kalıpyargıyı, "algılayıcının, toplumsal gruplara ilişkin bilgilerini, inançlarını ve beklentilerini içeren bilişsel bir yapı" olarak tanımlayabiliriz (Mackie vd., 1996: 41, akt: Demirtaş, 2003: 133).

Kalıpyargılar, evde başlar. İş yaşamında ve sosyal yaşamda daha da genişleyerek devam eder. Bütün toplumlarda, o toplumun geleneksel yapısına göre, az ya da çok görülür (Bisaria, 1985, akt: Özkan, 2009: 23).

Kalıpyargılar; küçük yaşlarda ortaya çıkar. Bu gelişmede tarihsel, kültürel, politik, ekonomik çeşitli etkenler rol oynamaktadır. Kalıp yargıların işlevi ise, bilgi eksikliğini azaltmak ve kişi için gerçeği tanımlanır. Bu yargılar genellikle kulaktan dolma bilgilerden oluştuğundan, akılcı olmaktan çok duygusal bir nitelik taşımaktadır (Özkan, 2009: 24).

Kalıpyargılar; etnik gruplar, kültürler, milletler vs. arasında olabileceği gibi erkekler ile kadınlar arasında ve daha birçok kişi ve gruplar arasında olumlu ya da olumsuz şekilde karşımıza çıkmaktadır (Apalı, 2011: 50).

Kalıpyargılardan bahsederken şu özelliklerden bahsedilmesi gerekmektedir:

1. Kalıpyargılar, sözlü kültürün ürünüdür. Konuşularak elde edilir ve yayılır.
2. Tahmini ya da duygusal durumu anlatır. Nesillerden nesillere aktarılan değer yargısı niteliğindedir.
3. Toplumdan, gelenek ve göreneklerden ya da kişisel eğilimlerimizden meydana gelirler ve basmakalıp değer yargıları biçiminde inanışlar yaratırlar.
4. Savaşçı İrlandalılar, zeki Almanlar, haylaz zenciler, duygusuz İsveçliler gibi sözler birer kalıpyargı (stereotip)'dir. Bu kalıpyargılar olumlu ya da olumsuz olabilir. Örneğin "Amerikan Zenciler Cahildir" olumsuz bir kalıpyargı iken, "Fransız Kadınları Entelektüeldir" sözü olumlu kalıpyargılardır.

5. Kalıpyargılar basit bilgiler içerir. Sorun hakkında bilgi edinilmesini ve kişisel kanaatin oluşmasını kolaylaştırır. Bunun yanı sıra toplumda köklü halde bulunan peşin hükümleri beslemektedir.” Türkiye’de Turistler Öldürülür”, “İngiliz Politikası İki Yüzlüdür”, “Türkler Tembeldir” gibi. Bu kalıpyargılar sübjektif düşünceyi objektif düşünce gibi göstermeye elverişlidir (Tezcan, 1974: 9-11).

Kalıpyargı tutumların gelişmesi ve durağanlığı süreci özetlenecek olursa;

1. Kalıplaşmış tutumların küçük yaşlarda gelişmeye başlar.
2. Bu gelişmede siyasi, tarihi, ekonomik, kültürel vb. çeşitli etkenlerin rol oynar.
3. Çoğunlukla kalıplaşmış tutumların başkalarından, kulaktan dolma edinilen bilgilerle beslendiğini ve gerçek bilgi eksikliğini kapatma ve gerçeği tanımlama görevini üstlenir.
4. Akılcı olmaktan çok duygusaldır.
5. Kolay değişmeyen ve zaman içinde durağanlaşır. (Kâğıtçıbaşı, 1999, akt. Sağlam, 2010: 308).

2.2.3.2 Ön yargı ve Kalıpyargı Karşılaştırması

Ön yargı, çoğunlukla kalıpyargıyla (stereotipler) karıştırılır. Bu iki kavram birbirinden farklı olsa da birbirlerini tamamlayan kavramlardır. Her ikisi de sosyal gerçekliği kabaca şematize etmeye yarayan sürecin birer ögesidir (Göregenli, 2012: 23).

Ön yargı (prejudice) belirli bir grubun üyelerine yönelik olumsuz bir tutumdur. Gerçek kanıttan yoksun peşinen üretilen yargılardır, belirli bir grubun üyelerine sadece o grubun üyesi olduğu içintakınılan olumsuz tutumdur (Dökmen, 2004: 100).

Adnan Menderes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji ABD Başkanı Sayın Prof. Dr. Hacer HARLAK, ön yargılarla kalıpyargıları ayıran en önemli özelliğin ön

yargıların hep olumsuzluk içerdiğini, kalıpyargıların ise olumlu ya da olumsuz olabileceğini belirtmiştir (Prof. Dr. Hacer Harlak, kişisel görüşme, 7 Aralık 2015).

Paker (1994) (akt. Karabayev, Tutkun, 2001: 5) bu durumu şöyle açıklamıştır; “Kalıpyargı, bir grup hakkında sabit, beylik fikir olarak tanımlanırken, ön yargı, varsayılan ırk, etnik köken, cinsiyet vb. tema alınarak bir kişi veya grubun olumsuz karakteristiklere sabit olduğu veya yetersiz olduğu hakkındaki inanç” olarak tanımlanmaktadır.

Kalıpyargı da ön yargı da, insanın gerçekliğe ilişkin sosyal ve zihinsel temsillerini biçimlendirme işlevi görür. Kalıpyargılar, bir obje ya da grup hakkında kolay karar vermemizi sağlar (Göregenli, 2012: 23).

Kalıpyargılar ön yargıların hem nedenidir hem de sonucudur. Ön yargıların olumsuz olmasının nedeni, birey kendi grubuna ne kadar olumlu bakıyorsa karşı gruba o kadar olumsuz bakmaktadır. Bu da olumsuz tutum geliştirmesine neden olmaktadır (Dökmen, 2004: 100, 101).

“Objeler ve gruplar hakkında zihnimize resimler, imgeler oluşturur. Bu imgeler tıpkı dış dünyadaki objelerin gerçek özellikleri gibi rol oynarlar. Özellikle yeni bir olay, obje, grup ile karşılaştığımızda beynimizdeki imgeler devreye girer. Bundan dolayıdır ki kalıpyargılarımız yoluyla, olguyu/grubu/objeyi gerçek, kendine has özellikleriyle değil, kendi düşüncelerimizde yarattığımız şekliyle algılarız. Örneğin, her ‘sarışın’ yabancı turistin Alman olduğunu, bütün Japonların ‘çalışkan’ olduğunu, Arapların ‘temiz’ olmadığını düşünmemize neden olan, bu gruplarla ilgili kalıpyargılardır. Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere kalıpyargılar karşımıza her zaman olumsuz olarak değil, olumlu olarak ta çıkabilmektedir” (Göregenli, 2012 : 23).

2.2.3.3 Rol Şemaları

Bir toplumsal rol, bir konuma bağlı bir kurallar ve davranışlar takımıdır. Böylece, bir rol şeması uygun norm ve davranışlara ilişkin olarak kişinin bilgilerini düzenleyip örgütleyen bir bilişsel yapıdır (Fiske ve Taylor, 1984, akt. Dönmez, 1992:138).

“Bizler, kadın veya erkek olarak belirli bir çevrenin içine doğarız. Çevremiz, kültürün belli bir tanımına göre bizi bir ırka (beyaz, sarı, siyah), etnik bir gruba (Kürt, Çingene...) bir ulusa (Türk, Fransız, Alman, İngiliz vs.), bir uygarlığa (Batı, Doğu) ait sayılmamızı sağlayan nitelikleri veren, bir başka ulusta bulunmayan maddi ve ideolojik olguları önemli ölçüde içselleştirmemize yol açacak şartları sunar.” (Yürüşen, 1996: 60).

Rol şemaları profesör, sekreter, sevgili, işçi, öğrenci, garson, öğretmen, doktor gibi, belirli bir roldeki insanlara ilişkin olarak sahip olduğumuz örgütlü soyut imgeleri temsil ederler. Bazen bu şemalar gerçeği yansıtmayabilir. Eğer, öğretmen şemamız işini çok iyi yapan, düzenli, davranışları takdir edilen ise bu her zaman doğruyu yansıtmayabilir. Bu özelliklerde öğretmen sayısı çok olmayabilir (Dönmez, 1992: 138).

“Çevre sadece kendi cinsiyet, ırk ve medeniyetimizle ilgili bilgileri vermekle kalmaz, bunun yanında bizim dışımızdakilerin özellikleri ile ilgili kalıpları da öğrenmemizi sağlar. Kalıpyargılar yaş, ırk, cinsiyet ve etniklik gibi görsel olarak belirgin özellikler üzerine kurulu oldukları için algısal süreçler bu tür şemalar açısından önemlidir. Sorunlardan biri gruplamanın algı üzerindeki etkisidir. Bir kez siyah olarak gruplandırılan kişi, artık tam anlamıyla siyahtır. Çünkü öyle algılanır” (Dönmez, 1992:228, akt. Gürses, 2005: 153).

Tanımlanabilir gruplar (siyahlar, Doğulular, sarı saçlı kadınlar ya da kısa boylu erkekler gibi) hakkındaki şemalara geleneksel olarak "kalıpyargılar" denir ve şematik işlemin yarattığı yanlışlıkların açıkça görüldüğü ve olumsuz sonuçlarının en çok endişe uyandırdığı konu budur (Gürses, 2005: 153-154).

2.2.3.4 Sosyal Biliş Yaklaşımına Göre Kalıpyargılar

Sosyal biliş yaklaşımı açısından insanları belli kalıpyargılara sokmak, duygusal bir süreç değil, zihinsel bir bilgi işleme sürecidir. Yani bu yaklaşım açısından, insanları kalıpyargılara sokmak, her durumda onları küçümsemek ya da aşağılamak anlamına gelmez (Aronson, Wilson ve Akert, 1999, akt: Kayaoğlu, 2013:55).

Bu görüşe göre, bir sosyal grup hakkındaki kalıpyargılar, bize o grup hakkında kestirme yoldan bir fikir, bir bilgi verir. Bu, çoğu zaman o grubun üyesi ile karşılaştırıldığında onun davranışı hakkındaki beklentimizi ve ona karşı davranışları önceden ayarlamamızı sağlar (Kağıtçıbaşı, 1999, akt: Kayaoğlu, 2013:55).

Bunlar sosyal kalıpyargılara sahip olmanın getirdiği avantajlardır. Ön yargıları besleyen kalıpyargılar, çevreye hakim olmamızı ve onu anlamamızı sağlamaktadır. Sosyal kalıpyargılar çoğunlukla mantıksız ve haksız nitelermeler olarak görülmektedirler. Çünkü olumsuz özellikler, grubun tamamına aşırı bir şekilde genellenmektedir (Kayaoğlu, 2013: 55).

Kadın ve erkeklere yönelik tutumların oluşmasında bilişsel kalıpyargıların rolü büyüktür. Dünyada birçok toplumda kadınların daha güçsüz, erkeklerin de daha güçlü olarak tanımlanmasında bu durum söz konusudur (Sakallı-Uğurlu, 2003: 3).

Bilişsel yaklaşımda, kalıpyargıların içeriğinden çok inançların bilişsel mimari içerisinde ne kadar etkili olduğu, grupların zihinde prototiplerle mi yoksa örneklerle mi temsil edildiği gibi konulara odaklanılmıştır (Hamilton ve Sherman, 1994; Yzerbyt, Rocher ve Schadron; 1997, akt. Aktan, Uğurlu: 2013: 17).

Birkaç saniyede olsa kendimiz ile başbaşa kaldığımızda insanların bir kasap, öğretmen, banka yöneticisi ve bir şoför. Kafamızda bu insanlar ile ilgili birçok imge yani kalıpyargılarla yaşadığımızdan dolayı, bu insanları tarif etmek bizim için zor olmayacaktır (Kayaoğlu, 2013: 54).

Kalıpyargı, bir grubun üyelerine yönelik sabitleştirilmiş, aşırı basitleştirilmiş, aşırı genelleştirilmiş, genellikle ön yargılı bir kanı, bir grubun tüm üyelerine atfedilen bu düşünce, olumlu veya olumsuz özellikleri taşıyan bilişsel bir şemadır (Tutkun, Koç, 2008: 261). Bu yaklaşıma göre stereotipler, insanların bilişsel kapasitelerinin yersiz olmasından dolayı, gerçek dünyayı olduğu gibi değil, hatalı anlamaktadır (Harlak, 2000: 84).

2.2.3.5 Cinsiyet Kalıpyargısı

Cinsiyet kalıpyargısı kadından ve erkekten beklenen davranışlar ile psikolojik inançları içermektedir. Örneğin kadından duygusal, itaatkâr olması, erkekten de baskın, bağımsız, güçlü olması beklenen kalıpyargılardandır (Mızrak Şahin, Özerdoğan, 2014: 2).

Erkeğin erkeksi, kadının da kadınsı özelliklere sahip olması beklenir. Kadının duygusal, annecil, ev işlerini yapan; erkeğin soğukkanlı, cesaretli, zor işleri yapan kişi olması beklenir. İşte bu özellikler sadece bizim düşüncelerimizi değil toplumsal kalıpyargıyı da oluşturur (Dökmen, 2004: 107). Araştırmacılar, kadınlar ve erkekler hakkında sahip olunan genel düşünceleri “cinsiyete ilişkin kalıpyargılar” (sex stereotypes) olarak adlandırmaktadır (Özkan, 2009: 24).

Gürkan ve Hazır'ın (1997) (akt. Börekçi, Tercanlıoğlu, 1999) çalışmasında kız ve erkeklere yönelik kalıpyargıların ders kitaplarında bile olduğunu, ilkokul 1., 2., 3. sınıflarda daha az belirgin iken 4. ve 5. sınıflarda daha belirgin olduğu görülmektedir. Kitaplarda kadınlara ve erkeklere göre meslekler, davranış kalıpları ve sosyal konumların olduğu belirtilmiştir.

Cinsiyet rolleri kalıpyargıları, insanların yaş, ırk, sınıf ve cinsel tercihlerinden etkilenir. Kalıpyargılar bilgi işleme sürecini kolaylaştırdığı için yararlı fakat diğer taraftan, insan davranışlarıyla ilgili beklentileri etkilediği için zararlı denilebilir (Şıvgın, 2015: 3)

Çocukların cinsiyete ilişkin kalıpyargılar olmaksızın büyümesi zordur. Çocuğun gelişip büyüünceye kadar edindiği kalıpyargılar hayatının geri kalan kısmında da devam eder (Yurtal ve Özsezer, 2015: 145).

İşlem öncesindeki çocuklar, olguları aralarındaki karmaşık ilişkilerle ele alamadıklarından bunlara ilişkin algılayışlarını da dar kavramlarla örgütleme çalışırlar ve bu nedenle kalıp yargılar geliştirirler. Mesela; erkekler ağlamaz, kızlardan asker olmaz, erkekler hemşire olmaz. Şoförler hep erkektir (Rehberlik.biz, 2014).

Resim 2.1. Erkekten Beklenen Davranış (a)

(Dökmen (2004)'in "Toplumsal Cinsiyet" adlı kitabından alınmıştır)

Çocuklar okullarda açık ya da üstü kapalı bir şekilde toplumun kendilerine dayattığı kalıpyargı ve rollere göre davranış geliştirmeye yönlendirilmektedir (Tan, 2000; akt. Başarır, Sarı, 2015: 42).

Toplumsal cinsiyet kalıpyargıları yönetici pozisyonunda olan kadınları olumsuz etkilerken, erkeklerin başarısının arttırmakta ve terfi almalarını kolaylaştırmaktadır. Hatta kadınlar, ayrımcılığın bir kanıtı olarak erkekler kadar hızlı ilerleyememektedir (Brannon, 2002; akt. Çıtak, 2008: 52).

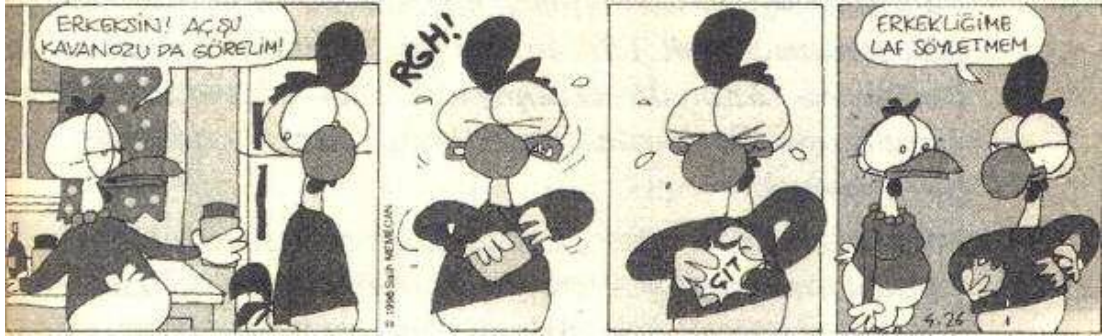
“Cinsiyet kalıpyargıları tüm dünya ülkelerinde ortak ise de kültürlere ve toplumun eğitim düzeyine göre değişiklik gösterebilmektedir. Türk toplumunda erkekler ile ilgili kalıpyargılar güçlü, koruyucu, ağabey, ev

işlerinden pek anlamayan, güç sahibi, futboldan hoşlanan, ev işlerinden ve çocuk bakmaktan hoşlanmayan, sert. Kadınlar ile ilgili kalıpyargılar ise; bebek bakan, korumasız, erkek işlerinden anlamaz, futbol hakkında yorum yapamaz, şoförlük bilgisi kötü, anne olarak gösterilebilir.” (Gülseçen, 2015: 23).

Birçok toplumda kadınlar daha zayıf bir konumdayken, erkekler daha güçlü konumdadır. Bu durumda her açıdan yani ekonomik, politik ve sosyal alanda kadınların erkeklere göre daha düşük konumda olduğu görülmektedir (Sakallı-Uğurlu, 2003: 3).

Genel olarak kalıpyargıların edinilmesi beş ve sekiz yaşlar arasında hızlı bir artış göstererek, onbir-oniki yaşın sonlarına doğru uzanmaktadır (Baran,1992, akt. Özkan, 2009: 25).

Resim 2.2. Erkekten Beklenen Davranış (b)

(Dökmen (2004)'in "Toplumsal Cinsiyet" adlı kitabından alınmıştır)

Çatalcalı (2015), yaptığı araştırmada haftalık yayınlanan bazı magazin dergilerinde kadın figürünün "anne, eş, bakımlı güzel kadın" formatında sunulduğu, kadının metalaştırıldığını, erkeklerin de eşinin ve çocuklarına bakan evin geçimini sağlayan bir figür olarak gösterildiğini belirtmektedir.

Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması bu tip kalıpyargıların yaygınlaşmasına neden olmaktadır. USA Today (1997) dergisinde yer alan bir yazıda kadınların televizyon

programlarında, haberlerde, reklamlarda erkeklerden daha çok yer aldığını belirtmektedir (Harlak, 2000: 108).

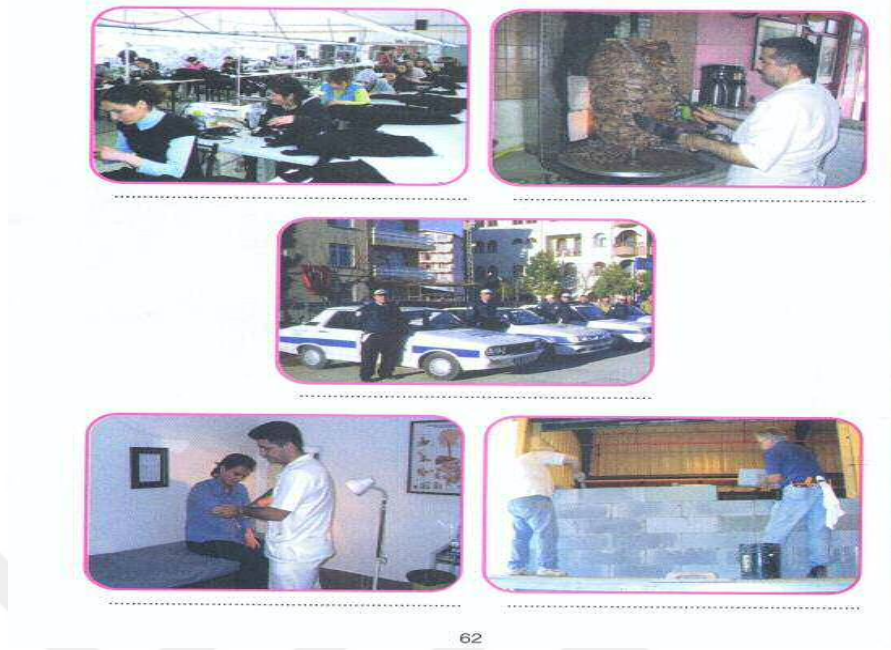
Sosyo kültürel davranışlardaki cinsiyet kalıpyargıları yaklaşık olarak 5 yaşında ortaya çıkar ve çocukluk dönemi boyunca giderek artar. İlkokula başladıktan sonra çocuklar hangi objelerin aktivitelerin ve davranışların kadınsı, hangilerinin erkeklerle yönelik olduğu hakkında yoğun bir bilgi edinir (Trautner ve diğerleri, 2005, akt. Özkan, 2009: 25).

Cinsiyet kalıpyargısında düşüncelerin tam tersi bir işlem olduğunda bu durum olumlu karşılanmakta ve başarı durumu artmaktadır. Dökmen (2004), ev işlerini, çocuğun altını temizleme işini erkek yaptığında daha başarılı ve önemli algılanacağını ifade etmiştir.

Resim 2.3 Bir Oyuncak Firmasının Kutusunun Üzerindeki Görüntü

Resim 2.4. 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Gösterilen Meslekler

(4.Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı (2.Kitap)'ndan alınmıştır)

Yukarıdaki ders kitabından alıntı olan fotoğraflar ile bir oyuncak firmasının oyuncak kutusu üzerindeki fotoğraf, öğrencilerin ve çocukların kafalarında ister istemez bir algı oluşmasına neden olmaktadır. Bir tekstil fabrikasında çalışanların kadın olması, dönercinin erkek olması, polislerden hiçbirinin kadın olmaması, inşaat işçilerinin erkek olması, sağlık memurunun erkek olarak gösterilmesi öğrencilerde bu mesleklerle ilgili bir kalıpyargı oluşmasına neden olmaktadır.

Kalıpyargılar, güncel olarak kullanılsalar bile belirlenmiş buyruklar, normlar, standartlar olarak etkide bulunurlar. Toplumsallaşma çabaları toplumun bütün üyelerini kalıpyargılara uygun olarak geliştirmeyi amaçlar. Örneğin; oğlan çocuklar etkin, yarışmacı ve akılcı, kız çocuklar ise bağımlı, duygusal ve edilgin olacak biçimde yetiştirilirler (Onur, 1995: 88).

2.2.3.6 Ayrımcılık, Milliyetçilik Bağlamında ve Türkler Hakkında Kalıpyargılar

Ayrımcılık kavramı, insanlar arasındaki eşitlik fikri ve ilkesinden kaynaklanır. Bu ilke, her insanın doğuştan eşit olduğudur. Ayrımcılık kavramına bakıldığında vicdani ve dinsel bir temel görürüz. Bu ilke ayrımcılığı önlemek amacıyla hukuk literatürüne girmiştir (Göregenli, 2012: 18).

Ulusal kimliklerin oluşum sürecinde bazı gruplar görmezden gelindi, grubu etiketleyen ve etkileyen iç ve dış gruplar hakkında güçlü kalıpyargılar üretildi (Çayır, 2012: 8).

Topluma bakıldığında insanlar hep gruplara (yaş, etnik köken, ırk, milliyet, dini inanç, fiziksel görünüm, meslek, sosyal sınıf, fiziksel boyut, engelliler..vb) ayrılmış vaziyettedir. Bunun daha ötesinde (Afrikalı, Amerikalı, Haitililer... vb) gruplarda ortaya çıkmaktadır. Bunların oluşmasında sosyal yargı ve kararların etkisi vardır (Hardward University Faculty of Arts and Scienses, 2015).

Milletlerarası ayrımcılık ve kalıpyargısal düşüncelerinin en canlı örneğini Türkler ve Almanlar bağlamında yaşamıştır. Bilindiği üzere Almanya II. Dünya Savaşı'ndan çıktıktan sonra yeniden yapılanma sürecine girdi. Bundan dolayıdır ki ülkede sanayi atılımları sayesinde büyük bir iş gücü ihtiyacı meydana geldi (Şahin 2012: 2). Bu iş gücü ihtiyacını karşılamak için bu ülkeye giden Türkleri Almanlar suça meyilli, kadınına baskı, işsiz, asosyal, şiddete yakın..vb kelimelerle özdeşleştirmiştir (Yıldız, 2006: 39).

Bu özdeşleşmenin merkezinde de kadınlar bulunuyordu. Kadınlar aile içi şiddet, zorla evlendirilme gibi sebeplerden dolayı Alman toplumu tarafından “dil bilmez”, “katı dindar”, “Eğitim seviyesi düşük” gibi kalıpyargılarla betimleniyordu. Daha sonra Almanlarla yoğun irtibata geçilmesi bu kalıpyargıları zayıflatmıştır (Çelik, 2008: 125).

Ayrımcılık konusunda medyanın da önemli bir rolü vardır. Medya toplumsal ayrımcılığa maruz kalmak bakımından dezavantajlı grupları yok sayarak, onlara yer vermeyerek ya da çok az yer vererek bu ayrımcılığı kalıpyargılar yoluyla sürdürür (Çelenk, 2010: 222, 223).

“Almanların yanı sıra Türk Milleti hakkında çok fazla kalıpyargı düşüncesi olan milletlerden biri de tarihten beri iç içe yaşadığımız ve savaştığımız şu anda da komşumuz olan Yunanlılardır. Yunan toplumunun milletimiz ile ilgili olumsuz ön yargıları çoğunluktadır. Bunun altındaki nedenler tabii ki tarihsel süreçtir. Yunan eserlerinde Türkler çatık kaşlı, şişman, koca burunlu bir şekilde tasvir edilmektedir. Çoğunlukla vahşi, şiddet yanlısı ve uzlaşmaz bir meta olarak gösterilmiştir. Bu da Yunan toplumunun milletimiz hakkında oluşturduğu kalıpyargılar şeklinde söylenebilir.” (Özsüer, 2012: 297, 298).

Resim 2.5. Yunan Çocuk Dergisi Basilis Rotas'ta Temsili Türk İnsanı

(E.Özsüer'in Avrasya İncelemeleri Dergisi'nde (Cilt 1, Sayı 2, Yıl 2012, Sayfa 298) yazmış olduğu makalesinden alınmıştır)

Milletler arası kalıpyargılar ürün satın almada bile etkili olmaktadır. Tüketiciler ürünlerini alırken o ülke ile ilgili olumlu ya da olumsuz kalıpyargısı ön plana çıkmaktadır (Yılmaz, Sütütemiz ve Altunışık, 2013: 22).

Doğrudan ayrımcılığı olmadığı durumlarda dahi sosyal kimliğiniz tehdit algısı olarak ortaya çıkabilir. Steele, (1997) ; Steele, Spencer ve Aronson (2002) (akt. Baysu, Phalet, 2014) “kalıpyargı tehdit algı” sı olarak adlandırmıştır. Verkuyten ve Kinket’in (1999) (akt. Baysu, Phalet, 2014) yapmış olduğu araştırmalarında “Türkler okulda başarısızdır” ya da “tembeldir” gibi kalıpyargıların öğrenciler üzerinde olumsuz bir baskıya sebep olduğunu bu sözlerin başarısızlığa sebep olabileceğini belirtmiştir.

Almanya’da Almanların Türkler hakkındaki basmakalıp düşünceleri ile ilgili yapılan bir sokak röportajında Türklerin BMW marka araç kullandıkları, grup halinde gezdikleri, nargile içtikleri, döner sevdikleri, büyük ailelerden oluştukları, erkeklerin maço oldukları, çoğu yerde sorun çıkarmak istemeleri, cana yakın, nazik, sevecen oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (Youtube.com, 2015).

Pek çok deneysel çalışmada olumsuz kalıpyargıların aktif hale geldiğinde akademik başarıyı düşürdüğü görülmüştür (Steele ve ark., 2002, akt. Baysu, Phalet, 2014: 41).

“Belirli bir grubu sevmediğini söylemek bir ön yargıdır. O grubu sevmeme gerekçesi olarak dillendirilen, grup üyelerine yüklenmiş özellikler birer kalıpyargıdır. Kalıpyargılar bir grubun üyelerine atfedilen, aşırı genellenmiş inançlardır. “Kadınlar futboldan anlamazlar”, “Sarışınların akli kıttır”, “Soğuk ülkelerde yaşayanlar soğuk olur” gibi ifadeleri kalıpyargıya örnek olarak gösterebiliriz.” (Madran, 2012: 32,33)

Başka milletlere karşı olumlu ya da olumsuz düşünceleri ölçmek amacıyla Harlak (2000)’in yapmış olduğu çalışmadan burada söz edilebilir. Harlak çalışmasında İzmir’in Kiraz ilçesi ile Aydın’ın Kuşadası ilçelerini karşılaştırmıştır. Bu iki ilçe arasındaki fark şudur. Kiraz İzmir’in ilçesi olmasına rağmen başka milletten insanlara neredeyse kapalı konumdadır. Kuşadası ise birçok turisti barındıran önemli bir turizm kentidir. Bu iki kentte yaşayan insanların başka milletler hakkındaki düşüncelerini ölçmeyi amaçlayan Harlak, Kiraz’dan 194, Kuşadası’ndan 167 kişiye ulaşmıştır. Yöneltilen çeşitli sorular sonucunda Kiraz ilçesinde yaşayan

insanların başka milletler için kullandığı ifadeleri toptanlaştırma eğiliminin Kuşadası insanına göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durumdan da anlaşılacağı üzere başka milletlerle içli dışlı olan, onları yakından tanıyan kesimin stereotiplerinin azaldığı görülmektedir.

Kalıpyargıların, bir grubu diğer gruplardan (hem olumlu hem de olumsuz) ayırması, değerlendirmesi ve farklılaştırması gibi görevleri vardır. Lipmann'ın (1922) "beyindeki resimler" kavramıyla açıkladığı gibi bu işlevler, dünyayı bir anlamda basitleştirir. Sosyal çevreyi tanımamızı sağlar. Ancak bunlar ön yargılarımızın oluşmasında önemli bir pay sahibidir.

"İnsanlar, diğer insanlarla ilgili bilgiyi ayırt etmek veya gruplamak için ırk, cinsiyet, dini inanç, etnik köken gibi fiziksel ve sosyal ayırt ediciler kullanırlar. Bütün bu aşamalardan sonra, çoğu zaman *ön yargıların* oluşumu kaçınılmazdır. Sınıflandırma süreci, kişinin kendi grubu ve diğer gruplar hakkında edindiği bilgileri düzenler. *Kalıpyargı* oluşturma süreci ise, sosyal düzeyde, çeşitli sosyal eylemleri açıklayan ve meşrulaştıran grup ideolojilerinin ortaya çıkması ve devam ettirilmesine katkıda bulunur." (Zehra Portal, 2015).

Katz ve Braly (1933), Amerikalı öğrencilere bazı millet isimleri ile kelimelerin eşleştirilmesi istenmiş, öğrencilerin %70'inin tek bir gruba atfettiği özellikler kalıpyargı olarak kabul edilmiştir. Buna göre Almanlar zeki ve çalışkan çıkarken, Türklerde dindar, kirli, acımasız, aldırılmaz... vb. gibi sonuçlar çıkmıştır (Aktan, Uğurlu, 2013: 17).

"Kalıpyargı ve güçlü duygunun birleşimi ayrımcılığı ve ön yargıyı ortaya çıkarıyor. Buna bir örnek verirsek; Bir insan grubu (örneğin Türkler, Kürtler, İngilizler, Ankaralılar, kadınlar vb.) bir sıfatla (örneğin ilkel, vahşi, iğrenç, pis, aptal, kurnaz, zeki, akıllı... vb.) tanımlanır. Bu yargılar aşırı genellemeye dayanır ve herhangi bir temeli yoktur. Bu kalıpyargılar, bazen olumsuz (korku, kaygı, iğrenç, hoşlanmama, antipati, nefret vb.) bazen de olumlu (beğeni, sempati, hoşnutluk vb.) olabilmektedir. Örneğin "Kürtler geri kalmıştır ve onları

sevmiyorum” veya “Türkler aklını kullanır ve onları çok seviyorum” gibi kalıpyargılarımız olabilir. Kalıpyargısal tutumlarımız kimi zaman açık, ama çoğu zaman örtük (yarı-bilinçli ya da bilinçdışı) durumdadır.” (Paker, 2012: 43).

Gruplar arası rekabet birbiri sıra grup kayırmacılığını ortaya çıkarmaktadır. Grup üyesi kendi iç grubunu üstün görürken, dış grubu yani diğerlerini dışlamaktadır (Hewstone ve Greenland 2000: 138).

Ayan Ceyhan ve Koçbaş'ın (2011) (akt. Ayan Ceyhan, 2012) Türkiye'nin bir şehrinde yapmış olduğu araştırmada; “Yetişkin bir aktör, Kürtçe konuşan öğrencilerden rahatsız olarak masasına yumruğunu vurarak Türkçe konuşmalarını istiyor. Ayrıca Roman bir öğrencinin öğretmeninin Kürt olduğunu öğrenmesi üzerinde keşke ‘Kürt olmasaydın öğretmenim’ demesi en yumuşak şekliyle kalıpyargıların çok küçük yaşlarda şekillendiğinin bir kanıtı olduğunu” belirtmiştir.”

Kurama göre, elbette ki, her zaman bu tablodaki katı kalıpyargısal yaklaşım geçerli olmamaktadır. Bireyin grubuyla kurduğu özdeşleşme çok güçlü değilse, o birey, daha nesnel bir yaklaşım sergileyebilmektedir (Brewer ve Miller, 1996: 202, akt: Demirtaş, 2003: 136). Yukarıda belirtilen kalıpyargılardan sıyrılmak için ders kitaplarına da büyük iş düşmektedir. Ders kitaplarında öğrencilerin olumsuz kalıpyargılar edinmesinde yol açan ifadelerden kaçınılmalıdır.

Özensoy (2012), Sosyal Bilgiler Dersinin Eleştirel Düşünme Becerisine Etkisi üzerine yapmış olduğu çalışmasında eleştirel düşünme için çeşitli stratejiler ortaya koymuş ve bu stratejilerden bir tanesi de; “Kalıpyargı ve ön yargı nesnel gerçeklere dayanmayan abartılı genellemelerdir. Millet, ırk, cins, din, dil, renk, fiziksel görünüş gibi genellemeler okuyucuları yanlış yönde etkileyebilir. Bu amaçla metni okurken ön yargılara ve kalıpyargılara dikkat etmek eğer varsa metni ona göre değerlendirmek gerekir” şeklinde belirtmiştir.

Ayan Ceyhan ve Koçbaşı (2009), “Toplumdaki bireylerin olumsuz kalıpyargılarının dönüşebilmesi için televizyon ve yazılı basına çok iş düştüğünü” belirtmişlerdir.

Tezcan (1974), çalışmasında Türklerle ilgili dünkü (olumlu ve olumsuz anlamda) ve günümüzdeki stereotiplere şöyle bir gözden geçirdiğimizde, eski kalıpyargıların Osmanlı İmparatorluğu çeşitli dönemlerinde ülkeye gelmiş olan seyyahlardan, diplomatlardan, askeri önderlerden elde edildiğini belirtmiştir.

Tezcan (1974) ‘ın yapmış olduğu çalışmalar neticesinde, Türkler hakkında olumlu ve olumsuz kalıpyargılar aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 2.1. Olumlu anlamda eski kalıpyargılar;

Mert	Kahraman	Dindar
Hayırsever	Konuksever	Hayvan ve Tabiatı seven
Hoşgörülü	Dürüst	Ağırbaşlı
Tevekkül sahibi	Temiz	

Tablo 2.2. Olumsuz kalıpyargılar;

Barbar	Hurafeci	Gururlu
Pis	Cahil	Tembel
Şehvete Düşkün		

Tablo 2.3. Günümüze bakıldığında ABD’liler;

Zalim	Mutaassıp	Hain
Şehvete Düşkün	Cahil	

Tablo 2.4. Pakistanlılar;

Cesur	Barışsever	Güvenilir
Dindar	Sadık	İyi Kalpli
Şerefli	Doğru sözlü	

Tablo 2.5. Hollandalılar;

Pis	Uykucu
-----	--------

Tablo 2.6. Almanlar;

Hareketli	Vatanına Bağlı	Dindar
Gelenekçi	Kıbar	Sıcakkanlı

Tablo 2.7. Türkiye'deki Türkler;

Yiğit	Dayanıklı	Yardımsever
Sadık	Kaderci	Kanaatkâr
Girişken değil	Yeni koşullara ayak uyduramayan	

Tablolardan da anlaşıldığı üzere, Türkler hakkında yapılan araştırmadaki milletlerin hem olumlu hem de olumsuz kalıpyargıları mevcuttur.

Şekil 2.2. İç Gruba ve Dış Gruba Etnik Merkezci Yaklaşımlar

<i>Üyelerin iç-gruba (bize) yaklaşımları</i>	<i>Üyelerin dış-gruba (diğerlerine) yaklaşımları</i>
Kendilerini uzman ve kusursuz görmek	Diğerlerini ikinci sınıf, ahlaki değerleri zayıf ve yetersiz görmek
Kendi değerlerini tümüyle doğru ve evrensel bulmak	Diğerlerinin değerlerini reddetmek
Kendilerini güçlü görmek	Diğerlerini zayıf görmek
Diğer iç-grup üyeleriyle işbirlikçi ilişkiler kurmak	Dış-grupla işbirliğini reddetmek
Grup içindeki otoritelere boyun eğmek	Dış-gruptaki otoritelere karşı gelmek
Grup üyeliğini sürdürme yönündeki istekliliğini sergilemek	Dış-grup üyeliğini reddetmek
İç-grup üyelerine güven duymak	Dış-grup üyelerine güvenmemek
Diğer iç-grup üyelerine ilişkin olumlu tutumlar geliştirmek	Dış-grup üyelerine olumsuz duygularını ve nefretini sezdirmek
İç-grubun başarılarından kendine pay çıkarmak	Grup içindeki tatsızlıklardan ve iç-grubun başarısızlıklarından dış-grubu sorumlu tutmak

(H.A.Demirtaş'ın "Sosyal Kimlik Kuramı, Temel Kavram ve Varsayımlar" adlı makalesinden alınmıştır)

2.2.3.7. Kadınlara Yönelik Kalıpyargılar

Bora ve Üstün'e göre (2005) toplumda belirli kalıpyargıların olduğu alanlardan biri de kadınlardır. Toplumda kadınlara yönelik cebir ve şiddet gün geçtükçe artmaktadır. Bazı sivil toplum kuruluşları kadınlarla ilgili bu konuların üzerine eğilmekte ve çeşitli araştırmalar yapmaktadırlar. Bu sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları araştırmalar sonucunda toplumumuzda hangi görüşten (sol, sağ, liberal, muhafazakâr... vb) olursa olsun kadınlara karşı kalıpyargıların mevcut olduğu görüşünü belirtmektedirler.

Kalıpyargıların oluşmasında etkenlerden biri de bir grubun diğer bir grup üzerinde etkin olmasıdır. Güçlü olan grup zayıf durumda olan grupları damgalayabilmektedir. Örneğin; birçok kadınla birlikte olan bir erkek "çapkın" olarak nitelendirilmekte iken, aynı davranışı kadın yaparsa aşağılanır ve dışlanır (Çayır, 2012: 11).

Geleneksel toplumlara bakıldığında kadınlar ikinci sınıf vatandaş hatta hiçbir hakkı yok iken erkeklere sınırsız özgürlükler verilmiştir. Hatta erkeğe karşı gelmek tanrıya itaatsizlikle eşdeğer tutulmuştur (Zeybekoğlu, 2010: 19).

Türk toplumunda erkek olarak dünyaya gelmek bir ayrıcalık olarak görülür. Çünkü o asker olur, baba ocağını tütürür, ihtiyarladığında ana babasına bakar..vb. Bu yönden toplumumuzda ister istemez kadından daha yüksek statüdedir (Tezcan, 1974: 79).

Kadınları duygusallıkla, zayıflıkla ve özel alanla özdeşleştiren bu kalıpyargıların, iş hayatından siyasete kadar kadınların kamusal yaşama katılımını olumsuz yönde etkilediği görülüyor. (Çayır, 2012: 11).

Kadınların yaşadığı en büyük sorunlardan birisi de "cinsel taciz" dir. Çalıştıkları kurumlarda tacize uğrayan kadınlar, özellikle Türk kadınları toplumda benimsenen kalıpyargılardan dolayı yine kendilerinin suçlanacağı endişesi ile bu yaşadıklarını dile getirememektedir (Koyuncu, 2011: 20).

Kadınlara yönelik kalıpyargıların uygulandığı konumlardan biri de yöneticilik konumudur. Bu kalıpyargılar, “kadınların erkekler gibi yöneticilik görevini icra edemeyeceği” şeklindedir. Bundan dolayıdır ki birçok kadın yönetici bu görevi “erkeksi” şekilde ifa etmektedir (İnandı, Özkan, Peker ve Atik, 2009: 79).

Geleneksel toplumlarda erkek, kadının yaptığı işleri yapmaz, ev işlerinde yardım etmez, ev temizliği, mutfak işlerini yapmaz. Çünkü kılıbık olarak adledilir. Bu işleri yapsa bile gizli gizli yapar etrafına bahsetmez alay edilme korkusu vardır (Tezcan, 1974: 81).

Bu durumla ilgili deyimler erkeğe verilen değeri anlatmaktadır.

- Oğlan doğuran övünsün, kız doğuran dövünsün.
- Oğullu baba ölmez (Tezcan, 1974: 82).

Hotham (2000)’ a göre; Türkler hala erkeklerin hakim olduğu bir toplum görünümündedir. Erkeğin toplumda ve iş hayatında lider konumda olması ve kadının erkeğe buyurmasının hoş karşılanmaması, kadınların çok duygusal olması gibi kalıpyargılar, kadınlardan yönetici olmaz düşüncesini de meşrulaştırmaktadır (Tan, 2006: 36).

Çelikten (2004)’ nin yapmış olduğu araştırmaya göre:

“Kayseri ilinde bir okulda çalışan müstahdemin kadın yöneticiden emir alması zoruna gittiği için başka bir okula tayinini istemesi topluluğumuzda kadınlara yönelik kalıpyargıların açık bir göstergesidir. Cam Tavan (Class Ceiling) algısı olarak ta bilinen bu durum kadınlar önünde önemli bir kariyer engelidir.”

Cam tavan kavramı, kişilerin tutumları ve örgütlerin ön yargılarından doğan, kadınların, kendileri ve çevrelerinin etkileşimiyle oluşan, açıklanamayan ama etkisi hissedilen kadınların yeteneklerini ve başarılarını dikkate almaksızın onların kariyer olarak ilerlemelerini engelleyen, görülemeyen ve geçilemeyen engeller olarak tanımlanmaktadır (İnandı, Tunç, 2012: 206).

Kalıpyargılar, basmakalıp sözler ve klişelerden oluşur. Bunlar olumlu veya olumsuz olabilirler. “Kadınlar erkeklerden daha cesurdur” olumlu iken “Kadının saçı uzun aklı kısa” olumsuz bir stereotiptir. Stereotipler, belli bir kanaatin oluşmasında da etkilidirler. “Erkeğin aklını çelen kadınlardır” veya “Kadınlar dedikoducudur” gibi (Apalı, 2011: 53).

Haber bültenlerinde kaza yapan kişi kadın olunca haber başlığı “Kadın sürücü kaza yaptı” şeklinde verilmektedir. Erkek sürücü kaza yaptığında genelde erkek sürücü kaza yaptı denmemekte böylece izleyenlerin aklında kadın sürücülerin acemi olduğu yargısı düşmektedir. Örneğin Ankara’da bir kazaya karışan kişi kadın olunca başlık şu şekilde verilmiştir; “Ankara’da eğlenceden dönen kadın sürücü kaza yaptı.” (Ensonhaber.com, 2015). Bu haber bile ister istemez kadınların, acemi sürücü olduğu fikrini uyandıracaktır.

“Kadınlar üzerinde kalıpyargılar bazı mesleklere de yansımıştır. Bu mesleklerden bir tanesi hemşireliktir. Hemşirelik mesleği kadınların üzerine resmen yapılmıştır. Toplumda hemşire denildiği zaman insanın aklına hemen kadın profili gelmektedir. Oysa hemşirelik insanları koruma, geliştirme ve iyileştirmeyi hedefleyen bununla beraber rehabilite eden ve cinsiyet ayrımı olmayan bir meslektir. Bu durum annelik rolünden kaynaklanan bir özellik göstermesinden kaynaklanmaktadır.” (Terzioğlu ve Taşkın, 2008: 62,63).

“Toplumlardaki kadın erkek ile ilgili kalıp düşünceler sanayi devrimi ile değişime uğramıştır. Erkeklerin işlerini kadınların yapması veya kadınların işlerini erkeklerin yapması alışıldık bir durum halini almıştır. Ev işi yapan veya çocuğunun altını temizleyen bir erkeği görmek, otobüs ya da traktör kullanan bir kadın görmek bizim yavaş yavaş alıştığımız geleneksel kalıpyargılarımız içinde olan davranışlardı. Ama her ne olursa olsun sanayi devriminden sonra oluşan bu değişim, eve ekmek getirenin erkek, ev işleri yapanın da kadın olduğu düşüncesini uzun süre değişme ihtimalinin olmadığını gösteriyor.” (Apalı, 2011: 54).

Bu değişim siyasette de görülmektedir. Siyaset kurumu da hep erkeklerin yaptığı bir iş alanı olarak görülmektedir. Siyaset “erkek işi” , “erkeklerin hâkimiyet alanı” Şeklinde sözler mevcuttur (Çadır, 2011: 156).

Ancak bu durum son zamanlarda değişime uğramıştır. Son yapılan 7 Haziran 2015 milletvekilliği genel seçimlerinde toplam 97 kadın milletvekili meclise girerek bu değişimi göstermiştir (Meb Personelleri.net, 2015). Kalıpyargılar, grup yeleri için beklenen davranışları belirler. Sosyal normlar ve yaptırımlar bu beklentileri hayata geçirir. Kalıpyargıların kalıcı olmasının sebeplerinden biri grup üyelerinin bilerek veya bilmeyerek beklentilere uygun davranması ve davranışlarının kalıpyargıyı haklı çıkarmasıdır (Madran, 2012: 33). Kadın kimliğine yönelik kalıpyargılar inandıkları dinin etkisiyle olsa da bu kalıpyargıların gelişip Őekillenmesinde tek başına etkili değildir. Sosyo-kültürel, ekonomik, sosyolojik nedenler kalıpyargıların ortaya çıkması ve gelişmesinde etkilidir (Apalı, 2011: 63).

2.2.3.8. Yoksullara Yönelik ve Dış Görünüş İle İlgili Kalıpyargılar

Yoksulluk ve dış görünüş ile ilgili kalıpyargılar toplumda çok fazla görülmektedir. Yoksulluk ve dış görünüş ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalara bakıldığında toplumda yoksulluk ve dış görünüş ile ilgili olumsuz kalıpyargıların bir hayli fazla olduğu görülmektedir.

“Yoksullar toplumun her kesiminde, başta medya olmak üzere farklı karşılanabilmektedir. ‘Yoksullar cahildir’ veya ‘yoksullar tembeldir’ Şeklindeki ifadeler düşünülmeden ifade edilen kalıpyargılardır. Günlük yaşamamızda varoşlar, fakir fukara, Şehrin tekileri Şeklindeki ifadeler ayrımcılığın dildeki tezahrlerdir. Yoksulların Şiddete ve suça eğilimli oldukları; yaşadıkları bölgelerin hırsızlık, gasp ya da uyuşturucu gibi çeşitli suçlarla ilişkilendirilerek en basit ifadeyle tedirginlikle dillendirilmeleri dışlanmanın bir Őeklidir.” (Semerci, 2012: 193).

Yoksulluk; sosyal dışlanma, cinsiyet ayrımcılığı, eğitimsizlik vb. sonuçları ile içerisinde yaşayan kesimlerin insan olmanın gerektirdiği haklardan yararlanma olanaklarını kısıtlar; insanın onur, gurur ve öz saygısını yaralar. Bu yaralayışın izlerini dilde, anlatılarda, yoksullarla ilgili kalıp yargılarda hatta yoksullara yardımda dahi görebiliriz (Macit, 2014: 104).

Yoksulluk nasıl sosyal bir dışlanma ortaya çıkarıyorsa, bağlantılı olarak dış görünüşte, Lipmann (1922)' in dediği gibi "beyindeki resimler" in ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Tezcan (1974)' in da ifade ettiği gibi insanları dış görünüşleriyle türlere, tiplere ayırır ve beynimizde bir yer açmamıza neden olmaktadır. Fransa'da bununla alakalı olarak yapılan bir deneyde dış görünüşün insanlar üzerinde ne kadar etkili olduğu anlaşılmaktadır. Yoksul ve üzerinde çok iyi kıyafetler olmayan bir insan rol gereği yere düşer ve insanların tepkilerinin ölçülmesi beklenir. Yoldan geçen hiç kimse yerde 5 dakika yatan kişiye yardım elini uzatmaz. Ancak aynı kişi üzerini şık bir takım elbise ile değiştirir. Aynı rolü oynar ve yere düşer. Bu sefer etraftaki insanlar hemen yardıma koşarlar (Youtube.com, 2014).

Buna benzer bir deney de Almanya'da yapılmıştır. İyi giyimli birisi otobüse binmek ister ve şoföre cüzdanını unuttuğunu, parasının olmadığını belirtir. Binmek istediği otobüsü şoförleri buna olumlu yanıt verirler. Ancak aynı kişi kıyafetlerini değiştirip, sokaklarda çöp toplayan bir kişi kılığına girince onu parasız bir şekilde otobüse bindiremeyeceklerini, bunun bir kural olduğunu belirtirler (Youtube.com, 2015).

Bu konuda başına gelen bir olayı anlatan Aydın ilinde öğretmen İsmail Aktaş, "Aydın'da, ülkemizde de ünlü olan bir mobilya mağazasına eşiyile beraber günlük, çok ta şık olmayan yazlık kıyafetlerle gittiğini ve mobilya mağazasındaki kişilerin kendileriyle hiçbir şekilde ilgilenmediklerini ve bu durumdan çok etkilendiklerini belirtti. Ertesi gün ise sadece denemek maksadıyla eşiyile beraber şık takım elbiselerini giyerek aynı mağazaya gittiklerini ve aynı kişilerin bu sefer hızlı bir şekilde kendilerine doğru gelip çok iyi ilgilendiklerini, bir şey almadan çünkü durumu kendilerine izah edip mağazadan çıktıklarını" söyledi (İsmail Aktaş, kişisel görüşme, 5 Kasım 2015).

Sonuç olarak yukarıda verilen örnekler, yoksulların ve bu nedenlerden dolayı dış görünüşleri çok ta iyi olmayan insanların yaşamlarında, hiyerarşiler ve farklar görülmektedir. Yaşamlarında aşağılayıcı, yaralayıcı ve onur kırıcı birçok olay yaşamaktadırlar. Bu da o insanların topluma karşı bir suç makinesi olmasına neden olmaktadır.

2.2.3.9. Engelli Bireylere Yönelik Kalıpyargılar

Kültürel olarak engelliliğin tanımlanması, sosyal sınıflandırma, politik tanımlama, engelli bireylerin karakteristik özelliklerinin toplanması ve kültürel söylemle bağlantılıdır (Mackelprang ve Salsgiver, 1999, Gilson ve Depoy, 2000: 209, akt. Polat, 2010). Doğuştan ya da daha sonra kazanılmış engelliliğin sosyal anlamı, bireyin engelliliğine yönelik tepkilerine, o anki durumuna ve geleceğine nasıl baktığına, özür lülüğün bireyin yaşamını nasıl etkilediğine ve toplumun engelliye bakış açısında şekillenmektedir. Bu sosyal anlam toplumdaki topluma değişiklik gösterebilir (Burcu, 2002: 86).

Engelli bireylere yapılan ayrımcılığın temeline bakıldığında, kendilerine karşı yapılan kalıpyargısal düşüncelerdir. Birçok şirket belli bir oranda engelli birey çalıştırmak zorundadır. Bakıldığında birçok şirket bu kuralı yerine getirir fakat daha üst kademelere çıkarken bu durum hep es geçilir.

Engelliliğin sosyal inşasında engellileri toplumdan uzaklaştıran ve bunun devamlılığını sağlayan kültürel tanımlamaların örneklerine, medya ve edebiyat ürünlerinde sıklıkla rastlanmaktadır. Örneğin, medya ve edebiyatta birçok engelli birey “şeytan” ve “Tanrı tarafından cezalandırılan” şeklinde olumsuz olarak kültürel resmedilmişlerdir (Barnes 1991, akt. Burcu, 2011: 42).

Birey içinde yaşadığı toplumun “normal” olarak belirlediği kalıplara uymadığı durumlarda çeşitli tanımlamalar ve bunun sonucunda da davranışlarla karşılaşmaktadır. Bu nokta engelli bireyler üzerinden örneklendirilebilir. Bireyin

sahip olduğu engeli nedeniyle kendisine atfedilen tanımlamalar sosyal yaşamını dolayısıyla da sosyal ilişkilerini etkilemektedir (Polat, 2011: 55).

Medyadaki olumsuz engelli imajının geçmişine bakıldığında, Nelson (1994) (akt. Panol, Mc Bride, 2004) film ve televizyon endüstrisinde belli başlı yedi özürlü kalıpyargısı olduğunu belirlemiştir. Bu filmlerde özürlü bireyler genellikle acınacak, kötü, cesetten farksız, uyumsuz, etrafındaki kişiler için bir yük, ya da başarısız kişiler olarak gösterilmektedir (Panol, Mc Bride, 2004).

Ülkemizde de engellilerin ayrıştırılması ya da dışlanması ile ilgili ne yazık ki kötü örnekler mevcuttur. Hele hele bu örnekler bir eğitim kurumunda ve eğitimci tarafından yapılıncı daha da üzüntü verici olmaktadır. İstanbul’da bir okulda öğretmen, kaynaştırma öğrencisi hafif düzeyde zihinsel engelli öğrenciyi sınıfta istemediğini belirtmesi ve sürekli sınıftan çıkarması tepkiye yol açmaktadır. Bunun üzerine dönemin Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu, “Öğretmen hakkında soruşturma başlatıldığını” söyledi. “Arzumuz hiçbir engelli çocuğumuzun ayrımcılığa ve dışlanmaya maruz kalmadan eğitim görmeleridir.” demiştir (Haberturk.com, 2011) .

Aydın ili İncirliova İlçesi’nde yaşayan lastik tamircisi ve aynı zamanda Aydın Sakatlar Derneği üyesi Orhan Zengin, kendisinin bir engelli olarak büyük sıkıntılar çektiğini belirtmiştir. Orhan Zengin 30 yaşında iken geçirmiş olduğu trafik kazası ile engelli olduğunu, dost bildiği insanların bu olaydan sonra daha da yardımcı olacaklarına kendisine yüz çevirdiklerini belirtti. İnsanların kendisiyle ilgilenmek istememlerinden dolayı evvelden çok olan arkadaş sayısının şimdi bir elin parmaklarını dahi geçmediğini belirtti. Toplumda sanıldığı gibi engellilere değer verilmediğini bunu bizzat 35 senedir yaşadığını söylemiştir (Orhan Zengin, Kişisel Görüşme, 11 Kasım 2015).

İşte bu yaşanılması istenilmeyen olaylar toplumun tüm bireyleri gibi öğretmenlerimizin de engelliler ile ilgili eğitilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

2.2.3.9.1 Atasözleri ve Deyimlerde Engelli Bireylere Yönelik Kalıpyargısal Sözler

Engelli bireylerin alay edilmesi/küçümsenmesiyle ilgili örnek atasözü ve deyimler;

- ✓ “Sağır işitmez (duymaz) uydurur (yakıştırır);
- ✓ Bekâr gözü, kör gözü;
- ✓ Kilimci ile kör hacı; Kör pazara varmasın, pazar körsüz kalmasın;
- ✓ Körle yatan şaşı kalkar;
- ✓ Körler mahallesinde ayna satmak;
- ✓ Körler memleketinde şaşılar padişah olur;
- ✓ Körler memleketinde tek gözlü kraldır;
- ✓ Kurtlu baklanın kör alıcısı olur;
- ✓ Baz bazla, kaz kazla, kel tavuk topal horozla;
- ✓ Bir deli kuyuya taş atar, kırk akıllı çıkaramazmış;
- ✓ Deli kız düğün etmiş, kendi baş sedire geçmiş;
- ✓ Deli kızın çeyizi gibi;
- ✓ Deli saraylı gibi;
- ✓ Deliye bal tattırmışlar, çarşıda katran bırakmamış;
- ✓ Deliye her gün bayram; Deliye taş atma, başını yarar;
- ✓ Demir ıslanmaz, deli uslanmaz” şeklindedir (Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı EYHGM, 2010).

Sonuç olarak; Polat (2011), yapmış olduğu araştırmasının neticesinde, “karşı cinsin de engelli olmasının gerektiği”, “anormal ilişki”, “cesur olması”, “engelli çocuğun kendine yetemeyeceği/kendi kendini idame ettiremeyeceği”, “engelli çocuğundan utanma” şeklindeki kalıp yargılardan hareketle engelli bireye ilişkin “sağır”, “eksik”, “dilsiz”, “yetersiz”, “utanılan” ve “güvenilmeyen” şeklindeki kültürel tanımlamalar tespit etmiştir.

Engelli bireylere atfedilen “acıma, dışlama, kabul edilmeme, alaycı tavırlar, ikinci sınıf görülme, güvensizlik” kalıpyargıları, engelliler toplumda kendine yer buldukça anlamını yitirecektir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı EYHGM, 2010).

2.2.3.10 Kalıpyargı ve Din

Din ile kalıpyargı arasındaki ilişkiye bakıldığında en başta şundan söz etmemiz gerekmektedir. Din kalıpyargıyı hem oluşturma hem de parçalayabilme özelliğine sahiptir (Gürses, 2005: 161). Genel olarak dinler ve inançlar sistemi diğer dinden ve gruptan olan kimselerden uzak durmayı tavsiye etmektedir (Aydın ve Genç, 2014:175). Bu nedendir ki ön yargı ve kalıpyargının sebebinin din olduğu düşünülmektedir (Cirhinlioğlu, 2010: 1368).

Kur'an'da ele alınan konulardan biri de sosyal kalıpyargılardır. Kalıpyargıların dinin tebliğine karşı direnme ve grup ve cemaat psikolojisine zemin hazırladığı söylenebilir (Yılmaz, 2003: 94). Kalıpyargılar Kur'an'ı inkâr eden kişilerin psikolojik bir uzantısı olarak görülmekte ve “Ayak direten” ve “ısrar eden” şeklinde tabirler kullanılmaktadır (Aydın ve Genç, 2014: 176).

Kur'an-ı Kerim'den ayetlere örnek vermek gerekirse; “Sizler, benim kulluk ettiğime kulluk etmezsiniz.” (Kafirun, 109/3); “Yemin olsun ki, sen kendilerine her türlü ayeti (mucizeyi) getirsen, yine de onlar (inatlarından) sana uyup kiblene dönmezler...” (Bakara, 2/145). Bu ayetlerden de anlaşılacağı üzere İslam'a davet eden Hz. Peygamber'e direncin sebebinin toplumdaki kalıpyargılar olduğu görülmektedir. (Yılmaz, 2003:121). Müşrikler İslam peygamberinin mesajlarına karşı ön yargı ve kalıpyargılara sahipti. Onu sadece inkar etmek amacıyla dinliyorlardı. “Dediler ki: 'Bizi çağırdığın şeye karşı kalplerimiz kılıflar içinde, kulaklarımızda bir ağırlık ve seninle bizim aramızda bir perde var. Sen (istediğini) yap, biz de (istediğimizi) yapıyoruz” (Fussilet, 41/5). Ayetten de anlaşılacağı üzere ne kadar konuşursan konuş, aramızda perde var, boşuna nefesini tüketme diyerek müşriklerin ne kadar kalıp düşünce içinde olduğunu göstermektedir (Sufizm ve İnsan Portal, 2000).

Yahudilerin cimri olarak algılanması Kur'an-ı Kerim'de geçen ayette geçmesinden kaynaklanabilir. “Yahudiler: “Allah'ın eli bağıdır (Allah cimridir)” dediler. Onların elleri bağlandı. Ve bu sözlerinden dolayı lânetlendiler. Hayır, bilakis! O'nun iki eli de açıktır. Nasıl isterse öyle infâk eder (verir). Ve Rabb'inden sana indirilen

şey (ilahî buyruklar), mutlaka onlardan birçoğunun azgınlığını ve küfrünü arttırır. Ve biz onların arasına kıyâmete kadar sürecek düşmanlık ve kin ilka ettik (ulaştırdık). Her ne zaman harb için bir ateş yaktılarsa, Allah onu söndürdü. Ve onlar yeryüzünde fesat çıkarmak için çalışırlar. Ve de Allah, fesat çıkaranları (bozgunculuk yapanları) sevmez.”(Maide, 64/1).

Yahudi dendiğinde beynimizde canlanan diğer bir kalıpyargı da tüccar olmalarıdır. Yahudilerin tüccarlığı ile ilgili kayıtlara “Geniza” kayıtlarında rastlanmaktadır. Geniza, bir sinagogun dini kayıtlarının saklandığı bölüme denmektedir. Bu kayıtlarda Yahudi tüccarların yazışmaları, mektupları görülmektedir. Bu yazışmaların Yahudice ve Arapça yapıldığı tespit edilmiştir. Müslümanlar Yahudileri hiçbir zaman dışlamadılar ticari faaliyet yapmalarında önlerinde hiçbir engel de konmadı. Abbasiler döneminde tüccar sınıfına dönüşmesi onların sayrılık ve cehbezlik gibi kazançlı alanlara yönelmelerine neden olmuştur (Arslantaş, 2007: 27, 29, 171).

“Hz. Peygamber döneminde Müslümanlar için düşünülen bu kalıp düşünceler İslamiyet’in gelişinde yaklaşık 1400 yıl sonra dahi değişmemiş gözüküyor. Zaten Müslüman olmayan insanların Müslümanlara karşı belli başlı kalıpyargıları vardı ancak bu yargılar 11 Eylül saldırısıyla hat safhaya ulaştı. Dünyada İslamafobi hızla yükseldi. Birkaç kendini bilmez kişinin yapmış olduğu bu hareket tüm İslam alemine kesilmeye çalışıldı. Müslümanların kutsal saydığı değerlere saldırılar olmaya başladı. İşte bu davranışlar insanlardaki stereotip düşüncelerin sonucudur.” (Yüksel, 2010: 231).

Hayatın her anında bir değişim vardır. Ancak değişime direnmek te var olan bir olgudur. Peygamberimizin İslam dinini yayarken karşılaştığı en büyük sorunda bu direnç idi. Bu direncin temel sebebi de yukarıda da açıklandığı üzere kalıpyargılardır (Aydın ve Genç, 2014: 181,182).

2.2.3.11 Tarihsel Bilgilerin Kalıpdüşüncelere Dönüşmesi

Tarihsel bilgilerin doğru ya da yanlış bir şekilde kalıpdüşüncelere dönüşmesi karşılaşılan bir durumdur. Bu düşüncelerin ortaya çıkmasında en önemli sebebin tarihlerin gerilerde kalması, fazla kaynağın bulunmaması veya elde bulunan kaynaklara bakmaktansa kulaktan dolma bilgileri duyma isteğinin ön planda olması olarak gösterilebilir.

Ülkemize bakıldığında, özellikle son yıllarda medyada tarihe özellikle Türk Tarihine olan ilgi artmıştır. Bu ülkemiz açısından çok önemli ve güzel bir gelişmedir. Toplumların kendi tarihlerini okuması, izlemesi ve buna olan ilginin artması güzel bir gelişmedir. Ancak bize gösterilen tarih ne kadar doğru? İzlenen bu filmlerdeki isimler, yerler, savaşlar ortaokulda, üniversitedeki tarih kitaplarında sıkça geçmesine rağmen insanlar bu filmleri izlerken neden ilk defa duymuş gibi davranıyorlar? Bu soruları daha da çoğaltabilir. Ancak tarih ilimi kanıta dayalı bir ilimdir. Bilgi kanıtlanamadıkça kalıplaşmış yargıların oluşmasına sebep olabilir. Ancak burada önemli olan husus tarih ders kitapları ve içinde tarih konularının geçtiği sosyal bilgiler ders kitaplarıdır. Demek ki kitaplar insanların ilgisini çekemiyor. Böyle olunca da resmi olmayan kaynaklardan (internet, TV programları, filmler... vb.) araştırma yapan ya da izleyen insanların düşüncelerinde kalıplaşmış fikirler ortaya çıkabiliyor.

Bu konuda çeşitli okullarda araştırma yapan Avaroğulları ve Demir (2015), toplumda tarih ile ilgili kalıpyargıları açıkça ortaya koymuştur. Araştırmada bazı çarpıcı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Örneğin; Çanakkale Savaşlarında bir bulutun İngiliz askerlerini alıp götürmesi, Lozan Anlaşmasının ve Hatay'ın Türk topraklarındaki durumunun 100 yıllık olduğu, I. ve II. İnönü Savaşlarının aslında hiç yaşanmadığı, Kurtuluş Savaşı'nı yönetmesi için Mustafa Kemal'in Vahdettin tarafından gönderildiği, Yunan adaları Türkiye'ye verilmek istenmiş ancak bunu İsmet İnönü engellemiştir gibi soruların cevapları %50'nin üzerinde "inanıyorum" yönünde kabul gördü. Öğrencilere bu bilgileri nereden öğrendikleri sorulduğunda arkadaşlarından, öğretmenlerinden ya da diğer çevresel unsurlardan öğrendikleri

görülmektedir. Bu durumun araştırmadan, incelemeden sadece kulaktan dolma bilgilerin kalıpyargılara sebep olabileceği görülmektedir.

Yukarıdaki bu bilgilere dayanarak Türkiye’de tarih ile ilgili bilgilerde de kalıplaşmış fikirlerin olduğu gözükmemektedir. Örneğin, “Lozan Anlaşması’nın 100 yıllık olduğu ve bunun yanında Hatay’ın 2038 yılında elden çıkmaması için referandum yapılacağı”, “Osmanlı Devleti bayrağının üç hilal olduğu”, “Kurtuluş Savaşı’nın asıl planlayıcısının Vahdettin olduğu” görülmektedir. Bu ve buna benzer fikirlerin ortaya çıkmasındaki en önemli etkenin birinci ve ikinci elden kaynakların kullanılmamasıdır. Bu gibi kaynakların kullanılması öğrencileri eleştirel düşünmeye, öğrenme ve geliştirmeye sevk eder. Tarihte en önemli husus kanıttır. Kanıtlanmayan bilgiler insanları yanlışlığa sürükleyebilir. Pek çok tarihçi ve tarih öğretmeninin, kanıtı “disiplinin temeli” olarak kabul ettiğini, “tarihi becerilerin” gelişiminde kanıtın kullanımının da geçmişi anlamak ve bilgi toplamak için gerekli bir ön koşul olduğunu belirtmektedir (Doğan, Din, 2007: 199).

Yetersiz bilgi tarihle ilgilenen araştırmacıları yoruma ve tahmine zorlamaktadır. Günümüzde bir konuyla ilgili kaynak sayısının oldukça fazla olması da hangisinin doğru hangisinin yansız, hangisinin güvenilir olduğu konusunda kafalarda karmaşıklığa sebep olmaktadır (Doğan, Din, 2007: 217). Bu gibi durumlarda kalıpyargının oluşmasına sebep olmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde “Araştırmanın Modeli” “Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu”, “Veri Toplama Araçları” ve “Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi” alt başlıklarına yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Betimsel Araştırma yöntemlerinden Tarama Yöntemi kullanılmıştır.

Betimsel Araştırma, bir değişkene ilişkin sayısal değerlerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına olanak sağlayan istatistiksel işlemlerdir. Bir grubun özelliklerini betimlemek amacıyla kullanılan frekans, yüzde, merkezi eğilim ölçüleri, değişkenlik ölçüleri ve korelasyon katsayısı gibi teknikleri içerir (Büyüköztürk, 2013: 5).

Tarama tipi araştırma ise, sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan, büyük kitlelerin araştırmaya konu özelliklerini belirlemek amacıyla yapılan betimsel araştırmalardır (Can, 2014: 8). Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2014:77).

3.2 Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni Aydın İli İncirliova İlçesindeki resmi ve özel Ortaokulları kapsamaktadır. Örneklem iki aşamalı rasgele yöntemle belirlenmiştir. İncirliova ilçesinde yer alan toplam 10 ortaokuldan 8 tanesi rasgele seçilmiş, sonrasında yine rasgele belirlenen 400 öğrenci örneklem olarak kabul edilmiştir. Bu öğrenci grubu, tesadüfi küme örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Örnekleme 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında Aydın İli İncirliova ilçesinde resmi ve özel okullarda öğrenim görmekte olan 8.Sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Örnekleme öğrenci sayısı

belirlenirken madde sayısı 40 olduğu için $40 \times 10 = 400$ kişilik bir grup, iç güvenilirlik çalışmasında madde sayısı çarpı 10 formülüne göre hesaplanmıştır (Nunnally, 1987; akt: Hazneci, 2012: 55).

3.2.1 Çalışmanın Frekans ve Yüzde Dağılımları

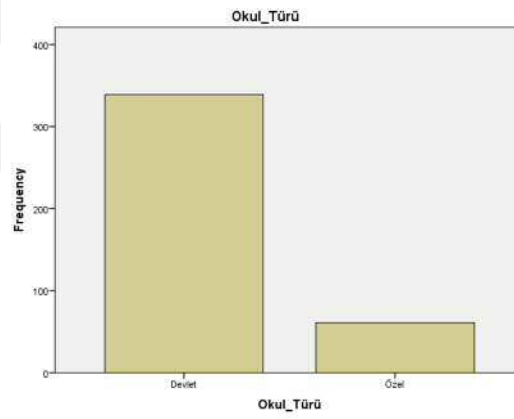
3.2.1.1 Kişisel Sorularla İlgili Frekans ve Yüzde Dağılımları

Yaptığımız çalışma sonucunda elde edilen frekanslar ve yüzdelere aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

Çizelge 3.1. Okul Türü

		Frekans	%
Okul Türü	Devlet	339	84,8
	Özel	61	15,3
	Total	400	100,0

Tablo 3.1 Okul Türü

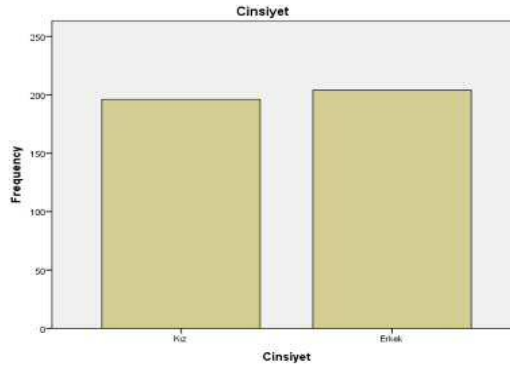

Çalışmamıza 61 özel okuldan 339 okuldan devlet okulundan olmak üzere toplam 400 öğrenci katılmıştır.

Çizelge 3.2. Cinsiyet

		Frekans	%
Cinsiyet	Kız	196	49,0
	Erkek	204	51,0
	Total	400	100,0

Tablo 3.2 Cinsiyet

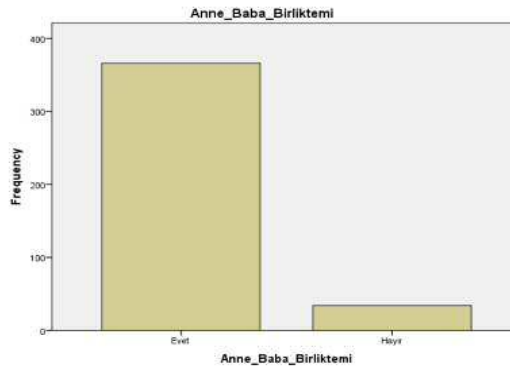

400 katılımcıdan 196'sı kız (%49), 204'ü erkek (% 51) öğrencidir.

Çizelge 3.3. Anne Baba Birlikte mi?

		Frekans	%
Anne Baba Birlikte mi?	Evet	366	91,5
	Hayır	34	8,5
	Total	400	100,0

Tablo 3.3 Anne Baba Birlikte mi?

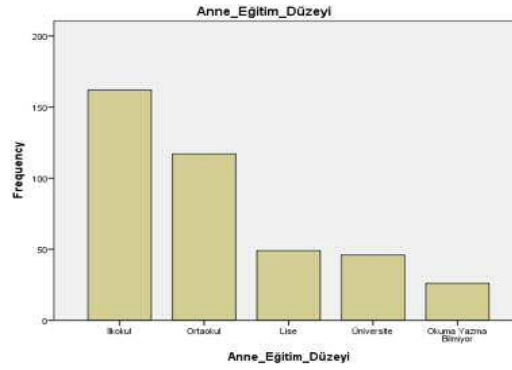

Katılımcılardan Anne ve Babası birlikte olan öğrencilerin sayısı 366 (% 91,5), Anne ve Baba birlikte olmayan öğrenci sayısı 34 (% 8,5) olarak görülmektedir.

Çizelge 3.4. Anne Eğitim Düzeyi

		Frekans	%
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	162	40,5
	Ortaokul	117	29,3
	Lise	49	12,3
	Üniversite	46	11,5
	Okuma Yazma Bilmiyor	26	6,5
	Total	400	100,0

Tablo 3.4 Anne Eğitim Düzeyi

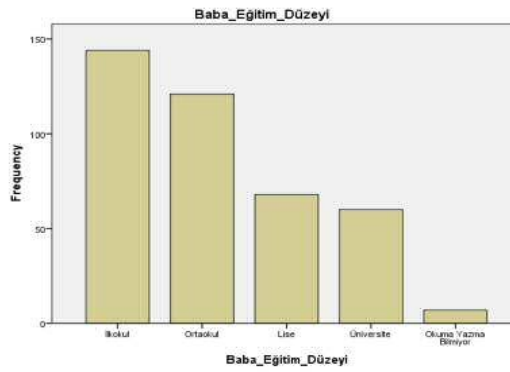

Anne Eğitim Düzeyine bakıldığında 162'si ilkokul (% 40,5), 117'si ortaokul (% 29,3), 49'u lise (% 12,3), 46'sı üniversite (% 11,3), 26'sı okuma-yazma bilmeyenlerden (% 6,5) oluşmaktadır. Buradaki sonuçlarda annelerin % 40,5 gibi bir oranda ilkokul mezunu olmasının ve bunun akabinde % 6,5 'inin okuma yazma bilmemesi yani neredeyse % 50'lik bir kesimin ilkokul ve okuma yazma bilmeyen kategoride olması ülkemizde kadınlara okuma yazma konusunda nerede olduğumuzu ortaya koymaktadır. Bu örneklemin ülkemizin en batısındaki şehirlerden birinde olması da ayrıca dündürücü olan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra %10'un üzerinde bir kesimin üniversite mezunu olması bizi biraz olsun rahatlatan sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çizelge 3.5. Baba Eğitim Düzeyi

		Frekans	%
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	144	36,0
	Ortaokul	121	30,3
	Lise	68	17,0
	Üniversite	60	15,0
	Okuma Yazma Bilmiyor	7	1,8
	Total	400	100,0

Tablo 3.5 Baba Eğitim Düzeyi

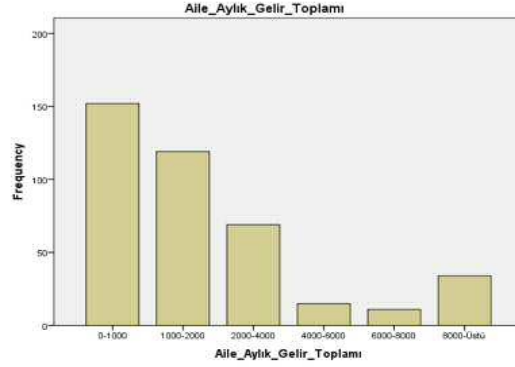

Baba Eğitim Düzeyine bakıldığında 144'ü ilkokul (% 36), 121'i ortaokul (% 30,3), 68'i lise (% 17), 60'ı üniversite (% 15), 7'si okuma-yazma bilmeyenlerden (% 1,8) oluşmaktadır. Anne eğitim düzeyi ile karşılaştırıldığında yukarıda belirtmiş olduğumuz durum ile ilgili haklılığımızı ortaya koyan bir sonuç meydana geldiğini görüyoruz. Anne eğitim düzeyinde okuma yazma bilmeyenler % 6,5 iken baba eğitim düzeyinde % 1,8'de kalması, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversiteden mezun olma oranlarının babaların daha yüksek çıkması yukarıda belirttiğimiz gibi ülkemizde kadın ve erkeklerin okutulma durumlarını açıkça ortaya koymakta olduğunun küçük bir örneğini yansıtmaktadır.

Çizelge 3.6. Aylık Gelir Toplamı

	Frekans	%	
Aylık Gelir Toplamı	0-1000	152	38,0
	1000-2000	119	29,8
	2000-4000	69	17,3
	4000-6000	15	3,8
	6000-8000	11	2,8
	8000-Üstü	34	8,5
	Total	400	100,0

Tablo 3.6 Aylık Gelir Toplamı

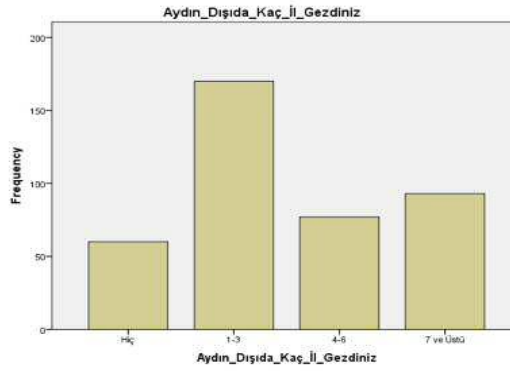

Aylık Gelir Düzeylerine bakıldığında 400 öğrenciden 152'sinin geliri 0-1000 ₺ (% 38), 119'u 1000-2000 ₺ (% 29,8), 69'u 2000-4000 ₺ (% 17,3), 15'i 4000-6000 ₺ (% 3,8) , 11'i 6000-8000 ₺ (% 11,8), 34'ü 8000 ₺ (% 8,5) ve üstü olarak görülmektedir. Katılımcıların neredeyse % 70'inin aylık geliri 0-2000 arasındadır. Bu durumda profilimizin genel olarak düşük ve orta gelirli ailelerden oluştuğunu rahatça söyleyebiliriz.

Çizelge 3.7. Aydın Dışında Kaç İl Gezdiniz ?

		Frekans	%
Aydın İli Dışında Kaç İl Gezdiniz?	Hiç	60	15,0
	1-3	170	42,5
	4-6	77	19,3
	7 ve Üstü	93	23,3
	Total	400	100,0

Tablo 3.7 Aydın Dışında Kaç İl Gezdiniz ?

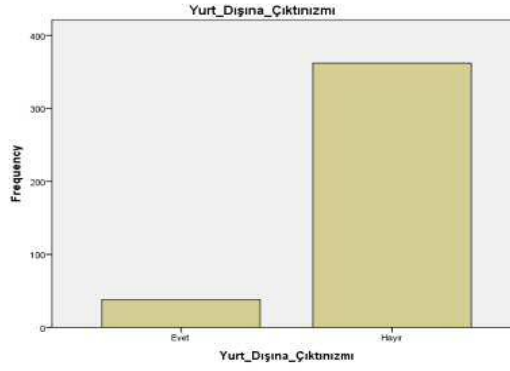

Aydın İli Dışında Kaç İl Gezdiniz sorusuna baktığınızda Hiç gezmeyenler 60 kişi (% 15), 1-3 arasında il gezenler 170 kişi (% 42,5), 4-6 arasında il gezenler 77 kişi (%19,3), 7 ve üzeri il gezenler 93 kişi (% 23,3) olarak görülmektedir. Buradaki en ilginç istatistik Aydın İli dışına hiç çıkmayanların oranıdır. Bu oranın % 15 olması yukarıda da belirttiğimiz gibi düşük ve orta gelirli ailelerin çokluğundan kaynaklanabilir.

Çizelge 3.8. Yurt Dışına Çıktınız mı?

		Frekans	%
Yurt Dışına Çıktınız mı?	Evet	38	9,5
	Hayır	362	90,5
	Total	400	100,0

Tablo 3.8 Yurt Dışına Çıktınız mı?

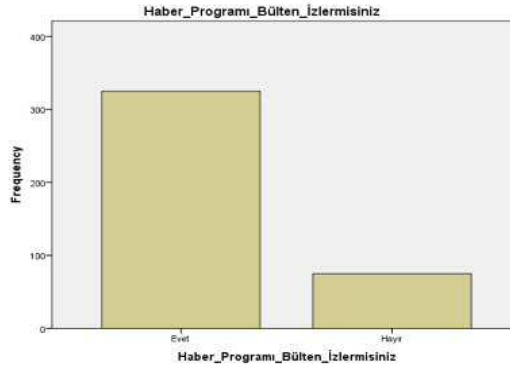

Yurt dışına çıktınız mı? Sorusuna 38 kişi evet (% 9,5), 362 kişi (% 90,5) hayır cevabını vermiştir. Yurt dışına çıkanların neredeyse %10 olması ile aylık gelirinin 8000 üzerinde olanlar arasında doğru bir orantı olması yurt dışına çıkanların genelde gelir düzeyinin yüksekliği ile alakalı olduğunu ortaya koymaktadır.

Çizelge 3.9. Haber Programı ve Bülten İzler misiniz?

		Frekans	%
Haber Programı	Evet	325	81,3
	Hayır	75	18,8
	Total	400	100,0

Tablo 3.9 Haber Programı ve Bülten İzler misiniz?

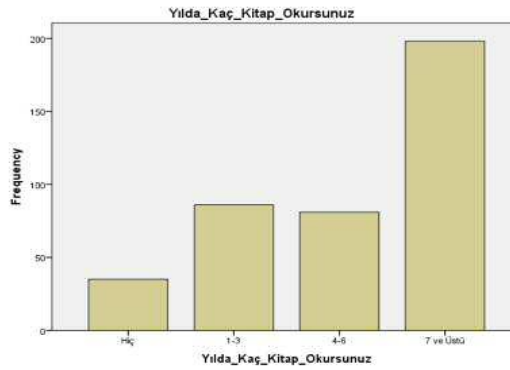

Haber Programı izler misiniz? sorusuna 325 kişi evet (% 81,3), hayır diyenler 75 kişi (% 18,8) olarak cevaplamışlardır. Çok büyük bir oranda haber programının izlenmesi öğrencilerin gündemi takip ettiği, gündemle ilgilendiği anlamına gelmektedir.

Çizelge 3.10. Yılda Kaç Kitap Okursunuz ?

		Frekans	%
Yılda Kaç Kitap Okursunuz?	Hiç	35	8,8
	1-3	86	21,5
	4-6	81	20,3
	7 ve Üstü	198	49,5
	Total	400	100,0

Tablo 3.10 Yılda Kaç Kitap Okursunuz ?

Yılda kaç kitap okursunuz sorusuna bakıldığında; hiç okumam diyenler 35 kişi (% 8,8), 1-3 arasında okurum diyenler 86 kişi (% 21,5), 4-6 arasında okurum diyenler 81 kişi (% 20,3), 7 ve üstü okurum diyenler ise 198 kişi (% 49,5) olarak

gözükmektedir. Bu soruda da katılımcıların yaklaşık olarak % 50'sinin yılda 7 kitap ve üzeri okuması okuma oranının yüksek olduğunu ortaya koyar ki bu durum ülkemizin geleceği için sevindirici bir sonuçtur.

3.3 Verilerin Toplanması

Ortaokul 8.Sınıf öğrencilerinde rastlanan kalıpyargılar ve kalıpyargıların kaynaklarını incelemek üzerine yapılan araştırmada veriler, Aydın ili İncirliova ilçesinde ortaokulların 8. sınıf öğrencilerinden tesadüfi olarak seçilen öğrencilerden oluşturulmuştur. Öğrencilere kalıpyargılar ve kalıpyargıların kaynaklarını incelemek üzere kalıpyargılar ile ilgili 40 adet soru bunların kaynakları sorulmuştur. Soruların geçerliliğini sağlamak üzere Sosyal Bilgiler alanında uzman 6 kişinin görüşlerine başvurulmuş ve geçerli kabul edilen olan sorular ölçeğe dâhil edilmiştir. Çalışma uygulanmadan önce bir pilot çalışma yapılarak güvenilirlik de belirlenmiştir.

3.4 Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacına uygun olarak, ilgili literatürün taranması ve alan uzmanlarının ön görüşleri doğrultusunda belirlenmiş olan 40 soruluk başlıklar hazırlanmıştır.

1. Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu (KÖDF) (Ek-1) geliştirilmiştir.

3.4.1 Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu ve Formun Geliştirilmesi

Araştırmacı tarafından geliştirilen “Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu” yla çalışma grubundaki öğrenciler, kalıpyargılar ile ilgili düşüncelerini yansıtmışlardır.

3.5 Geçerlilik Analizi

Geçerlilik bir ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı özelliği, başka herhangi bir özellikle karıştırmadan, tam ve aynı zamanda doğru olarak ölçmesidir. Geçerlik bir gerecin ölçmesi için düzenlendiği olguyu ölçme derecesiyle ilişkilidir. Geçerlik

sayesinde ölçülmek istenen değişkenin ölçülebilme derecesi ortaya konulmuş olur (Kanlıklıçer, 2005: 54).

3.5.1 Kapsam Geçerliliği

Bilindiği gibi ölçülmek istenen özellik ile ölçek maddelerinin arasındaki bağıntı ölçme aracının geçerliliğine ilişkindir (Hazneci, 2012: 59).

Madde havuzunun oluşturulmasının ardından 6 öğretim elemanı tarafından incelenmiş, uygun olup olmadığına dair görüşler alınmıştır. Uzmanların tamamı maddelerin uygun olduğunu belirtmiştir. 40 sorudan oluşan bu forma “Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu” denilmiştir.

Kapsam geçerlilik oranları Lawshe (1975) tarafından geliştirilmiştir. Bu yüzden de Lawshe tekniği olarak bilinir. Bu yaklaşım 6 aşamadan oluşmaktadır. Bunları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

- a) Alan uzmanları grubunun oluşturulması.
- b) Aday ölçek formlarının hazırlanması.
- c) Uzman görüşlerinin elde edilmesi.
- d) Kapsam Geçerlilik Oranlarının elde edilmesi.
- e) Ölçeğe ilişkin kapsam geçerlilik oranlarının indekslerinin elde edilmesi.
- f) Kapsam geçerlilik formunun oluşturulması.

Bu teknikte en az 5, en fazla 40 uzman görüşüne ihtiyaç vardır. Kapsam geçerlilik oran formülü aşağıdaki gibidir.

$$KGO = \frac{N_G}{N/2} - 1$$

Burada N= “Uzman” ı ifade eder. N_G= “Gerekli” diyen uzman sayısını ifade eder. KGO’ nun uzman sayısına ilişkin minimum değerleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3.11. $\alpha=0,05$ Anlamlılık Düzeyinde KGO'ları Minimum Değerleri

Uzman Sayısı	Minimum Değer	Uzman Sayısı	Minimum Değer
5	0.99	13	0.54
6	0.99	14	0.51
7	0.99	15	0.49
8	0.78	20	0.42
9	0.75	25	0.37
10	0.62	30	0.33
11	0.59	35	0.31
12	0.56	40+	0.29

Hazneci (2012)'nin "Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri" Ölçeğinin Geliştirilmesi ve İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf İçi İletişim Becerilerinin İncelenmesi adlı yüksek lisans tezinden alınmıştır.

Tablo 3.11'de belirtildiği gibi 6 uzmanın görüşü alındığında minimum elde edilmesi gereken değer 0,99 olması gereklidir. Uzmanlarımız tüm sorulara gerekli dedikleri için değerimiz;

$$KGO = \frac{6}{6/2} - 1 = 1$$

Kapsam geçerlilik çözümlemesi uzman görüşüne dayanan çalışmalarda, geçerliliği yüksek ölçütler geliştirmede zaman ve işlem kolaylığı bakımından önemlidir.

3.5.1.1 Kapsam Geçerliliği Analiz Bulguları

Uzman görüşüne dayalı istatistiksel işlemlerden elde edilen bulgular Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 3.12. Uzman Görüşlerine Dayalı Kapsam Geçerlilik Oranları

Sıra No	Soru	Geçerli	Geçersiz	Düzeltilmeli	Kapsam Geçerlilik Oranı
1	İyi giyim zenginlik göstergesidir	6	0	0	1,00+
2	Almanlar disiplinlidir	6	0	0	1,00+
3	İslam ülkeleri geri kalmıştır	6	0	0	1,00+
4	Yoksullar cahildir	6	0	0	1,00+
5	Bütün engelliler yardıma muhtaçtır	6	0	0	1,00+
6	Türkler askeri alanda başarılıdır	6	0	0	1,00+
7	Hintliler geri kalmıştır	6	0	0	1,00+
8	Ev temizliği annenin görevidir	6	0	0	1,00+
9	Hemşirelik kadın mesleğidir	6	0	0	1,00+
10	Bütün engelliler zayıftır	6	0	0	1,00+
11	Yoksullar tembeldir	6	0	0	1,00+
12	Robot deyince aklıma ilk önce Japonya gelir	6	0	0	1,00+
13	Ana Sınıfı öğretmenliği kadın mesleğidir	6	0	0	1,00+
14	Aşçılık erkek işidir	6	0	0	1,00+
15	Brezilyalılar çok iyi futbol oynarlar	6	0	0	1,00+
16	İtalyan erkekleri yakışıklıdır	6	0	0	1,00+
17	Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür	6	0	0	1,00+
18	Yoksullar dindardır	6	0	0	1,00+

19	Engelliler topluma külfettir	6	0	0	1,00+
20	Müslüman ülkelerde bilim gelişmemiştir	6	0	0	1,00+
21	Kadınlar erkekler kadar iyi araba kullanamaz	6	0	0	1,00+
22	Beyaz önlüklüler doktordur	6	0	0	1,00+
23	Almanlar sarı saçlı ve mavi gözlüdür	6	0	0	1,00+
24	Evin reisi babadır	6	0	0	1,00+
25	Basketbol oynamak için uzun boylu olmak gerekir	6	0	0	1,00+
26	Trabzonlular hamsi sever	6	0	0	1,00+
27	Yunanlılar Türk düşmanıdır	6	0	0	1,00+
28	Yahudiler tüccardır	6	0	0	1,00+
29	Budistler barışçıldır	6	0	0	1,00+
30	Görme engelliler zekidir	6	0	0	1,00+
31	Yoksullar daha çok suç işler	6	0	0	1,00+
32	Singapurlular matematik alanında iyidir	6	0	0	1,00+
33	Yoksullar temizliğe dikkat etmez	6	0	0	1,00+
34	Rus kızları güzeldir	6	0	0	1,00+
35	Kadınlar dedikoduyu sever	6	0	0	1,00+
36	Engellilerin hepsi acı çekerler	6	0	0	1,00+
37	Yahudiler cimridir	6	0	0	1,00+
38	Japonlar çok kitap okur	6	0	0	1,00+
39	Erkek çocuk değerlidir	6	0	0	1,00+
40	Siyaset erkek işidir	6	0	0	1,00+

Tablo 3.12’de de görüldüğü üzere uzmanlar tüm sorulara olumlu yanıt vermişlerdir. Böylece ölçek 40 soru üzerinden hazırlanmıştır. Bu işlemin ardından anketimize ait güvenilirlik analizine geçilmiştir.

3.5.2 Faktör Analizi

Faktör analizi, yorumlanması oldukça güç olan, birçok ilişkiyi açıklayan birbiriyle korelasyonu olan maddeleri yapısal olarak anlamlı nispeten bağımsız faktörler altında toplayan çok değişkenli bir analiz tekniğidir (Hazneci, 2012: 63).

Faktör analizinin yorumlanmasında KMO ve Barlett Küresellik Testi sonuçlarına bakılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi 1'e yaklaştıkça çok iyi, 0,50'nin altında ise kabul görmeyeceğini ifade etmektedir.

“Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu” nun analizi yapılmıştır. 40 maddeden oluşan 11 alt boyutlu ölçek elde edilmiştir. KMO değeri neticesinde formumuzun geçerli olduğu görülmüştür.

3.5.2.1 Faktör Analizi Bulguları

Uzman görüşleriyle ölçeğin kapsam geçerliliği sağlandıktan sonra faktör analizi aşamasına geçilmiştir. Verilerin analiz için uygun olup olmadığını ölçmek amacıyla KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) Çalışma Grubu Yeterliliği Ölçümü ve Bartlett's Test of Sphericity (Bartlett Küresellik Testi) ile değerlendirilmiştir.

Çizelge 3.11. KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları

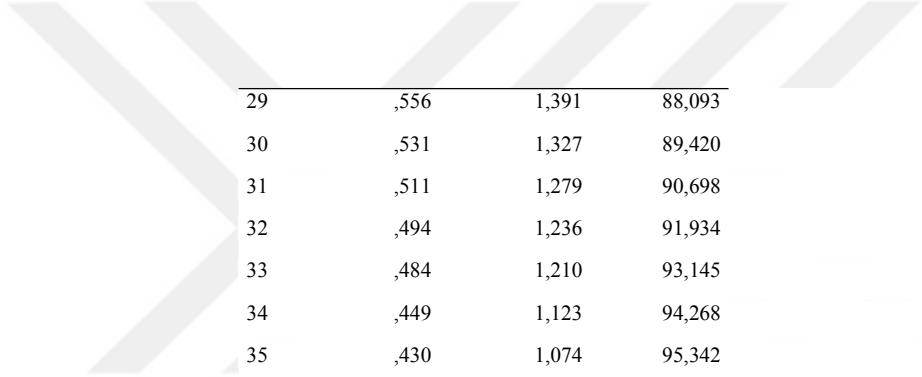
Kaiser-Meyer-Olkin Çalışma Grubu Yeterliliği Ölçümü.		,866
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare (X^2)	3746,500
	Serbestlik Derecesi	780
	Sig.	,000

Çizelge 3.11'de görüldüğü gibi KMO değeri ($KMO = ,866$) çalışma grubu büyüklüğünün ve elde edilen verilerin analiz için uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Bartlett ($X^2 = 3746,500$; $p < ,001$) değeri verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldikleri hipotezini desteklemektedir.

Yapılan bu analizden sonra “Toplam Varyans Miktarı” Çizelge 3.12'de belirtilmiştir.

Çizelge 3.12. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Öz Değerleri (Initial Eigenvalues)			Toplam Faktör Yükleri (Extraction Sums of Squared Loadings)			Faktör Yüklerinin Döndürülmüş Toplamları Rotation Sums of Squared Loadings		
	%			%					
	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	% Varyans	Yığılmalı
1	7,514	18,785	18,785	7,514	18,785	18,785	3,560	8,900	8,900
2	2,320	5,799	24,584	2,320	5,799	24,584	3,417	8,543	17,443
3	2,145	5,363	29,947	2,145	5,363	29,947	2,356	5,890	23,332
4	1,619	4,048	33,995	1,619	4,048	33,995	2,042	5,105	28,438
5	1,453	3,633	37,628	1,453	3,633	37,628	1,662	4,154	32,591
6	1,364	3,410	41,039	1,364	3,410	41,039	1,639	4,098	36,689
7	1,191	2,978	44,017	1,191	2,978	44,017	1,594	3,986	40,675
8	1,119	2,798	46,815	1,119	2,798	46,815	1,489	3,721	44,397
9	1,082	2,706	49,521	1,082	2,706	49,521	1,398	3,495	47,892
10	1,033	2,583	52,104	1,033	2,583	52,104	1,359	3,398	51,290
11	1,015	2,538	54,641	1,015	2,538	54,641	1,341	3,352	54,641
12	,963	2,408	57,049						
13	,928	2,319	59,368						
14	,902	2,254	61,622						
15	,885	2,213	63,835						
16	,865	2,163	65,998						
17	,826	2,065	68,063						
18	,807	2,018	70,081						
19	,780	1,949	72,030						
20	,747	1,868	73,898						
21	,738	1,845	75,743						
22	,698	1,746	77,489						
23	,673	1,684	79,172						
24	,634	1,584	80,756						
25	,614	1,534	82,290						
26	,610	1,524	83,814						
27	,588	1,471	85,285						
28	,567	1,417	86,702						

29	,556	1,391	88,093
30	,531	1,327	89,420
31	,511	1,279	90,698
32	,494	1,236	91,934
33	,484	1,210	93,145
34	,449	1,123	94,268
35	,430	1,074	95,342
36	,413	1,033	96,376
37	,382	,954	97,330
38	,368	,921	98,251
39	,364	,911	99,162
40	,335	,838	100,000

Oluşan 11 faktörden açıklanan toplam varyans miktarı %54,641 olarak belirlenmiştir. Sırasıyla birinci faktör için %18,785,; ikinci faktör için %24,584; üçüncü faktör 29,947; dördüncü faktör %33,995; beşinci faktör % 37,628; altıncı faktör % 41,039; yedinci faktör % 44,017; sekizinci faktör %46,815; dokuzuncu faktör %49,521; onuncu faktör %52,104; onbirinci faktör %54,641 olarak belirlenmiştir. Maddelerin faktörlere dağılımını gözlemlemek amacıyla Varimax dil döndürme tekniği uygulanmıştır. Çizelge 3.13’de açıklanmıştır.

Çizelge 3.13. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax)

Maddeler	Faktörler											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Yoksullar_cahildir	,710											
Yoksullar_tembeldir	,644											
Yoksullar_temizliğe_dikkat_etmez	,618											
Bütün_engelliler_zayıftır	,580											
Yoksullar_daha_çok_suç_işler	,511	,350										
Basketbol_oyunmak_için_uzun_boylu_olmak_gerekir	,404								,328			
Engellilerin_hepsi_acı_çekerler	,372	,332				,352						-,336
Yahudiler_tüccardır		,636										
Yunanlılar_Türk_düşmanıdır		,611										
Yahusiler_cimridir		,606										
Singapurlular_matematik_alanında_iyidir		,595		,317								
Budistler_barışçıldır		,546							,363			
Hristiyanlarda_kültürel_yozlaşma_görülür		,546										,314
Görme_engelliler_zekidir		,470										
Yoksullar_dindardır		,411									-,379	
Japonlar_çok_kitap_okur		,388	,320		,359							
Rus_kızları_güzeldir			,625									
Trabzonlular_hamsi_sever			,625			,351						
Kadınlar_dedikoduyu_sever			,540					,315				
Brezilyalılar_çok_iyi_futbolcudur			,538						,331			
Robot_deyince_aklıma_ilk_önce_Japonya_gelir			,490		,319							
Evin_reisi_babadır			,476	,460								
Ev_temizliği_annenin_görevidir				,593								
Beyaz_önlüklüler_doktordur				,527							,324	
Engelliler_topluma_külfettir	,394	,337		,414								
Kadınlar_erkekler_kadar_iyi_araba_kullanamaz	,355			,403								-,345
Siyaset_erkek_işidir	,363			,396								
Ana_sınıfı_öğretmenliği_kadın_mesleğidir					,713							
Aşçılık_erkek_işidir	,500				,542							
Hemşirelik_kadın_mesleğidir					,522			,418				
Türkler_askeri_alanda_başarılıdır						,657						
Bütün_engelliler_yardıma_muhtaçtır						,608						
Hintliler_geri_kalmıştır							,663					
Müslüman_ülkelerde_bilim_gelişmemiştir							,566					
İslam_ülkeleri_geri_kalmıştır	,326						,552					
İyi_giyim_zenginlik_göstergesidir								,631				
Erkek_çocuk_değerlidir								,501				

Çizelge 3.13. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax) (devam)		
Almanlar_sarı_saçlı_mavi_gözlüdür		,701
İtalyan_erkekleri_yakışıklıdır		,746
Almanlar_disiplinlidir		,704

Çizelge 3.13'e bakıldığında Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak maddelerin faktörlere dağılımına bakıldığında bütün maddelerde yüksek değer (>,30) çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra birçok maddenin birden fazla faktörden yük aldığı görülmektedir. Bu faktörlerin yük faktörleri %10'dan düşük olanlar çıkarılmıştır. Bundan dolayı 9 madde (Engellilerin hepsi acı çekerler, Japonlar çok kitap okur, Evin reisi babadır, Engelliler topluma külfettir, Kadınlar erkekler kadar iyi araba kullanamaz, Siyaset erkek işidir, Aşçılık erkek işidir, Yoksullar dindardır, Basketbol oynamak için uzun boylu olmak gerekir) çıkarılarak tekrar çözümlenmiştir.

Tekrarlanan çözümlenmeler sonucunda KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları Çizelge 3.94'de belirtilmiştir.

Çizelge 3.14. Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Çalışma Grubu Yeterliliği Ölçümü.		,846
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare (X^2)	2467,172
	Serbestlik Derecesi	4650
	Sig.	,000

Çizelge 3.14'de görüldüğü gibi KMO değeri ($KMO = ,846$) çalışma grubu büyüklüğünün ve elde edilen verilerin analiz için uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Bartlett ($X^2 = 2467,172$; $p < ,001$) değeri verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldikleri hipotezini desteklemektedir.

Çizelge 3.15. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Öz Değerleri (Initial Eigenvalues)			Toplam Faktör Yükleri (Extraction Sums of Squared Loadings)			Faktör Yüklerinin Döndürülmüş Toplamları Rotation Sums of Squared Loadings		
	%			%			%		
	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	Varyans	Yığılmalı
1	5,795	18,694	18,694	5,795	18,694	18,694	2,966	9,566	9,566
2	2,094	6,756	25,450	2,094	6,756	25,450	2,776	8,954	18,520
3	1,761	5,679	31,130	1,761	5,679	31,130	2,100	6,774	25,295
4	1,498	4,831	35,961	1,498	4,831	35,961	2,059	6,641	31,936
5	1,331	4,294	40,254	1,331	4,294	40,254	1,519	4,901	36,837
6	1,215	3,921	44,175	1,215	3,921	44,175	1,490	4,806	41,643
7	1,035	3,338	47,513	1,035	3,338	47,513	1,488	4,801	46,444
8	1,022	3,298	50,811	1,022	3,298	50,811	1,183	3,815	50,259
9	1,005	3,241	54,052	1,005	3,241	54,052	1,176	3,792	54,052
10	,968	3,122	57,173						
11	,915	2,952	60,125						
12	,885	2,855	62,980						
13	,844	2,724	65,704						
14	,824	2,657	68,360						
15	,789	2,544	70,905						
16	,760	2,453	73,358						
17	,720	2,324	75,682						
18	,684	2,208	77,890						
19	,676	2,182	80,072						
20	,654	2,110	82,182						
21	,624	2,013	84,196						
22	,588	1,898	86,094						
23	,581	1,876	87,969						
24	,550	1,773	89,742						
25	,534	1,722	91,464						
26	,513	1,653	93,118						
27	,493	1,589	94,707						
28	,475	1,533	96,240						
29	,409	1,318	97,558						
30	,384	1,240	98,798						
31	,373	1,202	100,000						

Oluşan 9 faktörden açıklanan toplam varyans miktarı % 54,052 olarak belirlenmiştir. Sırasıyla birinci faktör için %18,694,; ikinci faktör için % 25,450; üçüncü faktör 31,130; dördüncü faktör % 35,961; beşinci faktör % 40,254; altıncı faktör % 44,175; yedinci faktör % 47,513; sekizinci faktör % 50,811; dokuzuncu faktör % 54,052 olarak belirlenmiştir. Maddelerin faktörlere dağılımını gözlemlemek amacıyla Varimax dil döndürme tekniği uygulamıştır. Çizelge 3.16’da açıklanmıştır.

Çizelge 3.16. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax)

Maddeler	Faktörler								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Yahudiler_tüccardır	,654								
Yunanlılar_Türk_düşmandır	,648								
Singapurlular_matematik_alanında_iyidir	,616								
Yahusiler_cimridir	,615								
Budistler_barışçıldır	,581						,309		
Hristiyanlarda_kültürel_yozlaşma_görülür	,513					,322			
Görme_engelliler_zekidir	,456								
Yoksullar_cahildir		,710							
Bütün_engelliler_zayıftır		,670							
Yoksullar_temizliğe_dikkat_etmez		,634							
Yoksullar_tembeldir		,625							
Yoksullar_daha_çok_suç_işler	,374	,468							
Hemşirelik_kadın_mesleğidir			,728						
Ev_temizliği_annenin_görevidir			,619						
Ana_sınıfı_öğretmenliği_kadın_mesleğidir			,529						-,468
Almanlar_sarı_saçlı_mavi_gözlüdür			,497				,409		
Erkek_çocuk_değerlidir			,455	,352					
Rus_kızları_güzeldir				,686					
Trabzonlular_hamsi_sever				,619	,347				
Kadınlar_dedikoduyu_sever				,598					
Brezilyalılar_çok_iyi_futbolcudur				,475			,423		
Türkler_askeri_alanda_başarıldır					,712				
Bütün_engelliler_yardıma_muhtaçtır					,649				
Hintliler_geri_kalmıştır						,655			
Müslüman_ülkelerde_bilim_gelişmemiştir		,329				,624			

Çizelge 3.16. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax) (devam)

İslam_ülkeleri_geri_kalmıştır		,465		
İtalyan_erkekleri_yakışıklıdır			,663	
Robot_deyince_aklıma_ilk_önce_Japonya_gelir	,403		,416	
Almanlar_disiplinlidir				,693
Beyaz_önlüklüler_doktordur				-,432
İyi_giyim_zenginlik_göstergesidir				,657

Çizelge 3.16'ya bakıldığında Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak maddelerin faktörlere dağılımına bakıldığında bütün maddelerde yüksek değer (>,30) çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra birçok maddenin birden fazla faktörden yük aldığı görülmektedir. Bu faktörlerin yük faktörleri %10'dan düşük olanlar çıkarılmıştır. Bundan dolayı 3 madde (Robot deyince aklıma Japonya gelir, Ana Sınıfı öğretmenliği kadın mesleğidir, Brezilyalılar çok iyi futbolcudur) çıkarılarak tekrar çözümlenmiştir.

Çizelge 3.17. Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Çalışma Grubu Yeterliliği Ölçümü.		,845
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare (X^2)	2229,182
	Serbestlik Derecesi	378
	Sig.	,000

Çizelge 3.17'de görüldüğü gibi KMO değeri ($KMO = ,845$) çalışma grubu büyüklüğünün ve elde edilen verilerin analiz için uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Bartlett ($X^2 = 2229,182$; $p < ,001$) değeri verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldikleri hipotezini desteklemektedir.

Çizelge 3.18. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Öz Değerleri (Initial Eigenvalues)			Toplam Faktör Yükleri (Extraction Sums of Squared Loadings)			Faktör Yüklerinin Döndürülmüş Topamları Rotation Sums of Squared Loadings		
	Toplam	%		Toplam	%		Toplam	%	
		Varyans	Yığılmalı		Varyans	Yığılmalı		Varyans	Yığılmalı
1	5,553	19,834	19,834	5,553	19,834	19,834	2,935	10,482	10,482
2	1,911	6,824	26,658	1,911	6,824	26,658	2,740	9,786	20,268
3	1,710	6,107	32,765	1,710	6,107	32,765	2,027	7,238	27,507
4	1,455	5,195	37,960	1,455	5,195	37,960	1,857	6,633	34,140
5	1,282	4,580	42,539	1,282	4,580	42,539	1,520	5,429	39,568
6	1,088	3,885	46,424	1,088	3,885	46,424	1,495	5,338	44,906
7	1,012	3,614	50,038	1,012	3,614	50,038	1,264	4,514	49,420
8	1,001	3,575	53,613	1,001	3,575	53,613	1,174	4,193	53,613
9	,963	3,438	57,051						
10	,899	3,210	60,261						
11	,880	3,142	63,403						
12	,839	2,995	66,398						
13	,815	2,911	69,309						
14	,769	2,745	72,053						
15	,721	2,576	74,629						
16	,711	2,540	77,169						
17	,677	2,419	79,588						
18	,661	2,360	81,947						
19	,605	2,161	84,108						
20	,598	2,136	86,243						
21	,573	2,046	88,290						
22	,561	2,005	90,295						
23	,531	1,896	92,191						
24	,509	1,820	94,011						
25	,504	1,799	95,811						
26	,412	1,471	97,281						
27	,385	1,374	98,655						
28	,377	1,345	100,000						

Oluşan 9 faktörden açıklanan toplam varyans miktarı % 53,613 olarak belirlenmiştir. Sırasıyla birinci faktör için % 19,834,; ikinci faktör için % 26,658; üçüncü faktör 32,765; dördüncü faktör % 37,960; beşinci faktör % 42,539; altıncı faktör % 46,424; yedinci faktör % 50,038; sekizinci faktör % 53,613. Maddelerin faktörlere dağılımını gözlemlemek amacıyla Varimax dil döndürme tekniği uygulanmıştır. Çizelge 3.19’da açıklanmıştır.

Çizelge 3.19. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax)

Maddeler	Faktörler							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Yahudiler_tüccardır	,682							
Yunanlılar_Türk_düşmanıdır	,621						-,397	
Hristiyanlarda_kültürel_yozlaşma_görülür	,595							
Singapurlular_matematik_alanında_iyidir	,580							
Yahusiler_cimridir	,576							
Budistler_barışçıldır	,543		,380					
Görme_engelliler_zekidir	,489					,331		
Bütün_engelliler_zayıftır		,683						
Yoksullar_cahildir		,670						
Yoksullar_temizliğe_dikkat_etmez		,631						
Yoksullar_tembeldir		,623						
Yoksullar_daha_çok_suç_işler	,329	,448	,393					
Hemşirelik_kadın_mesleğidir			,656					
Almanlar_sarı_saçlı_mavi_gözlüdür			,631					
Ev_temizliği_annenin_görevidir			,493	,314				
Erkek_çocuk_değerlidir		,325	,465	,370				
Rus_kızları_güzeldir				,709				
Trabzonlular_hamsi_sever				,628				
Kadınlar_dedikoduyu_sever				,628				
Hintliler_geri_kalmıştır					,692			
İslam_ülkeleri_geri_kalmıştır					,539			,307
Müslüman_ülkelerde_bilim_gelişmemiştir		,354			,527			
İyi_giyim_zenginlik_göstergesidir			,379		,396			
Türkler_askeri_alanda_başarılıdır						,712		
Bütün_engelliler_yardıma_muhtaçtır						,687		

Çizelge 3.19. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax) (devam)

İtalyan_erkekleri_yakışıklıdır		,721
Almanlar_disiplinlidir		,698
Beyaz_önlüklüler_doktordur	,302	-,470

Çizelge 3.19'a bakıldığında Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak maddelerin faktörlere dağılımına bakıldığında bütün maddelerde yüksek değer ($>,30$) çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra birçok maddenin birden fazla faktörden yük aldığı görülmektedir. Bu faktörlerin yük faktörleri %10'dan düşük olanlar çıkarılmıştır. Bundan dolayı 3 madde (Yoksullar daha çok suç işler, iyi giyim zenginlik göstergesidir, Erkek çocuk değerlidir) çıkarılarak tekrar çözümlenmiştir.

Çizelge 3.20. Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Çalışma Grubu Yeterliliği Ölçümü.		,824
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare (X^2)	1827,898
	Serbestlik Derecesi	300
	Sig.	,000

Çizelge 3.20'ye görüldüğü gibi KMO değeri ($KMO= ,824$) çalışma grubu büyüklüğünün ve elde edilen verilerin analiz için uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Bartlett ($X^2=1827,898$; $p<,001$) değeri verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldikleri hipotezini desteklemektedir.

Çizelge 3.21. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Faktör Yüklerinin Döndürülmüş								
	Başlangıç Öz Değerleri			Toplam Faktör Yükleri			Toplamları		
	(Initial Eigenvalues)			(Extraction Sums of Squared Loadings)			Rotation Sums of Squared Loadings		
		%			%			%	
	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	Varyans	Yığılmalı
1	4,903	19,610	19,610	4,903	19,610	19,610	2,839	11,358	11,358
2	1,869	7,474	27,084	1,869	7,474	27,084	2,729	10,915	22,273
3	1,543	6,172	33,256	1,543	6,172	33,256	1,830	7,319	29,592
4	1,370	5,481	38,737	1,370	5,481	38,737	1,514	6,054	35,647
5	1,241	4,963	43,700	1,241	4,963	43,700	1,468	5,874	41,520
6	1,073	4,291	47,992	1,073	4,291	47,992	1,451	5,803	47,323
7	1,004	4,018	52,009	1,004	4,018	52,009	1,172	4,686	52,009
8	,983	3,931	55,940						
9	,950	3,800	59,740						
10	,880	3,522	63,261						
11	,851	3,402	66,664						
12	,803	3,211	69,875						
13	,754	3,018	72,893						
14	,738	2,951	75,844						
15	,692	2,768	78,612						
16	,672	2,688	81,300						
17	,644	2,577	83,878						
18	,595	2,379	86,257						
19	,576	2,305	88,562						
20	,562	2,248	90,810						
21	,527	2,106	92,916						
22	,518	2,070	94,986						
23	,464	1,855	96,841						
24	,403	1,611	98,452						
25	,387	1,548	100,000						

Oluşan 7 faktörden açıklanan toplam varyans miktarı % 52,009 olarak belirlenmiştir. Sırasıyla birinci faktör için % 19,610,; ikinci faktör için % 27,084; üçüncü faktör 33,256; dördüncü faktör % 38,737; beşinci faktör % 43,700; altıncı faktör % 47,992; yedinci faktör %

52,009; . Maddelerin faktörlere dağılımını gözlemek amacıyla Varimax dil döndürme tekniği uygulamıştır. Çizelge 3.22’de açıklanmıştır.

Çizelge 3.22. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax)

Maddeler	Faktörler						
	1	2	3	4	5	6	7
Yunanlılar_Türk_düşmanıdır	,682				-,315		
Yahudiler_tüccardır	,656						
Yahusiler_cimridir	,600						
Singapurlular_matematik_alanında_iyidir	,590						
Hristiyanlarda_kültürel_yozlaşma_görülür	,578						
Budistler_barışçıldır	,545				,416		
Görme_engelliler_zekidir	,474						
Yoksullar_tembeldir		,700					
Bütün_engelliler_zayıftır		,679					
Yoksullar_temizliğe_dikkat_etmez		,625					
Yoksullar_cahildir		,607				,304	
Hemşirelik_kadın_mesleğidir		,462				-,347	
Rus_kızları_güzeldir			,696				
Kadınlar_dedikoduyu_sever			,673				
Trabzonlular_hamsi_sever			,634				
Ev_temizliği_annenin_görevidir		,386	,414				
Türkler_askeri_alanda_başarıldır				,758			
Bütün_engelliler_yardıma_muhtaçtır				,669			
İtalyan_erkekleri_yakışıklıdır					,680	,310	
Almanlar_sarı_saçlı_mavi_gözlüdür					,490		
Hintliler_geri_kalmıştır						,640	
Müslüman_ülkelerde_bilim_gelişmemiştir		,368				,546	
İslam_ülkeleri_geri_kalmıştır						,538	,311
Almanlar_disiplinlidir							,713
Beyaz_önlüklüler_doktordur					,316		-,446

Çizelge 3.22'ye bakıldığında Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak maddelerin faktörlere dağılımına bakıldığında bütün maddelerde yüksek değer (>,30) çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra birçok maddenin birden fazla faktörden yük aldığı görülmektedir. Bu faktörlerin yük faktörleri %10'dan düşük olanlar çıkarılmıştır. Bundan dolayı 1 madde (Ev temizliği annenin görevidir) çıkarılarak tekrar çözümlenmiştir.

Çizelge 3.23. Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Çalışma Grubu Yeterliliği Ölçümü.		,819
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare (X^2)	1732,612
	Serbestlik Derecesi	276
	Sig.	,000

Çizelge 3.103'de görüldüğü gibi KMO değeri ($KMO = ,819$) çalışma grubu büyüklüğünün ve elde edilen verilerin analiz için uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Bartlett ($X^2 = 1732,612$; $p < ,001$) değeri verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldikleri hipotezini desteklemektedir.

Çizelge 3.24. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Öz Değerleri (Initial Eigenvalues)			Toplam Faktör Yükleri (Extraction Sums of Squared Loadings)			Faktör Yüklerinin Döndürülmüş Toplamları Rotation Sums of Squared Loadings		
	%			%			%		
	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	Varyans	Yığılmalı
	1	4,764	19,850	19,850	4,764	19,850	19,850	2,837	11,820
2	1,863	7,762	27,611	1,863	7,762	27,611	2,670	11,124	22,944

Çizelge 3.24. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları (devam)

3	1,429	5,956	33,567	1,429	5,956	33,567	1,716	7,149	30,093
4	1,370	5,710	39,277	1,370	5,710	39,277	1,494	6,223	36,316
5	1,237	5,153	44,430	1,237	5,153	44,430	1,490	6,210	42,527
6	1,072	4,466	48,896	1,072	4,466	48,896	1,390	5,794	48,320
7	1,003	4,181	53,077	1,003	4,181	53,077	1,142	4,757	53,077
8	,967	4,031	57,107						
9	,882	3,674	60,782						
10	,859	3,579	64,360						
11	,850	3,542	67,903						
12	,799	3,329	71,231						
13	,753	3,136	74,367						
14	,733	3,054	77,422						
15	,672	2,802	80,223						
16	,648	2,699	82,922						
17	,640	2,667	85,589						
18	,579	2,411	87,999						
19	,562	2,342	90,342						
20	,545	2,270	92,612						
21	,518	2,157	94,769						
22	,464	1,933	96,702						
23	,405	1,685	98,388						
24	,387	1,612	100,000						

Oluşan 7 faktörden açıklanan toplam varyans miktarı % 53,077 olarak belirlenmiştir. Sırasıyla birinci faktör için % 19,850,; ikinci faktör için % 27,611; üçüncü faktör 33,567; dördüncü faktör % 39,277; beşinci faktör % 44,430; altıncı faktör % 48,896; yedinci faktör % 53,077; Maddelerin faktörlere dağılımını gözlemlemek amacıyla Varimax dil döndürme tekniği uygulanmıştır. Çizelge 3.25’de açıklanmıştır.

Çizelge 3.25. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax)

Maddeler	Faktörler						
	1	2	3	4	5	6	7
Yunanlılar_Türk_düşmanıdır	,694			-,305			
Yahudiler_tüccardır	,632						
Hristiyanlarda_kültürel_yozlaşma_görülür	,595						
Yahusiler_cimridir	,595						
Singapurlular_matematik_alanında_iyidir	,589						
Budistler_barışçıldır	,522			,445			
Görme_engelliler_zekidir	,472						
Yoksullar_tembeldir		,711					
Bütün_engelliler_zayıftır		,684					
Yoksullar_cahildir		,650					
Yoksullar_temizliğe_dikkat_etmez		,637					
Hemşirelik_kadın_mesleğidir		,411				-,405	
Kadınlar_dedikoduyu_sever			,700				
Rus_kızları_güzeldir			,694				
Trabzonlular_hamsi_sever			,680				
İtalyan_erkekleri_yakışıklıdır				,675		,329	
Almanlar_sarı_saçlı_mavi_gözlüdür				,493			
Türkler_askeri_alanda_başarılıdır					,759		
Bütün_engelliler_yardıma_muhtaçtır					,673		
Hintliler_geri_kalmıştır						,640	
İslam_ülkeleri_geri_kalmıştır		,310				523	
Müslüman_ülkelerde_bilim_gelişmemiştir		,414				,494	
Almanlar_disiplinlidir							,728
				,303			-,472

Çizelge 3.25'e bakıldığında Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak maddelerin faktörlere dağılımına bakıldığında bütün maddelerde yüksek değer (>,30) çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra birçok maddenin birden fazla faktörden yük aldığı görülmektedir. Bu faktörlerin yük faktörleri %10'dan düşük olanlar çıkarılmıştır. Bundan dolayı 3 madde (Budistler barışçıldır, Müslüman ülkelerde bilim gelişmemiştir, Hemşirelik kadın mesleğidir) çıkarılarak tekrar çözümlenmiştir.

Çizelge 3.26 Yenilenen KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları

Kaiser-Meyer-Olkin Çalışma Grubu Yeterliliği Ölçümü.			,805
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare (X^2)		1339,588
	Serbestlik Derecesi		210
	Sig.		,000

Çizelge 3.26'ya görüldüğü gibi KMO değeri ($KMO = ,805$) çalışma grubu büyüklüğünün ve elde edilen verilerin analiz için uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Bartlett ($X^2 = 1339,588$; $p < ,001$) değeri verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldikleri hipotezini desteklemektedir.

Çizelge 3.27. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Öz Değerleri (Initial Eigenvalues)			Toplam Faktör Yükleri (Extraction Sums of Squared Loadings)			Faktör Yüklerinin Döndürülmüş Toplamları (Rotation Sums of Squared Loadings)		
	%			%			%		
	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	Varyans	Yığılmalı	Toplam	Varyans	Yığılmalı
1	4,100	19,526	19,526	4,100	19,526	19,526	2,500	11,907	11,907
2	1,842	8,772	28,298	1,842	8,772	28,298	2,323	11,064	22,971
3	1,362	6,485	34,783	1,362	6,485	34,783	1,656	7,886	30,857
4	1,283	6,108	40,890	1,283	6,108	40,890	1,483	7,060	37,917
5	1,202	5,723	46,613	1,202	5,723	46,613	1,468	6,991	44,908
6	1,055	5,023	51,636	1,055	5,023	51,636	1,413	6,728	51,636
7	,953	4,538	56,174						
8	,874	4,164	60,338						

Çizelge 3.27. Açıklanan Toplam Varyans Miktarları (devam)

9	,855	4,070	64,408
10	,821	3,908	68,316
11	,762	3,630	71,946
12	,747	3,555	75,502
13	,701	3,337	78,838
14	,657	3,127	81,965
15	,646	3,076	85,041
16	,609	2,899	87,940
17	,571	2,717	90,657
18	,546	2,602	93,259
19	,527	2,511	95,770
20	,467	2,224	97,994
21	,421	2,006	100,000

Oluşan 9 faktörden açıklanan toplam varyans miktarı % 51,636 olarak belirlenmiştir. Sırasıyla birinci faktör için % 19,526,; ikinci faktör için % 28,298; üçüncü faktör 34,783; dördüncü faktör % 40,890; beşinci faktör % 46,613; altıncı faktör % 51,636. Maddelerin faktörlere dağılımını gözlemek amacıyla Varimax dil döndürme tekniği uygulanmıştır. Çizelge 3.28’de açıklanmıştır.

Çizelge 3.28. Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Bileşenler Matrixi (Varimax)

Maddeler	Faktörler					
	1	2	3	4	5	6
Yunanlılar Türk düşmanıdır	,737					
Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür	,604					
Yahudiler cimridir	,601					
Yahudiler tüccardır	,580					
Singapurlular matematik alanında iyidir	,562					
Görme engelliler zekidir	,483					
Bütün engelliler zayıftır		,696				
Yoksullar tembeldir		,695				
Yoksullar cahildir		,671				
Yoksullar temizliğe dikkat etmez		,643				
Kadınlar dedikoduyu sever			,718			
Rus kızları güzeldir			,700			
Trabzonlular hamsi sever			,671			
Almanlar disiplinlidir				,635		
İslam ülkeleri geri kalmıştır				,618		
Hintliler geri kalmıştır				,408		
İtalyan erkekleri yakışıklıdır					,718	
Beyaz önlüklüler doktordur					,492	
Almanlar sarı saçlı mavi gözlüdür					,445	
Türkler askeri alanda başarılıdır						,757
Bütün engelliler yardıma muhtaçtır						,679

Çizelge 3.28'e bakıldığında Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak maddelerin faktörlere dağılımına bakıldığında bütün maddelerde yüksek değer (>,30) çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra birçok maddenin birden fazla faktörden yük aldığı görülmektedir. Bu faktörlerin yük faktörleri %10'dan daha yüksek olduğundan madde elemesine gidilmemiştir. Sonuç olarak 6 aşamalı faktör analizi sonrasında ölçeğin 21 madde içerdiği, eigen değeri üzerinden 6 faktörlü bir yapı sergilediği, açıklanan toplam varyansın %51,636 olduğu tespit edilmiştir. Faktörler ve içerdikleri maddeler Çizelge 3.29'da gösterilmiştir.

**Çizelge 3.29. Faktör Analizi Sonrası Belirlenen
Alt Boyutlar ve Bu Boyutlardan Yük Alan Maddeler**

Faktörler	Madde Sayısı	Maddeler
1.MİLLİYETÇİLİK KALIPYARGISI	6	Yunanlılar Türk düşmanıdır Singapurlular matematik alanında iyidir Almanlar disiplinlidir Hintliler geri kalmıştır Almanlar sarı saçlı mavi gözlüdür Türkler Askeri Alanda Başarılidir.
2.DİNİ KALIPYARGILAR	4	Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür Yahudiler cimridir Yahudiler tüccardır İslam ülkeleri geri kalmıştır
3.ENGELLİLER İLE İLGİLİ KALIPYARGILAR	3	Bütün engelliler zayıftır Bütün engelliler yardıma muhtaçtır Görme engelliler zekidir
4.YOKSULLARA YÖNELİK KALIPYARGILAR	3	Yoksullar tembeldir Yoksullar cahildir Yoksullar temizliğe dikkat etmez
5.CİNSİYET KALIPYARGILARI	3	Kadınlar dedikoduyu sever Rus kızları güzeldir İtalyan erkekleri yakışıklıdır
6.AYRIMCILIK KALIPYARGISI	2	Trabzonlular hamsi sever Beyaz önlüklüler doktordur

3.5.3 Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik bir test veya ölçme aracının ölçtüğü şeyi ne derece ölçtüğü ile ilgilidir (Hazneci, 2012: 64). Güvenirlik; aynı değişkenin bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılıktır, aynı süreçlerin izlenmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınmasıdır, ölçmenin random hatalardan arınmış olmasıdır (Ergin, 1995: 13). Elimizdeki uygulama Likert tipi ölçektir. Bundan dolayı Cronbach Alpha katsayısı kullanılacaktır. “Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu” nun Cronbach Alpha katsayısı iç tutarlılık değeri belirlenmiş ve güvenilir olduğu görülmüştür.

3.6 Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu Güvenilirlik Analiz Bulguları

Formumuzun güvenilirlik analizini uygulayacağız. Elimizdeki uygulama Likert tipi ölçektir. Bundan dolayı Cronbach Alpha katsayısı kullanılacaktır.

Güvenirlik analiziyle, testi dolduran kişilerin ölçme aracını oluşturan ifadelere vermiş oldukları cevaplardan hareketle, deneklere yöneltilen ifadelerin tümünün aynı konuyu ölçüp ölçmediği test edilir Cronbach Alpha ölçek içinde bulunan maddelerin ve iç tutarlılığın ve homojenliğinin bir ölçüsüdür (Kanlıkılçer, 2005: 48).

Likert tipi ölçeklerde öncelikle iç tutarlılığın sınanması gerekir. Bunun için en uygun yol Cronbach α güvenilirlik katsayısının hesaplanmasıdır. Likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek güvenilirlik katsayısı olabildiğince 1'e yakın olmalıdır (Tezbaşaran, 2008: 49).

Güvenilirlik İstatistiği Çizelge 3.30'da belirtilmiştir.

Çizelge 3.30. Cronbach's Alpha Güvenilirlik Analizi (İç Tutarlılık Sonuçları)

Maddeler	Madde Silinirse Ölçek Ortalaması	Madde Silinirse Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam Kolerasyonu	Karesi Alınmış Çoklu Kolerasyon	Madde Silindiğinde Cronbach's Alpha
İyi giyim zenginlik göstergesidir	91,4650	369,217	,315	,225	,880
Almanlar disiplinlidir	90,9275	370,614	,270	,204	,881
İslam ülkeleri geri kalmıştır	91,3225	371,552	,251	,251	,881
Yoksullar cahildir	91,7650	367,203	,377	,395	,879
Bütün engelliler yardıma muhtaçtır	90,5975	367,820	,318	,250	,880
Türkler askeri alanda başarılıdır	90,3175	374,724	,205	,200	,882
Hintliler geri kalmıştır	91,5150	372,927	,220	,196	,882
Ev temizliği annenin görevidir	91,1225	363,291	,415	,301	,878
Hemşirelik kadın mesleğidir	91,4475	363,005	,420	,356	,878
Bütün engelliler zayıftır	91,9000	366,316	,424	,337	,878
Yoksullar tembeldir	91,8625	365,101	,445	,394	,878
Robot deyince aklıma ilk önce Japonya gelir	90,5350	373,227	,196	,177	,882
Ana sınıfı öğretmenliği kadın mesleğidir	91,0825	365,504	,348	,252	,879
Aşçılık erkek işidir	91,6350	365,947	,429	,389	,878
Brezilyalılar çok iyi futbolcudur	90,5000	368,471	,328	,283	,880
İtalyan erkekleri yakışıklıdır	91,0850	371,191	,227	,267	,882
Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür	91,4175	365,963	,401	,339	,879
Yoksullar dındardır	91,3950	364,876	,408	,304	,878
Engelliler topluma külfettir	91,6400	363,048	,465	,375	,877
Müslüman ülkelerde bilim gelişmemiştir	91,4075	367,004	,364	,262	,879
Kadınlar erkekler kadar iyi araba kullanamaz	91,2450	361,774	,427	,356	,878
Beyaz önlüklüler doktordur	91,3075	362,279	,428	,309	,878
Almanlar sarı saçlı mavi gözlüdür	90,9775	365,942	,376	,243	,879
Evin reisi babadır	90,5275	367,217	,336	,319	,880
Basketbol oynamak için uzun boylu olmak gerekir	91,1875	366,007	,340	,233	,880
Trabzonlular hamsi sever	90,1825	372,260	,258	,344	,881
Yunanlılar Türk düşmanıdır	90,9600	367,136	,333	,310	,880

Çizelge 3.30. Cronbach's Alpha Güvenilirlik Analizi (İç Tutarlılık Sonuçları) (devam)

Yahudiler_tüccardır	91,3150	364,156	,433	,389	,878
Budistler_barışçıldır	91,4300	362,902	,478	,440	,877
Görme_engelliler_zekidir	91,0550	364,283	,423	,283	,878
Yoksullar_daha_çok_suç_işler	91,6375	362,362	,513	,391	,877
Singapurlular_matematik_alanında_iyidir	91,2625	361,091	,504	,395	,877
Yoksullar_temizliğe_dikkat_etmez	91,5400	360,775	,510	,444	,877
Rus_kızları_güzeldir	90,3575	368,576	,311	,258	,880
Kadınlar_dedikoduyu_sever	90,3600	370,537	,294	,234	,880
Engellilerin_hepsi_acı_çekerler	91,1925	365,284	,395	,291	,879
Yahusiler_cimridir	91,2175	363,088	,415	,338	,878
Japonlar_çok_kitap_okur	90,8750	363,588	,412	,307	,878
Erkek_çocuk_değerlidir	91,2050	359,928	,463	,382	,877
Siyaset_erkek_işidir	91,4325	361,635	,456	,385	,877
Cronbach's Alpha	,882				
Madde Sayısı	40				

Çizelge 3.30'dan da anlaşılacağı gibi güvenilirliği belirlemek üzere yapılan analizde testin tamamı için toplam **Cronbach's Alpha** değeri, 882 olarak hesaplanmıştır. Bu da yüksek bir güvenilirlik olduğunu göstermektedir. Yapılan bu analizler sonucunda ölçekteki tüm maddelerin Cronbach's Alpha değeri üzerinde pozitif etkide bulunduğu, güvenilirliği artırabilmek için bir madde eleme gerekliliği bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Güvenilirlik katsayıları Spearman Brown ve Guttman yöntemleri ile hesaplanmaktadır. Bu değerlere “**İç Güvenilirlik Katsayısı**” denir. Bu yöntemlerin kullanılmasında ölçülecek soru sayısının $k > 20$, katılımcı sayısının $n > 50$ olması gerekmektedir. Güvenilirlik katsayısının 0,60'ın üzerinde olması gerekmektedir (Kanlıklıçer, 2005: 50).

Çizelge 3.31. İç Güvenilirlik Katsayıları

	N	İç Tutarlık Katsayısı	P
Cronbach's Alpha	400	,882	$p < 0.01$
Spearman Brown	400	,826	$p < 0.01$
Guttman	400	,821	$p < 0.01$

Görüldüğü gibi en yüksek iç tutarlılık Cronbach's Alpha'da elde edilmiştir (,882). En az iç tutarlılık ise Guttman'da bulunmuştur (,821). Bu yapılan analizler neticesinde çalışmamızın yüksek güvenilirlikte olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.32. KÖDF'yi Oluşturan Maddelerin Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	Ortalama	Standart Sapma	Katılımcı Sayısı
İyi giyim_zenginlik_göstergesidir	2,0275	1,12021	400
Almanlar_disiplinlidir	2,5650	1,16368	400
İslam_ülkeleri_geri_kalmıştır	2,1700	1,15518	400
Yoksullar_cahildir	1,7275	1,08452	400
Bütün_engelliler_yardıma_muhtaçtır	2,8950	1,20939	400
Türkler_askeri_alanda_başarılıdır	3,1750	1,04023	400
Hintliler_geri_kalmıştır	1,9775	1,15339	400
Ev_temizliği_annenin_görevidir	2,3700	1,21935	400
Hemşirelik_kadın_mesleğidir	2,0450	1,22135	400
Bütün_engelliler_zayıftır	1,5925	1,02668	400
Yoksullar_tembeldir	1,6300	1,04922	400
Robot_deyince_aklıma_ilk_önce_Japonya_gelir	2,9575	1,23064	400
Ana_sınıfı_öğretmeniği_kadın_mesleğidir	2,4100	1,27317	400
Aşçılık_erkek_işidir	1,8575	1,03676	400
Brezilyalılar_çok_iyi_futbolcudur	2,9925	1,13608	400
İtalyan_erkekleri_yakışıklıdır	2,4075	1,28279	400
Hristiyanlarda_kültürel_yozlaşma_görülür	2,0750	1,10109	400
Yoksullar_dindardır	2,0975	1,14511	400
Engelliler_topluma_küftettir	1,8525	1,11528	400
Müslüman_ülkelerde_bilim_gelişmemiştir	2,0850	1,13180	400
Kadınlar_erkekler_kadar_iyi_araba_kullanamaz	2,2475	1,27094	400
Beyaz_önlüklüler_doktordur	2,1850	1,24283	400
Almanlar_sarı_saçlı_mavi_gözlüdür	2,5150	1,16325	400
Evin_reisi_babadır	2,9650	1,19471	400
Basketbol_oyunamak_için_uzun_boylu_olmak_gerekir	2,3050	1,26530	400
Trabzonlular_hamsi_sever	3,3100	1,07087	400
Yunanlılar_Türk_düşmanıdır	2,5325	1,20938	400
Yahudiler_tüccardır	2,1775	1,12657	400
Budistler_barışçıldır	2,0625	1,09617	400
Görme_engelliler_zekidir	2,4375	1,14428	400
Yoksullar_daha_çok_suç_işler	1,8550	1,05440	400
Singapurlular_matematik_alanında_iyidir	2,2300	1,13150	400
Yoksullar_temizliğe_dikkat_etmez	1,9525	1,13511	400
Rus_kızları_güzeldir	3,1350	1,17909	400
Kadınlar_dedikoduyu_sever	3,1325	1,08761	400
Engellilerin_hepsi_aci_çekerler	2,3000	1,15470	400
Yahusiler_cimridir	2,2750	1,23010	400
Japonlar_çok_kitap_okur	2,6175	1,21031	400
Erkek_çocuk_değerlidir	2,2875	1,28021	400
Siyaset_erkek_işidir	2,0600	1,20833	400

Yukarıdaki analizin sonucunda standart sapmalar incelendiğinde, çalışmanın güvenilirliğini destekler niteliktedir. Güvenilirlik ile standart sapma arasında ilişki vardır. Standart sapma küçüldükçe ölçmenin güvenilirliği artmış olacaktır (Ergin, 1995: 15).

3.7 Normallik Testi

Normal dağılım istatistik biliminin birçok alanında kullanılır. İstatistiksel testler kabaca “parametrik testler” ya da “parametrik olmayan testler” olarak ikiye ayrılır. Eldeki veriler normal ise parametrik, değil ise parametrik olmayan testlerdir (Volkaniset.blogspot.com.tr, 2014).

Parametrik testlerde, kabul edilen belli bir hata düzeyinde, örneklemden elde edilen verilerden hareketle, evrene ilişkin parametre değerler hakkındaki önermelerin doğruluğu araştırılır (Karasar, 2014: 81). Yapılan normallik testi sonuçları dağılımın normal olduğunu göstermektedir.

3.7.1 Dağılımın Çarpıklık ve Basıklık Katsayısına Göre Normallik Testi

Çarpıklık (Skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayılarına bakarak, bunların sıfıra yakınlığına göre normallik konusunda fikir yürütebiliriz. Çıkan değerler “+1,96 ile -1,96” arasında kalıyor ise dağılımı normal kabul edebiliriz (Karasar, 2014: 85).

Kurtosis ve Skewness değerlerinin “-2,00 ile +2,00” arasında olduğu zamanda normal olarak kabul edilmektedir (George ve Mallery, 2003: 97-98). Bu bilim adamları ile bağlantıya geçilmiş ve kendilerinden son bir kez daha konunun doğruluğu hakkında teyid alınmıştır. Şu anda ABD’nin California eyaletinde La Sierra Üniversitesi’nde Psikoloji Profesörü olarak çalışan Paul Mallery, Kurtosis ve Skewness değerlerinin +2 olduğunda testin normal olduğunu birkez daha vurgulamıştır (P. Mallery, kişisel iletişim, 03 Aralık, 2015). Biz de bu doğrultuda normallik testini uygulayacağız. Bunu uygularken Analayze>Descriptive Statistics>Explore yolunu izleyerek yapacağız. Çizelge 3.33’de “Normallik Testi Uygulaması” verilmiştir.

Çizelge 3.33. Normallik Testi Uygulaması

Sorular	Değerler	İstatistik	Std. Sapma
Almanlar disiplinlidir	Skewness	-,019	,122
	Kurtosis	-1,470	,243
İslam ülkeleri geri kalmıştır	Skewness	,419	,122
	Kurtosis	-1,307	,243
Yoksullar cahildir	Skewness	1,186	,122
	Kurtosis	-,120	,243
Bütün engelliler Yardıma muhtaçtır	Skewness	-,507	,122
	Kurtosis	-1,362	,243
Türkler Askerlik Alanında Başarılıdır	Skewness	-1,000	,122
	Kurtosis	-,300	,243
Hintliler geri kalmıştır	Skewness	,773	,122
	Kurtosis	-,924	,243
Bütün engelliler zayıftır	Skewness	1,481	,122
	Kurtosis	,664	,243
Yoksullar tembeldir	Skewness	1,413	,122
	Kurtosis	,463	,243
İtalyan erkekleri yakışıklıdır	Skewness	,142	,122
	Kurtosis	-1,674	,243
Hristiyanlarda kültürel Yozlaşma görülür	Skewness	,609	,122
	Kurtosis	-,986	,243
Beyaz önlüklüler doktordur	Skewness	,440	,122
	Kurtosis	-1,459	,243
Almanlar sarı saçlı mavi gözlüdür	Skewness	,021	,122
	Kurtosis	-1,462	,243
Trabzonlular hamsi Sever	Skewness	-1,246	,122
	Kurtosis	,014	,243
Yunanlılar Türk Düşmanıdır	Skewness	,000	,122
	Kurtosis	-1,558	,243
Yahudiler tüccardır	Skewness	,439	,122
	Kurtosis	-1,213	,243
Görme engelliler zekidir	Skewness	,043	,122
	Kurtosis	-1,421	,243
Singapurlular Matematik alanında iyidir	Skewness	,342	,122
	Kurtosis	-1,297	,243
Yoksullar temizliğe dikkat etmez	Skewness	,776	,122
	Kurtosis	-,899	,243
Rus kızları güzeldir	Skewness	-,881	,122
	Kurtosis	-,897	,243
Kadınlar dedikoduyu sever	Skewness	-,888	,122
	Kurtosis	-,649	,243
Yahudiler cimridir	Skewness	,332	,122
	Kurtosis	-1,499	,243

Yukarıda yapılan normallik testleri sonucunda tüm soruların “Kurtosis ve Skewness (Çarpıklık ve basıklık)” değerleri, George ve Mallery (2003) ‘in “+2,00 ile -2,00” ve Karasar (2014)’in “+1,96 ile -1,96” değerleri arasında olmasından dolayı normal olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda T-Testi ve ANOVA testlerine geçilecektir.

3.8 Uygulama

“Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu” nda imla ve noktalama işaretleri kontrol edilmiştir. Hazırlanan ölçeğin uygulanması için İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınmıştır. Bu hazırlıkların tamamlanmasından sonra uygulamaya geçilmiştir.

Bu uygulamalar 2015-2016 eğitim öğretim yılı I.Kanaat Döneminde resmi ve özel okullarda okuyan 8.Sınıf 400 öğrenciye ulaşılmış, formlar incelenmiş ve analizler gerçekleştirilmiştir.

3.9 Verilerin Analizi

Araştırma betimsel bir araştırmadır. Elde edilecek veriler nicel yöntemlerle analiz edilmiştir. Betimleyici ve çıkarımsal istatistikler yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programından yararlanılmıştır. Yüzde ve frekanslar bildirilmiş ve değişkenlerin etkilerini anlamak için t-testi ve anova yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

4.1 Sorular ve Kaynakları İle İlgili Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tüm sorulardaki ve kaynaklardaki frekans, yüzde dağılımları 4.1 ile 4.80 arasındaki çizelgelerle ve 4.1 ile 4.40 arasındaki tablolarda belirtilmiştir.

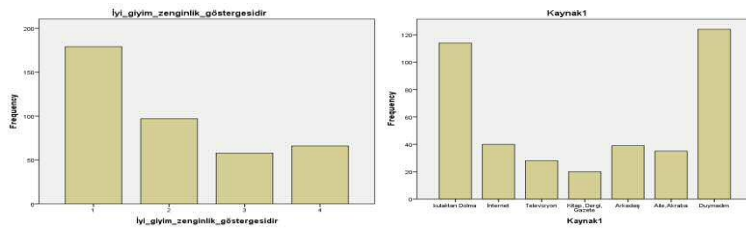
Çizelge 4.1. İyi Giyim Zenginlik Göstergesidir

	Frekans	%	
İyi Giyim Zenginlik Göstergesidir	1	179	44,8
	2	97	24,3
	3	58	14,5
	4	66	16,5
	Total	400	100,0

Çizelge 4.2. İyi Giyim Zenginlik Göstergesidir-Kaynaklar

	Frekans	%	
Kaynaklar	kulaktan Dolma	114	28,5
	İnternet	40	10,0
	Televizyon	28	7,0
	Kitap, Dergi, Gazete	20	5,0
	Arkadaş	39	9,8
	Aile, Akraba	35	8,8
	Duymadım	124	31,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.1. İyi Giyim Zenginlik Göstergesidir

“İyi giyimlik zenginlik göstergesidir” sorusuna 1 seçeneğini 179 kişi (%44,8), 2 seçeneğini 97 kişi (%24,3), 3 seçeneğini 58 kişi (%14,5), 4 seçeneğini 66 kişi (%16,5) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 114 kişi kulaktan dolma (%28,5), internet 40 kişi (%10), TV 28 kişi (%7), kitap, dergi, gazete 20 kişi (%5), arkadaş 39 kişi (%9,8), aile, akraba 35 kişi (%8,8), duymadım 124 kişi (%31) tarafından işaretlenmiştir.

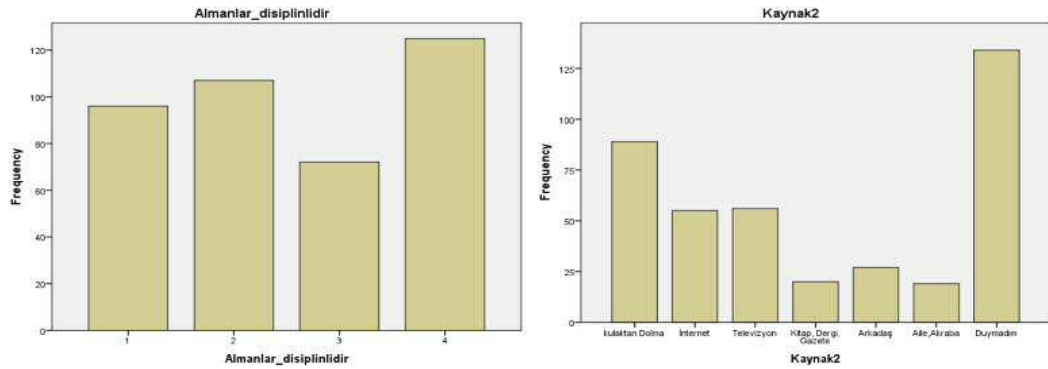
Çizelge 4.3. Almanlar Disiplinlidir

		Frekans	%
Almanlar Disiplinlidir	1	96	24,0
	2	107	26,8
	3	72	18,0
	4	125	31,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.4. Almanlar Disiplinlidir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	89	22,3
	İnternet	55	13,8
	Televizyon	56	14,0
	Kitap, Dergi, Gazete	20	5,0
	Arkadaş	27	6,8
	Aile, Akraba	19	4,8
	Duymadım	134	33,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.2. Almanlar Disiplinlidir

“Almanlar disiplidir” sorusuna 1 seçeneğini 96 kişi (%24), 2 seçeneğini 107 kişi (%26,8), 3 seçeneğini 72 kişi (%18), 4 seçeneğini 125 kişi (%31,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 89 kişi kulaktan dolma (%22,3), internet 55 kişi (%13,8), TV 56 kişi (%14), kitap, dergi, gazete 20 kişi (%5), arkadaş 27 kişi (%6,8), aile, akraba 19 kişi (%4,8), duymadım 134 kişi (%33,5) tarafından işaretlenmiştir.

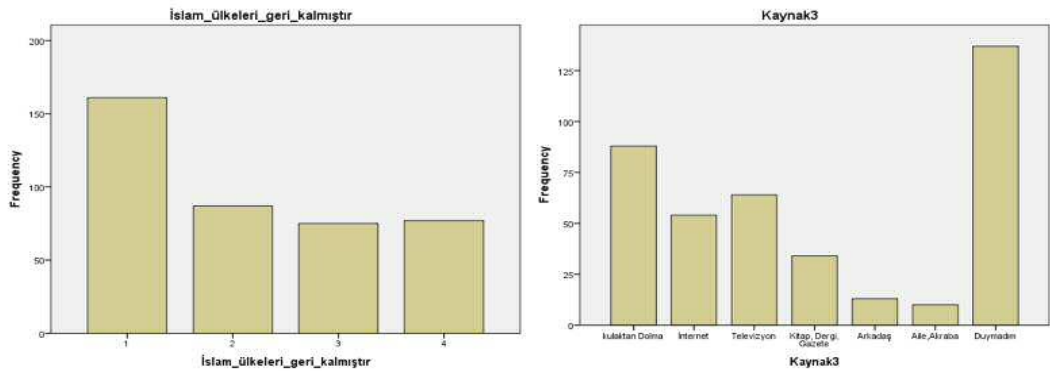
Çizelge 4.5. İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır

		Frekans	%
İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır	1	161	40,3
	2	87	21,8
	3	75	18,8
	4	77	19,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.6. İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	88	22,0
	İnternet	54	13,5
	Televizyon	64	16,0
	Kitap, Dergi, Gazete	34	8,5
	Arkadaş	13	3,3
	Aile, Akraba	10	2,5
	Duymadım	137	34,3
	kulaktan Dolma	400	100,0

Tablo 4.3. İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır

“İslam ülkeleri geri kalmıştır” sorusuna 1 seçeneğini 161 kişi (%40,3), 2 seçeneğini 87 kişi (%21,8), 3 seçeneğini 75 kişi (%18,8), 4 seçeneğini 77 kişi (%19,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 88 kişi kulaktan dolma (%22), internet 54 kişi (%13,5), TV 64 kişi (%16), kitap, dergi, gazete 34 kişi (%8,5), arkadaş 13 kişi (%3,3), aile, akraba 10 kişi (%2,5), duymadım 137 kişi (%34,3) tarafından işaretlenmiştir.

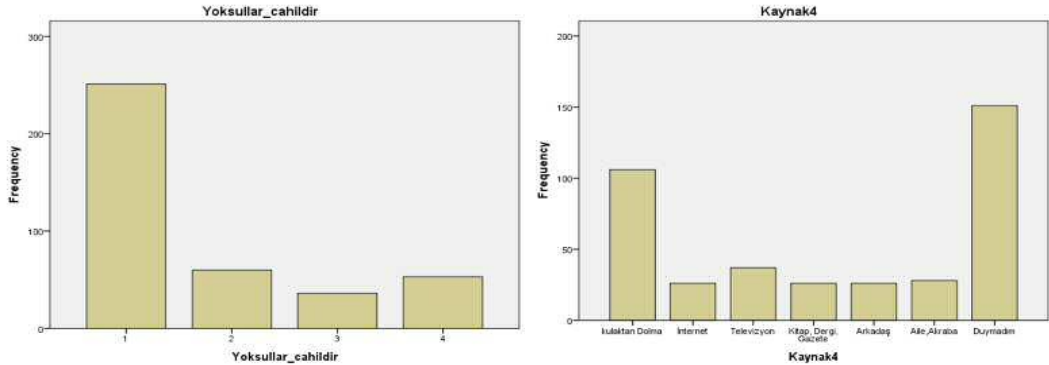
Çizelge 4.7. Yoksullar Cahildir

		Frekans	%
Yoksullar Cahildir	1	251	62,8
	2	60	15,0
	3	36	9,0
	4	53	13,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.8. Yoksullar Cahildir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	106	26,5
	İnternet	26	6,5
	Televizyon	37	9,3
	Kitap, Dergi, Gazete	26	6,5
	Arkadaş	26	6,5
	Aile, Akraba	28	7,0
	Duymadım	151	37,8
	Total	400	100,0

Tablo 4.4. Yoksullar Cahidir

“Yoksullar cahildir” sorusuna 1 seçeneğini 251 kişi (%62,3), 2 seçeneğini 60 kişi (%15), 3 seçeneğini 36 kişi (%9), 4 seçeneğini 53 kişi (%13,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 106 kişi kulaktan dolma (%26,5), internet 26 kişi (%6,5), TV 37 kişi (%9,3), kitap, dergi, gazete 26 kişi (%6,5), arkadaş 26 kişi (%6,5), aile, akraba 28 kişi (%7), duymadım 151 kişi (%37,8) tarafından işaretlenmiştir.

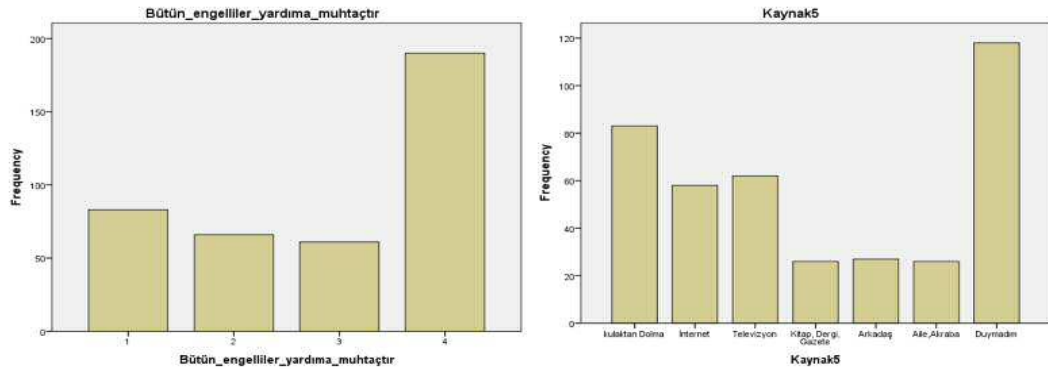
Çizelge 4.9. Bütün Engelliler Yardıma Muhtaçtır

		Frekans	%
Bütün Engelliler Yardıma Muhtaçtır	1	83	20,8
	2	66	16,5
	3	61	15,3
	4	190	47,5
Total		400	100,0

Çizelge 4.10. Bütün Engelliler Yardıma Muhtaçtır-Kaynaklar

		Frekans	%
Bütün Engelliler Yardıma Muhtaçtır- Kaynaklar	kulaktan Dolma	83	20,8
	İnternet	58	14,5
	Televizyon	62	15,5
	Kitap, Dergi, Gazete	26	6,5
	Arkadaş	27	6,8
	Aile, Akraba	26	6,5
	Duymadım	118	29,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.5. Bütün Engelliler Yardıma Muhtaçtır

“Bütün engelliler yardıma muhtaçtır” sorusuna 1 seçeneğini 83 kişi (%20,8), 2 seçeneğini 66 kişi (%16,5), 3 seçeneğini 61 kişi (%15,3), 4 seçeneğini 190 kişi (%47,5) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 83 kişi kulaktan dolma (%20,8), internet 58 kişi (%14,5), TV 62 kişi (%15,5), kitap, dergi, gazete 26 kişi (%6,5), arkadaş 27 kişi (%6,8), aile, akraba 26 kişi (%6,5), duymadım 118 kişi (%29,5) tarafından işaretlenmiştir.

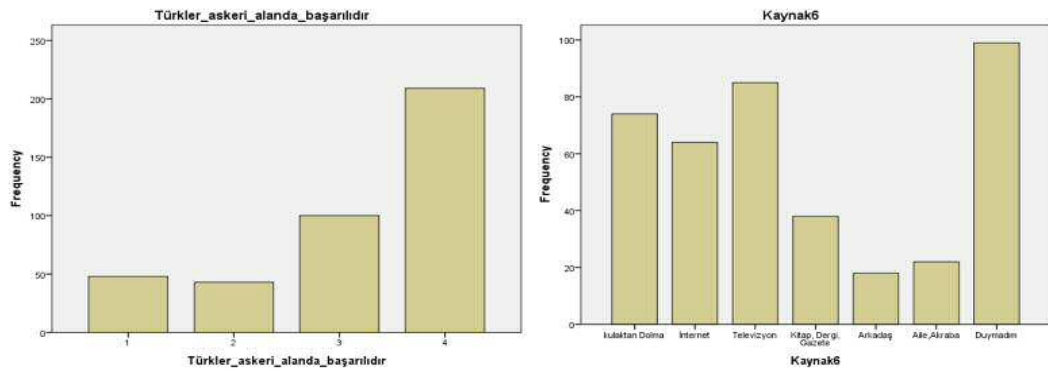
Çizelge 4.11. Türkler Askerlik Alanında Başarılıdır

		Frekans	%
Türkler Askerlik Alanında Başarılıdır	1	48	12,0
	2	43	10,8
	3	100	25,0
	4	209	52,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.12. Türkler Askerlik Alanında Başarılıdır-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	74	18,5
	İnternet	64	16,0
	Televizyon	85	21,3
	Kitap, Dergi, Gazete	38	9,5
	Arkadaş	18	4,5
	Aile, Akraba	22	5,5
	Duymadım	99	24,8
	Total	400	100,0

Tablo 4.6. Türkler Askeri Alanda Başarılıdır

“Türkler askerlik alanında başarılıdır” sorusuna 1 seçeneğini 48 kişi (%12), 2 seçeneğini 43 kişi (%10,8), 3 seçeneğini 100 kişi (%25), 4 seçeneğini 209 kişi (%52,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 74 kişi kulaktan dolma (%18,5), internet 64 kişi (%16), TV 85 kişi (%21,3), kitap, dergi, gazete 38 kişi (%9,5), arkadaş 18 kişi (%4,5), aile, akraba 22 kişi (%5,5), duymadım 99 kişi (%24,8) tarafından işaretlenmiştir.

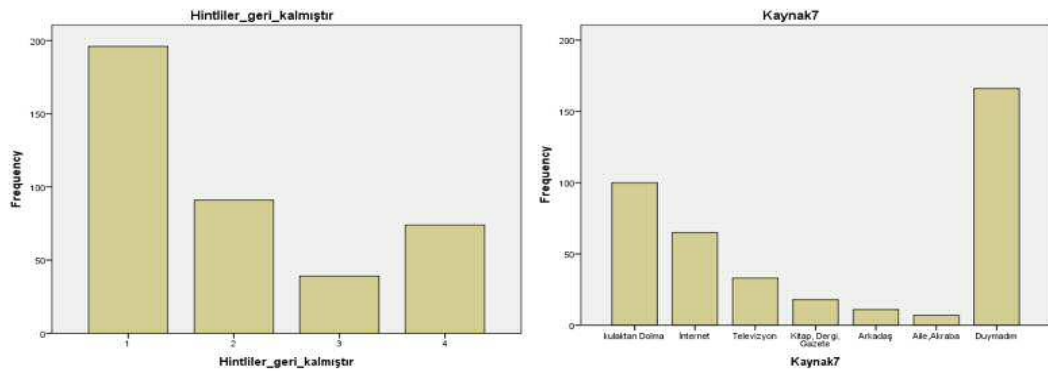
Çizelge 4.13. Hintliler Geri Kalmıştır

		Frekans	%
Hintliler Geri Kalmıştır	1	196	49,0
	2	91	22,8
	3	39	9,8
	4	74	18,5
	Total	400	100,0

Çizelge 4.14. Hintliler Geri Kalmıştır-Kaynaklar

		Frekans	%
Hintliler Geri Kalmıştır	kulaktan Dolma	100	25,0
	İnternet	65	16,3
	Televizyon	33	8,3
	Kitap, Dergi, Gazete	18	4,5
	Arkadaş	11	2,8
	Aile, Akraba	7	1,8
	Duymadım	166	41,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.7. Hintliler Geri Kalmıştır

“**Hintliler geri kalmıştır**” sorusuna 1 seçeneğini 196 kişi (%49), 2 seçeneğini 91 kişi (%22,8), 3 seçeneğini 39 kişi (%9,8), 4 seçeneğini 74 kişi (%18,5) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 100 kişi kulaktan dolma (%25), internet 65 kişi (%16,3), TV 33 kişi (%8,3), kitap, dergi, gazete 18 kişi (%4,5), arkadaş 11 kişi (%2,8), aile, akraba 7 kişi (%1,8), duymadım 166 kişi (%41,5) tarafından işaretlenmiştir.

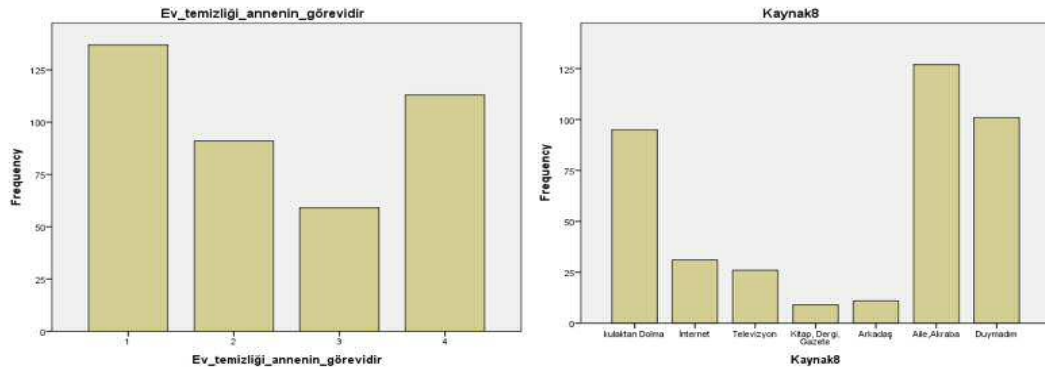
Çizelge 4.15. Ev Temizliği Annenin Görevidir

		Frekans	%
Ev Temizliği Annenin Görevidir	1	137	34,3
	2	91	22,8
	3	59	14,8
	4	113	28,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.16. Ev Temizliği Annenin Görevidir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	95	23,8
	İnternet	31	7,8
	Televizyon	26	6,5
	Kitap, Dergi, Gazete	9	2,3
	Arkadaş	11	2,8
	Aile, Akraba	127	31,8
	Duymadım	101	25,3
	Total	400	100,0

Tablo 4.8. Ev Temizliği Annenin Görevidir

“Ev temizliği annenin görevidir” sorusuna 1 seçeneğini 137 kişi (%34,3), 2 seçeneğini 91 kişi (%22,8), 3 seçeneğini 59 kişi (%14,8), 4 seçeneğini 113 kişi (%28,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 95 kişi kulaktan dolma (%23,8), internet 31 kişi (%7,8), TV 26 kişi (%6,5), kitap, dergi, gazete 9 kişi (%2,3), arkadaş 11 kişi (%2,8), aile, akraba 127 kişi (%31,8), duymadım 101 kişi (%25,3) tarafından işaretlenmiştir.

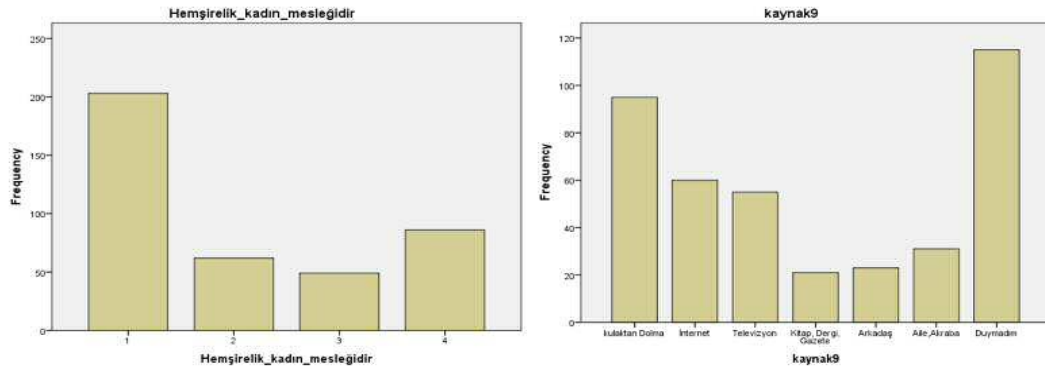
Çizelge 4.17. Hemşirelik Kadın Mesleğidir

		Frekans	%
Hemşirelik Kadın Mesleğidir	1	203	50,8
	2	62	15,5
	3	49	12,3
	4	86	21,5
	Total	400	100,0

Çizelge 4.18. Hemşirelik Kadın Mesleğidir-Kaynaklar

		Frekans	%
Hemşirelik Kadın Mesleğidir	kulaktan Dolma	95	23,8
	İnternet	60	15,0
	Televizyon	55	13,8
	Kitap, Dergi, Gazete	21	5,3
	Arkadaş	23	5,8
	Aile, Akraba	31	7,8
	Duymadım	115	28,8
Total	400	100,0	

Tablo 4.9. Hemşirelik Kadın Mesleğidir

“Hemşirelik kadın mesleğidir” sorusuna 1 seçeneğini 203 kişi (%50,8), 2 seçeneğini 62 kişi (%15,5), 3 seçeneğini 49 kişi (%12,3), 4 seçeneğini 86 kişi (%21,5) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 95 kişi kulaktan dolma (%23,8), internet 60 kişi (%15), TV 55 kişi (%13,8), kitap, dergi, gazete 21 kişi (%5,3), arkadaş 23 kişi (%5,8), aile, akraba 31 kişi (%7,8), duymadım 115 kişi (%28,8) tarafından işaretlenmiştir.

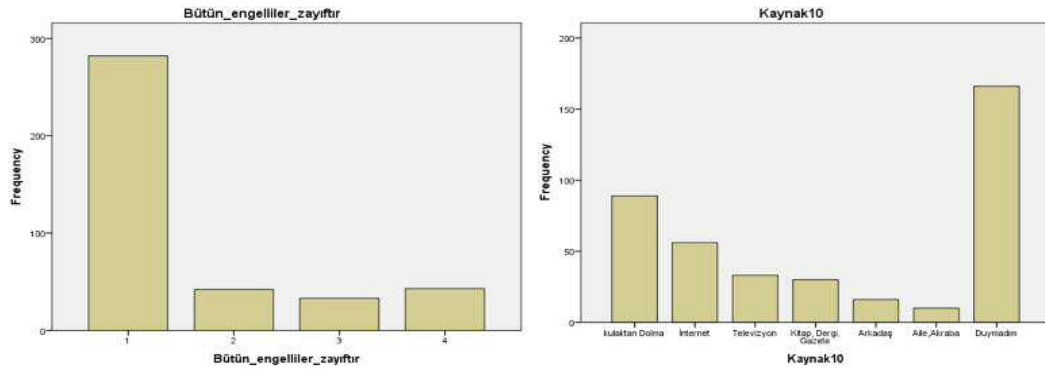
Çizelge 4.19. Bütün Engelliler Zayıftır

		Frekans	%
Bütün Engelliler Zayıftır	1	282	70,5
	2	42	10,5
	3	33	8,3
	4	43	10,8
	Total	400	100,0

Çizelge 4.20. Bütün Engelliler Zayıftır-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	89	22,3
	İnternet	56	14,0
	Televizyon	33	8,3
	Kitap, Dergi, Gazete	30	7,5
	Arkadaş	16	4,0
	Aile, Akraba	10	2,5
	Duymadım	166	41,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.10. Bütün Engelliler Zayıftır

“**Bütün engelliler zayıfır**” sorusuna 1 seçeneğini 282 kişi (%70,5), 2 seçeneğini 42 kişi (%10,5), 3 seçeneğini 33 kişi (%8,3), 4 seçeneğini 43 kişi (%10,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 89 kişi kulaktan dolma (%22,3), internet 56 kişi (%14), TV 33 kişi (%8,3), kitap, dergi, gazete 30 kişi (%7,5), arkadaş 16 kişi (%4), aile, akraba 10 kişi (%2,5), duymadım 166 kişi (%41,5) tarafından işaretlenmiştir.

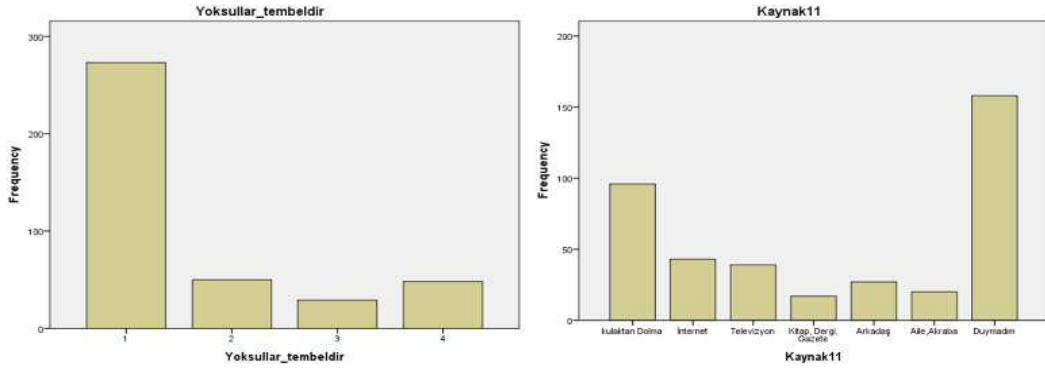
Çizelge 4.21.Yoksullar Tembeldir

		Frekans	%
Yoksullar Tembeldir	1	273	68,3
	2	50	12,5
	3	29	7,3
	4	48	12,0
	Total	400	100,0

Çizelge 4.22. Yoksullar Tembeldir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	96	24,0
	İnternet	43	10,8
	Televizyon	39	9,8
	Kitap, Dergi, Gazete	17	4,3
	Arkadaş	27	6,8
	Aile,Akraba	20	5,0
	Duymadım	158	39,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.11. Yoksullar Tembeldir

“Yoksullar Tembeldir” sorusuna 1 seçeneğini 273 kişi (%68,3), 2 seçeneğini 50 kişi (%12,5), 3 seçeneğini 29 kişi (%7,3), 4 seçeneğini 48 kişi (%12) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 96 kişi kulaktan dolma (%24), internet 43 kişi (%10,8), TV 39 kişi (%9,8), kitap, dergi, gazete 17 kişi (%4,3), arkadaş 27 kişi (%6,8), aile, akraba 20 kişi (%5), duymadım 158 kişi (%39,5) tarafından işaretlenmiştir.

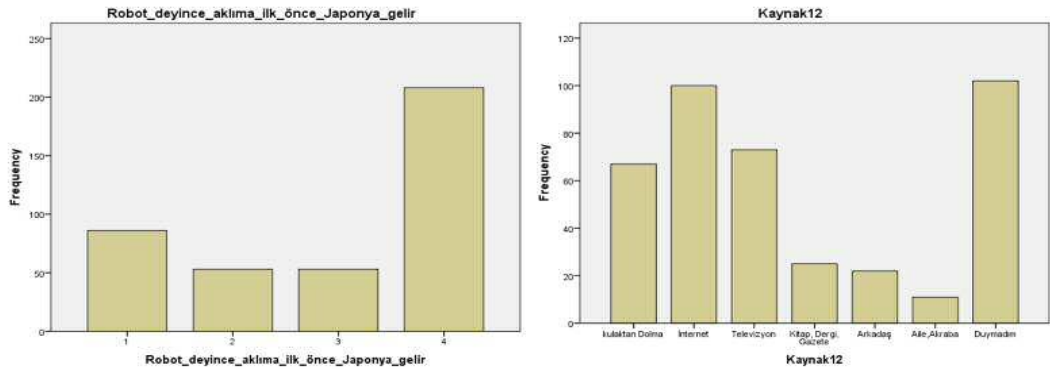
Çizelge 4.23. Robot Deyince Aklıma İlk Japonya Gelir

		Frekans	%
Robot Deyince Aklıma İlk Japonya Gelir	1	86	21,5
	2	53	13,3
	3	53	13,3
	4	208	52,0
	Total	400	100,0

Çizelge 4.24. Robot Deyince Aklıma İlk Japonya Gelir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	67	16,8
	İnternet	100	25,0
	Televizyon	73	18,3
	Kitap, Dergi, Gazete	25	6,3
	Arkadaş	22	5,5
	Aile, Akraba	11	2,8
	Duymadım	102	25,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.12. Robot Deyince Aklıma İlk Önce Japonya Gelir

“Robot deyince aklıma ilk Japonya gelir” sorusuna 1 seçeneğini 86 kişi (%21,5), 2 seçeneğini 53 kişi (%13,3), 3 seçeneğini 53 kişi (%13,3), 4 seçeneğini 208 kişi (%52) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 67 kişi kulaktan dolma (%16,8), internet 100 kişi (%25), TV 73 kişi (%18,3), kitap, dergi, gazete 25 kişi (%6,3), arkadaş 22 kişi (%5,5), aile, akraba 11 kişi (%2,8), duymadım 102 kişi (%25,5) tarafından işaretlenmiştir.

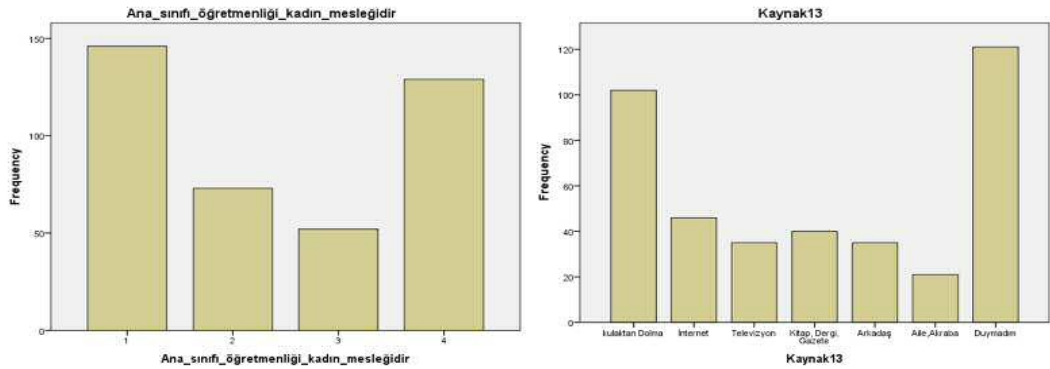
Çizelge 4.25. Ana Sınıfı Öğretmenliği Kadın Mesleğidir

		Frekans	%
Ana Sınıfı Öğretmenliği Kadın Mesleğidir	1	146	36,5
	2	73	18,3
	3	52	13,0
	4	129	32,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.26. Ana Sınıfı Öğretmenliği Kadın Mesleğidir

	Frekans	%	
Kaynaklar	kulaktan Dolma	102	25,5
	İnternet	46	11,5
	Televizyon	35	8,8
	Kitap, Dergi, Gazete	40	10,0
	Arkadaş	35	8,8
	Aile, Akraba	21	5,3
	Duymadım	121	30,3
	Total	400	100,0

Tablo 4.13. Ana Sınıfı Öğretmenliği Kadın Mesleğidir

“Ana Sınıfı öğretmenliği kadın mesleğidir” sorusuna 1 seçeneğini 146 kişi (%36,5), 2 seçeneğini 73 kişi (%18,3), 3 seçeneğini 52 kişi (%13), 4 seçeneğini 129 kişi (%32,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 102 kişi kulaktan dolma (%25,5), internet 46 kişi (%11,5), TV 35 kişi (%8,8), kitap, dergi, gazete 40 kişi (%10), arkadaş 35 kişi (%8,8), aile, akraba 21 kişi (%5,3), duymadım 121 kişi (%30,3) tarafından işaretlenmiştir.

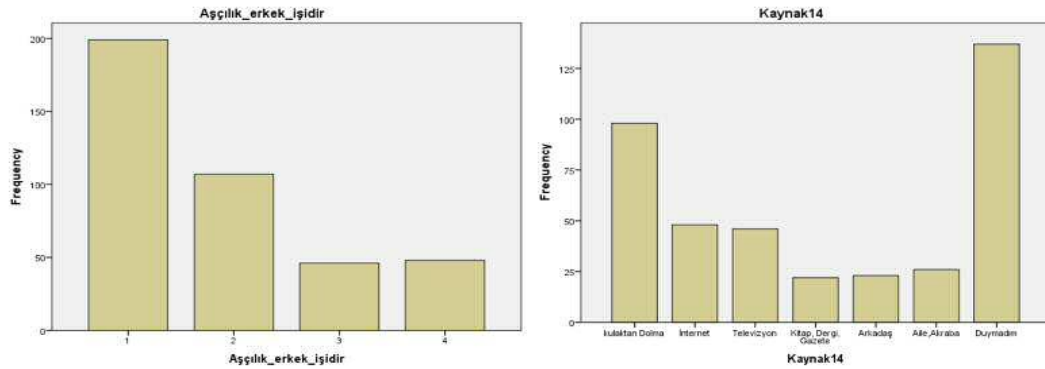
Çizelge 4.27. Aşçılık Erkek İşidir

	Frekans	%	
Aşçılık Erkek İşidir	1	199	49,8
	2	107	26,8
	3	46	11,5
	4	48	12,0
	Total	400	100,0

Çizelge 4.28. Aşçılık Erkek İşidir-Kaynaklar

	Frekans	%	
Kaynaklar	kulaktan Dolma	98	24,5
	İnternet	48	12,0
	Televizyon	46	11,5
	Kitap, Dergi, Gazete	22	5,5
	Arkadaş	23	5,8
	Aile, Akraba	26	6,5
	Duymadım	137	34,3
	Total	400	100,0

Tablo 4.14. Aşçılık Erkek İşidir

“Aşçılık erkek işidir” sorusuna 1 seçeneğini 199 kişi (%49,8), 2 seçeneğini 107 kişi (%26,8), 3 seçeneğini 46 kişi (%11,5), 4 seçeneğini 48 kişi (%12) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 98 kişi kulaktan dolma (%24,5), internet 48 kişi (%12), TV 46 kişi (%11,5), kitap, dergi, gazete 22 kişi (%5,5), arkadaş 23 kişi (%5,8), aile, akraba 26 kişi (%6,5), duymadım 137 kişi (%34,3) tarafından işaretlenmiştir.

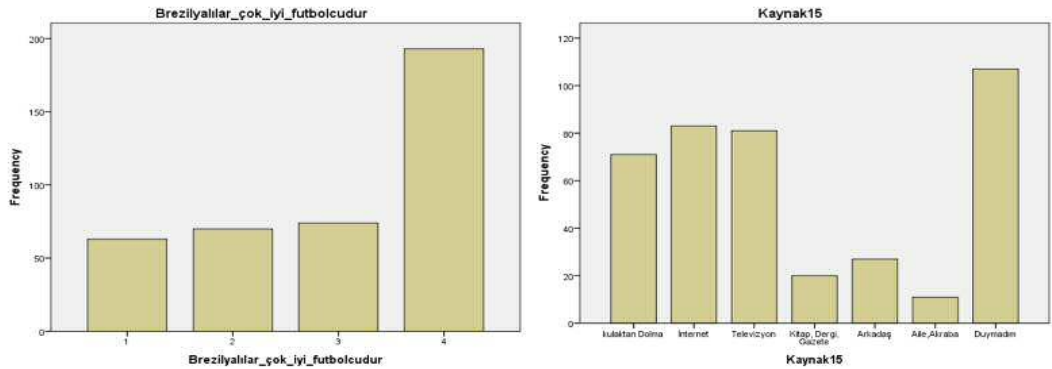
Çizelge 4.29. Brezilyalılar Çok İyi Futbolcudur

		Frekans	%
Brezilyalılar Çok İyi Futbolcudur	1	63	15,8
	2	70	17,5
	3	74	18,5
	4	193	48,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.30. Brezilyalılar Çok İyi Futbolcudur –Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	71	17,8
	İnternet	83	20,8
	Televizyon	81	20,3
	Kitap, Dergi, Gazete	20	5,0
	Arkadaş	27	6,8
	Aile, Akraba	11	2,8
	Duymadım	107	26,8
	Total	400	100,0

Tablo 4.15. Brezilyalılar Çok İyi Futbolcudur

“Brezilyalılar çok iyi futbolcudur” sorusuna 1 seçeneğini 63 kişi (%15,8), 2 seçeneğini 70 kişi (%17,5), 3 seçeneğini 74 kişi (%18,5), 4 seçeneğini 193 kişi (%48,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 71 kişi kulaktan dolma (%17,8), internet 83 kişi (%20,8), TV 81 kişi (%20,3), kitap, dergi, gazete 20 kişi (%5), arkadaş 27 kişi (%6,8), aile, akraba 11 kişi (%2,8), duymadım 107 kişi (%26,8) tarafından işaretlenmiştir.

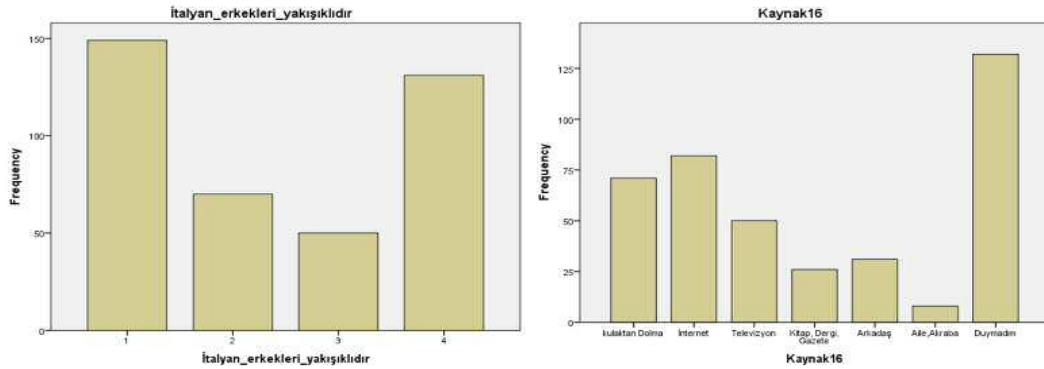
Çizelge 4.31. İtalyan Erkekleri Yakışıktır

		Frekans	%
İtalyan Erkekleri Yakışıktır	1	149	37,3
	2	70	17,5
	3	50	12,5
	4	131	32,8
	Total	400	100,0

Çizelge 4.32. İtalyan Erkekleri Yakışıktır-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	71	17,8
	İnternet	82	20,5
	Televizyon	50	12,5
	Kitap, Dergi, Gazete	26	6,5
	Arkadaş	31	7,8
	Aile,Akraba	8	2,0
	Duymadım	132	33,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.16. İtalyan Erkekleri Yakışıktır

“İtalyan erkekleri yakışıklıdır” sorusuna 1 seçeneğini 149 kişi (%37,3), 2 seçeneğini 70 kişi (%17,5), 3 seçeneğini 50 kişi (%12,5), 4 seçeneğini 131 kişi (%32,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 71 kişi kulaktan dolma (%17,8), internet 82 kişi (%20,5), TV 50 kişi (%12,5), kitap, dergi, gazete 26 kişi (%6,5), arkadaş 31 kişi (%7,8), aile, akraba 8 kişi (%2), duymadım 132 kişi (%33) tarafından işaretlenmiştir.

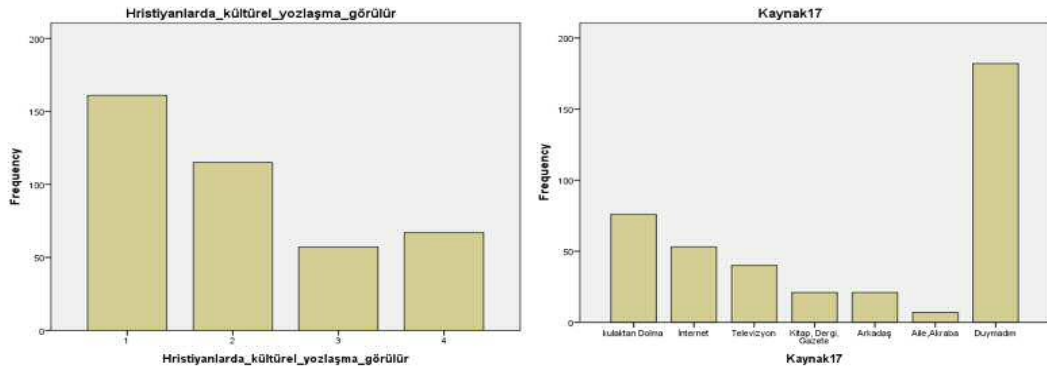
Çizelge 4.33. Hristiyanlarda Kültürel Yozlaşma Görülür

		Frekans	%
Hristiyanlarda Kültürel Yozlaşma Görülür	1	161	40,3
	2	115	28,8
	3	57	14,3
	4	67	16,8
	Total	400	100,0

Çizelge 4.34. Hristiyanlarda Kültürel Yozlaşma Görülür –Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	76	19,0
	İnternet	53	13,3
	Televizyon	40	10,0
	Kitap, Dergi, Gazete	21	5,3
	Arkadaş	21	5,3
	Aile, Akraba	7	1,8
	Duymadım	182	45,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.17. Hristiyanlarda Kültürel Yozlaşma Görülür

“Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür” sorusuna 1 seçeneğini 161 kişi (%40,3), 2 seçeneğini 115 kişi (%28,8), 3 seçeneğini 57 kişi (%14,3), 4 seçeneğini 67 kişi (%16,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 76 kişi kulaktan dolma (%19), internet 53 kişi (%13,3), TV 40 kişi (%10), kitap, dergi, gazete 21 kişi (%5,3), arkadaş 21 kişi (%5,3), aile, akraba 7 kişi (%1,8), duymadım 182 kişi (%45,5) tarafından işaretlenmiştir.

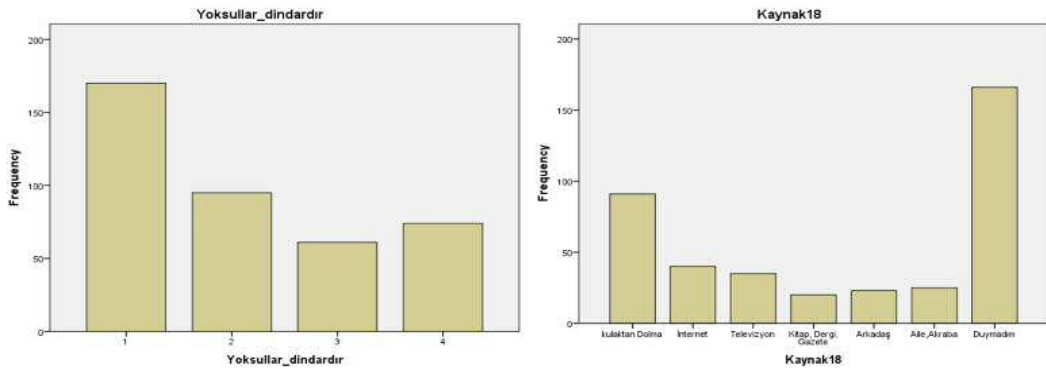
Çizelge 4.35. Yoksullar Dindardır

		Frekans	%
Yoksullar Dindardır	1	170	42,5
	2	95	23,8
	3	61	15,3
	4	74	18,5
	Total	400	100,0

Çizelge 4.36. Yoksullar Dindardır-Kaynaklar

	Frekans	%	
Kaynaklar	kulaktan Dolma	91	22,8
	İnternet	40	10,0
	Televizyon	35	8,8
	Kitap, Dergi, Gazete	20	5,0
	Arkadaş	23	5,8
	Aile,Akraba	25	6,3
	Duymadım	166	41,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.18. Yoksullar Dindardır

“Yoksullar dindardır” sorusuna 1 seçeneğini 170 kişi (%42,5), 2 seçeneğini 95 kişi (%23,8), 3 seçeneğini 61 kişi (%15,3), 4 seçeneğini 74 kişi (%18,5) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 91 kişi kulaktan dolma (%22,8), internet 40 kişi (%10), TV 35 kişi (%8,8), kitap, dergi, gazete 20 kişi (%5), arkadaş 23 kişi (%5,8), aile, akraba 25 kişi (%6,3), duymadım 166 kişi (%41,5) tarafından işaretlenmiştir.

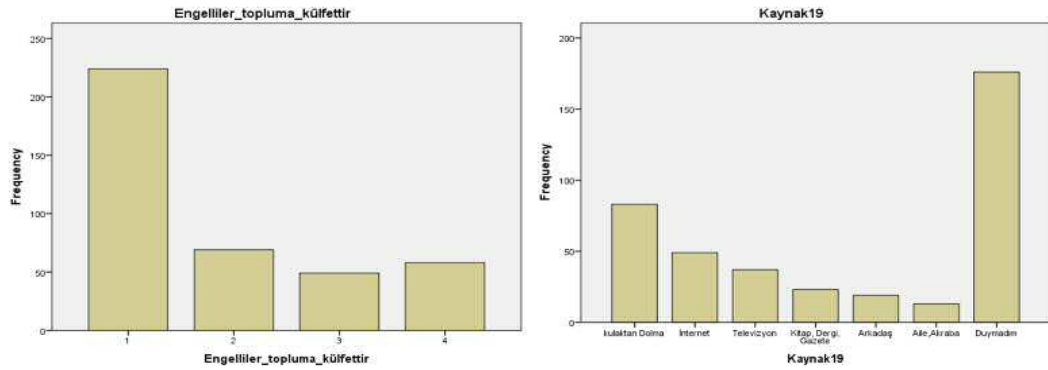
Çizelge 4.37. Engelliler Topluma Külfettir

		Frekans	%
Engelliler Topluma Külfettir	1	224	56,0
	2	69	17,3
	3	49	12,3
	4	58	14,5
	Total	400	100,0

Çizelge 4.38. Engelliler Topluma Külfettir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	83	20,8
	İnternet	49	12,3
	Televizyon	37	9,3
	Kitap, Dergi, Gazete	23	5,8
	Arkadaş	19	4,8
	Aile, Akraba	13	3,3
	Duymadım	176	44,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.19 Engelliler Topluma Külfettir

“Engelliler topluma külfettir” sorusuna 1 seçeneğini 224 kişi (%56), 2 seçeneğini 69 kişi (%17,3), 3 seçeneğini 49 kişi (%12,3), 4 seçeneğini 58 kişi (%14,5) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 83 kişi kulaktan dolma (%20,8), internet 49 kişi (%12,3), TV 37 kişi (%9,3), kitap, dergi, gazete 23 kişi (%5,8), arkadaş 19 kişi (%4,8), aile, akraba 13 kişi (%3,3), duymadım 176 kişi (%44) tarafından işaretlenmiştir.

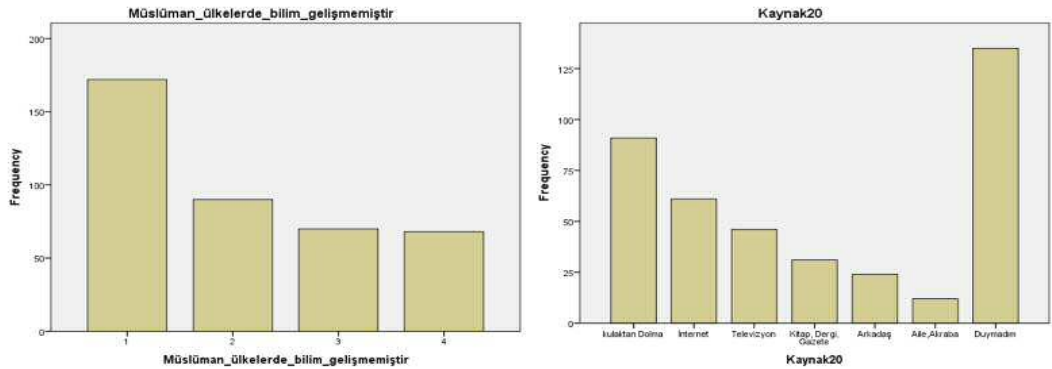
Çizelge 4.39. Müslüman Ülkelerde Bilim Gelişmemiştir

		Frekans	%
Müslüman Ülkelerde Bilim Gelişmemiştir	1	172	43,0
	2	90	22,5
	3	70	17,5
	4	68	17,0
Total		400	100,0

Çizelge 4.40. Müslüman Ülkelerde Bilim Gelişmemiştir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	91	22,8
	İnternet	61	15,3
	Televizyon	46	11,5
	Kitap, Dergi, Gazete	31	7,8
	Arkadaş	24	6,0
	Aile, Akraba	12	3,0
	Duymadım	135	33,8
Total		400	100,0

Tablo 4.20. Müslüman Ülkelerde Bilim Gelişmemiştir

“Müslüman ülkelerde bilim gelişmemiştir” sorusuna 1 seçeneğini 172 kişi (%43), 2 seçeneğini 90 kişi (%22,5), 3 seçeneğini 70 kişi (%17,5), 4 seçeneğini 68 kişi (%17) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 91 kişi kulaktan dolma (%22,8), internet 61 kişi (%15,3), TV 46 kişi (%11,5), kitap, dergi, gazete 31 kişi (%7,8), arkadaş 24 kişi (%6), aile, akraba 12 kişi (%3), duymadım 135 kişi (%33,8) tarafından işaretlenmiştir.

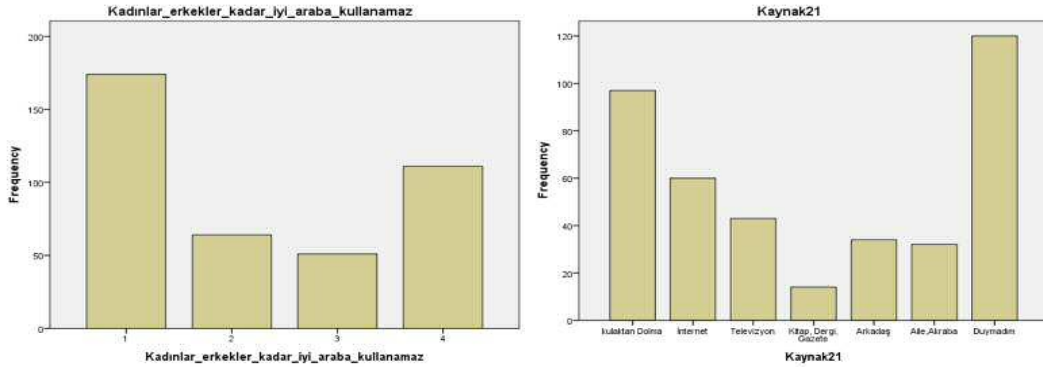
Çizelge 4.41. Kadınlar Erkekler Kadar İyi Araba Kullanamazlar

		Frekans	%
Kadınlar Erkekler Kadar İyi Araba	1	174	43,5
	2	64	16,0
	3	51	12,8
	4	111	27,8
	Total	400	100,0

Çizelge 4.42. Kadınlar Erkekler Kadar İyi Araba Kullanamazlar-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	97	24,3
	İnternet	60	15,0
	Televizyon	43	10,8
	Kitap, Dergi, Gazete	14	3,5
	Arkadaş	34	8,5
	Aile,Akraba	32	8,0
	Duymadım	120	30,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.21. Kadınlar Erkekler Kadar İyi Araba Kullanamazlar

“Kadınlar erkekler kadar iyi araba kullanamazlar” sorusuna 1 seçeneğini 174 kişi (%43,5), 2 seçeneğini 64 kişi (%16), 3 seçeneğini 51 kişi (%12,8), 4 seçeneğini 111 kişi (%27,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 97 kişi kulaktan dolma (%24,3), internet 60 kişi (%15), TV 43 kişi (%10,8), kitap, dergi, gazete 14 kişi (%3,5), arkadaş 34 kişi (%8,5), aile, akraba 32 kişi (%8), duymadım 120 kişi (%30) tarafından işaretlenmiştir.

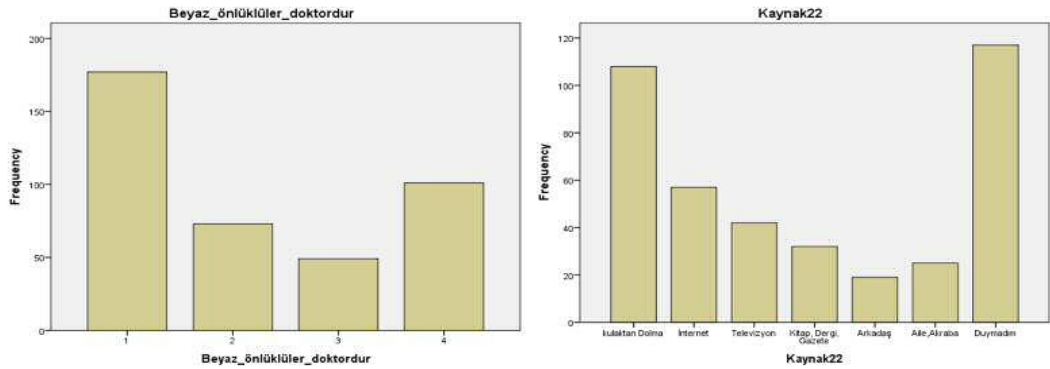
Çizelge 4.43. Beyaz Önlüklüler Doktordur

		Frekans	%
Beyaz Önlüklüler Doktordur	1	177	44,3
	2	73	18,3
	3	49	12,3
	4	101	25,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.44. Beyaz Önlüklüler Doktordur-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	108	27,0
	İnternet	57	14,3
	Televizyon	42	10,5
	Kitap, Dergi, Gazete	32	8,0
	Arkadaş	19	4,8
	Aile, Akraba	25	6,3
	Duymadım	117	29,3
	Total	400	100,0

Tablo 4.22. Beyaz Önlüklüler Doktordur

“Beyaz önlüklüler doktordur” sorusuna 1 seçeneğini 177 kişi (%44,3), 2 seçeneğini 73 kişi (%18,5), 3 seçeneğini 49 kişi (%12,3), 4 seçeneğini 101 kişi (%25,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 108 kişi kulaktan dolma (%27), internet 57 kişi (%14,3), TV 42 kişi (%10,5), kitap, dergi, gazete 32 kişi (%8), arkadaş 19 kişi (%4,8), aile, akraba 25 kişi (%6,3), duymadım 117 kişi (%29,3) tarafından işaretlenmiştir.

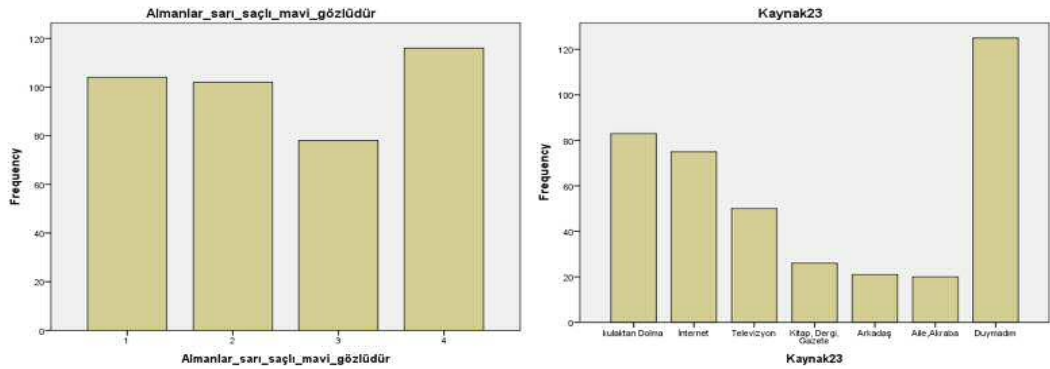
Çizelge 4.45. Almanlar Sarı Saçlı Mavi Gözlüdür

		Frekans	%
Almanlar Sarı Saçlı Mavi Gözlüdür	1	104	26,0
	2	102	25,5
	3	78	19,5
	4	116	29,0
Total		400	100,0

Çizelge 4.46. Almanlar Sarı Saçlı Mavi Gözlüdür-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	83	20,8
	İnternet	75	18,8
	Televizyon	50	12,5
	Kitap, Dergi, Gazete	26	6,5
	Arkadaş	21	5,3
	Aile, Akraba	20	5,0
	Duymadım	125	31,3
	Total	400	100,0

Tablo 4.23. Almanlar Sarı Saçlı Mavi Gözlüdür

“Almanlar sarı saçlı mavi gözlüdür” sorusuna 1 seçeneğini 104 kişi (%26), 2 seçeneğini 102 kişi (%25,5), 3 seçeneğini 78 kişi (%19,5), 4 seçeneğini 116 kişi (%29) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 83 kişi kulaktan dolma (%20,8), internet 75 kişi (%18,8), TV 50 kişi (%12,5), kitap, dergi, gazete 26 kişi (%6,5), arkadaş 21 kişi (%5,3), aile, akraba 20 kişi (%5), duymadım 125 kişi (%31,3) tarafından işaretlenmiştir.

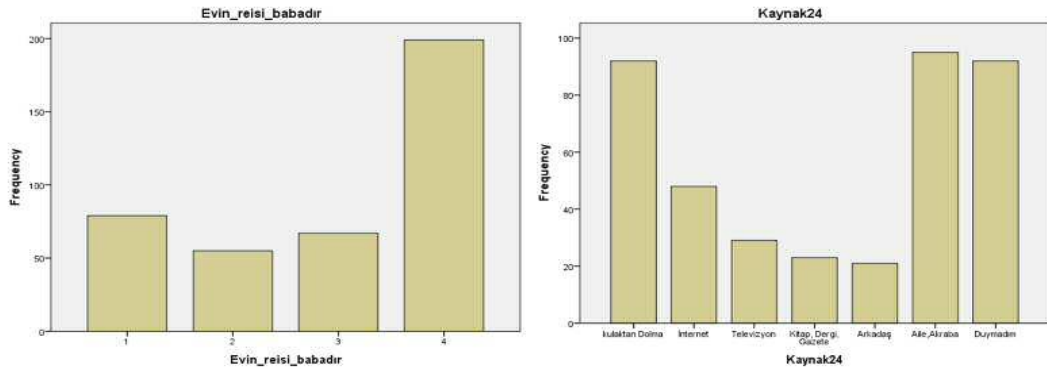
Çizelge 4.47. Evin Reisi Babadır

		Frekans	%
Evin Reisi Babadır	1	79	19,8
	2	55	13,8
	3	67	16,8
	4	199	49,8
Total		400	100,0

Çizelge 4.48. Evin Reisi Babadır-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	92	23,0
	İnternet	48	12,0
	Televizyon	29	7,3
	Kitap, Dergi, Gazete	23	5,8
	Arkadaş	21	5,3
	Aile, Akraba	95	23,8
	Duymadım	92	23,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.24. Evin Reisi Babadır

“Evin reisi babadır” sorusuna 1 seçeneğini 79 kişi (%19,8), 2 seçeneğini 55 kişi (%13,8), 3 seçeneğini 67 kişi (%16,8), 4 seçeneğini 199 kişi (%49,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 92 kişi kulaktan dolma (%23), internet 48 kişi (%12), TV 29 kişi (%7,3), kitap, dergi, gazete 23 kişi (%5,8), arkadaş 21 kişi (%5,3), aile, akraba 95 kişi (%23,8), duymadım 92 kişi (%23) tarafından işaretlenmiştir.

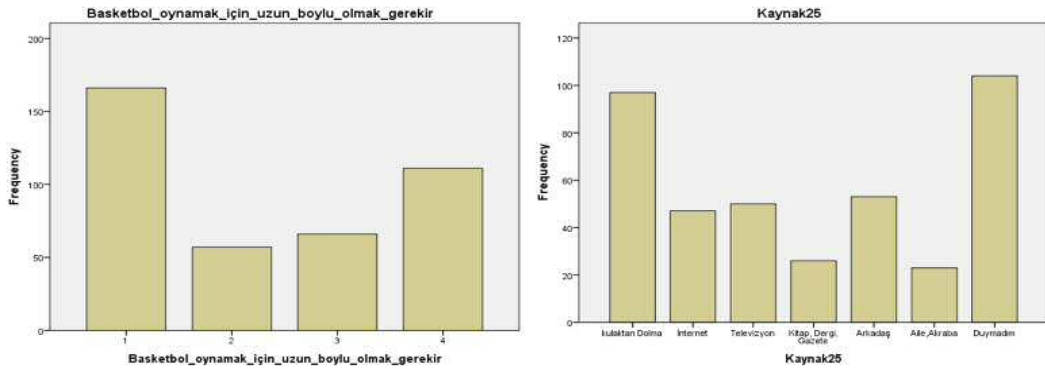
Çizelge 4.49. Basketbol Oynamak İçin Uzun Boylu Olmak Gerekir

		Frekans	%
Basketbol Oynamak İçin Uzun Boylu Olmak Gerekir	1	166	41,5
	2	57	14,3
	3	66	16,5
	4	111	27,8
	Total	400	100,0

Çizelge 4.50. Basketbol Oynamak İçin Uzun Boylu Olmak Gerekir-Kaynaklar

		Frekans	%
Valid	kulaktan Dolma	97	24,3
	İnternet	47	11,8
	Televizyon	50	12,5
	Kitap, Dergi, Gazete	26	6,5
	Arkadaş	53	13,3
	Aile, Akraba	23	5,8
	Duymadım	104	26,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.25. Basketbol Oynamak İçin Uzun Boylu Olmak Gerekir

“Basketbol oynamak için uzun boylu olmak gerekir” sorusuna 1 seçeneğini 166 kişi (%41,5), 2 seçeneğini 57 kişi (%14,3), 3 seçeneğini 66 kişi (%16,5), 4 seçeneğini 111 kişi (%27,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 97 kişi kulaktan dolma (%24,3), internet 47 kişi (%11,8), TV 50 kişi (%12,5), kitap, dergi, gazete 26 kişi (%6,5), arkadaş 53 kişi (%13,3), aile, akraba 23 kişi (%5,8), duymadım 104 kişi (%26) tarafından işaretlenmiştir.

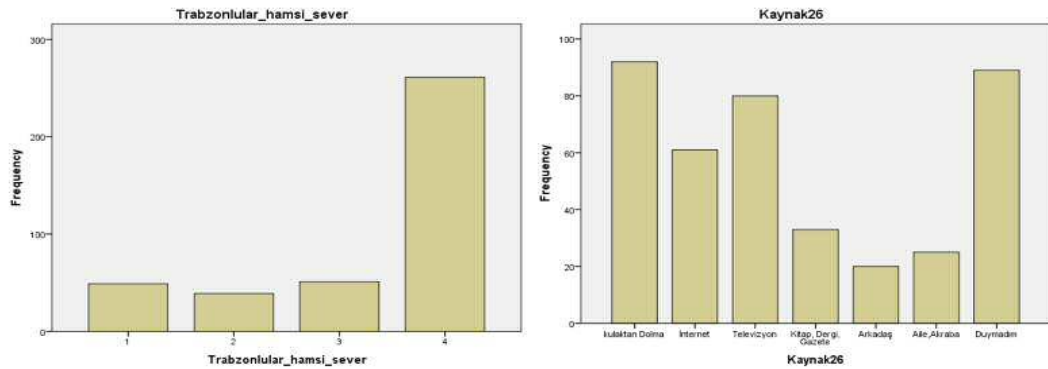
Çizelge 4.51. Trabzonlular Hamsi Sever

		Frekans	%
Trabzonlular Hamsi Sever	1	49	12,3
	2	39	9,8
	3	51	12,8
	4	261	65,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.52. Trabzonlular Hamsi Sever-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	92	23,0
	İnternet	61	15,3
	Televizyon	80	20,0
	Kitap, Dergi, Gazete	33	8,3
	Arkadaş	20	5,0
	Aile,Akraba	25	6,3
	Duymadım	89	22,3
	Total	400	100,0

Tablo 4.26. Trabzonlular Hamsi Sever

“Trabzonlular hamsi sever” sorusuna 1 seçeneğini 49 kişi (%12,3), 2 seçeneğini 39 kişi (%9,8), 3 seçeneğini 51 kişi (%12,8), 4 seçeneğini 261 kişi (%65,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 92 kişi kulaktan dolma (%23), internet 61 kişi (%15,3), TV 80 kişi (%20), kitap, dergi, gazete 33 kişi (%8,3), arkadaş 20 kişi (%5), aile, akraba 25 kişi (%6,3), duymadım 89 kişi (%22,3) tarafından işaretlenmiştir.

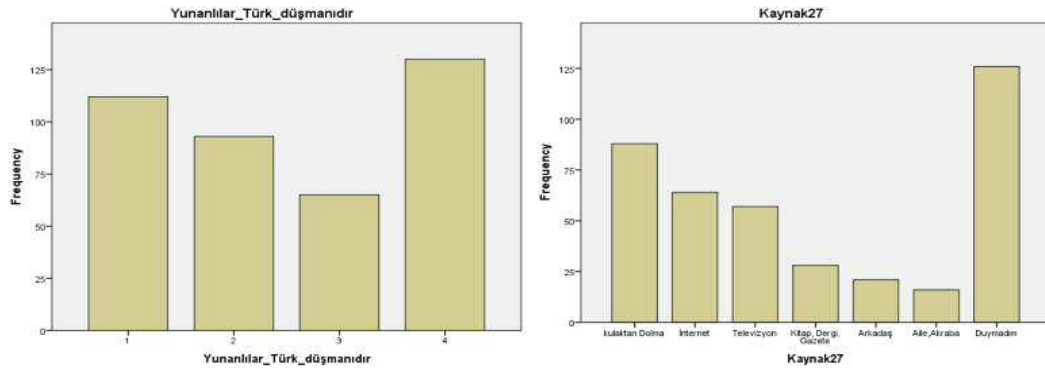
Çizelge 4.53. Yunanlılar Türk Düşmanıdır

		Frekans	%
Yunanlılar Türk Düşmanıdır	1	112	28,0
	2	93	23,3
	3	65	16,3
	4	130	32,5
	Total	400	100,0

Çizelge 4.54. Yunanlılar Türk Düşmanıdır-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	88	22,0
	İnternet	64	16,0
	Televizyon	57	14,3
	Kitap, Dergi, Gazete	28	7,0
	Arkadaş	21	5,3
	Aile, Akraba	16	4,0
	Duymadım	126	31,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.27. Yunanlılar Türk Düşmanıdır

“Yunanlılar Türk düşmanıdır” sorusuna 1 seçeneğini 112 kişi (%28), 2 seçeneğini 93 kişi (%23,3), 3 seçeneğini 65 kişi (%16,3), 4 seçeneğini 130 kişi (%32,5) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 88 kişi kulaktan dolma (%22), internet 64 kişi (%16), TV 57 kişi (%14,3), kitap, dergi, gazete 28 kişi (%7), arkadaş 21 kişi (%5,3), aile, akraba 16 kişi (%4), duymadım 126 kişi (%31,5) tarafından işaretlenmiştir.

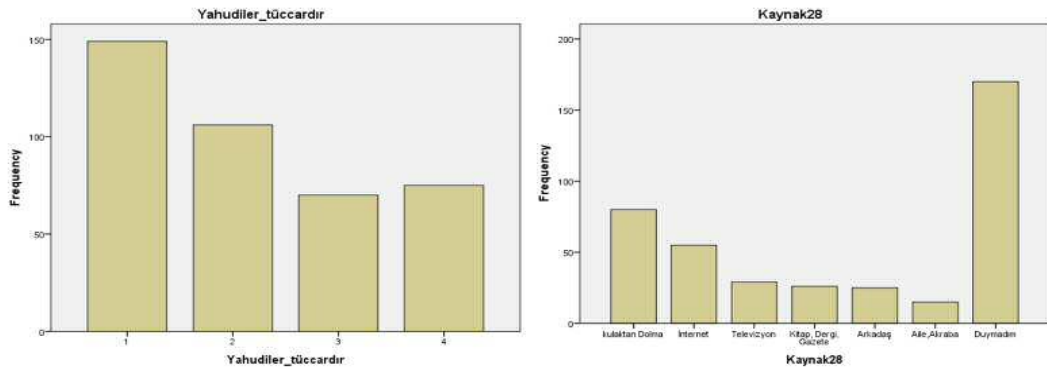
Çizelge 4.55. Yahudiler Tüccardır

		Frekans	%
Yahudiler Tüccardır	1	149	37,3
	2	106	26,5
	3	70	17,5
	4	75	18,8
	Total	400	100,0

Çizelge 4.56. Yahudiler Tüccardır-Kaynaklar

	Frekans	%	
Kaynaklar	kulaktan Dolma	80	20,0
	İnternet	55	13,8
	Televizyon	29	7,3
	Kitap, Dergi, Gazete	26	6,5
	Arkadaş	25	6,3
	Aile,Akraba	15	3,8
	Duymadım	170	42,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.28 Yahudiler Tüccardır

“Yahudiler tüccardır” sorusuna 1 seçeneğini 149 kişi (%37,3), 2 seçeneğini 106 kişi (%26,5), 3 seçeneğini 70 kişi (%17,5), 4 seçeneğini 75 kişi (%18,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 80 kişi kulaktan dolma (%20), internet 55 kişi (%13,8), TV 29 kişi (%7,3), kitap, dergi, gazete 26 kişi (%6,5), arkadaş 25 kişi (%6,3), aile, akraba 15 kişi (%3,8), duymadım 170 kişi (%42,5) tarafından işaretlenmiştir.

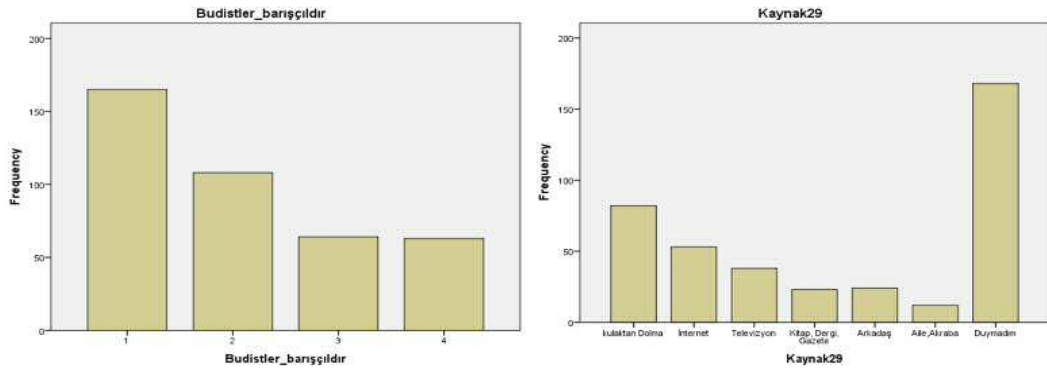
Çizelge 4.57. Budistler Barışçıldır

		Frekans	%
Budistler Barışçıldır	1	165	41,3
	2	108	27,0
	3	64	16,0
	4	63	15,8
	Total	400	100,0

Çizelge 4.58. Budistler Barışçıldır-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	82	20,5
	İnternet	53	13,3
	Televizyon	38	9,5
	Kitap, Dergi, Gazete	23	5,8
	Arkadaş	24	6,0
	Aile,Akraba	12	3,0
	Duymadım	168	42,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.29 Budistler Barışçıldır

“**Budistler barışıldır**” sorusuna 1 seçeneğini 165 kişi (%41,3), 2 seçeneğini 108 kişi (%27), 3 seçeneğini 64 kişi (%16), 4 seçeneğini 63 kişi (%15,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 82 kişi kulaktan dolma (%20,5), internet 53 kişi (%13,3), TV 38 kişi (%9,5), kitap, dergi, gazete 23 kişi (%5,8), arkadaş 24 kişi (%6), aile, akraba 12 kişi (%3), duymadım 168 kişi (%42) tarafından işaretlenmiştir.

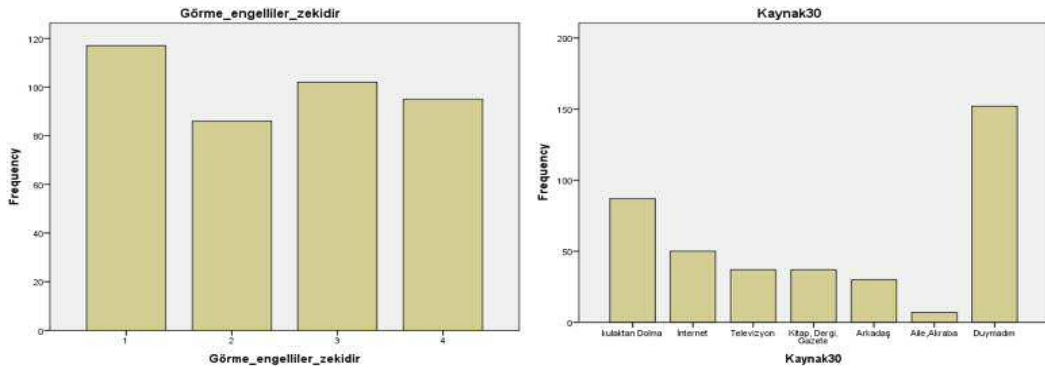
Çizelge 4.59. Görme Engelliler Zekidir

		Frekans	%
Görme Engelliler Zekidir	1	117	29,3
	2	86	21,5
	3	102	25,5
	4	95	23,8
	Total	400	100,0

Çizelge 4.60. Görme Engelliler Zekidir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	87	21,8
	İnternet	50	12,5
	Televizyon	37	9,3
	Kitap, Dergi, Gazete	37	9,3
	Arkadaş	30	7,5
	Aile,Akraba	7	1,8
	Duymadım	152	38,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.30. Görme Engelliler Zekidir

“Görme engelliler zekidir” sorusuna 1 seçeneğini 117 kişi (%29,3), 2 seçeneğini 86 kişi (%21,5), 3 seçeneğini 102 kişi (%25,5), 4 seçeneğini 95 kişi (%23,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 87 kişi kulaktan dolma (%21,8), internet 50 kişi (%12,5), TV 37 kişi (%9,3), kitap, dergi, gazete 37 kişi (%9,3), arkadaş 30 kişi (%7,5), aile, akraba 7 kişi (%1,8), duymadım 152 kişi (%38) tarafından işaretlenmiştir.

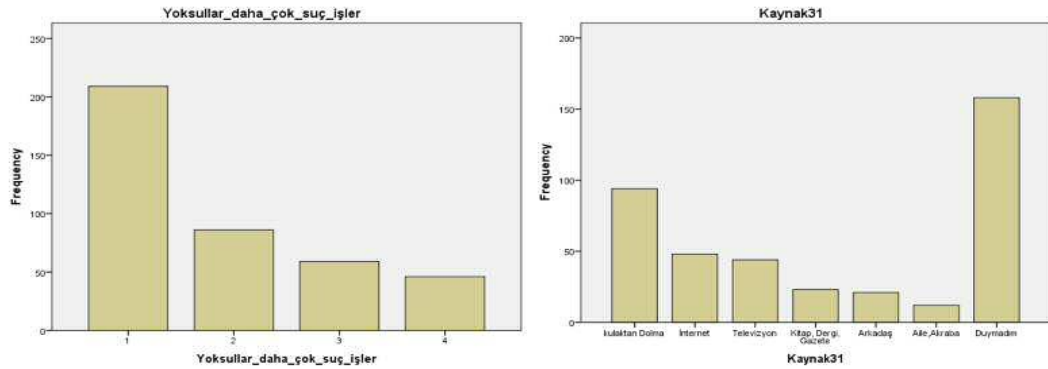
Çizelge 4.61. Yoksullar Daha Çok Suç İşler

		Frekans	%
Yoksullar Daha Çok Suç İşler	1	209	52,3
	2	86	21,5
	3	59	14,8
	4	46	11,5
	Total	400	100,0

Çizelge 4.62. Yoksullar Daha Çok Suç İşler-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	94	23,5
	İnternet	48	12,0
	Televizyon	44	11,0
	Kitap, Dergi, Gazete	23	5,8
	Arkadaş	21	5,3
	Aile,Akraba	12	3,0
	Duymadım	158	39,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.31 Yoksullar Daha Çok Suç İşler

“Yoksullar daha çok suç işler” sorusuna 1 seçeneğini 209 kişi (%52,3), 2 seçeneğini 86 kişi (%21,5), 3 seçeneğini 59 kişi (%14,8), 4 seçeneğini 46 kişi (%11,5) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 94 kişi kulaktan dolma (%23,5), internet 48 kişi (%12), TV 44 kişi (%11), kitap, dergi, gazete 23 kişi (%5,8), arkadaş 21 kişi (%5,3), aile, akraba 12 kişi (%3), duymadım 158 kişi (%39,5) tarafından işaretlenmiştir.

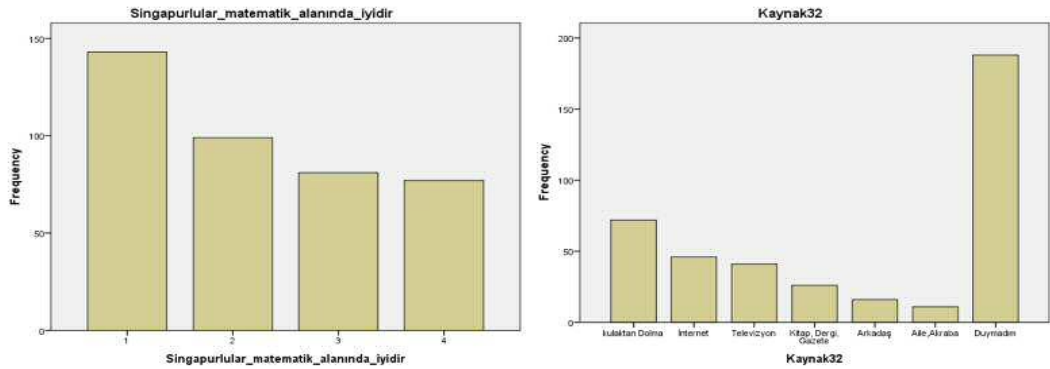
Çizelge 4.63. Singapurlular Matematik Alanında İyidir

		Frekans	%
Singapurlular Matematik Alanında İyidir	1	143	35,8
	2	99	24,8
	3	81	20,3
	4	77	19,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.64. Singapurlular Matematik Alanında İyidir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	72	18,0
	İnternet	46	11,5
	Televizyon	41	10,3
	Kitap, Dergi, Gazete	26	6,5
	Arkadaş	16	4,0
	Aile, Akraba	11	2,8
	Duymadım	188	47,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.32. Singapurlular Matematik Alanında İyidir

“Singapurlular matematik alanında iyidir” sorusuna 1 seçeneğini 143 kişi (%35,8), 2 seçeneğini 99 kişi (%24,8), 3 seçeneğini 81 kişi (%20,3), 4 seçeneğini 77 kişi (%19,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 72 kişi kulaktan dolma (%18), internet 46 kişi (%11,5), TV 41 kişi (%10,3), kitap, dergi, gazete 26 kişi (%6,5), arkadaş 16 kişi (%4), aile, akraba 11 kişi (%2,8), duymadım 188 kişi (%47) tarafından işaretlenmiştir.

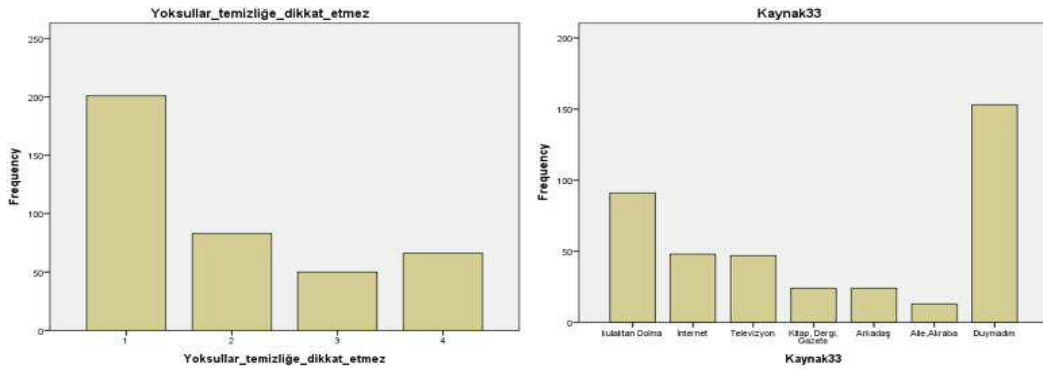
Çizelge 4.65. Yoksullar Temizliğe Dikkat Etmez

		Frekans	%
Yoksullar Temizliğe Dikkat Etmez	1	201	50,3
	2	83	20,8
	3	50	12,5
	4	66	16,5
	Total	400	100,0

Çizelge 4.66. Yoksullar Temizliğe Dikkat Etmez-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	91	22,8
	İnternet	48	12,0
	Televizyon	47	11,8
	Kitap, Dergi, Gazete	24	6,0
	Arkadaş	24	6,0
	Aile, Akraba	13	3,3
	Duymadım	153	38,3
	Total	400	100,0

Tablo 4.33. Yoksullar Temizliğe Dikkat Etmez

“Yoksullar temizliğe dikkat etmez” sorusuna 1 seçeneğini 201 kişi (%50,3), 2 seçeneğini 83 kişi (%20,8), 3 seçeneğini 50 kişi (%12,5), 4 seçeneğini 66 kişi (%16,5) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 91 kişi kulaktan dolma (%22,8), internet 48 kişi (%12), TV 47 kişi (%13,8), kitap, dergi, gazete 24 kişi (%6), arkadaş 24 kişi (%6), aile, akraba 13 kişi (%3,3), duymadım 153 kişi (%38,3) tarafından işaretlenmiştir.

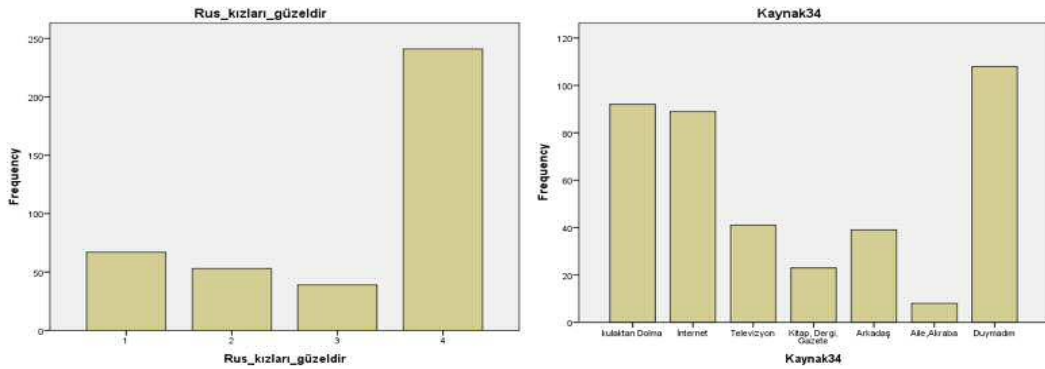
Çizelge 4.67. Rus Kızları Güzeldir

		Frekans	%
Rus Kızları Güzeldir	1	67	16,8
	2	53	13,3
	3	39	9,8
	4	241	60,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.68. Rus Kızları Güzeldir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	92	23,0
	İnternet	89	22,3
	Televizyon	41	10,3
	Kitap, Dergi, Gazete	23	5,8
	Arkadaş	39	9,8
	Aile, Akraba	8	2,0
	Duymadım	108	27,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.34. Rus Kızları Güzeldir

“Rus kızları güzeldir” sorusuna 1 seçeneğini 67 kişi (%16,8), 2 seçeneğini 53 kişi (%13,3), 3 seçeneğini 39 kişi (%9,8), 4 seçeneğini 241 kişi (%60,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 92 kişi kulaktan dolma (%23), internet 89 kişi (%22,3), TV 41 kişi (%10,3), kitap, dergi, gazete 23 kişi (%5,8), arkadaş 39 kişi (%9,8), aile, akraba 8 kişi (%2), duymadım 108 kişi (%27) tarafından işaretlenmiştir.

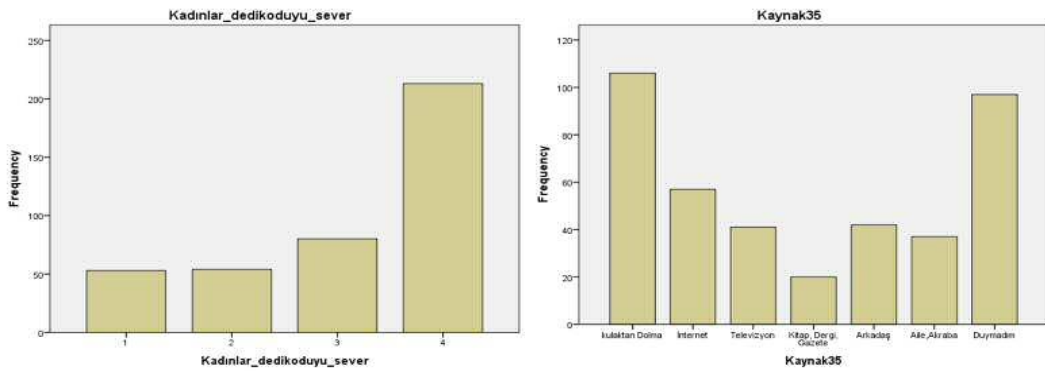
Çizelge 4.69. Kadınlar Dedikoduyu Sever

		Frekans	%
Kadınlar Dedikoduyu Sever	1	53	13,3
	2	54	13,5
	3	80	20,0
	4	213	53,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.70. Kadınlar Dedikoduyu Sever-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	106	26,5
	İnternet	57	14,3
	Televizyon	41	10,3
	Kitap, Dergi, Gazete	20	5,0
	Arkadaş	42	10,5
	Aile, Akraba	37	9,3
	Duymadım	97	24,3
	Total	400	100,0

Tablo 4.35 Kadınlar Dedikoduyu Sever

“Kadınlar dedikoduyu sever” sorusuna 1 seçeneğini 53 kişi (%13,3), 2 seçeneğini 54 kişi (%13,5), 3 seçeneğini 80 kişi (%20), 4 seçeneğini 213 kişi (%53,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 106 kişi kulaktan dolma (%26,5), internet 57 kişi (%14,3), TV 41 kişi (%10,3), kitap, dergi, gazete 20 kişi (%5), arkadaş 42 kişi (%10,5), aile, akraba 37 kişi (%9,3), duymadım 97 kişi (%24,3) tarafından işaretlenmiştir.

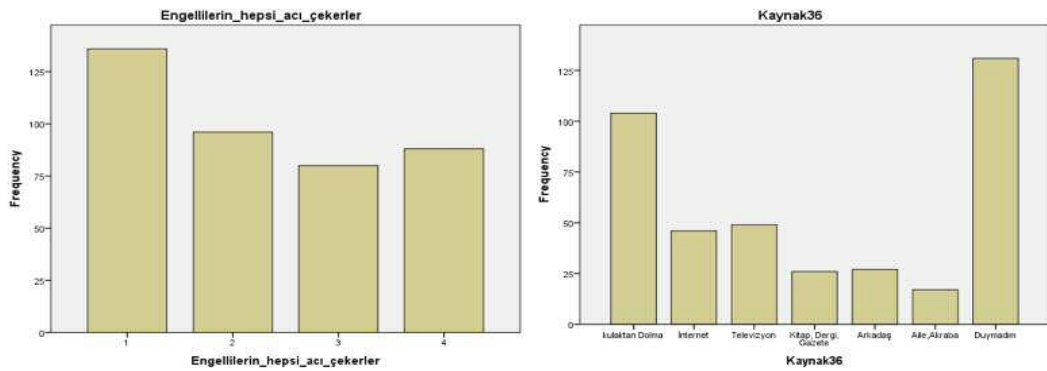
Çizelge 4.71. Engellilerin Hepsi Acı Çeker

		Frekans	%
Engellilerin Hepsi Acı Çeker	1	136	34,0
	2	96	24,0
	3	80	20,0
	4	88	22,0
	Total	400	100,0

Çizelge 4.72. Engellilerin Hepsi Acı Çeker-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	104	26,0
	İnternet	46	11,5
	Televizyon	49	12,3
	Kitap, Dergi, Gazete	26	6,5
	Arkadaş	27	6,8
	Aile, Akraba	17	4,3
	Duymadım	131	32,8
	Total	400	100,0

Tablo 4.36. Engellilerin Hepsi Acı Çekerler

“Engellilerin hepsi acı çekerler” sorusuna 1 seçeneğini 136 kişi (%34), 2 seçeneğini 96 kişi (%24), 3 seçeneğini 80 kişi (%20), 4 seçeneğini 88 kişi (%22) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 104 kişi kulaktan dolma (%26), internet 46 kişi (%11,5), TV 49 kişi (%12,3), kitap, dergi, gazete 26 kişi (%6,5), arkadaş 27 kişi (%6,8), aile, akraba 17 kişi (%4,3), duymadım 131 kişi (%32,8) tarafından işaretlenmiştir.

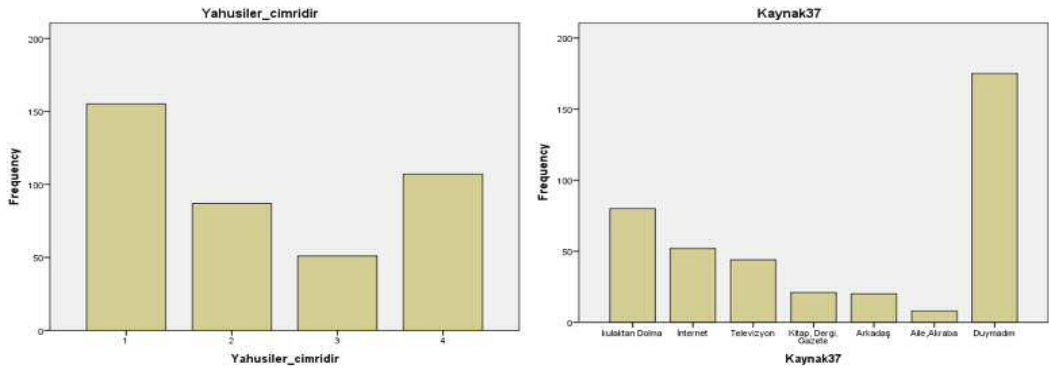
Çizelge 4.73. Yahudiler Cimridir

		Frekans	%
Yahudiler Cimridir	1	155	38,8
	2	87	21,8
	3	51	12,8
	4	107	26,8
Total		400	100,0

Çizelge 4.74. Yahudiler Cimridir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	80	20,0
	İnternet	52	13,0
	Televizyon	44	11,0
	Kitap, Dergi, Gazete	21	5,3
	Arkadaş	20	5,0
	Aile, Akraba	8	2,0
	Duymadım	175	43,8
	Total	400	100,0

Tablo 4.37 Yahudiler Cimridir

“Yahudiler cimridir” sorusuna 1 seçeneğini 155 kişi (%38,8), 2 seçeneğini 87 kişi (%21,8), 3 seçeneğini 51 kişi (%12,8), 4 seçeneğini 107 kişi (%26,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 80 kişi kulaktan dolma (%20), internet 52 kişi (%13), TV 44 kişi (%11), kitap, dergi, gazete 21 kişi (%5,3), arkadaş 20 kişi (%5), aile, akraba 8 kişi (%2), duymadım 175 kişi (%43,8) tarafından işaretlenmiştir.

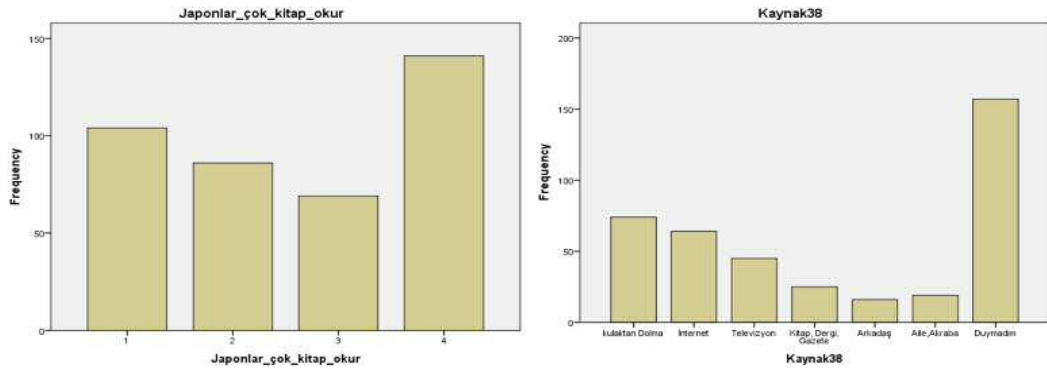
Çizelge 4.75. Japonlar Çok Kitap Okur

		Frekans	%
Japonlar Çok Kitap Okur	1	104	26,0
	2	86	21,5
	3	69	17,3
	4	141	35,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.76. Japonlar Çok Kitap Okur-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	74	18,5
	İnternet	64	16,0
	Televizyon	45	11,3
	Kitap, Dergi, Gazete	25	6,3
	Arkadaş	16	4,0
	Aile, Akraba	19	4,8
	Duymadım	157	39,3
	Total	400	100,0

Tablo 4.38 Japonlar Çok Kitap Okur

“Japonlar çok kitap okur” sorusuna 1 seçeneğini 104 kişi (%26), 2 seçeneğini 86 kişi (%21,5), 3 seçeneğini 69 kişi (%17,3), 4 seçeneğini 141 kişi (%35,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 74 kişi kulaktan dolma (%18,5), internet 64 kişi (%16), TV 45 kişi (%11,3), kitap, dergi, gazete 25 kişi (%6,3), arkadaş 16 kişi (%4), aile, akraba 19 kişi (%4,8), duymadım 157 kişi (%39,3) tarafından işaretlenmiştir.

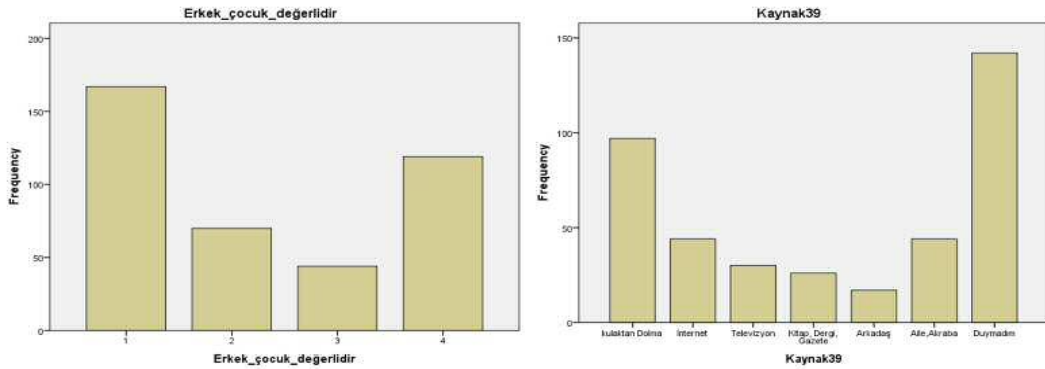
Çizelge 4.77. Erkek Çocuk Değerlidir

		Frekans	%
Erkek Çocuk Değerlidir	1	167	41,8
	2	70	17,5
	3	44	11,0
	4	119	29,8
	Total	400	100,0

Çizelge 4.78. Erkek Çocuk Değerlidir-Kaynaklar

		Frekans	%
Kaynaklar	kulaktan Dolma	97	24,3
	İnternet	44	11,0
	Televizyon	30	7,5
	Kitap, Dergi, Gazete	26	6,5
	Arkadaş	17	4,3
	Aile,Akraba	44	11,0
	Duymadım	142	35,5
	Total	400	100,0

Tablo 4.39. Erkek Çocuk Değerlidir

“Erkek çocuk değerlidir” sorusuna 1 seçeneğini 167 kişi (%41,8), 2 seçeneğini 70 kişi (%17,5), 3 seçeneğini 44 kişi (%11), 4 seçeneğini 119 kişi (%29,8) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 97 kişi kulaktan dolma (%24,3), internet 44 kişi (%11), TV 30 kişi (%7,5), kitap, dergi, gazete 26 kişi (%6,5), arkadaş 17 kişi (%4,3), aile, akraba 44 kişi (%11), duymadım 142 kişi (%35,5) tarafından işaretlenmiştir.

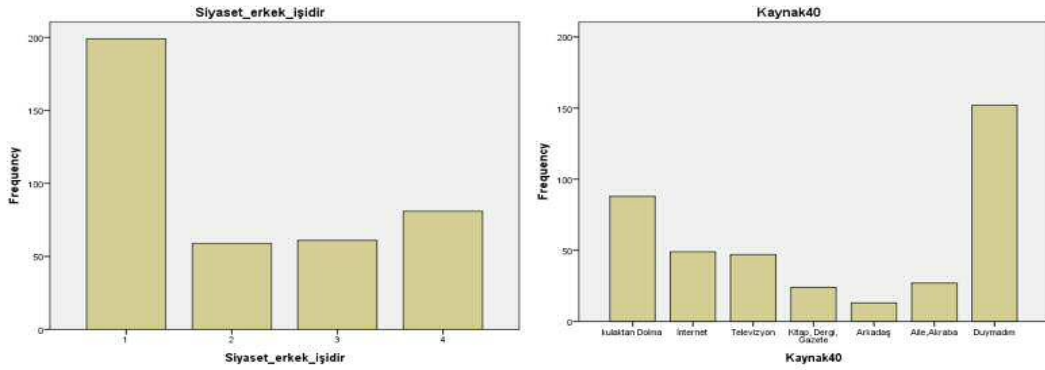
Çizelge 4.79. Siyaset Erkek İşidir

		Frekans	%
Siyaset Erkek İşidir	1	199	49,8
	2	59	14,8
	3	61	15,3
	4	81	20,3
	Total	400	100,0

Çizelge 4.80. Siyaset Erkek İşidir-Kaynaklar

	Frekans	%	
Kaynaklar	kulaktan Dolma	88	22,0
	İnternet	49	12,3
	Televizyon	47	11,8
	Kitap, Dergi, Gazete	24	6,0
	Arkadaş	13	3,3
	Aile, Akraba	27	6,8
	Duymadım	152	38,0
	Total	400	100,0

Tablo 4.40. Siyaset Erkek İşidir

“Siyaset erkek işidir” sorusuna 1 seçeneğini 199 kişi (%49,8), 2 seçeneğini 59 kişi (%14,8), 3 seçeneğini 61 kişi (%15,3), 4 seçeneğini 81 kişi (%20,3) işaretlemişlerdir. Kaynaklara bakıldığında 88 kişi kulaktan dolma (%22), internet 49 kişi (%12,3), TV 47 kişi (%11,8), kitap, dergi, gazete 24 kişi (%6), arkadaş 13 kişi (%3,3), aile, akraba 27 kişi (%6,8), duymadım 152 kişi (%38) tarafından işaretlenmiştir.

4.2 Katılımcılardan Elde Edilen Bulgular

4.2.1 Katılımcıların Okul Türüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında resmi ve özel okulda okumaktan kaynaklanan bir farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.81’de sunulmuştur. Buna göre 6 maddede okul türüne göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

**Çizelge 4.81. Okul Türü ile Maddeler Arasında Farklılaşma
Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi**

	Okul Türü	n	x	SS	t	P
Almanlar Disiplinlidir	Devlet	339	2,5015	1,15992	-2,592	,010
	Özel	61	2,9180	1,12982		
	Toplam	400	2,5650	1,16368		
İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır	Devlet	339	2,1150	1,15450	-2,254	,025
	Özel	61	2,4754r	1,11962		
	Toplam	400	2,1700	1,15518		
Bütün Engelliler Zayıftır	Devlet	339	1,6519	1,06160	2,751	,006
	Özel	61	1,2623	,72805		
	Toplam	400	1,5925	1,02668		
İtalyan Erkekleri Yakışıklıdır	Devlet	339	2,3392	1,28945	-2,526	,012
	Özel	61	2,7869	1,18483		
	Toplam	400	2,4075	1,28279		
Yahudiler Tüccardır	Devlet	339	2,2625	1,13788	3,612	,000
	Özel	61	1,7049	,93709		
	Toplam	400	2,1775	1,12657		
Görme Engelliler Zekidir	Devlet	339	2,4956	1,15736	2,407	,017
	Özel	61	2,1148	1,01814		
	Toplam	400	2,4375	1,14428		

“Okul türü ile maddeler arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere yapılan t-testi” analizinde 6 maddede $p < 0,05$ olduğundan dolayı “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu maddeler;

- Yahudiler Tüccardır ($t_{(400)} = 3,612, p = ,000$)
- Görme Engelliler Zekidir ($t_{(400)} = 2,407, p = ,017$)
- İtalyan erkekleri yakışıklıdır ($t_{(400)} = -2,526, p = ,012$)
- Bütün engelliler zayıftır ($t_{(400)} = 2,751, p = ,006$)
- İslam ülkeleri geri kalmıştır ($t_{(400)} = -2,254, p = ,025$)
- Almanlar disiplinlidir ($t_{(400)} = -2,592, p = ,010$)

Okul türü ile maddeler arasında anlamlı fark oluşturan maddelerin grup istatistik ortalamaları Çizelge 4.81’e bakıldığında “Almanlar Disiplidir” sorusuna özel okulda okuyan öğrencilerin devlet okulunda okuyan öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır” sorusuna geldiğimizde özel okulda okuyan öğrencilerin devlet okulunda okuyan öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “Bütün engelliler zayıftır” sorusuna bakıldığında da devlet okulunda okuyan öğrencilerin özel okulda okuyan öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “İtalyan erkekleri yakışıklıdır” sorusunda ise özel okulda okuyan öğrencilerin devlet okulunda okuyan öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “Görme engelliler zekidir” sorusunda ise devlet okulunda okuyan öğrencilerin özel okulda okuyan öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır.

4.2.2 Katılımcıların Cinsiyetine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında cinsiyete göre farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.82’de sunulmuştur. Buna göre 9 maddede cinsiyete bağlı olarak farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.82. Cinsiyet İle Maddeler Arasında Farklılaşma Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi

	Cinsiyet	n	x	SS	t	P
Yoksullar Cahildir	Kız	196	1,5918	1,00089	-2,468	,014
	Erkek	204	1,8578	1,14659		
	Toplam	400	1,7275	1,08452		
Bütün Engelliler Zayıftır	Kız	196	1,4439	,91814	-2,863	,004
	Erkek	204	1,7353	1,10464		
	Toplam	400	1,5925	1,02668		
Yoksullar Tembeldir	Kız	196	1,4490	,92401	-3,428	,001
	Erkek	204	1,8039	1,13206		
	Toplam	400	1,6300	1,04922		
İtalyan Erkekleri Yakışıklıdır	Kız	196	2,7500	1,26237	5,417	,000
	Erkek	204	2,0784	1,21717		
	Toplam	400	2,4075	1,28279		
Hristiyanlarda Kültürel Yozlaşma Görülür	Kız	196	1,9490	1,02654	2,255	,025
	Erkek	204	2,1961	1,15787		
	Toplam	400	2,0750	1,10109		
Yoksullar Temizliğe Dikkat Etmez	Kız	196	1,7143	1,00766	-4,199	,000
	Erkek	204	2,1814	1,20404		
	Toplam	400	1,9525	1,13511		
Rus Kızları Güzeldir	Kız	196	2,7857	1,21740	-6,062	,000
	Erkek	204	3,4706	1,03824		
	Toplam	400	3,1350	1,17909		
Kadınlar Dedikoduyu Sever	Kız	196	2,9490	1,10822	-3,350	,001
	Erkek	204	3,3088	1,03995		
	Toplam	400	3,1325	1,08761		
Yahudiler Cimridir	Kız	196	2,1122	1,16692	-2,613	,009
	Erkek	204	2,4314	1,27120		
	Toplam	400	2,2750	1,23010		

“Cinsiyet ile maddeler arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere yapılan t-testi” analizinde 9 maddede $p < 0,05$ olduğundan dolayı “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu maddeler;

- Yahudiler cimridir ($t_{(400)} = -2,613, p = ,009$)
- Kadınlar dedikoduyu sever ($t_{(400)} = -3,350, p = ,001$)
- Rus kızları güzeldir ($t_{(400)} = -6,062, p = ,000$)
- Yoksullar temizliğe dikkat etmez ($t_{(400)} = -4,199, p = ,000$)
- Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür ($t_{(400)} = 2,255, p = ,014$)
- İtalyan erkekleri yakışıklıdır ($t_{(400)} = 5,417, p = ,000$)
- Yoksullar tembeldir ($t_{(400)} = -3,428, p = ,001$)
- Bütün engelliler zayıftır ($t_{(400)} = -2,863, p = ,004$)
- Yoksullar cahildir ($t_{(400)} = -2,468, p = ,014$)

Cinsiyet İle maddeler arasında anlamlı fark oluşturan maddelerin grup istatistik ortalamaları Çizelge 4.82’ye bakıldığında “Yoksullar Cahildir” sorusuna erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “Bütün engelliler zayıftır” sorusunda da erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “Yoksullar Tembeldir” sorusunda erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “Yoksullar temizliğe dikkat etmez” sorusunda erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür” sorusunda erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “Rus kızları güzeldir” sorusunda büyük farkla erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “Kadınlar dedikoduyu sever” sorusunda erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. “Yahudiler cimridir” sorusunda erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran algıları daha yüksek çıkmıştır. Yani tüm sorulara bakıldığında, erkek öğrencilerin algıları kız öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlara bakıldığında bizim tarafımızdan en beklenen sonucun Rus kızları güzeldir sorusunda olduğunu görmekteyiz. Bu soruda erkek öğrencilerin kız öğrencilerinden yüksek çıkması normal bir durum ancak bu oranın 3,5 gibi bir ortalama vermesi yüksek

olması bu soru hakkındaki kalıpyargıyı açıkça ortaya koymaktadır. Yaklaşık oranı kadınlar dedikoduyu sever sorusunda da görmekteyiz. Yaklaşık 3,5'a yaklaşan oran ile Apalı 'nın (2011) çalışmasını destekler niteliktedir.

4.2.3 Katılımcıların Anne ve Baba Birlikteliğine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında anne ve baba birlikteliğine göre farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.83'te sunulmuştur. Buna göre 2 maddede Anne ve Baba birlikteliğine göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.83. Anne ve Baba Birlikteliği İle Maddeler Arasında Farklılaşma Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi

	Anne Baba Birlikteliği mi?	n	x	SS	t	P
İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır	Evet	366	366	2,1202	-2,853	,005
	Hayır	34	34	2,7059		
	Toplam	400	400	2,1700		
Hristiyanlarda Kültürel Yozlaşma Görülür	Evet	366	2,0383	1,10969	-2,201	,028
	Hayır	34	2,4706	,92884		
	Toplam	400	2,0750	1,10109		

“Anne ve baba birlikteliği ile maddeler arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere yapılan t-testi” analizinde 2 maddede $p < 0,05$ olduğundan dolayı “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu maddeler;

- İslam Ülkeleri geri kalmıştır ($t_{(400)} = -2,853, p = ,005$)
- Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür ($t_{(400)} = -2,201, p = ,028$)

Anne ve baba birlikteliği ile maddeler arasında anlamlı fark oluşturan maddelerin grup istatistik ortalamaları Çizelge 4.83'te “İslam ülkeleri geri kalmıştır” sorusuna Anne baba birlikteliğine hayır diyenler evet diyenlere göre algıları daha yüksek

çıkıştır. “Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür” sorusuna anne baba birlikteliğine hayır diyenler evet diyenlere göre algıları daha yüksek çıkıştır.

4.2.4 Katılımcıların Anne Eğitim Düzeyine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında anne eğitim düzeyine göre farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.84’te sunulmuştur. Buna göre 3 maddede anne eğitim düzeyine göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.84. Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

	Mezuniyeti	n	x	S	Df	F	P	Farkın Kaynağı
Almanlar Disiplinlidir	1-İlkokul	162	2,5494	1,20069	395	,325	,012	1-4
	2-Ortaokul	117	2,3162	1,12686				2-3
	3-Lise	49	2,7551	1,05140				2-4
	4-Üniversite	46	2,9783	1,14483				3-2
	5-Okuma Yazma Bilmiyor	26	2,6923	1,12318				4-1
	Toplam	400	2,5650	1,16368				4-2
	Bütün Engelliler Yardıma Muhtaçtır	1-İlkokul	162	3,1605	1,10287	395	3,474	,008
2-Ortaokul		117	2,7436	1,25364				2-4
3-Lise		49	2,7347	1,28737				4-1
4-Üniversite		46	2,6087	1,21980				4-2
5-Okuma Yazma Bilmiyor		26	2,7308	1,25085				4-5
Toplam		400	2,8950	1,20939				5-4
Bütün Engelliler Zayıftır		1-İlkokul	162	1,6852	1,11718	395	2,583	,037
	2-Ortaokul	117	1,6496	1,01977				1-3
	3-Lise	49	1,4082	,88784				1-4
	4-Üniversite	46	1,2174	,69644				2-1
	5-Okuma Yazma Bilmiyor	26	1,7692	1,06987				3-1
	Toplam	400	1,5925	1,02668				4-1

“Anne eğitim düzeyine” ne göre yapılan ANOVA analizi ve LCD testinde 3 maddede $p < 0,05$ ’in altında olduğundan dolayı “%95 güvenle, grupların

ortalamları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu maddeler;

- Bütün engelliler zayıftır ($F_{4-395}=2,583$; sig. ,037<,05),
- Bütün engelliler yardıma muhtaçtır ($F_{4-395}=3,474$; sig. ,008<,05),
- Almanlar disiplinlidir ($F_{4-395}=0,325$; sig. ,012<,05).

Yukarıda belirtilen maddelerde “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır”. Çizelge 4.84’e bakıldığında katılımcılardan anne eğitim düzeyine göre puanların farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla istatistiksel test tekniklerinden parametrik bir test olan tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Almanlar disiplinlidir sorusunda ilkokul mezunları ile üniversite mezunları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Ortaokul mezunları ile üniversite ve lise mezunları arasında anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). lise mezunları ile ortaokul mezunları arasında anlamlı farklılaşma vardır ($p<0,05$). üniversite mezunları ile ilkokul ve ortaokul mezunları arasında anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). Bütün engelliler zayıftır sorusunda İlkokul mezunları ile üniversite mezunları arasında, ortaokul mezunları ile üniversite mezunları arasında, üniversite mezunları ile İlkokul, ortaokul ve okuma yazma bilmeyenler arasında, okuma yazma bilmeyenler ile üniversite mezunları arasında anlamlı farklılaşma bulunmaktadır ($p<0,05$). Bütün engelliler yardıma muhtaçtır sorusunda ilkokul mezunları ile ortaokul, lise ve üniversite mezunları arasında, ortaokul mezunları ile ilkokul mezunları arasında, lise mezunları ile ilkokul mezunları arasında, üniversite mezunları ile ilkokul mezunları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Engellilerin hepsi acı çekerler sorusunda ilkokul mezunları ile lise ve üniversite mezunları arasında, ortaokul mezunları ile lise ve üniversite mezunları arasında, lise mezunları ile ilkokul ve ortaokul mezunları arasında, üniversite mezunları ile ilkokul ve ortaokul mezunları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$).

4.2.5 Katılımcıların Baba Eğitim Düzeyine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında baba eğitim düzeyine göre farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.85’te sunulmuştur. Buna göre 2 maddede baba eğitim düzeyine göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.85. Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

	Mezuniyeti	n	x	S	Df	F	P	Farkın Kaynağı
Almanlar Disiplinlidir	1-İlkokul	144	2,6389	1,19211	395	,3229	,013	1-2
	2-Ortaokul	121	2,3223	1,11217				2-1
	3-Lise	68	2,5147	1,15245				3-4
	4-Üniversite	60	2,9500	1,14129				4-2
	5-Okuma Yazma Bilmiyor	7	2,4286	,97590				4-3
	Toplam	400	2,5650	1,16368				
	Bütün Engelliler Zayıftır	1-İlkokul	144	1,5972	1,05326	395	4,191	,002
2-Ortaokul		121	1,7603	1,08031				2-3/2-4
3-Lise		68	1,4559	,95314				2-5/4/1
4-Üniversite		60	1,2833	,76117				4-2/4-5
5-Okuma Yazma Bilmiyor		7	2,5714	1,27242				5-1/5-2
Toplam		400	1,5925	1,02668				5-3/5-4

“Baba eğitim düzeyine” ne göre yapılan ANOVA analizi ve LCD testinde 2 maddede $p < 0,05$ ’in altında olduğundan dolayı “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu maddeler;

- Bütün engelliler zayıftır ($F_{4-395}=4,191$; sig. ,002<,05),
- Almanlar disiplinlidir ($F_{4-395}=3,229$; sig. ,013<,05),

Yukarıda belirtilen maddelerde “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır”. Çizelge 4.85’e bakıldığında katılımcılardan baba eğitim düzeyine göre puanların farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla istatistiksel test tekniklerinden parametrik bir test olan tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Almanlar disiplinlidir sorusunda ilkokul mezunları ile

üniversite mezunları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Ortaokul mezunları ile üniversite ve lise mezunları arasında anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). lise mezunları ile ortaokul mezunları arasında anlamlı farklılaşma vardır ($p<0,05$). Üniversite mezunları ile ilkokul ve ortaokul mezunları arasında anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$).Bütün engelliler zayıftır sorusunda ilkokul mezunları ile üniversite mezunları arasında, ortaokul mezunları ile üniversite mezunları arasında, üniversite mezunları ile İlkokul, ortaokul ve okuma yazma bilmeyenler arasında, okuma yazma bilmeyenler ile üniversite mezunları arasında anlamlı farklılaşma bulunmaktadır ($p<0,05$).

4.2.6 Katılımcıların Aile Aylık Gelir Düzeyine Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında aile aylık gelir düzeyine bağlı olarak farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.86’da sunulmuştur. Buna göre 4 maddede Aile aylık gelir düzeyine göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.86. Aile Aylık Gelir Toplamına Göre ANOVA Sonuçları

	Geliri	n	x	S	Df	F	P	Farkın Kaynağı
Almanlar Disiplinlidir	(1) 0-1000	152	2,4605	1,16733	395	2,402	,037	1-6
	(2) 1000-2000	119	2,5378	1,15560				2-6
	(3) 2000-4000	69	2,5507	1,16992				3-6
	(4) 4000-6000	15	2,3333	1,17514				4-6
	(5) 6000-8000	11	2,8182	1,07872				6-1
	(6) 8000-Üstü	34	3,1765	1,05803				6-2/6-3
	Total	400	2,5650	1,16368				6-4
Yoksullar Tembeldir	(1) 0-1000	152	1,8684	1,18871	395	3,517	,004	1-2/1-3
	(2) 1000-2000	119	1,4622	,93691				1-4/1-5
	(3) 2000-4000	69	1,5362	,97889				2-1
	(4) 4000-6000	15	1,2000	,41404				3-1
	(5) 6000-8000	11	1,0909	,30151				4-1
	(6) 8000-Üstü	34	1,7059	1,03072				5-1
	Total	400	1,6300	1,04922				
Trabzonlular Hamsi Sever	(1) 0-1000	152	3,1513	1,13791	395	2,381	,038	1-2
	(2) 1000-2000	119	3,5462	,92743				2-1/2-2
	(3) 2000-4000	69	3,1884	1,11508				3-2
	(4) 4000-6000	15	3,6667	,89974				
	(5) 6000-8000	11	3,2727	1,19087				
	(6) 8000-Üstü	34	3,2941	1,05971				
	Total	400	3,3100	1,07087				
Yahudiler Tüccardır	(1) 0-1000	152	2,3421	1,15148	395	3,226	,007	1-5
	(2) 1000-2000	119	2,1513	1,17631				1-6
	(3) 2000-4000	69	2,2609	1,02401				2-6
	(4) 4000-6000	15	2,0667	1,22280				3-5
	(5) 6000-8000	11	1,5455	,52223				3-6/5-1
	(6) 8000-Üstü	34	1,6176	,92162				5-3/6-1
	Total	400	2,1775	1,12657				6-2/6-3

“Aile aylık gelir düzeyine” ne göre yapılan ANOVA analizi ve LCD testinde 4 maddede $p<0,05$ 'in altında olduğundan dolayı “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu maddeler;

- Yahudiler Tüccardır ($F_{4-395}=3,226$; sig. ,007<,05),
- Trabzonlular hamsi sever ($F_{4-395}=2,381$; sig. ,038<,05),
- Yosullar tembeldir ($F_{4-395}=3,517$; sig. ,004<,05),
- Almanlar disiplinlidir ($F_{4-395}=2,402$; sig. ,037<,05).

Yukarıda belirtilen maddelerde “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır”. Çizelge 4.86’da bakıldığında katılımcılardan aile aylık gelir durumuna göre puanların farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla istatistiksel test tekniklerinden parametrik bir test olan tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Almanlar disiplinlidir sorusunda aylık gelir düzeyi 0-1000 ₺ ile 8000-üstü arasında; 1000-2000 ₺ ile 8000-üstü arasında; 2000-4000 ₺ ile 8000-üstü arasında; 4000-6000 ₺ ile 8000-üstü arasında; 8000-üstü ile 0-1000 ₺, 1000-2000 ₺, 2000-4000 ₺, 4000-6000 ₺ arasında olanlar ile anlamlı bir farklılaşma görülmüştür ($p<0,05$). Yoksullar tembeldir sorusunda aylık gelir düzeyi 0-1000 ₺ ile 1000-2000 ₺, 2000-4000 ₺, 4000-6000 ₺, 6000-8000 ₺ arasında; 1000-2000 ₺ ile 0-1000 ₺ arasında; 2000-4000 ₺ ile 0-1000 ₺ arasında; 6000-8000 ₺ ile 0-1000 ₺ arasında olanlarda anlamlı bir farklılık vardır($p<0,05$). Trabzonlular hamsi sever sorusunda aylık gelir düzeyi 0-1000 ₺ ile 1000-2000 ₺ arasında; 1000-2000 ₺ ile 0-1000 ₺ ve 2000-4000 ₺ arasında; 2000-4000 ₺ ile 1000-2000 ₺ arasında olanlar ile anlamlı farklılıklar görülmüştür ($p<0,05$). Yahudiler tüccardır sorusunda ise aylık gelir düzeyi 0-1000 ₺ ile 6000-8000 ₺ ve 8000-üstü arasında; 1000-2000 ₺ ile 8000-üstü arasında; 2000-4000 ₺ ile 6000-8000 ₺ ve 8000-üstü arasında; 6000-8000 ₺ ile 0-1000 ₺ ve 2000-4000 ₺ arasında; 8000-üstü ile 0-1000 ₺ , 1000-2000 ₺ ve 2000-4000 ₺ arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$).

4.2.7 Katılımcıların Aydın İli Dışında İl Gezme Durumuna Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında Aydın İli dışında il gezmeye göre farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.87’de sunulmuştur. Buna göre 1 maddede Aydın İli dışında il gezmeye göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.87. Aydın İli Dışında Kaç İl Gezdiğiniz Sorusunda ANOVA Sonuçları

	İl Dışına Çıkılma	n	x	S	Df	F	P	Farkın Kaynağı
Yoksullar Tembeldir	(1) Hiç	60	2,0500	1,21327	395	5,572	,001	1-2/1-3
	(2) 1-3	170	1,6176	1,07733				1-4/2-1
	(3) 4-6	77	1,3247	,73344				2-3/3-1
	(4) 7 ve Üstü	93	1,6344	1,02983				3-2
	Total	400	1,6300	1,04922				4-1

“Aydın İli dışında kaç il gezdiniz?” sorusuna göre yapılan ANOVA analizi ve LCD testinde 1 maddede $p < 0,05$ ’in altında olduğundan dolayı “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu madde;

- Yoksullar tembeldir ($F_{4-395}=5,572$; sig. ,001<,05),

Yukarıda belirtilen maddelerde “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır”. Çizelge 4.87’ye bakıldığında katılımcılardan Yoksullar tembeldir sorusuna ise hiç cevaplayanlar ile 1-3, 4-6, 7 ve üstü cevaplayanlar arasında; 1-3 cevaplayanlar ile hiç ve 4-6 cevaplayanlar arasında; 4-6 cevaplayanlar ile hiç ve 1-3 cevaplayanlar arasında; 7 ve üstü cevaplayanlar ile hiç cevaplayanlar arasında anlamlı farklılaşma vardır ($p < 0,05$). Aşçılık erkek işidir sorusuna hiç cevaplayanlar ile 4-6, 7 ve üstü cevaplayanlar arasında; 4-6 cevaplayanlar ile hiç ve 1-3 cevaplayanlar arasında; 7 ve üstü cevaplayanlar ile hiç ve 1-3 cevaplayanlar arasında anlamlı farklılık vardır ($p < 0,05$).

4.2.8 Katılımcıların Yurt Dışına Çıkma Durumuna Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında yurt dışına çıkma durumuna göre farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.88’de sunulmuştur. Buna göre 3 maddede yurt dışına çıkma durumuna göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.88. Yurt Dışına Çıkma Sayısı İle Maddeler Arasında Farklılaşma Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi

	Yurt Dışına Çıkma	n	x	SS	t	P
İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır	Evet	38	2,7368	1,15511	3,217	,001
	Hayır	362	2,1105	1,14052		
Hintliler Geri Kalmıştır	Devlet	38	2,4211	1,19981	2,508	,013
	Özel	362	1,9309	1,14014		
Yunanlılar Türk Düşmanıdır	Devlet	38	2,0263	1,17374	-2,734	,007
	Özel	362	2,5856	1,20231		

“Yurt dışına çıkma durumuna ile maddeler arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere yapılan t-testi” analizinde 3 maddede $p < 0,05$ olduğundan dolayı “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu maddeler;

- Yunanlılar Türk düşmanıdır ($t_{(400)} = -2,734, p = ,007$)
- Hintliler geri kalmıştır ($t_{(400)} = 2,508, p = ,013$)
- İslam ülkeleri geri kalmıştır ($t_{(400)} = 3,217, p = ,001$)

Çizelge 4.88’e bakıldığında; “İslam ülkeleri geri kalmıştır” sorusuna Yurt dışına çıkan öğrencilerin algıları çıkmayanlara göre daha yüksek olmuştur. “Hintliler geri kalmıştır” sorusuna Yurt dışına çıkan öğrencilerin algıları çıkmayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. “Yunanlılar Türk düşmanıdır” sorusunda Yurt dışına çıkmayan öğrencilerin algıları çıkanlara göre daha yüksek çıkmıştır.

4.2.9 Katılımcıların Haber Programı İzleme Durumuna Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında haber programı izleme durumuna göre farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.89’da sunulmuştur. Buna göre 1 maddede haber programı izleme durumuna göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.89. Haber Programı İzlenme Durumu İle Maddeler Arasında Farklılaşma Olup Olmadığını Belirlemek Üzere Yapılan T-Testi

	Haber Programı İzleme	n	x	SS	t	P
İtalyan Erkekleri	Evet	325	2,3446	1,27826	-2,049	,041
Yakışıklıdır	Hayır	75	2,6800	1,27513		

“Haber programlarının izlenme durumu ile maddeler arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere yapılan t-testi” analizinde 1 maddede $p < 0,05$ olduğundan dolayı “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu madde;

- İtalyan erkekleri yakışıklıdır ($t_{(400)} = -2,049, p = ,041$)

Çizelge 4.89’a bakıldığında; “İtalyan erkekleri yakışıklıdır” sorusuna haber programlarını izlemeyenlerin algısı izleyenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Bir önceki soruda da olduğu gibi haber programlarını izlemeyenlerin algısı daha yüksek çıkmıştır. Sonuçta izlemeden karar verme eğiliminin olduğunu görülmektedir.

4.2.10 Katılımcıların Yılda Okunan Kitap Sayısına Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Katılımcılar arasında yılda okunan kitap sayısına göre farklılık olup olmadığına bakılmış ve bulgular Çizelge 4.90’da sunulmuştur. Buna göre 5 maddede yılda okunan kitap sayısına göre farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.90. Yılda Kaç Kitap Okuyorsunuz? Sorusuna Göre ANOVA Sonuçları

	Okuduğu Kitap Sayısı	n	x	S	Df	F	P	Farkın Kaynağı
Bütün Engelliler Zayıftır	(1) Hiç	35	1,5143	1,01087	395	3,739	,011	1-3
	(2) 1-3	86	1,8837	1,18241				1-4
	(3) 4-6	81	1,6543	1,02665				3-1
	(4) 7 ve Üstü	198	1,4545	,93192				4-1
	Total	400	1,5925	1,02668				
Hristiyanlar da Kültürel Yozlaşma Görülür	(1) Hiç	35	1,8571	,91210	395	2,857	,037	1-2
	(2) 1-3	86	2,3256	1,14215				2-1
	(3) 4-6	81	2,1728	1,14881				2-4
	(4) 7 ve Üstü	198	1,9646	1,07758				
	Total	400	2,0750	1,10109				
Almanlar Sarı Saçlı Mavi Gözlüdür	(1) Hiç	35	2,0571	,99832	395	3,124	,026	1-3
	(2) 1-3	86	2,3605	1,23586				1-4
	(3) 4-6	81	2,6296	1,07755				3-1
	(4) 7 ve Üstü	198	2,6162	1,17250				4-1
	Total	400	2,5150	1,16325				
Yoksullar Temizliğe Dikkat Etmez	(1) Hiç	35	1,9143	1,17251	395	4,480	,004	2-4
	(2) 1-3	86	2,0116	1,16310				3-4
	(3) 4-6	81	1,8519	1,03816				4-2
	(4) 7 ve Üstü	198	1,7778	,98780				4-3
	Total	400	1,8550	1,05440				
Rus Kızları Güzeldir	(1) Hiç	35	3,1143	1,20712	395	4,770	,003	2-4
	(2) 1-3	86	3,4884	,94239				3-4
	(3) 4-6	81	3,2469	1,13502				4-2
	(4) 7 ve Üstü	198	2,9394	1,24890				4-3
	Total	400	3,1350	1,17909				

“Yılda kaç kitap okuyorsunuz?” sorusuna göre yapmış olduğumuz ANOVA analizi ve LCD testinde 5 maddede $p < 0,05$ ’in altında olduğundan dolayı “%95 güvenle,

grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır” denilir. Bu maddeler;

- Rus kızları güzeldir ($F_{4-395}=4,770$; $sig. ,003<,05$),
- Yoksullar temizliğe dikkat etmez ($F_{4-395}=4,480$; $sig. ,004<,05$),
- Almanlar sarı saçlı ve mavi gözlüdür ($F_{4-395}=3,124$; $sig. ,026<,05$),
- Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür ($F_{4-395}=2,857$; $sig. ,037<,05$),
- Bütün engelliler zayıftır ($F_{4-395}=3,739$; $sig. ,011<,05$).

Yukarıda belirtilen maddelerde “%95 güvenle, grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır”. Çizelge 4.90’a bakıldığında katılımcılardan yılda kitap okuma düzeyine göre puanların farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla istatistiksel test tekniklerinden parametrik bir test olan tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Bütün engelliler zayıftır sorusunda Hiç cevaplayanlar ile 4-6 ve 7-üstü diyenler arasında; 4-6 cevaplayanlar ile hiç cevaplayanlar arasında; 7- üstü cevaplayanlar ile Hiç cevaplayanlar arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür sorusunda Hiç cevaplayanlar ile 1-3 cevaplayanlar arasında; 1-3 cevaplayanlar ile hiç cevaplayanlar arasında; 7-üstü cevaplayanlar ile 1-3 cevaplayanlar arasında anlamlı farklılaşma vardır ($p<0,05$). Almanlar sarı saçlı mavi gözlüdür sorusunda Hiç cevaplayanlar ile 4-6 cevaplayanlar ve 7-üstü cevaplayanlar arasında; 4-6 cevaplayanlar ile Hiç cevaplayanlar arasında; 7-üstü cevaplayanlar ile hiç cevaplayanlar arasında anlamlı bir farklılaşma görülmüştür ($p<0,05$). Yoksullar temizliğe dikkat etmez sorusunda 1-3 cevaplayanlar ile 7-üstü cevaplayanlar arasında; 4-6 cevaplayanlar ile 7-üstü cevaplayanlar arasında; 7-üstü cevaplayanlar ile 1-3 ve 4-6 cevaplayanlar arasında anlamlı farklılaşma vardır ($p<0,05$). Rus kızları güzeldir sorusunda 1-3 cevaplayanlar ile 7-üstü cevaplayanlar arasında; 4-6 cevaplayanlar ile 7-üstü cevaplayanlar arasında; 7-üstü cevaplayanlar ile 1-3 ve 4-6 cevaplayanlar arasında anlamlı farklılaşma vardır ($p<0,05$).

4.3 Soruların En Çok ve En Az İşaretlenene Göre Dağılımı

Soruların en çok ve en az işaretlenen şıkları belirlenerek bu şıklardan detaylı analiz yapılacaktır. Bunu yaparken de SPSS’de Analyze> Dimension Reduction> Correspondence Analysis modülünden faydalanılacaktır. Burada amaç hangi düzeyin hangi alanı işaretlediğinin ayrıntılı olarak gösterilmesidir.

Bu bağlamda en çok ve en az işaretlenen şıklar Tablo 4.41’de belirtilmiştir.

Tablo 4.41. En Çok ve En Az İşaretlenen Şıklar ve Yüzdeler

Soru	En Çok İşaretlenen	% Dilimi	En Az İşaretlenen	% Dilimi
Almanlar disiplinlidir	4	31,3	3	18,0
İslam ülkeleri geri kalmıştır	1	40,3	3	18,8
Yoksullar Cahildir	1	62,8	3	9,0
Bütün engelliler yardıma muhtaçtır	4	47,5	3	15,3
Türkler askerlik alanında başarılıdır	4	52,3	2	10,8
Hintliler geri kalmıştır	1	49,0	3	9,8
Bütün Engelliler Zayıftır	1	70,5	3	8,3
Yoksullar Tembeldir	1	68,3	3	7,3
İtalyan erkekleri yakışıklıdır	1	37,3	3	12,5
Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür	1	40,3	3	14,3
Beyaz önlüklüler doktordur	1	44,3	3	12,3
Almanlar sarı saçlı mavi gözlüdür	4	29,0	3	19,5
Trabzonlular hamsi sever	4	65,3	2	9,8
Yunanlılar Türk düşmanıdır	1	32,5	3	16,3
Yahudiler tüccardır	1	37,3	3	17,5

Görme engelliler zekidir	1	29,3	2	21,5
Singapurlular matematik alanında iyidir	1	35,8	4	19,3
Yoksullar temizliğe dikkat etmez	1	50,3	3	12,5
Rus kızları güzeldir	4	60,3	3	9,8
Kadınlar dedikoduyu sever	4	53,3	1	13,3
Yahudiler cimridir	1	38,8	3	12,8

4.4 Soru Seçeneklerinin Ayrıntılı İncelenmesi

Bu bölümde, yük alan soruların bazı bağımsız değişkenlerle karşılaştırması yapılmıştır. Öğrencilerin verdikleri cevaplar ayrıntılı olarak soru ile bağlantılı en önemli olabilecek değişkenle incelenmiştir.

Çizelge 4.91 Almanlar disiplinlidir ile Yurt Dışına Çıkıp Çıkmama İlişkisi

Yurt_Dışına_Çıktınız mı	Almanlar_disiplinlidir				Toplam
	1	2	3	4	
Evet	7	10	6	15	38
Hayır	89	97	66	110	362
Toplam	96	107	72	125	400

Yurt dışına çıkan 38 katılımcıdan 15 katılımcının Almanlar disiplinlidir demesi önemli bir ayrıntı olarak dikkati çekmektedir. Ancak yurt dışı görmeyen 362 katılımcıdan 110 katılımcının 4 seçeneğini işaretlemesi kaynaklardan da anlaşılmaktadır. Kaynakların büyük çoğunluğunda kulaktan duyma ve duymadım seçeneğinin işaretli olması durumu açıkça ortaya koymaktadır.

Çizelge 4.92 İslam Ülkeleri Geri Kalmıştır ile Haber Programı Bülten İzlenmesi İlişkisi

Haber_Programı_Bülten_İzlermisiniz	İslam_ülkeleri_geri_kalmıştır				Toplam
	1	2	3	4	
Evet	140	64	61	60	325
Hayır	21	23	14	17	75
Toplam	161	87	75	77	400

Haber programı ve bültenleri izleyen 325 katılımcıdan 60 katılımcı ile Haber programı ve bültenleri izlemeyen 75 katılımcıdan 17 katılımcı 4 seçeneğini işaretlemesi ve evet cevabı veren katılımcılardan 140 katılımcı ile hayır cevabı veren katılımcılardan 21 katılımcının 1 seçeneğini işaretlemesi, bunlarla bağlantılı olarak toplamda %56'lık bir kesimin kaynaklarının duymadım ve kulaktan dolma olması bu soruda da büyük çoğunlukla araştırılmadan yapılmış bir yargıyı ortaya koymaktadır.

Çizelge 4.93. Yoksullar Cahildir sorusu ile Aylık gelir toplamının İlişkisi

Aile_Aylık_Gelir_Toplamı	Yoksullar_cahildir				Toplam
	1	2	3	4	
0-1000	89	22	15	26	152
1000-2000	77	17	11	14	119
2000-4000	48	9	7	5	69
4000-6000	10	3	0	2	15
6000-8000	6	3	1	1	11
8000-Üstü	21	6	2	5	34
Toplam	251	60	36	53	400

400 katılımcıdan aylık geliri özellikle 0-1000 ₺ arasında olanlardan 89'unun 1 seçeneğini ve 26'sının 4 seçeneğini işaretlemeleri ailelerinde bulunan durumu yansıtıyor olabilir. Aylık geliri 4000 ve 8000 ₺ üzerinde olan toplam 60 katılımcının 37 katılımcının 1 seçeneğini ve 8 katılımcının 4 seçeneğini işaretlemiş olması da onların yoksullara karşı bakış açılarını koymaları bakımından önemli bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çizelge 4.94. Bütün engelliler yardıma muhtaçtır sorusu ile Cinsiyet İlişkisi

Cinsiyet	Bütün engelliler yardıma muhtaçtır				Toplam
	1	2	3	4	
Kız	35	33	31	97	196
Erkek	48	33	30	93	204
Toplam	83	66	61	190	400

Engellilerin yardıma muhtaç oldukları konusunda kız ve erkek arasındaki duruma bakıldığında birbirine yakın sonuçların olduğunu görülmektedir. Bu da erkek ve kız katılımcıların engellilerin yardıma muhtaç olduğu düşüncesinin birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.95. Hintliler geri kalmıştır sorusu ile Haber programı ve bülten izleme İlişkisi

Haber_Programı_Bülten_İzlersiniz	Hintliler geri kalmıştır				Toplam
	1	2	3	4	
Evet	160	72	35	58	325
Hayır	36	19	4	16	75
Toplam	196	91	39	74	400

Bu soruda hayır diyen 75 katılımcıdan 16 katılımcının 4 seçeneğini işaretlemesi ile evet diyen 325 katılımcıdan 58 katılımcının 4 seçeneğini işaretlemesi en dikkat çekici sonuçtur. Evet diyenler ile hayır diyenlerden 4 seçeneğini işaretleyenlerin % oranları birbirine çok yakındır. Evet (4) seçeneği % 17, hayır (4) seçeneği % 21 çıkmıştır. İzleyenlerle izlemeyenlerin bu kadar yakın oranlar çıkması kaynakların %66 sının kulaktan dolma ve duymadım seçeneklerinin olması olarak gösterilebilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken kaynak internettir. İnterneti kaynak olarak gösterenlerin oranı %16,5 olarak çıkmıştır.

Çizelge 4.96. Bütün engelliler zayıftır sorusu ile Cinsiyet İlişkisi

Cinsiyet	Bütün engelliler zayıftır				Toplam
	1	2	3	4	
Kız	153	13	16	14	196
Erkek	129	29	17	29	204
Toplam	282	42	33	43	400

Kız katılımcıların 153'ünün (%78) ve erkek katılımcıların 129'unun (%63) engellilerin zayıf olmadığı tam aksine engelli vatandaşlarımızın güçlü bir yapıya ve iradeye sahip olduğu düşüncesini ortaya koymuştur.

Çizelge 4.97. Yoksullar tembeldir sorusu ile Aylık gelir düzeyi ilişkisi

Aile Aylık Gelir	Yoksullar tembeldir				Toplam
	1	2	3	4	
Toplamı	1	2	3	4	Toplam
0-1000	90	20	14	28	152
1000-2000	91	11	7	10	119
2000-4000	50	7	6	6	69
4000-6000	12	3	0	0	15
6000-8000	10	1	0	0	11
8000-Üstü	20	8	2	4	34
Toplam	273	50	29	48	400

Bu soruda tüm gelir düzeyindeki katılımcıların büyük çoğunluğu yani 273 kişi (%68,25) yoksulların tembeldir olduğunu düşünmemektedir. Çok az katılımcı yani 48 kişi (%12) 4 seçeneğini işaretleyerek bu duruma katıldığını belirtmiştir. Burada en yüksek oran 6000-8000 ₺ arasında gelir düzeyi olanlarda gözükmiştir. Bu kategorideki 11 katılımcının 10'u (%90) yoksulların tembelliği hakkında en az düzeyde kanaat bildiren grup olarak karşımıza çıkar.

Çizelge 4.98. İtalyan erkekleri yakışıklıdır sorusu ile Cinsiyet İlişkisi

Cinsiyet	İtalyan erkekleri yakışıklıdır				Toplam
	1	2	3	4	
Kız	51	33	26	86	196
Erkek	98	37	24	45	204
Toplam	149	70	50	131	400

Bu soruya nasıl cevaplar verildiğine bakmak için cinsiyetler arasındaki duruma bakmak gerektiğini düşündük. Buna göre İtalyan erkeklerinin yakışıklı olduğu fikri kızlar arasında daha yaygın olduğu görülmüştür. Kız katılımcılar yaklaşık %44'lük bir katılımı 4 seçeneğini işaretlemişlerdir. Erkek katılımcıların da %22'si 4 seçeneğini işaretlemişlerdir. Bunun yanı sıra erkeklerin %48'i 1 seçeneğini işaretleyerek bu durumu kabul etmediklerini ortaya koymuşlardır. Bu farklılaşmada erkeklerin hem cinslerini kıskanmış olabileceği sonucuna varılabilir.

Çizelge 4.99. Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür sorusu ile Yurt dışına çıktınız mı arasında ilişkisi

Yurt_Dışına_Çıktınız mı	Hristiyanlarda kültürel yozlaşma görülür				Toplam
	1	2	3	4	
Evet	15	12	7	4	38
Hayır	146	103	50	63	362
Toplam	161	115	57	67	400

Bu soruda da yurt dışına çıkarak ya da çıkmadan katılımcıların nasıl bir yargı içinde oldukları görülmek istenmiştir. Buna göre yurt dışına çıkanların sadece %10'u 4 seçeneğini işaretlemişlerdir. %40'ı herhangi bir kültürel yozlaşmanın olduğuna inanmamaktadır. Aynı sonuç yurt dışına çıkmayan katılımcılarda da görülmektedir. Onlarında %40'ı herhangi bir yozlaşma olmadığını düşünmektedir. %17'si de 4 seçeneğini işaretleyerek bu yargıyı kabul etmektedir. Kaynaklara bakıldığında %65'lik bir kısmın duymadım ya da kulaktan dolma bilgiler olduğu görülmektedir. Burada ilginç olan %23'lük kesimin internet ve televizyonu kaynak olarak göstermesidir.

**Çizelge 4.100. Almanlar sarı saçlı mavi gözlüdür sorusu ile
Haber programı ve bülten izlenmesi ilişkisi**

Haber_Programı_Bülten_	Almanlar_sarı_saçlı_mavi_gözlüdür				Toplam
	1	2	3	4	
İzlermisiniz					
Evet	78	88	66	93	325
Hayır	26	14	12	23	75
Toplam	104	102	78	116	400

Katılımcıların internet ve televizyonu kaynak olarak göstermesi bizi soru ile bu değişken arasındaki bağlantıya bakmamıza yöneltti. Katılımcıların %29'u 4 seçeneğini işaretleyerek Almanların sarı saçlı mavi gözlü olduğu yargısını kabul ederken, %26'sı 1 seçeneğini işaretleyerek bu durumu kabul etmemektedir. Evet diyenlerin %28'i, hayır diyenlerin de %30'u yargıyı kabul etmiş görünmektedir. Burada en önemli noktalardan biri de kaynakların %30'unun internet ve televizyon olması. Katılımcıları yargı hakkında araştırma yapmış ya da konu hakkında önceden bilgi sahibi.

**Çizelge 4.101. Trabzonlular hamsi sever sorusu ile
Haber programı ve bülten izlenme ilişkisi**

Haber_Programı_Bülten_	Trabzonlular_hamsi_sever				Toplam
	1	2	3	4	
İzlermisiniz					
Evet	42	30	42	211	325
Hayır	7	9	9	50	75
Toplam	49	39	51	261	400

Kaynakların %35,3'ü televizyon ve internet seçenekleri olunca haber programı izlenme durumuna bakmamız gerektiğini düşündük. Öncelikle katılımcıların %65,25'inin 4 seçeneğini işaretleyerek bu yargıyı büyük oranda kabul ettiklerini görüyoruz. Bunun içine 3 seçeneğini de koyarsak oran %78'lere çıkmaktadır. Haber programlarını izleyenler ile izlemeyenlerden 4 seçeneğine yanıt verenlerin oranları birbirlerine çok yakın çıkmıştır (%64-%66). Bu yargının oluşmasındaki en büyük etkenin önceden de belirttiğimiz gibi televizyonun %20, internetin de %15,3'lük bir kaynak oluşturmasındandır.

Çizelge 4.102. Yunanlılar Türk düşmanıdır sorusu ile Haber programı ve bülten izlenme ilişkisi

Haber_Programı_Bülten_	Yunanlılar_Türk_düşmanıdır				Toplam
	1	2	3	4	
İzlerseniz					
Evet	91	71	56	107	325
Hayır	21	22	9	23	75
Toplam	112	93	65	130	400

Bir önceki soruda da olduğu gibi kaynakların %30,3'ü televizyon ve internet seçenekleri olunca haber programı izlenme durumuna bakacağız. Katılımcıların %32,5'i bu yargıyı 4 seçeneğini işaretleyerek net bir şekilde kabul ederken, %28'i 1 seçeneğini işaretleyerek bu yargıyı en az düzeyde kabul etmektedir. Haber programı izleyenler ile izlemeyenlerden bu yargıyı kabul edenlerin oranı birbirine çok yakın çıkmıştır (%30 ve %32). Kaynak olarak ta internet ve televizyon seçeneklerinin %30,3'lük bir yer kaplaması yargı ile ilgili araştırmalarının var olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak katılımcılardan da anlayacağımız gibi toplumumuz Yunanlıların bizi düşman olarak gördüğü algısı hala ciddiyetini korumaktadır.

Çizelge 4.103. Yahudiler tüccardır sorusu ile Okul türü ilişkisi

Okul_Türü	Yahudiler_tüccardır				Toplam
	1	2	3	4	
Devlet	116	88	65	70	339
Özel	33	18	5	5	61
Toplam	149	106	70	75	400

Katılımcıların %63,75'i 1 ve 2 seçeneğini işaretleyerek bu yargıyı kabul etmediklerini göstermişlerdir. Kaynaklara da bakıldığında yaklaşık olarak %63'lük bir kesimde duymadım ve kulaktan dolma seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir. Devlet okullarında okuyanların %60,1'i, özel okulda okuyanların %83'ü 1 ve 2 seçeneklerini işaretlemişler ve bu yargıyı en az oranda desteklemişlerdir.

Çizelge 4.104. Görme engelliler zekidir sorusu ile Yılda okunan kitap sayısı ilişkisi

Yılda_Kaç_Kitap_ Okursunuz	Görme_engelliler_zekidir				Toplam
	1	2	3	4	
Hiç	11	13	6	5	35
1-3	28	15	16	27	86
4-6	22	19	23	17	81
7 ve Üstü	56	39	57	46	198
Toplam	117	86	102	95	400

Bu soruya bakıldığında katılımcıların %29,25'i görme engellilerin zeki olduğu fikrine katılmamaktadır. Ancak %25,5'lik oranıyla 3 seçeneğini işaretleyen katılımcılar dikkati çekmektedir. Bu grup görme engellilerin zeki olduğuna inanmakta fakat tam olarak kesinlik kazandıramadığından dolayı 3 seçeneğini işaretlediğini görmekteyiz. Bu soruda da diğer sorularda olduğu gibi duymadım ve kulaktan dolma seçenekleri büyük bir çoğunluğu kaplamaktadır. İnternet, televizyon, Kitap-dergi-gazete seçeneği %30'luk katılımcı tarafından işaretlenmiştir.

Çizelge 4.105. Singapurlular matematik alanında iyidir sorusu ile Haber programı ve bülten izlenme ilişkisi

Haber_Programı_Bülten_ İzlersiniz	Singapurlular_matematik_alanında_iyidir				Toplam
	1	2	3	4	
Evet	119	79	65	62	325
Hayır	24	20	16	15	75
Toplam	143	99	81	77	400

Katılımcıların %47'si böyle bir yargıyı önceden duymadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %35,75'i 1 seçeneğini işaretleyerek bu soruya en az düzeyden katıldıklarını belirtmişlerdir. %19'luk katılımcıda en fazla düzeyde katıldığını belirtmişlerdir. Haber programı izleyenler ve izlemeyenlerin en fazla katılım düzeyinde bakıldığında aşağı yukarı aynı oranda sonuçlar çıkmıştır (%19-%20).

Çizelge 4.106. Yoksullar temizliğe dikkat etmez sorusu ile aylık gelir toplamı ilişkisi

Aile_Aylık_Gelir_	Yoksullar_temizliğe_dikkat_etmez				
	1	2	3	4	Toplam
Toplamı					
0-1000	73	27	17	35	152
1000-2000	56	30	17	16	119
2000-4000	38	15	9	7	69
4000-6000	11	1	1	2	15
6000-8000	5	4	2	0	11
8000-Üstü	18	6	4	6	34
Toplam	201	83	50	66	400

Yoksullarla ilgili diğer sorularda olduğu gibi bu soruda da aylık gelir toplamı değişken olarak alınmıştır. Diğer sorularda olduğu gibi aşağı yukarı aynı sonuç çıkmıştır. Katılımcıların %50'den fazlası yoksulların temizliğe dikkat etmediklerine katılmadıklarını 1 seçeneğini işaretleyerek göstermişlerdir. %16,5 katılımcı da yoksulların temizliğe dikkat etmedikleri yönünde işaretleme yapmışlardır. Burada üzerinde durulması gereken husus gelir düzeyi düşük katılımcıların kendileri olumlu yönde çıkarabilecek sonuç verebilir ancak gelir düzeyi yüksek ve çok yükseklerde olan katılımcıların da aynı kaniya sahip olmaları. Demek ki toplumumuzdaki genel algı yoksullarla ilgili olumsuz kanaatlerin çok düşük oranlarda kaldığıdır.

Çizelge 4.107 Rus kızları güzeldir sorusu ile Cinsiyet ilişkisi

Cinsiyet	Rus_kızları_güzelidir				
	1	2	3	4	Toplam
Kız	44	38	30	84	196
Erkek	23	15	9	157	204
Toplam	67	53	39	241	400

Soruların içinde en yüksek oranlarda 4 seçeneği işaretlenen sorulardan bir tanesi olarak dikkatimizi çeken Rus kızları güzeldir sorusunda, %60'lık oranda 4 seçeneği işaretlenmiştir. Kızların %42'si, erkeklerin ise %74'ü 4 seçeneğini işaretleyerek yüksek oranlarda (özellikle erkek katılımcılar) yargıya katıldıklarını belirtmişlerdir. Erkeklerin sadece %11'i bu yargıya en az düzeyde katılmışlardır. Kaynaklara

bakıldığında internetin %22,3'lerde çıkması ne denli çok arandığına işaret etmektedir. Arkadaş ve televizyon ise toplamda %20'lik bir alan oluşturmaktadır. Yani bu üç kaynak diğer sorulardan farklı olarak toplamda %41'lik bir alan oluşturmuştur. İtalyan erkekleri yakışıklıdır sorusunda da kızların kabul etme oranı erkeklere göre daha yüksek çıkmıştı. Burada da tam tersi bir durum olmuştur. Buradan da şu anlaşılmaktadır. Cinslerin karşı cinsin özelliğine bir merak söz konusudur. Aynı cinsten olanlarda da bir kıskançlık durumu ortaya çıkabilir. Yani kızlarda Rus kızlarının güzel olduğunu kabul edebilir fakat bir kıskanma durumu ortada varsa bunu kasıtlı olarak ta kabul etmemiş olabilir.

Çizelge 4.108. Kadınlar dedikoduyu sever sorusu ile Cinsiyet ilişkisi

Cinsiyet	Kadınlar_dedikoduyu_sever				Toplam
	1	2	3	4	
Kız	29	38	43	86	196
Erkek	24	16	37	127	204
Toplam	53	54	80	213	400

Bu soruda da %53,25'lik bir oranla kadınların dedikoduyu sevdiği kanaati oluşmuştur. Bu oran kızların içinde %43'lük, erkeklerin içinde de %62'lik bir oranda kabul görmüştür. Bu oranların oluşmasındaki en önemli etkenleri kaynaklara bakıldığında görebiliyoruz. Kaynaklarda aile, akrabalar %10'luk bir dilimi, arkadaşlar da %10'luk bir dilimi oluşturmaktadır. İnternet ve televizyon toplamda %24'lük bir kısmı oluşturmaktadır. Yani aile içinde ve arkadaşlar arasında da bu tip konuların konuşulduğu, internet ve televizyonlarda da bu tarz konuların takip edildiği anlaşılmaktadır. Bu, günlük hayatta sıkça yer alan kadın programlarında da kaynaklanabilecek bir durumdur. Bu programlarda konuşan kişilerin daha çok kadın olması toplumdaki kadınların dedikoducu olma algısını daha da yükseltmektedir.

Çizelge 4.109. Yahudiler cimridir sorusu ile Haber programı ve bülten izlenme ilişkisi

Haber_Programı_Bülten_	Yahudiler_cimridir				Toplam
	1	2	3	4	
İzlermisiniz					
Evet	124	67	44	90	325
Hayır	31	20	7	17	75
Toplam	155	87	51	107	400

Katılımcıların %26,75'i Yahudilerin cimri olduğunu düşünmekte iken, %38,75'i bunu en az düzeyde düşündüğünü belirtmiştir. Haber programı izleyenlerin %38'i, izlemeyenlerin %41'i bu yargıya en az düzeyde fikrini belirtmiştir. Kaynaklarda da internet ve televizyon %24'lük bir dilim kaplamaktadır.

Çizelge 4.110. Türkler askerlik alanında başarılıdır sorusu ile Cinsiyet İlişkisi

Cinsiyet	Türkler_askeri_alanda_başarılıdır				Toplam
	1	2	3	4	
Kız	27	18	55	96	196
Erkek	21	25	45	113	204
Toplam	48	43	100	209	400

Türklerin askerlik alanında başarılı olduğu düşüncesi kız ve erkek katılımcıların büyük bir çoğunluğunda kabul görmüş durumdadır. Katılımcıların yarısından fazlası 4 seçeneğini işaretlerken, 48 katılımcı bu duruma çok ta katılmadığını ifade etmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

8.Sınıf öğrencilerinde rastlanan kalıpyargılar ve kalıpyargıların kaynaklarını incelemek amacıyla Aydın İli İncirliova İlçesi'nde resmi ve özel okulların 8.sınıf öğrencileri üzerinde yapılmış olan çalışmanın sonuçlarına bu bölümde yer verilmiştir.

Araştırmada tarama Yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya 339 devlet okulu, 61 özel okul 8.sınıf öğrencileri olmak üzere 400 kişi katılmıştır. Bu çalışma için hazırlanan “Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Formda 10 adet kişisel soru, 40 adet kalıpyargıları içeren soru ile bu kalıpyargıların kaynakları sorulmuştur. Veri toplama araçları ile elde edilen verilerin istatistiksel analizleri yapılmış ve aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

Katılımcıların 61'i (%15,3) özel okuldan 339'u (%84,7) okuldan devlet okulundan olmak üzere toplam 400 öğrenci katılmıştır. 400 katılımcıdan 196'sı kız (%49), 204'ü erkek (% 51) öğrencidir. Katılımcılardan Anne ve Babası birlikte olan öğrencilerin sayısının birlikte olmayanlara göre çok daha fazla olduğunu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin 366'sının (% 91,5) anne ve babası birlikteyken, anne ve babası birlikte olmayan öğrenci sayısı 34 (% 8,5) olarak görülmektedir.

Anne eğitim düzeyine bakıldığında 162'si ilkokul (% 40,5), 117'si ortaokul (% 29,3), 49'u lise (% 12,3), 46'sı üniversite (% 11,3), 26'sı okuma-yazma bilmeyenlerden (% 6,5) oluşmaktadır.

Baba eğitim düzeyine bakıldığında 144'ü ilkokul (% 36), 121'i ortaokul (% 30,3), 68'i lise (% 17), 60'ı üniversite (% 15), 7'si okuma-yazma bilmeyenlerden (% 1,8)

oluşmaktadır. Anne ve baba eğitim düzeyleri karşılaştırıldığında baba eğitim düzeyinin daha iyi durumda olduğu gözükmektedir. Üniversite ve lise mezunlarının sayısı annelere göre daha fazla olduğu gözlerden kaçmamaktadır.

Aylık gelir düzeylerinde dikkati çeken en önemli kısım 0-2000 ₺ arası gelir düzeyinin katılımcıların % 67,8'ine tekabül etmesidir. Bu da azımsanmayacak bir yüzdendir. Bu durumda katılımcıların büyük çoğunluğu düşük ve orta gelir düzeyine mensup öğrencilerdir diyebiliriz.

Aydın İli dışında kaç il gezdiniz sorusuna en dikkat çekici oran Aydın ili dışında 1-3 il gezenler ile hiç gezmeyenler olarak gözükmektedir. Katılımcıların yarısına yakını 3 il gezmiştir. Bu katılımcılar için iyi bir durum olmasına karşın Aydın dışına hiç çıkmayanların 60 kişi ile %15'lik bir oranı kapsamı, ekonomik koşullarının düşük olması, düşündürücü ve üzücü bir durum olarak görülmelidir.

En çarpıcı sorulardan biri olan Yurt dışına çıktınız mı? sorusuna 38 kişi evet (% 9,5), 362 kişi (% 90,5) hayır cevabını vermiştir. Burada da 61 özel okul öğrencisinin 21'i, 339 devlet okul öğrencisinin 17'si yurt dışına çıktığını beyan etmiştir.

Yılda kaç kitap okursunuz sorusunda çıkan sonuçta; neredeyse %10'luk bir kesimin hiç kitap okumaması öğrencilerle ilgili olumsuz durumu ortaya koymaktadır. Ancak bunun yanında 4-6 ve 7-üstü kitap okuyanlarının toplam oranının yaklaşık %70'lere daynaması da bir o kadar sevindirici bir durumdur. Şu detay da atlanmadan geçilmemelidir. 61 özel okul öğrencisinden 8 'inin hiç kitap okumaması üzerinde ayrıca incelenmesi gereken bir konu olarak ilgi çekmektedir.

Kaynaklar kısmında büyük çoğunlukla duymadım ve kulaktan dolma seçenekleri işaretlenmiştir. Çalışmadaki en dikkati çeken bölümlerden birisi kaynaklar bölümü olmuştur. Öğrencilerimizde belirli kalıpyargılar tespit edilmiştir ya da bazı sorularda da tam olarak elde edilememiştir. Öğrencilerin en çok 1 seçeneğini işaretlediği, yargılara katılım gösterilmeyen 14 soru tespit edilmiştir. Bu sorular; İslam ülkeleri geri kalmıştır, yoksullar cahildir, Hintliler geri kalmıştır, yoksullar tembeldir, bütün

engelliler zayıftır, İtalyan erkekleri yakışıklıdır, beyaz önlüklüler doktordur, Yunanlılar Türk düşmanıdır, Yahudiler tüccardır, görme engelliler zekidir, Singapurular matematik alanında iyidir, yoksullar tembelliğe dikkat etmez, Yahudiler cimridir. Öğrencilerin en çok 4 seçeneğini işaretlediği, yargılara katılım gösterilen 7 soru tespit edilmiştir Bu sorular; Almanlar disiplinlidir, bütün engelliler yardıma muhtaçtır, Türkler askerlik alanında başarılıdır, Almanlar sarı saçlı ve mavi gözlüdür, Trabzonlular hamsi sever, Rus kızları güzeldir, kadınlar dedikoduyu sever. Ancak katılımcıların bu sorular karşısında vermiş olduğu kaynaklar dikkate değerdir. Katılımcılar her soruda şu iki seçeneği yani duymadım ve kulaktan dolma seçeneklerini birincilik ve ikincilik konusunda kimseye vermemiştir. Ama neden böyle bir sonuç ortaya çıkmış olabilir?

Kalıpyargıların oluşmasında en önemli etkenler çıkan bu sonuçlarda gizli. Burada Lipmann (1922)'in dediği “zihindeki resimler” hemen devreye giriyor. Araştırma gereği duymadan zihin onu hemen bir kalıba oturtuveriyor. Bundan sonra da kaynaklar çoğunlukla ya kulaktan dolma ya da duymadım oluyor. Burada ilk önce bize düşen görev bir olay hakkında hemen yargıya düşmek yerine onu araştırmak gereğidir. Sorulardan “Trabzonlular hamsi sever” çok yüksek oranda 4 seçeneği ile işaretlenmişti. Kaynaklarda da duymadım ve kulaktan dolma seçeneğinden sonra en çok işaretlenen soru bu sorudur. Televizyon seçeneği %20 oranında işaretlenmiştir. İşte görüldüğü gibi medya bize ne sundu ise beyin onu kabul ediyor. Hâlbuki oraya gitmeden ya da Trabzonlu biri ile konuşmadan bu kaniya varılabiliyor. Belki Trabzonda hamsiyi sevmeyen çok kişi var bunu bilemeyiz. Bilinen tek şey hamsinin en çok tutulduğu yerin Trabzon olması. Bu veri oradaki insanların bu balığı seveceği anlamına gelmiyor. Bir başka soruda en popüler sorulardan birisi olan “Rus kızları güzeldir” sorusu. Bu soru da büyük oranda , % 60,3 oranında 4 seçeneği ile işaretlenmiş. Kaynak olarak internet seçeneği neredeyse kulaktan dolmayı yakalıyordu. Görülüyor ki Rus kızları internette en çok aranılan listelerinde. Ancak biraz önce bahsedildiği gibi bize ne sunulursa onu alıyoruz. Bu sunulan görüntülerden hangilerinin hangi millete ait olduğunu nereden bileceğiz. Bize gösterilen başka milletlerden insanlarda olabilir. Ya da tüm Rus kızlarının güzel olması mümkün değil. Sadece bize gösterilenler güzel olabilir. Bunu bilemeyiz.

Ancak içlerinde yaşarsak kesin bir sonuca ulaşabiliriz. Bunu Almanların disiplinli olması, Japonların çok kitap okuması, Brezilyalıların çok iyi futbolcu olması, İtalyan erkeklerinin yakışıklı olması, yoksulların dindar olması gibi birçok örnekle çoğaltabiliriz. Yani verileni alıyoruz.

Televizyonda Hindistan ile ilgili belgesel izlendiğinde karmaşık sokakları, keşmekeş trafiği, Hindu inancına göre ibadetlerini yapan insanları, sokakta gezen maymunları ve inekleri, Ganj Nehri'nin kenarında çamaşır yıkayan insanları gösterirler. Bu da zihnimizde Hindistan'ın yaşanmaz bir ülke olduğu, temizlik anlayışının kıt olduğu bir ülke izlenimi yaratmaktadır. Ancak çoğu insan Hindistan'ın; ABD, Çin ve Rusya'dan sonra uzay aracıyla kendi insanını gönderen dördüncü ülke olduğunu ya da bilişim ve yazılım alanında dünyanın en önemli ülkelerinden biri olduğunu pek bilmez. Milletler ile ilgili ön yargı ve stereotipler ile ilgili Kiraz ve Kuşadası ilçeleri üzerinde çalışan Harlak (2000), Ön yargılar adlı kitabında, insanımızın diğer milletlere karşı hissettiklerini çok güzel bir şekilde ortaya çıkarmıştır. Diğer milletlerle içli dışlı olan birisi ile olmayan birisi arasında diğer milletleri algılama olarak çok fark olduğu görülmüştür.

Toplumda, Almanlar ile ilgili bir konuşma çıktığında ilk akla gelen disiplinli olduklarıdır. Bu da yapılmış olunan çalışmaya yansımasıdır. Bunun nereden geldiğini öğrencilere sözlü olarak sorulduğunda futbol takımlarını örnek gösteriyorlar. Takımlarının kaçınıcı dakikada olursa olsun disiplininden hiç kopmadığını belirtiyorlar. Ancak bu tek bir ölçüt değil. Bahsedildiği gibi içinde yaşamak gerekir. Almanya'da yaşayan gurbetçilerle konuşulduğunda durumun hiç de öyle olmadığını Almanların da kendi içlerinde disiplin sorunu olduğunu belirtmeleri buna en güzel örnektir. Brezilya futbolunun başarılı olması tüm Brezilyalıların çok iyi futbol oynadığı anlamına gelmez. İtalyan futbolcuların yakışıklı olması da İtalyan erkeklerinin hepsinin yakışıklı olduğu anlamına gelmez. Bir yer hakkında ya da kişi hakkında olumlu ya da olumsuz düşünceleri genelleştirme gibi bir özelliğimiz olduğu görülmektedir. Toplumumuzda, çevrenizden hep şunu duymuşsunuzdur; filan şehirden adam çıkmaz, falan şehrin kızları güzeldir, o şehirde çok içki tüketilir, şu şehrin insanları pek de dindar değildir ya da şu şehir çok dindardır. Herhalde bazı

insanlar camiye giren çıkan kişilerin çetelelerini tutuyorlar ve yayınlıyorlar! Tabiki böyle değil ancak, falan şehirli çok içki tüketen birisini görmüştür ve direkt o şehre mal etmiştir. Filan şehirli biriyle aralarında husumet geçmiştir, bak o şehirden adam çıkmaz demiştir. Verilen örnekler yapılan çalışmaya aynen yansımıştır.

Kalıpyargılar ile ilgili oluşumun başlangıcına bakıldığında çok küçük yaşlarda oluştuğu görülmektedir. Şıvgın (2015) ve Özkan (2009) kalıpyargıların 60 aylıktan itibaren başladığına dair araştırmalar yapmışlardır.

Televizyon programlarına bakın, kadın programlarının ağırlıklı olduğu görülür. Buradaki kadın imajı da devamlı dedikodu yapan, birilerinin arkasından konuşan kadın tipi bulunmaktadır. Bu figürler izleyenler tarafından kadınların çok konuştuğu ve devamlı dedikodu yaptığı düşüncesi uyandırmaktadır. Bundan dolayıdır ki sorumuzda da %50 'nin üzerinde bu yönlü bir cevap çıkmıştır. Kaynak olarak ta televizyon, internet ve arkadaş seçeneklerinin de fazla oranda çıkması anlatılan bu sebebin ürünü olabilir. Bu tip programları izleyenler için kadınlar hakkında olumsuz kalıpyargıların oluşmasına neden olmaktadır. Apalı (2011) 'nın da bahsettiği gibi toplumda kadınlar ile ilgili çeşitli klişe sözler (Kadınlar dedikoducudur, kadının aklı kısa saç uzun... vb.) kadınlara yönelik olumsuz kalıpyargıların oluşmasına sebep olduğu görülmektedir. Bu ve buna benzer kalıpyargıların toplumdaki meslek gruplarına yansıdığını görülmektedir. Örneğin; hemşirelik ve okul öncesi öğretmenliği kadınlara yakıştırılan bir meslektir. Ancak son zamanlarda da görmekteyiz ki bu iki meslekte de erkek çalışanların oranı hayli artmıştır. Buna rağmen bu iki meslek söylediğinde insanın zihninde kadın figürü canlanmaktadır.

Haber bültenlerine bakıldığında dikkati çeken bazı haberler görülmektedir. Bir kaza haberi olduğunda kazayı yapan kişi kadın ise haberde kadın sürücü kaza yaptı denilmektedir. Erkek sürücü kaza yaptığı zaman böyle bir belirti konmamaktadır. Böyle bir haberi izlerken insanların zihinlerinde kadınlar iyi sürücü değildir imajı yerleşecektir. Bu sorumuzda da bu şekilde yansımıştır. Katılımcıların yaklaşık % 30'u bu yargıyı kabul etmiş ve kaynak olarak internet, televizyon ve arkadaşı yaklaşık %35 olarak göstermiştir. Yani toplumda da böyle bir algı yaratılmıştır.

Bunun sonucu olarak ta trafikte kadın sürücülere karşı saygısız davranışlar görmekteyiz. Yol vermemeden tutunda, tacizlere kadar birçok olumsuz hareket görülür.

Engelliler ile ilgili sorularda öğrencilerin çoğunluğu olumlu görüş bildirmekle birlikte engelliler hakkında olumlu görüş bildirmeyen öğrenci sayısı az değildir. Bu durumun oluşmasını Burcu (2002)'nin çalışmasında güzel bir şekilde dile getirmiştir. Medya ve edebiyatta birçok engelli birey şeytan ya da tanrı tarafından cezalandırılan olarak gösterildiğini belirtmiştir. Engelli bir birey ile yapmış olduğumuz görüşme bunu açıkça ortaya koymuştur. Sonuçta engelli bireylere toplum tarafından çeşitli tanımlamalar verilmiştir. Polat (2011) çalışmasında bunu, yetersiz, utanılan, güvensiz, sağır, eksik, dilsiz şeklinde ifade etmiştir.

Ortaokul 8.Sınıf öğrencileri üzerinde yapılan çalışma sonucunda, yapmış olduğumuz faktör analizinde 21 sorunun yük aldığını görülmüş ve öğrencilerin bazı kalıpyargıların daha ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Milliyetçilik ile ilgili kalıpyargılardan 6 soru, dini kalıpyargılardan 4 soru, engelliler, yoksullar ve cinsiyet kalıpyargılarında 3 soru, ayrımcılık kalıpyargısından da 2 sorunun yük aldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçtan da anlaşılıyor ki toplumumuzda çok etkili olan millet ve din kavramlarının çalışmaya birebir yansıdığı görülmüştür.

5.2 Öneriler

Tespit edilen bu kalıpyargılardan sonra şu önerilerde bulunulabilir;

Kalıpyargıların 60 aylık gibi çok erken dönemde ortaya çıktığı belirtildiğine göre öncelikle öğrencilerimizi yetiştiren kurum olan Milli Eğitim Bakanlığı'na büyük iş düşmektedir. Ders kitaplarının meslekleri anlatan bölümleri yeniden düzenlenmelidir. Meslekler konusu anlatılırken hemşire figüründe kadın yerine erkek te olabilmelidir. Polis figüründe kadınlar da yer alabilir. Tamircilerin illaki erkeklerden olması gerekmez. Bundan dolayıdır ki cinsiyet kalıpyargısı başlığında da gösterilen örnek gibi ders kitaplarının öğrencilerin beyinlerinde kalıpyargı oturmasını

engellenecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Meslek tanıtımları kız mesleği ya da erkek mesleği olarak tanıtılmamalıdır. Anaokullarındaki oyun köşeleri buna göre dizayn edilmelidir. Tamir işleri ile ilgili bölümde kızlarda oynayabilmelidir. Askerlik, polislik, tamircilik, itfaiyecilik, ayakkabıcılık gibi mesleklerde kızlarında dikkati çekilmelidir. Hemşirelik, okul öncesi öğretmenliği gibi mesleklerin erkeklerin de yapabileceği belirtilmeli okullarda oyunlar oynanırken buna göre roller verilmelidir. Burada üzerine en çok görev düşen ders Sosyal Bilgilerdir. Sosyal Bilgiler derslerinde millet, cins, dil, din, ırk gibi genellemelere dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Dikkat edilmemesi durumunda olumsuz kalıpyargılara dönüşebilir.

Bu konu tek başına bakanlığı ilgilendirmemektedir. Toplumun tüm kesimleri bu durumdan pay sahibidir. Örneğin oyuncak üreticileri. Piyasadaki oyuncaklar direkt olarak ya kızlara yönelik ya da erkeklere yöneliktir. Kutuların üzerine bunların ortaklaşa oynanabileceğini gösteren resimler ve figürler yerleştirilebilir.

Televizyon kanalları ülke tanıtımları ile ilgili belgeseller ya da programlar yaparken tanıtılan ülkenin tüm özellikleri birlikte verilmesi bir konu hakkında yoğunlaşılması izleyenlerde bir kalıpyargı oluşmasını engelleyebilir. Sonuç kısmında da belirtildiği gibi bir TV kanalının gün boyunca en çok zaman verdiği programları kadın programlarıdır. Gün boyunca bu programları izleyenlerde ister istemez olumlu ya da olumsuz bazı stereotipler oluşacaktır. Bundan dolayı bu tarz programların yeniden düzenlenmesi, görevli kuruluşlar tarafından takibi yapılması gerekmektedir. Reklam filmlerinde dahi kadın ev hanımı, erkek güç sahibi, para kazanan olarak gösterilmelidir. Özellikle çocuklarının ilgisini çeken reklam kuşaklarında bu tip çekimlerden vazgeçilmesi çocukların algısında önemli değişiklikler yaratabilir.

Engellilerle ve yardıma muhtaç kişiler ile ilgili daha çok bilgilendirici filmler, yayınlar olmalıdır. İnsanların engelli insanlara bakış açısını değiştirmek için devletin tüm birimlerinin bu konuya daha çok eğilmeleri gerekmektedir. Youtube adlı internet sitesinden elde ettiğimiz görüntülerde hiç de hoş olmayan görüntülerle karşılaşıldı.

Ne yazık ki ülkemizdeki bir işitme engelliler sınıfında öğretmenin engelli öğrencilere karşı yaptığı davranışlar hiç de kabul edilir cinsten davranışları değildir. Öğrenci ne kadar suçlu olursa olsun bunun karşılığı o kişiyi diğer kişilerin karşısında küçük duruma düşürüp, hele hele engelinden de faydalanıp ona kötü sözler sarfetmek bir öğretmen yakışan davranışlar değildir.

Bu çalışma gelecekte buna benzer yapılacak çalışmalara örnek teşkil etmesi bakımından önemlidir. Kalıpyargıları genel olarak ele alan çalışma, belirtilen eşitsizliklerin, kalıpyargısal düşüncelerin biraz olsun düzeltilmesi açısından katkı sağlayacağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Aktan, T., Güvenç, G. (2008). Başarılı ve Başarısız Öğrencilerin İç ve Dış Gruplarına Yönelik Kalıpyargılarının Yetkinlik ve Sevecenlik Boyutları Açısından İncelenmesi, *Türk Psikoloji Dergisi*, 23 (61), 38.
- Aktan, T., Uğurlu-Sakallı, N. (2013). Kalıpyargı İçeriği Modeline Sosyal Bağlamsal Bir Yaklaşım: Bağlam İçinde Kalıpyargı İçerikleri, *Türk Psikoloji Yazıları*, 16 (31), 17-18.
- Apalı, Y. (2011). Sosyolojik Açıdan Kadınlarla İlgili Kalıpyargılar, *T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1 (26), 50-53.
- Arslantaş, N. (2007). *Abbasiler ve Fatimiler Döneminde Yahudiler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 208872)
- Ateş, S. (t.y.) Önyargı ve İslam. Erişim Tarihi: 21.07.2015, <http://www.sufizmveinsan.com /aksam/onyargi.html>
- Avaroğulları, M., Demir, M. A. (2015). Uncritical Receivers of Historial Myths: A Grim Picture From Turkish High Schoolers. *US-ChinaEducation Review*, 5 (4), 270-277.
- Ayan Ceyhan, M. Koçbaş, D. (2009). *Çiftdillilik ve Eğitim*. <http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/ciftdillilik.22.12.10.pdf>
- Ayan Ceyhan, (2012). Eğitimde Çok Dillilik ve Ayrımcılık: Sosyolojik, Eğitimsel, Dilbilimsel Perspektifler, K.Çayır, M.A. Ayan (Ed.) , *Temel Kavramlar: Ön Yargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık*, (s. 9-13), (1.Baskı), İstanbul: Sena Ofset.

- Aydın, G., Genç, A. (2014). Kur'an'ın Sunduğu Zihniyet Değişimine Karşı Bir Direniş Örneği Olarak Kalıpyargı ve Önyargılar, *T.C. Ondokuzmayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 36, 170-182.
- Başaran, S., Gürboğa, C., Karçkay, K., Uğurlu, B., İlder, E. (2010). *Özürlülüğe Dayalı Ayrımcılığı Ölçülmesi Araştırması*. (1.Baskı).
- Başarı, F., Sarı, M. (2015). Kadın Akademisyenlerin “Kadın Akademisyen Olma” ya İlişkin Algılarının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5 (1), 42. Doi: 10.5961/jhes.2015.108
- Baysu, G., Phalet, K. (2014). Avrupalı İkinci Nesil Türk Göçmenlerin Okul Başarısı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17 (34), 40-41.
- Birbiçer, B. (2015). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitabı Öğrenci Çalışma Kitabı 2.Kitap* (1.Baskı). Ankara: Dikey.
- Bora, A., Üstün, İ. (2005). “*Sıcak Aile Ortamı*” *Demokratikleşme Süreci İçinde Kadın ve Erkekler*, İstanbul: Sena Ofset.
- Bölükmeşe, E. ve Çelik, F. (2013). Kurban Said'in “Ali ve Nino” Adlı Eserinde Doğu(lu) ve Batı(lı) İmgesi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2): 39.
- Burcu, E. (2002). Üniversitede Okuyan Özürlü Öğrencilerin Sorunları: Hacettepe-Beytepe Kampüsü Öğrencileri Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 19 (1): 86.
- Burcu, E. (2011). Türkiye’de Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamalar: Ankara İl Örneği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 42.

- Börekçi, M., Tercanlıoğlu, L. (1999). Türkçe ve İngilizce’de Dil ve Cins İlişkisi Üzerine Bir Deneme. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 12, 40.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (18.Baskı). Ankara: Tarcan.
- Can, A. (2014). *SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi* (2.Baskı). Tarcan, Ankara.
- Cirhinlioglu F. G. (2010). Dini Yönelimler ve Önyargı, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, (7) 1, 1368.
- Coşgun, Ş. (2004). *Kültürlerarası İletişim Sürecinde Kalıpdüşüncelerin ve Önyargıların Rolü:”Antalya’da Yaşayan Güneydoğulular ile Antalya Yerlileri Arasındaki Kalıpdüşünceler ve Önyargılar”*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara Üniversitesi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 141173)
- Çadır, M. (2011). *Kadının Siyasal Yaşama Katılımında Siyasi Parti Kadın Kollarının Rolü (TBMM’de Grubu Bulunan Siyasi Partiler Bağlamında Ankara İl Örneği)*. (Yayımlanmış Uzmanlık Tezi). T.C. Başbakanlık/Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Çatalcalı, A. (2015, Nisan). *Magazin Haberlerinde Toplumsal Cinsiyet Temsili: Alem, Haftasonu ve Şamdan Plus Dergilerinin Anlambilimsel Analizi*. Sözel Bildiri, I.Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi, Adana.
- Çaplı, B., Tuncel, H. (2010). Ayrımcılık ve Medya. *Televizyon Haberciliğinde Etik*, (s. 222, 223), (1.Baskı), Ankara: Fersa.

- Çayır, K. (2012). Gruplararası İlişkiler Bağlamında Ayrımcılık, K.Çayır, M.A. Ayan (Ed.) , *Temel Kavramlar: Ön Yargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık*, (s. 9-13), (1.Baskı), İstanbul: Sena Ofset.
- Çelik, C. (2008). Almanya’da Türkler: Sürekli Yabancılık, Kültürel Çatışa ve Din. *Milel ve Nihal*, 5 (3), 125.
- Çelikten, M. (2004). Okul Müdürü Koltuğundaki Kadınlar Kayseri İl Örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 106.
- Çıtak, A. (2008). *Kadınların Çalışmasına Yönelik Tutum: Cinsiyet, Cinsiyet Rolü ve Sosyoekonomik Düzeye Göre Bir Karşılaştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 228255).
- Demirel, P. (2009). *Annesi Çalışan ve Çalışmayan Öğrencilerde Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargılarının Yetkinlik ve Sevecenlik Algısı Temelinde İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 258346)
- Demirtaş, H. A. (2003). Sosyal Kimlik Kuramı Temel Kavram ve Varsayımlar, *İletişim Araştırmaları*, 1(1), 133-134, 1.Baskı, Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara.
- Doğan, Y. ve Dinç, E. (2007). Birinci Elden Tarih Kaynaklarının Sosyal Bilgiler ve Tarih Derslerinde İnternet Üzerinden Kullanımı: ABD ve İngiltere’den Uygulama Örnekleri, *TSA*, 2: 199.
- Dökmen, Z. Y. (2004). *Toplumsal Cinsiyet* (1.Baskı). İstanbul: Sistem.

- Dönmez, A. (1992). "Bilişsel Sosyal Şemalar." *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Araştırma Dergisi*, 132, Ankara.
- Ensonhaber.com (2015). Ankara'da eğlenceden dönen kadın kaza yaptı. Erişim Tarihi: 30.12.2015, <http://www.ensonhaber.com/ankarada-eglenceden-donen-kadin-surucu-kaza-yapti-2015-03-27.html>
- Ergin, D.Y. (1995). "Ölçeklerde Geçerlik ve Güvenirlik". *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 125-148, İstanbul.
- George, D., Mallery, M. (2003). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 11.0 update*. Boston, Pearson
- Gökalp, E. (2013). Kültür ve Toplum, *T.C.Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını Sosyolojiye Giriş*, 106-107, 2.Baskı, Anadolu Üniversitesi Web Ofset, Eskişehir.
- Gönüllü, M. (2001). Grup ve Grup Yapısı, *T.C.Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (1), 192.
- Göregenli, M. (2012). Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar, K. Çayır, M.A. Ayan (Ed.), *Temel Kavramlar: Ön Yargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık*, (s.23-24), (1.Baskı), İstanbul: Sena Ofset.
- Gülseçen, S. (2015, Nisan). *Bilişim ve Kadın İlişisini Etkileyen Faktörler- Dünya'ya ve Türkiye'ye Bakış*. Sözel Bildiri, I. Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi, Adana.
- Gürses, İ. (2005). Önyargının Nedenleri, *T.C.Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 153-154.

Harvard.edu.tr (t.y) Sosyal Biliş. Erişim Tarihi: 10.07.2015,
http://www.fas.harvard.edu/~mrbworks/articles/InPress_Cognition.pdf.

Harlak, H. (2000). *Önyargılar* (1.Baskı). İstanbul: Sistem.

Hazneci, Y. (2012). “*Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri*” Ölçeğinin Geliştirilmesi ve İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf İçi İletişim Becerilerinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 320410).

Hewstone, M., Greenland, K. (2000). Intergroup Conflict: Is There Something Special about Intergroup Behaviour?, *International Journal Of Psychology*, 35 (2), 138. <http://www.simplypsychology.org/Intergroup%20Conflict.pdf> adresinden elde edildi.

Hotham, D. (2000). Türkler. <http://www.yazardefteri.net/2014/11/turkler-david-hotham.html> adresinden elde edildi.

Işık, Ş. (2012). Kültürlerarası İletişim Bağlamında Cumhuriyet Üniversitesindeki Gençlerin Almanlara Yönelik Kalıpyargıları. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36 (2), 166-167.

İnandı, Y., Özkan, S., Peker, S., ve Atik, Ü. (2009). Kadın Öğretmenlerin Kariyer Geliştirme İstekleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 79.

İnandı, Y., Tunç, B. (2012). Kadın Öğretmenlerin Kariyer Engelleri İle İş Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi Uluslar arası E-Dergi*, 2 (2), 206.
[http://www.ebadjesr.com/images/MAKALE_ARŞIV/C2_S2makaleler/2%20\(2\)%20-%202013.pdf](http://www.ebadjesr.com/images/MAKALE_ARŞIV/C2_S2makaleler/2%20(2)%20-%202013.pdf)

Kanlıkılçer, P (2005). *Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği: Geçerlilik Güvenilirlik Çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 188733).

Karabaye, B., Tutkun, Ö. F. (2001). Türk Cumhuriyetlerinden Gelen Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarına Karşı Taşıdıkları Kalıpyargılar. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 1-19.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (26.Baskı). Ankara: Erek.

Kayaoğlu, A. (2013). Önyargı. Nadir Suğur (Ed.), *T.C.Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını Sosyolojiye Giriş*, (s.54), (3.Baskı), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset.

Koyuncu, Ö. (2011). *Kadın Öğretmenlerin Sorunları ve Toplumsal Cinsiyet (Diyarbakır İl Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 302036).

Lawshe, C.H. (1975). A quantitative approach to content validity. http://www.bwgriffin.com/gsu/courses/edur9131/content/Lawshe_content_validity.pdf adresinden elde edilmiştir.

Lippmann, W.(1922). *Public opinion*. <http://wps.pearsoncustom.com/wps/media/objects/2429/2487430/pdfs/lippmann.pdf> adresinden elde edildi.

Macit, M. (2014). Yoksulluk, İnsan Onuru ve Din, *T.C.Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 41, 104.

Madran, H.A. (2012). Temel Beklenti Etkisi: Kendini Gerçekleştiren Kehanet; Sosyal Kimlik ve Ayrımcılık, Çayır, M.A. Ayan (Ed.), *Temel Kavramlar: Ön Yargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık*, K, (s.31-32,79), (1.Baskı), İstanbul: Sena.

Mebpersonelleri.net (t.y.) Yeni Kadın Milletvekilleri Listesi 2015. Erişim Tarihi: 21.07.2015. <http://www.mebpersonelleri.net/gundem/yeni-kadin-milletvekilleri-listesi-2015-h12881.html>.

Meşe, G. (1999). *Sosyal Kimlik ve Yaşam Stilleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 81434).

Mızrak Şahin, B., Özerdoğan, N. (2014). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara Karşı Tutumlar ve Cinsiyetçilik. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi*, 2 (2), 2. <http://hdergi.ybu.edu.tr/index.php/e-dergi>

Onur, B. (1995) . *Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik-Yaşlılık-Ölüm* (3.Baskı). İstanbul: İmge.

Özensoy, A. U. (2011). Eleştirel Okumaya Göre Düzenlenmiş Sosyal Bilgiler Dersinin Eleştirel Düşünme Becerisine Etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 17.

Özkan, B. (2009). *Okul Öncesi Dönem 5-6 Yaş Çocuklarının Cinsiyet Özelliklerine İlişkin Kalıpyargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 250830).

Özsüer, E. (2012). Türk ve Yunan İlişkilerinde “Biz” ve “Öteki” Önyargıların Dinamikleri. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 1 (2), 298.

- Paker, M. (2012) Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar, K. Çayır, M.A. Ayan (Ed.), *Psikolojik Açıdan Önyargı ve Ayrımcılık*, (s.43), (1.Baskı), İstanbul: Sena.
- Panol, Z. S., McBride, M. (2004). Basılı Yayınlarda Özürlülük İmajı: Tutumun Etkileri Hakkında İnceleme. (Çev: Yalçın, B.) *Özveri Dergisi*, 7 (1).
<http://www.eyh.gov.tr/yayin-ve-kaynaklar/ozveri-dergisi/2004-cilt1-sayi1>
- Polat, Ç.S. (2010). Engellilerin Atasözü ve Deyimlere Yansımalarının Sosyolojik Analizi. *Özveri Dergisi*, 7 (1). Erişim Tarihi: 13.07.2015
<http://eyh.aile.gov.tr/yayin-ve-kaynaklar/ozveri-dergisi/13sayi-2010-cilt-7sayi1>
- Polat, Ç. S. (2011). *Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamaların Başka Dilde Aşk Filmi Üzerinden İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 288231).
- Rehberlik.biz (t.y.) Gelişim Psikolojisi. Erişim Tarihi: 14.07.2015,
<http://www.rehberlik.biz.tr/dosyalar/kpss/gelisim.psikolojisi.kitap.13.11.2014.pdf>
- Sağlam, S. (2010). Üniversite Öğrencilerinin 2012 Dünya Kupasına Katılan Ülkelere Yönelik Tutum ve Önyargıları İkinci Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 12, 308.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2003). Cinsiyetçilik: Kadınlara ve Erkeklerle İlişkin Tutumlar ve Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6 (11-12), 3.
- Semerci, P.U. (2012). Temel Kavramlar: Ön Yargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık, K. Çayır, M.A. Ayan (Ed.), *Ayrımcılık Bağlamında Ayrımcılık ve Sosyal Dışlanma*, (s.193), (1.Baskı), İstanbul: Sena.

- Şahin, S. (2012). Almanya'ya Türk Vatandaşlarının Göçünün 51.Yılı Kazanımlar ve Tehditler. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, 20 Kasım 2012, 2.
<http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/DrSedatSahin.pdf>
- Şıvgın, N. (2015). *Cinsiyet Rollerini Eğitim Etkinliklerinin Ana Sınıfına Giden 60-72 Aylık Çocukların Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargularına Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 381467)
- Tan, M. (2006). Eğitim Yönetimindeki Kadın Azınlık. *Amme İdaresi Dergisi*, 29 (4), 36.
- Terzioğlu, F., Taşkın, L. (2008). Kadının Toplumsal Cinsiyet Rolünün Liderlik Davranışına ve Hemşirelik Mesleğine Yansımaları. *T.C. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12 (2), 63-64.
- Tezbaşaran, A. A. (2008). Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu. https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_%C3%96l%C3%A7ek_Haz%C4%B1rlama_K%C4%B1lavuzu adresinden elde edilmiştir.
- Tezcan, M. (1974). Türklerle İlgili Stereotipler (Kalıpyargılar) ve Türk Değerleri Üzerinde Bir Deneme (1.Basım). Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.
- Tutkun, Ö. F., Koç, M. (2008). Mesleklere Atfedilen Kalıpyargılar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41 (1), 259.
- Türkmen, F. (2005). Er Töştük Destanındaki Stereotip Motiflerin Analizi. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 6 (1), 235.

- Volkaniset.blogspot.com.tr (2014). SPSS: Test of Normality (Normallik Testi). Erişim Tarihi: 28.11.2015. <http://volkaniset.blogspot.com.tr/p/spsstest-of-normality-normallik-testi.html>
- Yılmaz, A. (2003). Kur'an'a Göre İnkârın Psikolojik Tezahürleri, *T.C.Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20, 94-121.
- Yılmaz, Ö. (2011, 19 Şubat). Bakan Çubukçu Soruşturma Başlattı. Habertürk. Erişim Tarihi: 20.07.2015, <http://www.haberturk.com/yasam/haber/602783-bakan-cubukcu-sorusturma-baslatti>
- Yılmaz, M., Sütütemiz, N., Altunışık, R. (2013). Milli Kimlik ve Tüketici Aşinalığının Menşe Ülke İmajı Üzerine Etkilerinin İncelenmesi: Bulgaristan Örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9 (20), 22.
- Yıldız, S. (2006). Türk Alman Toplumlarında Kültürel İlişkiler, İmgeler ve Medya. *Milli Folklor*, 72.
- Youtube.com (2014). Dış Görünüşün İnsanlar Üzerinde Etkisi. Erişim Tarihi: 10.10.2015. <https://www.youtube.com/watch?v=ri5wq3Zogzc>
- Youtube.com (2015). İşitme Engelli Öğrencilere Dayak. Erişim Tarihi: 08.11.2015. https://www.youtube.com/watch?v=V6TIZhK_HZA
- Youtube.com (2015). Türkler Hakkında Komik Klişe ve Önyargılar (Alman Sokak Röportajı). Erişim Tarihi: 15.11.2015. <https://www.youtube.com/watch?v=GhL7UYjGKk8>
- Youtube.com (2015). Zengin ve Fakirin Biletsiz Otobüse Binme Testi. Erişim Tarihi: 15.09.2015. <https://www.youtube.com/watch?v=9NZjHnQdSG4>

Yurtal, F., Özsezer, M. S. B. (2015, Nisan). *Evdeki Görev ve Sorumlulukların Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi: Çocukların Görüşleri*. Sözel Bildiri, I.Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi, Adana.

Yüksel, M. (2010, Nisan-Mayıs). *İslamafobinin Tarihsel Temellerine Bir Bakış: Oryantalizm Ya da Batı ve Öteki*. Sözel Bildiri. İslamafobi Kollektif Bir Korkunun Anatomisi Sempozyumu, Sivas.

Yürüşen M. (1996). Çok Kültürlülük mü? Çok Kültürcülük mü?, *Liberal Düşünce Dergisi*, 4, 60.

Zehra.com (t.y) Sosyal Sınıflandırma. Erişim Tarihi: 09.07.2015, http://zehra.com.tr/sosyal-kimlik-kurami_h111381.html.

Zeybekoğlu, Ö. (2010) . Tek Tanrılı Dinler ve Kutsal Kitaplarında Kadının Konumu, *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar Dergisi*, 3 (2), 19.

EKLER

EK-1

Kalıpyargılar Öğrenci Değerlendirme Formu

Aşağıdaki sorularda size hangisi uygunsa yanındaki koyu kutucuğa (x) işareti koyunuz.

Okulunuzun Türü	<u>Devlet</u>	☐	<u>Özel</u>	☐				
Cinsiyetiniz	<u>Kız</u>	☐	<u>Erkek</u>	☐				
Anne ve Babanız Birlikte mi?	<u>Evet</u>	☐	<u>Hayır</u>	☐				
Annenizin eğitim düzeyi nedir?	<u>İlkokul</u>	☐	<u>Ortaokul</u>	☐	<u>Lise</u>	☐	<u>Üniversite</u>	☐
	<u>Okuma yazma bilmiyor</u>		☐					
Babanızın eğitim düzeyi nedir?	<u>İlkokul</u>	☐	<u>Ortaokul</u>	☐	<u>Lise</u>	☐	<u>Üniversite</u>	☐
	<u>Okuma yazma bilmiyor</u>		☐					
Ailenizin aylık geliri toplam kaç TL?	<u>0-1000</u>	☐	<u>1000-2000</u>	☐	<u>2000-4000</u>	☐	<u>4000-6000</u>	☐
	<u>6000-8000</u>	☐	<u>8000-üstü</u>	☐				
Aydın ili dışında kaç il gezdiniz?	<u>Hiç</u>	☐	<u>1-3</u>	☐	<u>4-6</u>	☐	<u>7 ve üstü</u>	☐
Yurt dışına çıktınız mı?	<u>Evet</u>	☐	<u>Hayır</u>	☐				
Haber programı ya da haber bülteniz izler misiniz?	<u>Evet</u>	☐	<u>Hayır</u>	☐				
Yılda kaç kitap okursunuz?	<u>Hiç</u>	☐	<u>1-3</u>	☐	<u>4-6</u>	☐	<u>7 ve üstü</u>	☐

Aşağıdaki soruları okuyup, soruların **size doğruluğunu** azdan çok doğru **1 ile 4** arasındaki puanların bulunduğu kutucuklardan **sadece birini** (x) ile işaretleyerek gösteriniz.

1= Sizce en az doğru

4= Sizce en fazla doğru

EK 2: İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı

T.C.
İNCİRLİOVA KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 62817788-200-E.10736081
Konu: Yüksek Lisans Tez Anket
Çalışması.

22/10/2015

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

İlçemiz Sınırteke Ortaokulu Müdür yardımcısı, Mehmet Alper DEMİR, sosyal bilgiler alanında Muğla Sıtkı Koçman üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsünde yüksek lisans (tez) yapmaktadır. Tez çalışması 8 .sınıf öğrencilerinde rastlanan kalıpyargılar ve kalıp yargıların kaynakları ile ilgili , 22 Ekim - 04 Aralık 2015 tarihleri arasında İlçemiz resmi ve özel ortaokul 8.sınıf öğrencileri ile anket çalışması yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup,

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olurlarınıza arz ederim.

Mustafa ÇALIŞKAN
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR

.../10/2015
Ediz SÜRÜCÜ
İncirliova Kaymakamı

Cumhuriyet Mahallesi İNCİRLİOVA/AYDIN
Elektronik Ağ: incirliova09@meb.gov.tr
e-posta: incirliovamem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ali KURAĞ ÜnvanVHKİ
Tel: (0 256) 5852458
Faks: (0 256) 5854482

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1f0d-4d62-38e1-bf21-4663 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

01.12.1980 tarihinde Ağrı'da dünyaya gelmiştir. İlk ve Orta öğrenimini Aydın İli Koçarlı İlçesi'nde gerçekleştirmiştir. 1997 yılında Aydın Lisesi'nden mezun olmuştur. Aynı yıl Ondokuz Mayıs Üniversitesi Amasya Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünden 2001 yılında mezun olmuştur. 2001-2005 yıllarında Van İli Erciş İlçesi'nde, 2005-2007 yıllarında Aydın İli Yenipazar İlçesi'nde, 2007-2012 yılları arasında Aydın İli Köşk İlçesi'nde çalışmıştır. 2012 yılından günümüze kadar da Aydın İli İncirliova İlçesi'nde görev yapmaktadır.

Öğretmenlik hayatında aylıkla ödüllendirme ve teşekkür belgeleri olarak birçok ödül bulunmaktadır. Bunun yanısıra Aydın Milli Eğitim Müdürlüğü'nün projesi olan "Aydın Öğretmenleriyle Aydınlanıyor" projesinde yarışma alanında koordinatör olarak görev almıştır. Şu anda Masa Tenisi Ulusal Hakemliği, Çocuk Oyunları Konfederasyonu Mendilkapmaca Federasyonu Aydın İl Temsilciliği görevleri de bulunmaktadır.

US-China Education Review Uluslararası Hakemli dergide "Uncritical Receivers of Historical Myths: A Grim Picture From Turkish High Schoolers" adlı makalesi yer almıştır. Sakarya Üniversitesi'nin düzenlediği III. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nin düzenlediği IV. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu ve Bartın Üniversitesi'nin düzenlediği XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumlarında bildirileri bulunmaktadır.

Aydın Büyükşehir Belediyesi 7 Eylül Bağlama topluluğunda ritmik sazlar çalmaktadır. Bunun yanısıra Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Tarih bölümü son sınıfında okumaktadır.

Evli ve 1 kız babasıdır.